

307.1412

น 226ก

ร. 3

การผลิตเพื่อการค้าในฐานะวาทกรรมในชุมชนชนบทไทย

บทคัดย่อ

ของ

พันเอก นเรศน์ วงศ์สุวรรณ

21 ก.ย. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุริยบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์
พฤษภาคม 2547

h 251724

นเรศน์ วงศ์สุวรรณ. (2547). การผลิตเพื่อการค้าในฐานะวาทกรรมในชุมชนชนบทไทย

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์

ดร.นภาพร หะวานนท์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล,

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวุฒิ ปัดโรสง.

การปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตของชุมชนชนบทไทย ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงต้นของการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ได้ทำให้การผลิตเพื่อการค้ากลายเป็นวิถีการผลิตหลัก เบื้องหลังของกระบวนการปรับเปลี่ยนนี้ อุดมการณ์ทุนนิยมอันเป็นเจตจำนงแห่งรัฐได้ถูกส่งผ่านไปสู่ชนบทไทยด้วยภาคปฏิบัติการต่างๆ ภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้า ส่งผลให้เกิดการผลิตซ้ำอุดมการณ์ทุนนิยมในรูปแบบต่างๆ ทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมแผ่ขยายเข้าไปในชุมชนชนบทไทยในขณะเดียวกันเทคโนโลยีของอำนาจความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า ยังได้ทำให้ภาครัฐสามารถเข้ามาควบคุมจัดการกับวิถีการผลิตของชุมชนชนบทให้เป็นไปในทิศทางที่รัฐกำหนด ด้วยการอาศัยความเป็นสถาบัน ของรัฐเอง และ ภาคเอกชน จนทำให้ผู้คนในชุมชนชนบทต้องยอมรับการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมและวิถีการผลิตเพื่อการค้าในที่สุด

อย่างไรก็ตามแม้ว่ากระแสการไหลบ่าของอุดมการณ์ทุนนิยมจะมีอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ไม่สามารถจะปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตของชนบทไทยให้เป็นไปตามแบบแผนที่อุดมการณ์ทุนนิยมกำหนดไว้ได้อย่างสมบูรณ์ ชุมชนชนบทไทยยังสามารถดำรงความเป็นชุมชนด้วยการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่เป็นไปเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะตอบสนองต่อวิถีการผลิตเพื่อการค้าได้ด้วยเช่นกัน การปรับตัวของชุมชนชนบทนี้เป็นไปโดยอาศัยทุนทางสังคมที่มีอยู่รวมถึงองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ที่ผู้คนในชุมชนชนบทไทยได้สะสมกันมา จนส่งผลให้ชุมชนชนบทไทยได้สร้างอุดมการณ์ชุมชน รวมถึงภาคปฏิบัติการต่างๆ ที่เป็นไปในบริบทของชุมชนชนบทเอง อันนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นชุมชนชนบท โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยมและวิถีการผลิตเพื่อการค้า แต่ในขณะเดียวกันยังดำรงบรรทัดฐานการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของผู้คนในชุมชนชนบทไว้ด้วย

THE DISCOURSE OF TRADE PRODUCTION IN RURAL COMMUNITY OF
THAILAND

AN ABSTRACT
BY
COLONEL NAREAD WONGSUWON

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Doctor of Education degree in Development Education
at Srinakharinwirot University
May 2004

Naread Wongsuwon. (2004). *The Discourse of Trade Production in Rural Community of Thailand*. Dissertation, Ed.D. (Development Education).
Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisory
Committee: Assoc. Prof. Dr. Napapon Havanon, Asst. Prof. Dr. Pensiri
Jeradechakul, Asst. Prof. Dr. Surawut Padthaisong.

The change in Thailand's mode of production took place at the beginning of the first National Economic Development Plan. The production for trade has then become a principle mean of production thereafter. Underlying this transformation is a capitalist ideology which can be considered as a State's will to power. The ideology has been transferred to the rural community through diverse discursive practices of the production for trade discourse. As a consequence, the capitalist ideology has been reproduced in various forms which support the State will towards its prevailing in the Thai rural community. At the same time the technology of power of knowledge of the production for trade has enabled the State to take control over the mode of production of the rural community which has been geared towards the State designated direction. With the State's position as an institution blending with a private sector, people in the rural community finally consent to the existence of the capitalist ideology and the mode of production for trade.

In the midst of the overflow of the consecutive capitalist ideology, the rural community mode of production could not however be entirely changed. The rural community itself can maintain its existence in accordance with their context of a collective selves reliance ideology as well as can be responsive to the mode of production for trade. This adaptation is partly takes into account its social capital and knowledge in the rural society. It results in the creation of a local community ideology as well as discursive practices representing its own context leading to the formation of the identity of the production for trade which is based on concepts of its local community.

การผลิตเพื่อการค้าในฐานะวาทกรรมในชุมชนชนบทไทย

ปริญญาานิพนธ์

ของ

พันเอก นเรศน์ วงศ์สุวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขุฎิบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์

พฤษภาคม 2547

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

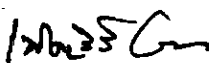
ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การผลิตเพื่อการค้าในฐานะวาทกรรมในชุมชนชนบทไทย
ของ
พันเอก นเรศน์ วงศ์สุวรรณ

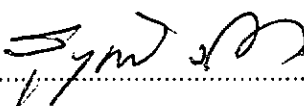
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุริยบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่.....๒๗.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

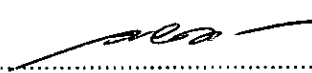
คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรุฒิ ปัดโรสง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร. รังสรรค์ อุดมไพจิตรกุล)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. มณีนัย ทองอยู่)

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาปริญญาเอก เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถเปิดพื้นที่ทางความคิดของตนเองให้ก้าวข้ามพ้น ความรู้ที่ติดอยู่กับเงื่อนไขทางวิชาการในยุคของการทดสอบและผลิตซ้ำความมั่นใจ ในทฤษฎีเดิม ซึ่งการก้าวข้ามไปสู่ความรู้ของยุคที่เรียกว่าหลังทันสมัยนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณา และความช่วยเหลือแนะนำด้วยดีตลอดมา จาก พันเอก ดร. จิระศักดิ์ สุขวัฒนา ผู้เปรียบเสมือนพี่ชายของผู้วิจัย และที่สำคัญผู้วิจัยได้รับความกรุณาชี้แนะ จาก ครูอาจารย์ที่เปี่ยมล้นไปด้วยความเมตตา กรุณา และเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยสามารถแสวงหาความรู้ในเชิงวิชาการในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นความรู้สมัยใหม่ หรือหลังสมัยใหม่ก็ตาม ผู้วิจัยมีความโชคดีอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสเป็นลูกศิษย์ของท่านอาจารย์ ที่เปรียบเสมือนญาติผู้ใหญ่ของผู้วิจัย ในโอกาสนี้ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. นภาพรณ ะหวานนท์, ผศ.ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล และ ผศ.ดร. สุรวุฒิ ปัดไธสง ที่ได้ให้ความกรุณากับผู้วิจัยตลอด 5 ปีแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญครั้งหนึ่งในชีวิต

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. อัมพร อุดมไพจิตรกุล และ อาจารย์ ดร. มณีนัย ทองอยู่ ที่ได้กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบปริญญาโทเพิ่มเติม เพื่อให้ปริญญาโทสำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ พัฒนฯ รุ่นที่ 13 พี่ชาตรี พี่รินทร์ พี่ศรีชัย นก น้องเมย์ น้องผึ้ง และ ก้อย จากรุ่นที่ 14 ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณ ท่านพระอาจารย์ คึกฤทธิ์ ลุงเลิศ ลุงทึ่ง และ ผู้ใหญ่ใจดี จากบ้านวังทองกลาง คลอง 10 ปทุมธานี ทุกๆท่าน ที่ได้ให้ข้อมูลซึ่งมีความสำคัญในการเปิดพื้นที่ทางวิชาการของเศรษฐศาสตร์ในชุมชนชนบทไทย ที่มีได้ยึดติดกับวิถีคิดของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักแต่เพียงอย่างเดียว

ขอขอบคุณ ตุ่ม ภรรยาที่น่ารัก ที่ได้ให้กำลังใจในการศึกษาปริญญาเอก ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ของผู้ช่วยนักวิจัย หรือแม้แต่เตรียมสิ่งของต่างๆให้ตลอดเวลาในการศึกษา

และสุดท้ายต้องขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ นรารัตน์ คอนเอม ที่ได้สนับสนุนผู้วิจัยในทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นกำลังใจ รวมถึงทุนทรัพย์ในการศึกษาตามกำลังใจที่แม่จะให้ได้ สิ่งสำคัญที่แม่พูดเสมอก็คือต้องตั้งใจเรียน ถึงแม้ว่าแม่จะไม่ทราบถึงความหายของวาทกรรมหรือความรู้ยุคหลังสมัยใหม่คืออะไรก็ตาม และหากปริญญาโทเล่มนี้จะมีประโยชน์ในวงวิชาการแล้ว ก็ขอยกความดีให้กับแม่ ผู้ที่ล่วงลับไปก่อนที่ผู้วิจัยจะจบการศึกษาเพียง 5 เดือน ด้วยความรักที่มีต่อแม่

พันเอก นเรศน์ วงศ์สุวรรณ

การผลิตของชนบทที่ใช้แนวทางการผลิตแบบพึ่งตนเอง (Self - Sufficient) อาศัยปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในท้องถิ่นถูกเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้า (Trade Economy) เพื่อให้ตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศภายใต้อำนาจของอุดมการณ์ทุนนิยมและการจัดการโดยรัฐ (Governmentality) และในแนวทางดังกล่าวนี้ยังส่งผลให้ชุมชนชนบทไทยถูกกระทำให้เป็นท้องถิ่นที่ด้อยพัฒนาขาดแคลนปัจจัยในการผลิตต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทุนที่เป็นในรูปของเงินทุนหรือทุนที่เป็นวัตถุดิบต่าง ๆ และรวมถึงพันธุ์พืชที่มีลักษณะพิเศษ หรือแม้แต่ปุ๋ยเคมี นอกจากทุนแล้วการจัดการเกี่ยวกับการได้มาของปัจจัยการผลิตต่างๆ ก็อาจจะกระทำได้อย่างขึ้น ต้องอาศัยผู้อื่นที่มีความชำนาญเฉพาะด้านเข้ามาช่วยดำเนินการให้ นอกจากนั้นแล้วการผลิตเพื่อการค้านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยเทคโนโลยีแนวความคิดซึ่งชุมชนชนบทไม่มี ส่งผลให้ชุมชนต้องจัดหามาด้วยวิธีการต่างๆ ที่อาจจะต้องยอมเสียเปรียบอยู่พอสมควร

การพัฒนาที่รัฐเข้าไปควบคุมจัดการภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ชนบทเป็นภาคการผลิตสินค้าเกษตร และสร้างส่วนเกิน (Surplus) เพื่อการส่งออกสู่ตลาดโลก และนำเงินเข้าประเทศมาลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ชุมชนชนบทไทยจึงเสมือนเป็นส่วนประกอบเล็กๆ ในฐานะผู้ผลิตสินค้าเกษตรกรรมส่วนเกิน ทำให้ชุมชนชนบทไทยเป็นส่วนที่ถูกเอาเปรียบ (Exploited Community) และกลายเป็นชุมชนทางสังคมที่ไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างอิสระ (Autonomy) จำเป็นต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาประเทศ และเข้าสู่การเป็นอุตสาหกรรมนิยม (Industrialism) ที่รัฐควบคุมโดยอาศัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเครื่องมือที่สำคัญ (นภาพรณ ะหวานนท์ 2542)

ผลที่ตามมาเมื่อประเทศถูกครอบงำด้วยวาทกรรมของการพัฒนาเพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ก็คือ การกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรม (Industrialization) ซึ่งถือว่ามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization) ทั้งนี้กระบวนการสร้างความเป็นอุตสาหกรรมนิยมทำให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างมากมาย ซึ่งถือว่าเป็นวาทกรรมหลักของการพัฒนาภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม ในขณะที่การผลิตภายในครัวเรือนที่เป็นงานฝีมือ (Handicraft) ถูกทำให้มีความเป็นอื่น (Others) ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้สอดคล้องต่อการเป็นสังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น ในขณะเดียวกันกระบวนการกลายเป็นเมือง (Urbanization) เป็นกระบวนการที่มีความสอดคล้องกับกระบวนการสร้างความเป็นอุตสาหกรรมนิยม ทั้งนี้เนื่องจากว่าสังคมอุตสาหกรรมมีความต้องการแรงงานที่อยู่ในชนบทหรือในภาคเกษตรกรรม เข้ามาเป็นแรงงานในอุตสาหกรรมเมือง ดังนั้นแรงงานส่วนเกินในชนบทจึงอพยพมาเป็นแรงงานในเมืองที่เป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น ตามกระบวนการกลายเป็นเมืองเพื่อความทันสมัย ซึ่งทำให้ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมดังกล่าวมีความประสานสอดคล้องจนกลายเป็นสนามของวาทกรรม (Discursive Field) ส่งผลให้แรงงานที่เคยมีอยู่ในภาคการผลิตแบบพออยู่พอกินของชนบทต้องหมดไปในที่สุด (Olsen.E. Mavin 1968 : 278 - 291)

สภาวะการดังกล่าวนี้ ทำให้กระบวนการผลิตแบบพอยซ์ฟิฟท์ที่เคยมีอยู่เดิมในชนบท ได้กลายเป็นอื่นไม่เหมาะสมกับการผลิตที่เป็นอยู่ จำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนไปเป็นการผลิตเพื่อการค้าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การดำเนินการภายใต้นโยบายของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยนี้ ได้สร้างความจริง (truth) ให้เห็นว่าภาคเกษตรกรรมของไทยกลายเป็นส่วนที่ล้าหลัง ประชาชนมีรายได้ต่ำ ขาดความรู้ ขาดแหล่งเงินทุน จนต้องมีการกู้หนี้ยืมสินมากขึ้น มีแรงงานส่วนเกินอยู่มากในชนบท ขณะเดียวกันภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมให้มีการขยายตัวก็ไม่สามารถรับแรงงานในชนบทได้ เพราะมีฐานการพัฒนาที่ไม่ใหญ่พอที่จะรองรับแรงงานได้ นอกจากนั้นภาคอุตสาหกรรมยังมีการใช้เครื่องมือเครื่องจักรทันสมัยที่ต้องการแรงงานน้อย แรงงานส่วนเกินในชนบทจึงไม่สามารถเคลื่อนไปสู่ภาคอุตสาหกรรมได้ วาทกรรมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชนบทค่อนข้างมาก เนื่องจากการที่ชนบทไทยได้ถูกปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการผลิต จากการผลิตแบบดั้งเดิมไปสู่การผลิตเพื่อการค้า แบบแผนในหลาย ๆ ด้านก็ได้ถูกปรับไปโดยเฉพาะเรื่องแรงงานส่วนเกินที่มีอยู่มากในชนบท ก็ไม่สามารถที่จะรองรับต่อการผลิตเพื่อการค้าในชนบทได้ ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานของแรงงานในชนบทค่อนข้างมาก และที่สำคัญในสังคมไทยได้เกิดภาวะการของการที่มีช่องว่างของรายได้สูงมากระหว่างคนที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นผู้ยากไร้กับภาคอุตสาหกรรมเมือง (นภาพรณ์ หะวานนท์ 2540 : 36 - 38)

นอกจากนี้ผลของภาวะทันสมัยยังสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการที่ก่อให้เกิดปัญหาซึ่งเกิดจากการที่รัฐพยายามสนับสนุนให้ภาคเกษตรกรรมขยายการเพาะปลูกที่เป็นพืชเชิงพาณิชย์ โดยเป็นการอาศัยเทคโนโลยีของอำนาจ (Technology of Power) ของอุดมการณ์ทุนนิยมเข้าไปควบคุมจัดการกับการผลิตของชนบทไทย ทำให้เกิดกำไรอย่างมากกับบริษัทค้าพืชผลทางการเกษตรและเจ้าของที่ดินรายใหญ่ไม่กี่กลุ่ม แต่กลับทำให้เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่จะอยู่ในวัฏจักรของหนี้สิน ความยากจน และการสูญเสียที่ดินทำกินจนกลายเป็นแรงงานรับจ้างราคาถูกตามโรงงานในเขตเมือง แนวทางของกระบวนการทางวาทกรรมดังกล่าว ยังส่งผลให้ชนบทไทยได้สร้างอุดมการณ์ที่เน้นการบริโภคนิยม ทำให้คนในชนบทมีความต้องการสินค้าเครื่องอุปโภคที่ไม่จำเป็นมากขึ้น ทั้งนี้มาจากการที่ชนบทมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมเมืองจนทำให้ชนบทไทยได้สร้างอุดมการณ์ของตนเองขึ้นมารองรับกับอุดมการณ์ทุนนิยม ทำให้ความต้องการรายได้ที่เป็นเงินสดเพิ่มมากขึ้น และทำให้ประชาชนในชนบทถูกดึงเข้าสู่กลไกตลาดได้ง่ายและรวดเร็ว โดยที่ปรากฏการณ์ดังกล่าวถือว่ามีความเหมาะสมถูกต้องภายใต้ระบอบของความจริง (Regime of Truth) ที่อุดมการณ์ทุนนิยมได้สร้างขึ้น โดยผ่านความรู้ที่ว่าด้วยการพัฒนาเพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

จากเงื่อนไขพื้นฐานของการก้าวไปสู่ความทันสมัย และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนี้ ผู้คนในชนบทถูกทำให้กลายเป็นผู้แบกรับภาระ หรือกระดุกส้นหลังของการพัฒนา ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและนโยบายในระดับชาติ ชุมชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเคลื่อนย้ายตัวเองกลายเป็นแรงงานราคาถูกที่เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยการผลิตในกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม และสร้างกำไรให้กับผู้เป็นเจ้าของทุนที่ควบคุมอุตสาหกรรมเหล่านั้น ด้วยเหตุนี้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นในชนบทไทยนั้นจึงเป็นเสมือนการควบคุมจากศูนย์กลางและเป็นการดึงเอาทรัพยากร ทุน และ กำลังแรงงานจากชนบท ในขณะที่เดียวกันการผลิตในชนบทเองก็จะต้องผลิตภายใต้การควบคุมและจัดการจากความต้องการของตลาดในภาคเมืองที่มีรัฐคอยควบคุม เพื่อตอบสนองต่อการค้าและการส่งออก ซึ่งอำนาจของวาทกรรมดังกล่าวได้จัดวางระเบียบแบบแผนเอาไว้ ทำให้ภาคชนบทเองต้องสูญเสียทรัพยากรต่าง ๆ มากมายเพื่อรองรับต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อรับใช้และสร้างผลประโยชน์ให้กับอุตสาหกรรมเมือง ในที่นี้เราเรียกกระบวนการนี้ว่า “ การปิดล้อมในนามของการพัฒนา ” (ยศ สันตสมบัติ 2539 : 29 - 31)

วาทกรรมที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นในชนบทไทยยังได้ทำให้ชุมชนที่เคยเป็นอิสระสามารถพึ่งตนเองได้ ต้องเปลี่ยนเป็นชุมชนที่ต้องพึ่งพาในการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจจากภายนอก ชุมชน คนส่วนใหญ่จำเป็นต้องอาศัยสารเคมีและเทคโนโลยีที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง ต้องอาศัยกลไกตลาดในการกำหนดราคาผลผลิตทางเกษตรกรรมที่ตนเองผลิต ซึ่งมีความเชื่อมโยงถึงระบบตลาดโลก ในแง่ของการดำรงชีวิตต้องอาศัยการพึ่งพาวัฒนธรรมที่สังคมเมืองเป็นผู้กำหนด นอกจากนั้นอุปกรณ์เครื่องมือในการทำการผลิตก็ต้องอาศัยการซื้อหาไม่สามารถผลิตได้เอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นผลมาจากภาคปฏิบัติการของวาทกรรมดังกล่าว และที่สำคัญก็คือ ความรู้ความคิดต่าง ๆ และประสบการณ์ รวมถึงอุดมการณ์ (Ideology) ที่เคยเป็นของชุมชนได้ถูกทำให้เป็นสิ่งที่ล้าสมัยไม่เหมาะสมมีความเป็นอื่น และจากการที่อุดมการณ์ได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปนี้ได้ส่งผลสำคัญต่อกระบวนการผลิตของชนบทไทย จากการวิถีชีวิตของเกษตรกรที่ปลูกพืชที่มีความหลากหลาย ผลผสมผสาน มีชีวิตแบบพออยู่พอกิน ก็ได้ถูกเปลี่ยนไปสู่วิถีชีวิตของเกษตรกรที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ ไม่มีอำนาจกำหนดราคาพืชผลที่ตนเองเพาะปลูกส่งผลให้เกินหนี้สิน และไม่มีความรู้ที่จำเป็นสำหรับการผลิตแบบสมัยใหม่ (ตามแนวทางทฤษฎีภาวะทันสมัย) ขาดแคลนปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการผลิต เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ได้ถูกใช้ไปในการพัฒนาประเทศตามแนวทางนี้ค่อนข้างมาก ทำให้ชุมชนชนบทจึงต้องกลายเป็นผู้ที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นที่อยู่นอกชุมชน ขาดซึ่งศักดิ์ศรี และเกิดหนี้สิน ผลที่ตามมาก็คือเกษตรกรมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น และทำให้ชาวชนบทต้องบุกรุกพื้นที่ป่ามากขึ้น เพื่อเปิดพื้นที่ในการทำพื้นที่เกษตร เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ที่มีขนาดใหญ่ เพื่อนำมาขายหนี้สินที่มีอยู่เดิม แต่ท้ายสุดก็ต้องตกอยู่ในบ่วงหนี้้อย่างถอนตัวไม่ขึ้น ผลลัพธ์สุดท้ายของการผลิตภายใต้วาท

กรรมของการผลิตเพื่อการค้านี้ ผู้ได้รับประโยชน์อาจเป็นคนจากหลายฝ่าย แต่ฝ่ายเกษตรกรในชุมชนกลายเป็นผู้เสียเปรียบในท้ายที่สุด จากการปิดล้อมทางการพัฒนา ดังกล่าวส่งผลทำให้เกิดสภาวะที่เรียกว่า "การพัฒนาที่เกิดขึ้นในเกษตรกรชุมชนชนบทในที่สุด" (นิธิ เอียวศรีวงศ์ 2539 : 32 - 34)

ประเด็นสำคัญที่มักจะมองปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการปิดล้อมที่มาจากการพัฒนาก็ดี หรือการพัฒนาที่ก่อให้เกิดหนี้สินก็ดี เป็นเพราะสาเหตุมาจากการปรับตัวของพลังการผลิตที่แต่เดิมมักจะอาศัยแรงงานที่มีอยู่ในท้องถิ่น รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ส่วนเทคโนโลยีเป็นการใช้เทคโนโลยีในระดับต่ำ ดังนั้นการผลิตแบบพอยังชีพจึงเป็นการผลิตที่พึ่งพิงธรรมชาติ แต่เมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีขึ้นมา พลังการผลิตจึงได้รับการปรับปรุงให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น สามารถเพิ่มส่วนเกิน (Surplus) ให้กับสังคม ซึ่งทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้าได้ในที่สุด แต่ในขณะเดียวกันสิ่งซึ่งมักจะถูกวิพากษ์ ก็คือ ความสัมพันธ์ในการผลิต (Relation of Production) โดยมักจะมีการอธิบายว่า รูปแบบของการพัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรมนั้น ส่วนเกินที่ได้จากการผลิตภายใต้การพัฒนาดังกล่าว ล้วนแต่เป็นผลมาจากการจัดความสัมพันธ์ในการผลิตที่คนกลุ่มน้อยมักจะได้รับประโยชน์ ซึ่งก็อาจจะได้แก่กลุ่มทุนต่างๆ ทั้งส่วนที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และ พ่อค้าคนกลาง โดยที่คนเหล่านี้มักจะได้ประโยชน์ มากกว่ากลุ่มที่เป็นพลังการผลิต ซึ่งก็ได้แก่ แรงงานในภาคอุตสาหกรรม และ ชาวนาในภาคเกษตรกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม การอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมในแง่โครงสร้างทางสังคมที่มีความเชื่อมโยงกับการผลิต โดยเฉพาะประเด็นของ พลังการผลิต และ ความสัมพันธ์ในการผลิต อาจยังไม่สามารถอธิบายถึงเบื้องลึกที่มาของปัญหาได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้วิธีวิทยาของแนวคิดดังกล่าวยังคงอยู่ในวาทกรรมและอุดมการณ์ของทฤษฎีที่มองปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความเหลื่อมล้ำในโครงสร้างเศรษฐกิจ อย่างเช่น แนวคิดของกลุ่ม มาร์คซิสต์ (Marxist) ซึ่งก็อาจไม่ลุ่มลึกพอที่จะอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวอาจไม่ใช่เป็นปัญหาที่มีมิติเฉพาะเรื่องการผลิตในทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่อาจจะมีมิติทางการเมือง และ สังคม ที่มีความเป็นเนื้อเดียวกันกับมิติทางเศรษฐกิจอย่างแยกไม่ออก ซึ่งถ้าหากนำเอามิติทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเรื่องพลังการผลิตและความสัมพันธ์ในการผลิตมาอธิบายถึงมูลเหตุที่สำคัญที่ทำให้ชนบทไทยต้องมีการปรับเปลี่ยนการผลิตแบบพอยังชีพไปสู่การผลิตเพื่อการค้าแล้ว อาจไม่เพียงพอที่จะอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นได้ การผลิตมักจะมีผลมาจากการครอบงำเชิงอุดมการณ์ และ เทคโนโลยีของอำนาจวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้าที่กระทำต่อการผลิตของชนบทไทย

กระบวนการทางวาทกรรมดังกล่าวได้ก่อให้เกิดพลังผลักดันที่สำคัญในการสร้าง (Construct) องค์ความรู้ต่าง ๆ ให้เห็นว่ามีเหมาะสมหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ องค์ความรู้ดังกล่าวมีความเป็นจริง (Reality) ที่สมควรจะนำมาใช้ในการพัฒนาชนบทไทย ในขณะเดียวกันองค์ความรู้ภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าได้กดทับปิดกั้นให้เห็นว่าองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชน ซึ่งก็หมายถึงภูมิ

ปัญญาพื้นบ้านที่ใช้ในการผลิตแบบดั้งเดิมเป็นสิ่งที่ล้าหลังไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ต่อไป โดยที่แนวคิดดังกล่าวนี้ในภาษาของฟูโก (Foucault) เรียกว่าเป็นการสร้างความเป็นอื่น (Others) ขึ้นในสังคม (Foucault, Michel 1969 : 12) ในขณะเดียวกันความรู้ที่ถูกทำให้เป็นความจริงดังกล่าวนี้ ยังได้ทำการตอกย้ำ/ผลิตซ้ำ (Enact) ให้เห็นว่าชนบทไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยอมรับเอาแนวทางของการผลิตเพื่อการค้าเข้าสู่วิถีการผลิตของชุมชน และการผลิตดังกล่าวก็มีความเชื่อมโยงกับการผลิตของชุมชนเมืองอย่างสอดคล้องกัน

สาระสำคัญที่ทำให้การยอมรับเอากระบวนการผลิตเพื่อการค้า เป็นวาทกรรมหลักในการผลิตของชนบทไทยนั้นจำเป็นต้องมองไปที่ตัวอุดมการณ์หลัก ซึ่งในการผลิตเพื่อการค้าอุดมการณ์ทุนนิยมถือว่าเป็นอุดมการณ์หลักสำคัญที่อยู่เบื้องหลังของการผลิต และตัวอุดมการณ์เองก็ยังส่งผลให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ต่างๆ โดยเฉพาะความรู้เชิงประยุกต์วิทยาการรองรับต่อการผลิตภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมซึ่งตัวความรู้ดังกล่าวถือได้ว่ามีอำนาจอย่างชอบธรรมในการควบคุมจัดการกับการผลิตนี้ หากพิจารณาถึงกระบวนการทางวาทกรรมแล้วก็อาจกล่าวได้ว่าความรู้ที่เกี่ยวกับการผลิตเพื่อการค้ามีอำนาจในการจัดการต่อกระบวนการผลิตของชนบทไทย ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นเป็นการดำเนินการโดยอาศัยเทคโนโลยีของอำนาจ (Technology of Power) ซึ่งเป็นการใช้ศาสตร์ในสาขาต่างๆ ในการสร้างระบบของความจริง (Regime of Truth) ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้า นอกจากนั้นแล้วกระบวนการทางวาทกรรมได้จัดระเบียบให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในการสร้างแบบแผนของการผลิตเพื่อการค้าในชนบทไทยให้เป็นไปตามอุดมการณ์ทุนนิยมจนสามารถเกิดอำนาจครอบงำชนบทไทย ทั้งที่กระบวนการดังกล่าวได้สร้างผลกระทบต่างๆ ต่อชุมชนชนบทอย่างมากมาย แต่ชุมชนชนบทไทยก็ยังคงยอมรับอำนาจในการครอบงำดังกล่าวเกินกว่าที่จะมองเห็นถึงกระบวนการผลิตที่มีความแตกต่างจากที่เป็นอยู่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ชุมชนชนบทไทยไม่สามารถที่จะมองหาการผลิตที่มีความเป็นอื่นได้

กระบวนการผลิตของชุมชนชนบทไทยนั้น มิได้เกิดขึ้นตามพัฒนาการของการพัฒนาประเทศแต่เพียงอย่างเดียว แต่กระบวนการผลิตของชุมชนชนบทไทยที่เปลี่ยนจากการผลิตเพื่อยังชีพไปสู่การผลิตเพื่อการค้านั้นเป็นผลจากอุดมการณ์ และอำนาจในการครอบงำชนบทไทย ดังนั้นการศึกษาโดยการนำเอาแนวคิดของการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) ที่เป็นไปในเชิงวิพากษ์ (Criticize) จะนำไปสู่การรื้อสิ่งที่ป็นองค์ความรู้เดิม และเผยให้เห็นสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ ซึ่งส่งผลต่อการให้ความหมายในกระบวนการผลิตเพื่อการค้าที่กระทำผ่านอุดมการณ์และอำนาจที่ครอบงำชุมชนชนบทไทยอยู่ สำหรับในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการเผยให้เห็นถึงสาระสำคัญที่ตัวอุดมการณ์ได้ส่งผ่านไปสู่ชนบทไทยโดยใช้ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมที่ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมสร้างขึ้น ในขณะเดียวกันตัวอุดมการณ์ทุนนิยมเองก็ได้ใช้ เทคโนโลยีของอำนาจและการควบคุมจัดการโดยรัฐ ตรึงวาทกรรมของ

การผลิตเพื่อการค้าให้ดำรงอยู่ในชนบทไทย ตัวชนบทเองก็ยังได้สร้างอุดมการณ์และภาคปฏิบัติการของวาทกรรมต่างๆมารองรับตัวอุดมการณ์ทุนนิยมดังกล่าวอีกด้วย ส่วนวิธีวิทยาในการศึกษาครั้งนี้จะอาศัยแนวคิดของวาทกรรม (Discourse Analysis) เป็นกรอบในการศึกษาเพื่อสะท้อนภาพเกี่ยวกับการผลิตในชนบทไทย เพื่อนำไปสู่การเข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการทางวาทกรรมในอันที่จะเผยให้เห็นถึงอำนาจอันแยบยลที่อุดมการณ์ทุนนิยมกระทำต่อชนบทไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ต้องการที่จะเผยให้เห็นถึงกระบวนการในการสร้างวาทกรรมการผลิตเพื่อการค้าของชุมชนชนบทไทย ว่าได้ถูกสร้างขึ้นได้อย่างไรภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม รวมถึงศึกษาผลของวาทกรรมที่มีต่อชุมชนชนบทไทย

ปัญหาการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงการที่ชนบทไทยนั้นประสบปัญหาต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้าค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตที่ตัวเองมิได้เป็นเจ้าของหรือค่าตอบแทนที่จะได้รับ รวมถึงความมีอิสระที่จะกำหนดว่าจะผลิตอะไร ซึ่งส่งผลต่อการเกิดปัญหามากมาย โดยเฉพาะหนี้สินของประชาชนที่อยู่ในชนบท ดังนั้นการศึกษานี้ได้กำหนดปัญหาการวิจัยดังนี้

1. อุดมการณ์ทุนนิยมที่ทำให้เกิดกระบวนการผลิตเพื่อการค้าในชนบทไทยนั้นมีลักษณะอย่างไร
2. เมื่ออุดมการณ์ทุนนิยมได้สร้างระบบการผลิตเพื่อการค้าแล้วมีกลไกอย่างไรบ้างที่การผลิตเพื่อการค้า สามารถทำให้คนในชุมชนชนบทยอมรับเอาการผลิตดังกล่าวเป็นแนวทางหลักที่ต้องปฏิบัติตามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้
3. ผลที่เกิดจากการที่ชนบทไทยยอมรับเอาการผลิตเพื่อการค้าเป็นแนวทางหลักแล้ว ตัวชุมชนชนบทเองได้สร้างอุดมการณ์และภาคปฏิบัติการเพื่อรองรับต่อการผลิตเพื่อการค้าในลักษณะอย่างไร

ขอบเขตของการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาผู้วิจัยต้องการจะศึกษาให้เห็นถึง การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยม โดยอาศัยภาคปฏิบัติการต่างๆ ซึ่งส่งผลให้ชุมชนชนบทไทยยอมรับเอาวิธีการผลิตเพื่อการค้าเป็นแนวทางหลักของตน รวมถึงการที่ชนบทไทยเองก็ได้สร้าง อุดมการณ์ และภาคปฏิบัติการต่างๆที่เป็นของชุมชนเองรองรับอุดมการณ์ทุนนิยม และวิธีการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งการศึกษานี้จะอาศัยช่วงเวลาที่เริ่มมีการผลิตเพื่อการค้า โดยการศึกษาจะแบ่งช่วงเวลาออกเป็น 2 ช่วง คือ

1. ช่วงก่อน พ.ศ.2500 ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่ประเทศไทยจะมีการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย
2. ช่วงหลัง พ.ศ.2500 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยเริ่มใช้มีการเตรียมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยถือว่าแนวคิดทฤษฎีภาวะทันสมัยเริ่มมีอิทธิพลต่อการพัฒนาประเทศไทย

สำหรับขอบเขตของการศึกษาจะใช้แนวทางของการวิเคราะห์วาทกรรมเพื่อให้เห็นถึงเงื่อนไขกระบวนการ และขั้นตอนในการสร้างวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นในชุมชนชนบทไทย รวมถึงเมื่อชุมชนชนบทไทยได้รับเอาอุดมการณ์ทุนนิยมเข้าสู่ชุมชนของตนเองแล้ว ตัวชุมชนเองได้สร้างอุดมการณ์และภาคปฏิบัติการต่างๆขึ้นมาเพื่อรองรับต่อวาทกรรมดังกล่าว ซึ่งการศึกษาจะใช้แนวคิด (Concept) ของการวิเคราะห์วาทกรรมเป็นกรอบในการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแนวทาง (Approach) ที่แตกต่างจากการศึกษาถึงกระบวนการผลิตตามวิธีคิดที่มองว่า ปัญหาการผลิตเป็นเรื่องของโครงสร้างทางสังคม หรือเป็นเรื่องของความขัดแย้งภายในโครงสร้างทางเศรษฐกิจ แต่การศึกษาในแนวทางของการวิเคราะห์วาทกรรมจะเป็นการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่ากระบวนการผลิตค่านั้นเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยการให้ความหมาย (Meaning) และนัยสำคัญ (Significance) ซึ่งอาศัยอำนาจครอบงำ (Hegemony) และอุดมการณ์ (Ideology) ผ่านภาคปฏิบัติการของวาทกรรม (Discursive Practice) ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจว่ากระบวนการผลิตเพื่อการค้ำนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไรภายใต้แนวคิดวาทกรรม โดยที่ในการอธิบายจะมีความลุ่มลึกมากกว่าการมองแต่เพียงบริบทของเศรษฐศาสตร์แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งก็นับว่าเป็นการเปิดพื้นที่ของแนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ที่มีมิติทางการเมืองและสังคม โดยอาศัยวิธีการของวาทกรรมมาช่วยทำความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นแล้ว การใช้แนวคิดของทฤษฎีฐานรากจะทำให้เข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในการสร้างอุดมการณ์และภาคปฏิบัติการต่างๆเพื่อรองรับต่อการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย

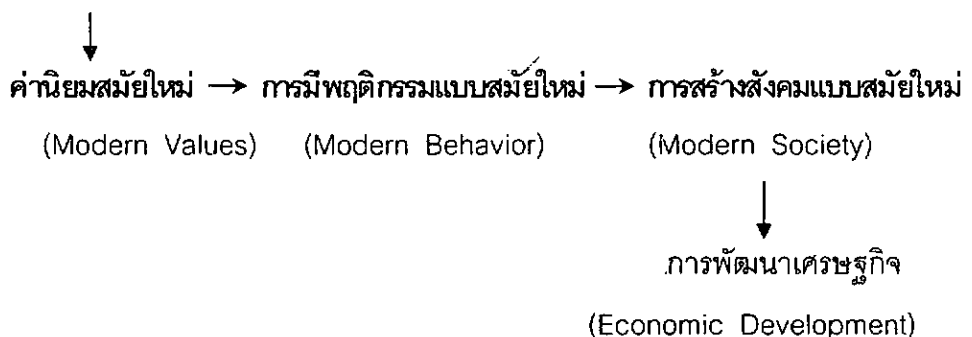
การผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยนับว่าเป็นผลของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย ซึ่งถือได้ว่าเป็นวาทกรรมหลัก (Dominant Discourse) ของการพัฒนาประเทศไทยนับตั้งแต่เริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นต้นมา ซึ่งส่งผลค่อนข้างมากต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของประเทศ โดยที่เป้าหมายสำคัญก็คือการสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) การเปลี่ยนแปลงประเทศไปสู่ความทันสมัยนี้ สิ่งสำคัญที่ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นก็คือ การเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิม (Traditional Society) ไปสู่ความเป็นสังคมสมัยใหม่ (Modern Society) ที่มีลักษณะเฉพาะที่สำคัญหลายประการ อาทิเช่น การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ซึ่งจะทำให้เกิดผู้ชำนาญเฉพาะด้าน (Specialist) และถ้าหากพิจารณาถึงการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยแล้วจะเห็นได้ว่า ชนบทไทยได้มีระบบของการผลิตที่มีการแบ่งหน้าที่กันมากขึ้นในทุกๆ ด้าน นอกจากนั้นจะพบว่าการผลิตของชนบทไทยยังอาศัยผู้ชำนาญเฉพาะด้าน โดยที่ภายใต้การผลิตเพื่อการค้านี้ หากพิจารณาถึงปัจจัยในการผลิตแล้วจะประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ ซึ่งชนบทไทยต้องอาศัยผู้ชำนาญเฉพาะด้านมาให้คำแนะนำในส่วนของการผลิตทั้งสิ้น

ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยนั้นมีผลมาจากการจำแนก แยกแยะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Differentiation of Economic Activities) จากสังคมแบบดั้งเดิม ที่มีกิจกรรมในการผลิตมักจะอยู่ในส่วนของครอบครัวและเครือญาติ โดยมีฐานการผลิตอยู่ในชุมชน หน้าที่ของสมาชิกในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตจะถูกกำหนดโดยระบบครอบครัวและเครือญาติ การแลกเปลี่ยนและการบริโภคผลผลิตมักจะอยู่ในชุมชนและหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ การแลกเปลี่ยนจากภายนอกหมู่บ้านมีน้อย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการผลิตและการบริโภคจะอยู่ภายในชุมชนเดียวกัน แต่เมื่อมีการพัฒนาเศรษฐกิจเกิดขึ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ถูกเคลื่อนย้ายออกจากครอบครัวและชุมชน การปลูกพืชเชิงพาณิชย์กรรม (Merchant Crops) ก่อให้เกิดแยกการผลิตจากการบริโภค การค้าในระบบตลาด ผู้ผลิตจะขายสินค้าให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ชำนาญเฉพาะด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตแบบเพื่อการค้า ดังนั้นผลผลิตจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ระบบตลาดมากขึ้น การจำแนกแยกแยะทางเศรษฐกิจเพื่อการสร้างความทันสมัยทางเศรษฐกิจจะส่งผลโดยตรงต่อการจำแนกแยกแยะทางสังคม (Social Differentiation) ซึ่งรูปแบบของความสัมพันธ์ของคนในสังคม ทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล (Individuals) กลุ่มอาชีพ (Groups) หรือแม้แต่สถาบัน (Institutions) จะมีลักษณะเป็นผู้ชำนาญพิเศษ (Specialist) ซึ่งจะส่งผลให้การจัดระเบียบทางสังคม (Social Order)

เปลี่ยนแปลงไป โดยที่วาทกรรมว่าด้วยด้วยการผลิตเพื่อการดำเนินนี้ได้สร้าง (Constitute) ความจริง (Truth) ที่ชี้ให้เห็นว่า การจำแนกแจกแจงความแตกต่างตามความสามารถพิเศษดังกล่าวนี้ ในโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบสมัยใหม่แล้วถือได้ว่าเป็นการทำให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตสูงสุด (นภาภรณ์ หะวานนท์ 2540 : 33 – 35, Morrison, Ken. 1995 : 128 – 129, Ritzer, George. 1996 : 77 - 78)

การสร้างสังคมให้เป็นสังคมทันสมัยนั้น มักจะอยู่ในข้อเสนอที่มีแนวคิดในการแสดงให้เห็นถึงประเด็นต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันจนทำให้อำนาจของวาทกรรมของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยสามารถครอบงำกระบวนการผลิตของชนบทไทยให้เป็นการผลิตเพื่อการค้าได้ โดยมีจุดเริ่มต้นได้แก่การสร้างสถาบันต่าง ๆ ให้มีความทันสมัย (Modernization Institutions) สร้างค่านิยมแบบสมัยใหม่ (Modern Values), การมีพฤติกรรมที่ทันสมัย (Modern Behavior) การจัดความสัมพันธ์ของคนในสังคมเป็นแบบสมัยใหม่ ซึ่งทั้งหมดจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นเศรษฐกิจแบบสมัยใหม่ หรือเรียกว่า การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) และขั้นตอนต่าง ๆ จะเป็นไปตามแผนภาพนี้

การสร้างสถาบันที่มีความทันสมัย (Modernization Institutions)

ภาพประกอบ 1 กระบวนการสร้างความทันสมัยและการพัฒนาเศรษฐกิจ

จากแผนภาพจะพบว่าการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยซึ่งการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยก็ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยนี้ มีจุดเริ่มต้นจากการสร้างสถาบันต่างๆ เพื่อรองรับการถ่ายทอดความทันสมัยจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งก็จะส่งผลให้คนในสังคมของประเทศกำลังพัฒนามีค่านิยมที่ทันสมัยตามอย่างตะวันตก จนทำให้มีพฤติกรรมและแบบแผนการดำรงชีวิตเป็นแบบสังคมที่เป็นตะวันตกมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาความรู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคมสมัยใหม่ รวมถึงการประกอบอาชีพต่างๆ ก็จะมีความเป็นตะวันตกมากขึ้น เมื่อคนในสังคมมีพฤติกรรมเป็นตะวันตกมากขึ้นก็จะส่งผลทำให้การจัดองค์กรทางสังคม (Social Organization) โดยรวมมีความเป็นตะวันตกหรือมีความเป็นสมัยใหม่มากขึ้นตามไปด้วย และผลลัพธ์จากระบวนการ

ดังกล่าวจะทำให้กระบวนการในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นแบบตะวันตกเกิดขึ้นได้ ซึ่งก็จะเห็นได้ว่า แม้แต่ในสังคมเกษตรกรรม (Agricultural Society) ก็ยังรับแนวคิดแบบการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย และทำให้คนในชนบทของไทยมีค่านิยมและพฤติกรรมเปลี่ยนจากที่เคยผลิตเพื่อพอกินไปสู่การผลิตที่ต้องการเพิ่มผลผลิตมากขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะสร้างกำไร (Profit) เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายสำคัญ

กระบวนการที่สำคัญที่เป็นปัจจัยเริ่มต้นก็คือการสร้างสถาบันที่มีความทันสมัย ซึ่งก็หมายถึงรวมถึงระบบการศึกษา (Education System) ด้วย ดังนั้นการที่จะสร้างสภาวะทันสมัย (Modernity) ให้ได้นั้น อาจจะต้องพิจารณาระบบการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งนี้หากสถาบันการศึกษาได้สร้างค่านิยมที่ชี้ให้เห็นถึงความทันสมัยแล้วก็จะทำให้กระบวนการสร้างสังคมทันสมัยซึ่งการผลิตเพื่อการค้าก็ถือได้ว่าเป็นภาคปฏิบัติทางหนึ่งในสนามของวาทกรรม (Discursive Fields) ของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยที่เกิดขึ้นได้ (Fagerlind, Ingemar and Saha, Lawrence L. 1989 : 16 – 17)

จากประเด็นต่างๆ ที่กล่าวมานั้น หากใช้การวิเคราะห์เชิงวาทกรรมจะพบว่า วาทกรรมของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยได้สร้างอัตลักษณ์ (Identity) ของการพัฒนาว่าจะต้องเน้นให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในแง่ของการผลผลิตนั้น การผลิตเพื่อการค้าก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างอัตลักษณ์ในการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย ตัวแบบที่ตะวันตกใช้ในการพัฒนาประเทศต่างๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เรียกว่า แผนการมาร์แชล (Marshall Plan) ซึ่งเน้นการพัฒนาโดยใช้เศรษฐกิจแบบทุนนิยมและการผลิตเพื่อการค้าก็เป็นตัวอย่างสำคัญอันหนึ่งของการสร้างอัตลักษณ์ของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย (Escobar, Arturo 1984-85 : 386) นอกจากนั้น การที่วาทกรรมของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยได้สร้างหรือผลิต (Constitute) อัตลักษณ์ของการพัฒนาดังกล่าวแล้ว ประเด็นสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงก็คือ วาทกรรมนี้จะต้องสร้างหรือให้ความหมายที่มีนัยสำคัญ (Significance) แก่การผลิตเพื่อการค้าให้เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริง (Reality) ต่อการพัฒนาไปสู่เป้าหมายของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ และภายใต้แนวคิดดังกล่าวนี้เมื่อผ่านกระบวนการผลิตซ้ำ (Re-production) แล้วความจริงที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้านี้จะเกิดเป็นองค์ความรู้ ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตดังกล่าว นอกจากนั้นแล้วองค์ความรู้เหล่านี้จะแสดงอำนาจ (Power) ในการควบคุมจัดการกับกระบวนการผลิตให้เห็นว่าการผลิตเพื่อการค้ามีความเหมาะสมต่อการผลิตของชนบทไทย ส่วนวิธีการผลิตอื่นๆ จะถูกกันออกไปและถูกทำให้เห็นว่าเป็นวิธีการผลิตที่ไม่สอดคล้องและเหมาะสมต่อการผลิตของชนบทไทย สำหรับความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้านี้ ถูกกระทำให้มีความเป็นจริงโดยผ่านอำนาจอันชอบธรรมต่าง ๆ อาทิเช่น สถาบันของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษาที่สอนเกี่ยวกับการผลิตแบบ

สมัยใหม่ หรืออาจจะเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมเผยแพร่ในการผลิตแบบสมัยใหม่ นอกจากนั้นอาจจะกระทำผ่านผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่างๆ ซึ่งจะทำให้ความจริง (Truth) ที่ถูกสร้างขึ้นนี้มีความหลากหลายรอบด้านมากขึ้น จนกลายเป็นระบบของความเป็นจริง (Regime of Truth)

ภายใต้อำนาจของวาทกรรมที่สร้างขึ้นมานี้จะทำให้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้ากลายเป็นวาทกรรมหลัก (Dominant Discourse) ที่มีอำนาจครอบงำการผลิตของชนบทไทย โดยที่กลไกในการทำงานของวาทกรรมดังกล่าวนี้ นอกจากจะเกิดจากภาคปฏิบัติกรของวาทกรรมที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าซึ่งครอบงำชนบทไทยแล้ว อุดมการณ์ของทุนนิยมก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้การผลิตเพื่อการค้ายังคงดำรงความเป็นวาทกรรมหลักในการผลิตของชนบทไทยได้ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร์ 2542 : 3-41 และ ศุภชัย เจริญวงศ์ 2544 : 12 - 20)

อุดมการณ์ทุนนิยมกับการผลิตเพื่อการค้า

การผลิตเพื่อการค้าของชุมชนชนบทไทยนั้นมิได้เป็นปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างโดดๆ แต่เป็นผลมาจากการกระทำของวาทกรรมของการพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัยทางเศรษฐกิจ โดยที่วาทกรรมดังกล่าวจะมีการเชื่อมโยงเครือข่ายของกฎเกณฑ์ ค่านิยม ความรับรู้ ความเข้าใจรวม มาตรฐาน ความเชื่อของระบบความคิด หรืออุดมการณ์ที่แน่นอนของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งถ้าหากมองในแง่มุมมองของการวิเคราะห์วาทกรรมแล้ว อาจถือได้ว่าการผลิตเพื่อการค้าเป็นการใช้อำนาจและความรุนแรง กับสรรพสิ่งต่างๆ ที่มีความเชื่อมโยงต่อการผลิตนี้ โดยที่การใช้อำนาจและความรุนแรงนี้หมายถึงการเข้าไปจัดระเบียบใหม่ภายใต้กฎเกณฑ์ของวาทกรรมดังกล่าวที่มีความหมายถึงการพัฒนาเศรษฐกิจหรือความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ให้กับกระบวนการผลิตของชุมชนชนบทไทย (นภาพรณ์ หะวานนท์ 2542 : 13, ธงชัย วินิจจะกูล 2534 : 23 และ Triantafillou, Peter. 2001 : 194) ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนชนบทไทยจำเป็นต้องยอมรับเอาการผลิตเพื่อการค้าเป็นอุดมการณ์หลักของการผลิตในชุมชนของตน

ภายใต้อุดมการณ์ของทุนนิยมนี้ ส่งผลโดยตรงต่อการทำงานของวาทกรรมโดยที่ตัวอุดมการณ์นี้จะถูกควบคุมด้วยผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มากกว่าที่จะใช้ระบบของเหตุผลในการควบคุม ดังนั้น อาจที่จะนิยามได้ว่า อุดมการณ์ หมายถึงระบบของความคิด ระบบภาพตัวแทน (representation) ที่มีหน้าที่ในการสร้างลักษณะเฉพาะต่าง ๆ ซึ่งอุดมการณ์นี้มักจะผันแปรไปตามสภาพสังคมในแต่ละขณะ และนอกจากนั้นอุดมการณ์ยังมีความเชื่อมโยงถึงระบบความคิดของกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคม โดยยึดถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่จะต้องให้ความสนใจและเป็นที่ยอมรับกัน โดยระบบความคิดจากกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ถูกทำให้เป็นเรื่องปกติธรรมดา (Naturalize) ด้วยการอาศัยการให้ความหมาย (Meaning) และการสร้างคุณค่า (Values) ที่ซึมซาบ อยู่ในสามัญสำนึก (Commonsense) ของสังคมโดยรวม

ประการสำคัญต่อมาก็คือ ฟูโก (Foucault) ได้พูดถึงการที่อุดมการณ์ยังคงดำรงรักษาระเบียบกฎเกณฑ์ (Disciplinary) ก็ด้วยอาศัยการศึกษาที่มีแบบแผน (Schools) และรวมถึงการปฏิบัติงานในรูปแบบต่าง ๆ (work shop) ในอันที่จะเข้าควบคุมผู้คนในสังคมให้มีพฤติกรรม ทศนคติให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสถาบัน หรือสังคมโดยรวมกำหนดขึ้น (หลุยส์ อัลธุซเซอร์ 2529 : 17, Danaher, Schirato, and Webb 2000: xii, 100) ซึ่งถ้าหากมองไปที่กระบวนการผลิตของชนบทไทยแล้วจะพบว่า ภายใต้การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมได้ทำให้คนในชนบทมีพฤติกรรม ทศนคติที่เห็นว่าการผลิตเพื่อการค้ามีความเหมาะสมสอดคล้องต่อการพัฒนาชุมชนของตนเองโดยกระบวนการดังกล่าวอาจจะกระทำผ่านกระบวนการทางการศึกษา และการส่งเสริมเผยแพร่ในรูปการปฏิบัติงานร่วมต่าง ๆ กระทำผ่านรัฐและสถาบันที่มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย และกระบวนการทำให้ทันสมัย นี่จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องเข้าไปมีบทบาท โดยรัฐเองมีความพยายามจะดึงประชาชนในหมู่บ้านเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาดังกล่าว รวมถึงการที่รัฐได้ขยายการครอบงำเพื่อให้รัฐกลายเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน โดยความสัมพันธ์ทางอำนาจของรัฐกับหมู่บ้าน รวมถึงความสัมพันธ์ทางอำนาจในหมู่บ้านเอง ก็ถูกควบคุมปกปิดด้วยกระบวนการและวาทกรรมว่าด้วยการพัฒนาชนบทที่กระทำโดยผ่านรัฐเป็นผู้ชี้แนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529) แนวคิดเรื่อง " การพัฒนา " และการมีส่วนร่วมได้ถูกกระบวนการทางวาทกรรมสร้างความหมายจนมีการพูดถึงกันค่อนข้างมาก ส่งเสริมให้เกิดโครงการพัฒนาชนบทโดยมี 4 กระทรวงหลัก และทำให้รัฐมีความเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านมากขึ้น การเข้ามามีบทบาทของรัฐในลักษณะนี้ปรากฏขึ้นในสภาวะการที่มีการแผ่ขยายความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบทุนนิยม (การผลิตเพื่อการค้า) เข้าไปสู่ชนบทไทยได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นการแผ่ขยายลักษณะดังกล่าวนี้จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงการผลิตของชนบทภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมที่มีรัฐหนุนอยู่ (ฟิลิป เฮิร์ช 2533 : 112 - 113)

การที่จะศึกษาถึงตัวอุดมการณ์ทุนนิยมโดยตรงนั้นอาจจะกระทำได้ลำบาก แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะดูถึงตัวอุดมการณ์ทุนนิยมนั้นอาจจะศึกษาได้จากลักษณะพิเศษสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. ผลประโยชน์ที่เกิดจากกระบวนการผลิตภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมจะอยู่ในมือของคนบางกลุ่มเป็นคนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะกลุ่มนายทุนที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต อาทิเช่น วัตถุดิบต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิต เครื่องจักรกลโรงงาน รวมถึง กลุ่มทุนที่เป็นเจ้าของทุนประเภททุนเงินตรา
2. ประชาชนจำนวนมากมักจะได้ไม่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและผลตอบแทนที่ประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะชนบทได้รับนั้น มักจะได้รับเป็นตัวเงินซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของกำไร (Profits) ที่ได้จากการผลิตหรือค่าจ้าง (Wage) ที่ตัวเองเป็นผู้รับจ้างในกระบวนการผลิตภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้

3. การผลิตเพื่อการค้าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้จะทำการผลิตสินค้า (Commodity) ทุกประเภทโดยมีวัตถุประสงค์ มิใช่ผลิตเพื่อให้ผู้ผลิตได้ใช้สอยเอง แต่จะผลิตเพื่อการแลกเปลี่ยน เพื่อนำออกจำหน่ายในตลาด ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้ จึงเป็นการผลิตสินค้าเพื่อการแลกเปลี่ยนมากกว่าจะผลิตสิ่งของเครื่องใช้ไว้ใช้อุปโภคบริโภคเองในชุมชน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าลักษณะสำคัญ 3 ประการนี้เป็นจุดสำคัญที่ทำให้ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมยังคงดำรงอยู่ได้ในสังคมชนบทไทย ซึ่งถ้าหากว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นในชนบทไทยแล้ว อุดมการณ์ทุนนิยมที่อยู่เบื้องหลังของการผลิตเพื่อการค้าก็จะต้องตอกย้ำให้กระบวนการผลิตเพื่อการค้ามีความชอบธรรมที่จะดำรงอยู่ในชนบทไทยต่อไป (เมธี เขียวมวรา 2542: 17-18)

ประเด็นสำคัญประการต่อมาก็คือ การดำรงอยู่ของอุดมการณ์ของทุนนิยมในแง่การผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยนี้จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการผลิตซ้ำโดยจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดกระบวนการผลิตซ้ำนั้นก็คือผลตอบแทนที่ได้จากการขายผลผลิต(Productivity) นั้น ๆ ซึ่งผลตอบแทนที่ชนบทผลิตได้นั้นจะต้องเพียงพอที่ชาวชนบทจะสามารถผลิตซ้ำแรงงานของตนในการผลิตสินค้าออกมา นอกจากนั้นแล้วปริมาณมูลค่าของผลที่ตอบแทนจำเป็นต่อการผลิตซ้ำนั้นไม่ได้ถูกกำหนดมาจากความต้องการทางชีววิทยาของผู้ผลิตเท่านั้น แต่อาจจะเกิดจากการที่สถานการณ์ทางสังคมในขณะนั้นเป็นตัวกำหนด เพราะฉะนั้น ความต้องการผลตอบแทนนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามมิติของกาลเวลาและยุคสมัย นอกจากนั้นการผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยมยังจะกระทำผ่านภายนอกกระบวนการผลิต อาทิเช่น ผ่านระบบการศึกษาแบบทุนนิยม หรือผ่านสถาบันอื่นๆ ในระบบทุนนิยมโดยสามารถดูได้จากโรงเรียน ซึ่งอาจจะมีความแตกต่างกันออกไปบ้าง แต่ภายใต้กรอบใหญ่แล้วทุกๆ โรงเรียนมักจะต้องมีการเขียน อ่าน คิดคำนวณ เทคนิคบางอย่างและจะต้องเรียนรู้องค์ประกอบที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต อยู่ในยุค “ วัฒนธรรมแบบวิทยาศาสตร์ ” และความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้มีระดับแตกต่างกันในตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกัน กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้เพื่อผลิตซ้ำอุดมการณ์ทุนนิยมนี้ ก็คือ “ การเรียนรู้ว่ามีอะไร รู้ว่าจะทำอย่างไร ” (Know-How) ซึ่งระบบการศึกษาดังกล่าวนี้นี้จะเป็นการศึกษาที่ไม่มีอิสระจากระบบเศรษฐกิจ (ระบบการผลิตภายในสังคมนั้น ๆ) ดังนั้น ระบบการศึกษาได้ถูกกำหนดให้เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงบ้านเมืองให้ทันสมัย และเมื่อเริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ แผนการศึกษาต่าง ๆ จึงเป็นไปเพื่อการนี้อย่างแท้จริง ระบบการศึกษาดังกล่าวจึงเป็นการใช้ระบบโรงเรียนเพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการของการพัฒนาประเทศ ซึ่งก็รวมถึงการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยด้วย ดังนั้น หลักสูตรเนื้อหาที่เรียนในโรงเรียนจึงเน้นวิชาการ ความรู้ แนวคิดต่าง ๆ เพื่อความทันสมัยทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นให้อุดมการณ์ของทุนนิยมจะสามารถตอกย้ำและดำรงอยู่ในกระบวนการการผลิตของชนบทไทย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือโรงเรียนได้ใช้รูปแบบของการสอนและการหล่อหลอมเด็ก โดยมีเป้าหมายเพื่อค้ำจุนอุดมการณ์หลักใน

สังคม หรือเพื่อช่วยให้อุดมการณ์หลักมีประสิทธิภาพดีขึ้น (หลุยส์ อัลธุสแซร์ 2529 : 36 – 37, และ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล 2539 : 36 - 37) นอกจากนั้นแล้วการผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยมของชนบทไทยมิได้เกิดจากมิติของการผลิตซ้ำทางเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับผลผลิตอย่างที่กล่าวมาเท่านั้น แต่การผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยมอาจเกิดจากมิติอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นมิติทางสังคม หรือทางการเมืองก็ตาม โดยที่อาจจะพอยกตัวอย่างได้เช่น กรณีที่ค่านิยมของคนชนบท มักจะส่งบุตรหลานของตนเองไปเล่าเรียนในระดับมัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษา ความต้องการปัจจัยด้านเงินตราก็ถือว่ามีส่วนสำคัญต่อการส่งลูกหลานของตัวเองเข้าไปศึกษาในเมือง ดังนั้น การผลิตสินค้าเพื่อให้ได้ส่วนเกิน (Surplus) ภายใต้การผลิตเพื่อการค้าจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และประเด็นสำคัญประการต่อมาก็คือระบบการศึกษาในปัจจุบันได้แปรสภาพกลายเป็นสินค้าที่เกิดมูลค่าในการแลกเปลี่ยน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ระบบการศึกษาหรือการบริการทางการศึกษาได้กลายเป็นสินค้า (Commodification) โดยที่ผู้บริโภคจะต้องประมูลซื้อสิ่งนั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในของนั้น ๆ (การบริการทางการศึกษา) กระบวนการแลกเปลี่ยน จึงเกิดขึ้นโดยอาจเริ่มจากการแลกเปลี่ยนกับสิ่งของ (Barter Economy) และต่อมาก็แปรสภาพเป็นการแลกเปลี่ยนโดยการใช้เงิน (Exchange Economy) (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ 2544 : 120) นอกจากระบบการศึกษาที่ได้กลายเป็นสินค้าแล้ว ระบบของการบริการอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบประกันสุขภาพ อนามัย ฯลฯ ต่างก็กลายเป็นสินค้าที่จะต้องหาซื้อมาทั้งสิ้น ดังนั้น การผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยมจึงมิได้ผ่านกระบวนการที่เกิดโดยตรง (Directly) แต่เพียงอย่างเดียว แต่อาจจะเกิดจากกระบวนการทางอ้อม (Indirectly) ที่มีมิติที่เป็นทางเศรษฐศาสตร์เท่านั้น ซึ่งจะส่งผลให้อุดมการณ์ทุนนิยมสามารถผลิตซ้ำจนตัวอุดมการณ์ยังคงดำรงอยู่และทำให้การผลิตเพื่อการค้ากลายเป็นวาทกรรมหลักของชนบทไทยได้

แนวคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์โดยเฉพาะในงานของอัลธุสแซร์ (Althusser) ได้ชี้ให้เห็นว่าบทบาทที่สำคัญของอุดมการณ์ (The Role of Ideologies) ในกระบวนการผลิตซ้ำทางสังคมนั้นมักจะกระทำผ่านความเป็นสถาบันในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีพลังในการควบคุมและจัดการให้ภาคปฏิบัติการทางสังคมเป็นไปภายใต้อุดมการณ์นั้นๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าอุดมการณ์เปรียบเสมือนระบบของตัวแทน (System of Representation) ในการเข้าไปสร้างระบบในการควบคุมดำเนินการให้คนในสังคม (Subject) ปฏิบัติตนให้เป็นไปตามอำนาจของอุดมการณ์ ดังนั้นจะพบว่าภายใต้อุดมการณ์ของทุนนิยม ผู้คนที่อยู่ในชนบทก็จำเป็นที่จะต้องทำหน้าที่ในการปฏิบัติตามกลไกอุดมการณ์ของทุนนิยม โดยการปฏิบัติตามกลไกเชิงอุดมการณ์เป็นการปฏิบัติตามโดยไม่มีข้อสงสัยหรือมีการตั้งคำถาม (Unconscious) กับอุดมการณ์นั้นๆ และในประการต่อมา ตำแหน่งหน้าที่ของคนในชุมชน (Subject-Position) ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้จะกระทำผ่านสิ่งที่เรียกว่าระบบของตัวแทน (System of Representation) นั้น ซึ่งก็พอที่จะยกตัวอย่างได้เช่น ทฤษฎีแนวมาร์คซิสต์ (Marxist

theory) ที่ชี้ให้เห็นว่าบทบาทของคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และรวมถึงความสัมพันธ์ทางการผลิต (Relation of Production) ที่ทำให้สังคมโดยรวมยังคงดำรงอยู่ได้โดยมีการแบ่งเป็นชนชั้นต่าง ๆ (Class Solidarity) นั้น เป็นผลมาจากกลไกเชิงอุดมการณ์ได้กำหนดอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identities) ขึ้น (Woodward, Kathryn, 1997 : 42 - 44) จากแนวความคิดนี้จะเห็นว่าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมได้สร้างอัตลักษณ์ของการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้น โดยชี้ให้เห็นความแตกต่างของการพัฒนาเศรษฐกิจ และความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Underdeveloped Economy) ถือว่าเป็นสิ่งที่อยู่ตรงกันข้าม ดังนั้น การจะพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจก็จะต้องอาศัยการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของคำว่า การพัฒนาเศรษฐกิจ (economic development) ที่นักเศรษฐศาสตร์การพัฒนา (development economists) ได้กำหนดขึ้นภายใต้องค์ความรู้ที่เรียกว่า ทฤษฎีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Theory of Economic Development) (Escobar, Arturo, 1995 : 77)

ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมได้สร้างอัตลักษณ์ที่สำคัญหลายประการให้กับกระบวนการผลิตเพื่อการค้า แนวความคิดของอาดัม สมิธ (Adam Smith) ก็นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นขั้นแรกของอุดมการณ์ดังกล่าวในหนังสือ Wealth of Nations ได้อธิบายว่า การสร้างประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อการค้านั้นก็คือการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้าน (Division of Labor) ซึ่งถือว่าเป็นเงื่อนไขหรือลักษณะสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม นอกจากนั้นการแสวงหากำไรสูงสุด (Maximum Profit) ก็เป็นจุดเริ่มต้นอีกประการหนึ่งเช่นกัน และประเด็นสำคัญก็คือ การใช้กลไกราคา (Price Mechanism) หรือมือที่มองไม่เห็นของ อาดัม สมิธ จะเป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ นอกจากนั้นแล้วภายใต้อุดมการณ์แบบทุนนิยมได้สร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้า ที่มีลักษณะสำคัญอย่างน้อยอีก 3 ประการ คือ

ก. เน้นการสร้างดุลยภาพทางเศรษฐกิจ โดยมีแนวคิดที่ว่า ระบบตลาดเสรี (Free Trade Market) จะมีพลังมากพอที่จะก่อให้เกิดดุลยภาพและเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ

ข. อาศัยกลไกราคาหรือมือที่มองไม่เห็นของอาดัม สมิธ ในการจัดการกับการแลกเปลี่ยนผลผลิตภายใต้ระบบการผลิตเพื่อการค้า

ค. จะต้องจัดให้มีการแบ่งรายได้ตามประสิทธิภาพ โดยการเน้นเรื่องความเหลื่อมล้ำทางรายได้ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องธรรมชาติของระบบเศรษฐกิจแบบตลาด และการที่คนแต่ละคนรับส่วนแบ่งตามหลักเกณฑ์ของ Marginal Productivity โดยรัฐมีหน้าที่ดูแลให้ความเหลื่อมล้ำเหล่านี้อยู่ จะเป็นการเพิ่มแรงกระตุ้นให้กับการผลิตเพื่อการค้าในที่สุด (เดช กาญจนางกูร 2539 : 38, ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ 2538 : 13 และอภิญญา เฟื่องฟูสกุล 2532 : 178)

ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้ จะสร้างระบบเศรษฐกิจให้เป็นแบบสมัยใหม่ โดยการแยกผู้ผลิตและผู้บริโภคให้มีอิสระต่อกัน รวมถึงมีอิสระในการผลิตและบริโภค ซึ่งส่งผลให้การผลิตจะต้องปรับตัวภายใต้กรอบทฤษฎีมูลค่าและราคา (Theory of Value and Price) ของ อาดัม สมิธ ซึ่งตัวสมิธเองได้แยกมูลค่า (Value) ของสินค้าที่ผลิตออกเป็น 2 ชนิด คือ มูลค่าที่ผลิตจากการนำไปใช้ประโยชน์ (Value in Use) และมูลค่าที่เกิดจากการนำไปแลกเปลี่ยน (Value in Exchange) โดยมีมูลค่าการนำไปใช้ประโยชน์ คือ ความสำคัญในสิ่งของที่ผู้ใช้เห็นว่าควรจะใช้ ซึ่งในแง่ของเศรษฐศาสตร์ จะหมายถึง อรรถประโยชน์ (Utility) ส่วนมูลค่าในการแลกเปลี่ยนนั้น หมายถึง ปริมาณของสิ่งของอื่น ที่ประชาชนในตลาดยินดีนำมาแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ผลิตขึ้นมานั้น และประการสำคัญ สมิธได้แสดงให้เห็นว่า มูลค่าในการนำมาใช้สอยกับมูลค่าในการนำมาแลกเปลี่ยนนั้น ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งในส่วนนี้สมิธให้ความสนใจกับมูลค่าในการแลกเปลี่ยนมากกว่า เพราะมูลค่าในการแลกเปลี่ยนสามารถปรับเปลี่ยนขึ้นลงได้ตามกลไกราคาตลาด (Market Price) ซึ่งจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานที่มีต่อสินค้านั้น ดังนั้น ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้จะพิจารณาถึงผลผลิตในกรอบของมูลค่าในการแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่สามารถสร้างอุปสงค์ให้มากกว่าอุปทานได้นั้นจะเป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้าในการแลกเปลี่ยนให้มีมากขึ้น (จักรทิพย์ นาถสุภา 2539 : 38 - 39)

ประเด็นสำคัญที่เกิดจากอุดมการณ์ของทุนนิยมนอกเหนือจากการนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ต่างๆ แล้ว อุดมการณ์ทุนนิยมได้ส่งผลให้กระบวนการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจก็มีความเชื่อมโยงกับการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้มีผลให้ชนบทไทยมักจะถูกกระทำให้มีลักษณะของการมีความสัมพันธ์แบบครอบงำ - พึ่งพา (Dominant - Dependent) กับส่วนที่เป็นเมืองที่เป็นภาคเอกชน รวมถึงรัฐด้วย โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเห็นได้จากการที่ชนบทจะต้องผลิตสินค้าที่เป็นแหล่งอาหารไปยังนอกภาคเกษตร โดยเฉพาะภาคเมือง สินค้าต่างๆ ที่ผลิตได้นี้มักจะถูกแปรรูปแล้วนำไปส่งขายต่างประเทศ โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นพืชผลทางการเกษตร มักจะถูกกดราคาให้มีราคาค่อนข้างต่ำ เนื่องจากมักจะมีการผูกขาดและเอากำไรร่วมกันระหว่างพ่อค้าระหว่างประเทศที่มักจะเป็นบริษัทข้ามชาติ รวมถึงพ่อค้าคนกลางที่อยู่ภายในประเทศที่มักจะซื้อสินค้าจากเกษตรกรในชนบทแล้วนำสินค้าเหล่านั้นส่งออกอีกทอดหนึ่ง ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นการผลิตเพื่อการค้านี้ได้ส่งผลต่อชนบทให้กลายเป็นตลาดสำคัญสำหรับภาคอุตสาหกรรมในเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าประเภทปัจจัยการผลิต อาทิเช่น รถแทรกเตอร์, อะไหล่, น้ำมันเชื้อเพลิง, ปุ๋ย, ยาปราบศัตรูพืช และสินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ ชนบทจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยจากเมืองที่เป็นภาคอุตสาหกรรม หากต้องการที่จะผลิตสินค้าให้เป็นไปเพื่อการค้า (วินิต ทรงประทุม 2539 : 270 - 271) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการผลิตเพื่อการค้า

ความสัมพันธ์ระหว่างชนบทมักจะถูกครอบงำจากภาคเมืองโดยที่ผลผลิตส่วนใหญ่ที่ชนบทผลิตได้ จะถูกป้อนเข้าไปสู่ส่วนที่เป็นเมืองและมุ่งสู่ต่างประเทศ ซึ่งลักษณะดังกล่าวในส่วนของวาทกรรมของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยถือว่าเป็นเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่หากมองในแง่ของทฤษฎีในกลุ่มทฤษฎีพึ่งพา (Dependency Theory) แล้ว ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจนี้ถือได้ว่าเป็นการสร้างอาณานิคมภายใน (Internal Colonization) (Kahl, Joseph A. 1982 : 85 - 86)

หากพิจารณาการเกิดอาณานิคมภายในที่เป็นการครอบงำระหว่างเมืองกับชนบทตามแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีพึ่งพาแล้วก็พอที่จะกล่าวได้ว่ารัฐและภาคเมืองกำลังใช้อุดมการณ์ทุนนิยมให้อำนาจเหนือ (Hegemony) ชนบท โดยเฉพาะการผลิตแบบการค้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สาเหตุที่สำคัญที่จำเป็นจะต้องกล่าวคือ การให้อำนาจเหนือระหว่างเมืองกับชนบทนั้น เป็นผลมาจากกลไกอุดมการณ์ของรัฐได้ผลิตซ้ำเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางการผลิต (Relation of Production) ซึ่งการผลิตซ้ำดังกล่าว นั้นจะเห็นได้จากการแบ่งงานกันทำเพื่อเพิ่มผลผลิต (Productivity) สำหรับกลไกเชิงอุดมการณ์ในสังคมทุนนิมนั้น อาจจะกระทำผ่านกลไกทางการศึกษา ศาสนา ครอบครัว การเมือง สหภาพแรงงาน การสื่อสาร วัฒนธรรม ฯลฯ นอกจากนั้นแล้วจะพบว่าวาทกรรมว่าด้วยการผลิตที่เคยถูกครอบงำโดยแบบแผนของยุโรปได้สิ้นสุดลง หลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมถึงการสิ้นสุดของยุคอาณานิคม (Decolonization) ซึ่งต่อมาก็ได้เกิดขั้วอำนาจขึ้น 2 ขั้ว (Bi-polar Super-powers) สำหรับการผลิตเพื่อการค้าที่เป็นแบบของโลกเสรีนิยมมักจะถูกครอบงำโดยแนวคิดของการทำให้เป็นสมัยใหม่ โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ (หลุยส์ อัลธุซแซร์ 2529 : 55 - 59 และ Preston , Peter. 1994 : 5)

วาทกรรมที่พูดถึงการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งถือว่าเป็นวาทกรรมหลัก (Dominant Discourse) ในการผลิตของชนบทไทยนั้นได้ถูกสร้างขึ้นภายใต้อุดมการณ์ของทุนนิยม โดยที่อุดมการณ์นี้ได้ผ่านการผลิตซ้ำ โดยผ่านกลไกอุดมการณ์ต่างๆ เพื่อให้รัฐและภาคเมืองมีอำนาจเหนือการผลิตของชนบท และนอกจากนั้นอุดมการณ์ของทุนนิยมยังได้มีส่วนสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าให้กับชนบทไทยด้วย ซึ่งก็เป็นการตอกย้ำให้อุดมการณ์ทุนนิยมยังคงอยู่และเป็นที่ยอมรับของชนบทไทย นอกจากนั้นแล้วกลไกเชิงอุดมการณ์ของรัฐ (Ideological State Apparatuses) ไม่ว่าจะเป็นระบบการศึกษา วัฒนธรรม หรือแม้แต่ความเป็นผู้ชำนาญพิเศษในความเป็นสถาบัน (Specialized Institution) ก็ได้สร้างความเข้มแข็งให้อุดมการณ์ทุนนิยมมีอำนาจเหนือการผลิตของชนบทไทย โดยที่ลักษณะสำคัญ (Characteristic Properties) ของกลไกอุดมการณ์นั้นจะประกอบด้วย

1. กลไกเชิงอุดมการณ์จะกระทำผ่านวิธีการต่างๆ ในหลายรูปแบบที่มีความเป็นปกติธรรมดา แต่กลไกเชิงอุดมการณ์นี้จะต้องกระทำ (Function) ภายใต้อุดมการณ์นั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น การผลิต

เพื่อการค้าของชนบทไทย ได้เกิดอำนาจครอบงำในกระบวนการผลิตของชนบทไทย โดยผ่านกระบวนการต่างๆ ที่ถือว่าเป็นกลไกเชิงอุดมการณ์ของรัฐ แต่การทำงานของกลไกเชิงอุดมการณ์ของรัฐนี้ จะต้องกระทำอยู่ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมเป็นหลัก

2. กลไกเชิงอุดมการณ์ อาจจะกระทำได้ในส่วนที่เป็นเฉพาะกลุ่ม (Private) และเป็นสาธารณะ (Public) แต่การที่จะทำให้เกิดอำนาจเหนือในการครอบงำได้นั้นจำเป็นที่จะต้องผ่านกรอบที่เป็นสาธารณะ โดยเฉพาะการกระทำที่ใช้หลักกฎหมายและแบบแผน (Legal and Formal) เป็นแนวทางก็จะทำให้เกิดอำนาจเหนือได้ดียิ่งขึ้น (Gramsci, Antonio 1975: 63 - 65)

โดยสรุปแล้วการมีอำนาจเหนือ (Hegemony) ที่รัฐและการเมืองมีอิทธิพลเหนือชนบทในแง่การผลิตเพื่อการค้านี้ นอกจากกลไกทางการเมืองแล้วการสร้างหลักประกันให้มีการผลิตซ้ำในแง่ความสัมพันธ์แบบทุนนิยมจำเป็นที่จะต้องอาศัยการมีอำนาจเหนือในแง่ของอุดมการณ์โดยอาศัยกลไกเชิงอุดมการณ์อย่างที่ได้กล่าวไปแล้ว จึงจะทำให้การมีอำนาจเหนือมีความมั่นคงได้ดียิ่งขึ้น

ความรู้ภายใต้ความหมายของอุดมการณ์ทุนนิยม

ความรู้ที่เกิดขึ้นภายใต้ยุคสมัยของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย มักจะเป็นความรู้จำเป็นที่จะต้องมีการปริยญา วุฒิปัตร์ หรือรางวัลต่างๆ เป็นสัญลักษณ์กำกับ นอกจากนั้น ความรู้ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมหมายถึงความรู้ที่จะนำมาซึ่งการเพิ่มผลผลิตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญโดยที่ผู้รู้ในความหมายดังกล่าวจะได้รับมอบสิทธิ์อำนาจจากสังคมให้เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและวุฒิปัตร์ให้กับผู้คนในสังคมได้ จะเห็นได้ว่าความรู้อื่นๆ อาทิเช่น ความรู้ของหญิงที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้านและเป็นผู้ดูแลครอบครัวถูกทำให้เห็นว่าไม่ได้ช่วยเพิ่มมูลค่าการผลิตโดยรวมให้กับสังคม การจำแนกแจกแจงคนในสังคมโดยอาศัยการให้ความหมายของความรู้แบบทุนนิยมเป็นการใช้วิธีวิทยา (methodology) ของการสร้างความรู้แบบสมัยใหม่ ส่งผลให้เกิดการสร้างบรรทัดฐาน จารีต ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เป็นแนวทางให้บุคคลแต่ละประเภทปฏิบัติตาม หรืออาจจะเป็นการบังคับให้คนกระทำตาม และความรู้ในแต่ละศาสตร์ที่สร้างขึ้นนี้ต่างก็มีเป้าประสงค์ต่อการจัดระเบียบสังคม รวมถึงการสร้างระบบควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ เช่นศาสตร์ทางด้านการศึกษาก็จะมีการจัดแบ่งมนุษย์เป็น คนฉลาด คนโง่ โดยสร้างเกณฑ์วัดไอคิว หรือในทางเศรษฐศาสตร์ก็มีการแยกคนทำงานที่มีฝีมือออกจากคนทำงานไม่มีฝีมือ คนที่เป็นกำลังแรงงานทางเศรษฐกิจกับคนที่ไม่เป็นกำลังแรงงานทางเศรษฐกิจ ประการสำคัญต่อมาก็คือ คนจำนวนมากมักจะยอมรับการจัดกลุ่มประเภทที่เป็นความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ได้สร้างขึ้นโดยไม่รู้ตัวและไม่มีข้อสงสัย และยังส่งผลให้การตัดสินคนอื่น ๆ รวมทั้งตัวเองเป็นไปตามการแบ่งแยกประเภทโดยศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านั้น ดังนั้น ตัวตน (Self) หรืออัตลักษณ์ (Identity) ของคนจึงเป็น " ผลผลิต " ของความรู้ที่ศาสตร์ต่างๆ ได้สร้าง (Constitute)

ขึ้นมา ความรู้ที่เป็นไปภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้ยังได้ตอบย้ำของการให้ความหมายดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้จากการแสวงหาความรู้ของนักวิชาการในยุคสมัยใหม่ มักจะมุ่งเน้นไปที่การสร้างความมั่นใจและยืนยันทฤษฎีที่ได้สร้างขึ้นมา ซึ่งถือว่าเป็นการผลิตซ้ำในการดำรงอยู่ของสรรพสิ่งและสังคมให้เป็นไปตามแนวทางของสิ่งที่ได้ถูกสร้างขึ้นมา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การสานต่อประวัติศาสตร์ของการดำรงอยู่ของสรรพสิ่งให้เคลื่อนไปสู่อนาคตในทิศทางที่ไม่ต่างไปจากเดิม

ความรู้ที่เกิดขึ้นในยุคของการพัฒนาไปสู่ความเป็นสมัยใหม่ มิได้มีความเป็นกลางอย่างที่กล่าวอ้างกัน แต่โดยที่จริงแล้วความรู้ที่สร้างขึ้นมามีเป้าประสงค์บางอย่าง อย่างน้อยก็เพื่อที่จะจัดระเบียบสรรพสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ อย่างเช่น การจัดการต่อระบบการผลิตของชนบทไทยให้เป็นไปเพื่อการผลิตแบบการค้า โดยมีเป้าประสงค์ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นต้น อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวได้มีการถูกตั้งข้อสงสัยกับประเด็นเหล่านี้มากขึ้นในระยะต่อมา และวิธีวิทยาที่เป็นแบบเดิมก็ไม่อาจจะเปิดพื้นที่ของการสร้างกระบวนทัศน์ใหม่ได้ ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธวิธีที่มีกระบวนทัศน์ต่างไปจากเดิม เพื่อให้เจตจำนงและประสบการณ์ของบุคคลที่ไม่ถูกให้ความหมายว่าเป็นผู้รู้ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความรู้และกำหนดความหมายต่อสรรพสิ่งต่าง ๆ ในอันที่จะไปสู่การมีโลกทัศน์ที่แตกต่างกันไปจากเดิม ทั้งนี้เพื่อให้ความรู้ที่ถูกปิดกั้นไว้ได้มีโอกาสในการสถาปนาตัวเองขึ้นมา (นภาภรณ์ หะวานนท์ 2544: 183-191)

จากประเด็นของการเปิดพื้นที่ในการให้ความหมายของความรู้นี้ หากเราพิจารณาความรู้ในฐานะเป็นวาทกรรมแล้ว ความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า นับเป็นความรู้ที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้อุดมการณ์ของทุนนิยม โดยที่ตัวความรู้ (Body of Knowledge) นั้น จะกระทำผ่านกระบวนการทางการศึกษา ผู้ที่วาทกรรมว่าด้วยการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยได้สร้างขึ้นนั้น มีความเห็นว่าการศึกษาก็คือการลงทุน (Investment) ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งเรียกว่าการพัฒนา " กำลังคน " (Manpower Development) และหมายถึงการให้การศึกษามอบเพื่อสร้างบุคลากรของประเทศให้มีความรู้ ทักษะ ทักษะ และค่านิยมให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้ความหมายที่ว่าทฤษฎีของการพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัยกำหนดขึ้น ดังนั้น สถาบันทางสังคมต่างๆ จึงมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน (Supplier of Manpower) ตามความต้องการของระบบเศรษฐกิจ ในอันที่เป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นไปตามเป้าหมาย (วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ 2524 : 11) นโยบายด้านการศึกษาในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ใช้แนวทางในการพัฒนาเพื่อความทันสมัยซึ่งส่งผลให้ระบบการศึกษาในทุกระดับถูกจัดให้ตอบสนองต่อกระบวนการพัฒนาประเทศตามแนวทางนี้ ผลที่ตามมาก็คือแนวคิดนี้ได้สร้างความเชื่อใหม่ว่าชาวบ้านในชนบทไม่มีความสามารถที่จะพัฒนาด้วยตนเองแต่จะต้องพึ่งพิงภายนอก ซึ่งเป็นไปตาม

นโยบายการรวมศูนย์อำนาจในการจัดการทางเศรษฐกิจโดยรัฐ นอกจากนั้นแล้วแนวคิดนี้ยังได้สร้างค่านิยมใหม่ว่า ความรู้ – การศึกษาของชุมชนไม่มีคุณค่าและประโยชน์ และเป็นการทำลายความมั่นใจและความภูมิใจของท้องถิ่น ส่งผลต่อทัศนคติของชาวบ้านว่า ชาวบ้านไม่มีศักยภาพพอที่จะพัฒนาได้ด้วยตนเองต้องอาศัย “ ผู้เชี่ยวชาญ ” เข้ามาแนะนำ และวิถีชีวิตที่อยู่แบบพออยู่พอกิน มีวัตถุน้อยถือว่าเป็นความล้าหลังไม่ก้าวหน้า จำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงการบริโภคตามค่านิยมใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาตามกลไกตลาด รวมถึงกระบวนการผลิตเพื่อการค้า (อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทย์พงศ์. 2540 : 56-57) อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาภายใต้กระบวนการที่คนดังกล่าวนี้ได้เกิดข้อโต้แย้ง เกี่ยวกับแนวทางดังกล่าวว่าสังคมเริ่มมองเห็นอันตรายของการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้ว การศึกษากลายเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ หากกระบวนการศึกษากลายเป็นส่วนตามในทางเศรษฐกิจแล้ว ผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษาทั้งหมดรวมถึงผลผลิตของระบบการศึกษา จะกลายเป็นส่วนตามระบบเศรษฐกิจไปด้วย เมื่อมีปัญหาหรือข้อโต้แย้งในแนวทางของการพัฒนาเศรษฐกิจ ระบบการศึกษาจึงกลายเป็นปัญหาไปด้วย โดยที่ระบบการศึกษาไม่อาจเป็นระบบชี้นำในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้กับส่วนอื่นๆ ได้ (นภาพร หะวานนท์ 2539 : 22-23)

แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีการวิพากษ์ (Criticize) ระบบการศึกษาว่าเป็นส่วนที่รับใช้อุดมการณ์ทุนนิยม ระบบความการศึกษาก็ยังคงได้รับความชอบธรรมในการดำรงอยู่ในสังคมภายใต้อุดมการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้แบบแผนของการศึกษาที่ใช้สอนกันอยู่ในโรงเรียนหรือสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ มักจะเป็นกระจายความรู้มากกว่าการสร้างความรู้ ซึ่งถ้าหากวิเคราะห์บทบาทของโรงเรียนในฐานะการเลื่อนสถานภาพทางเศรษฐกิจของคนในสังคมแล้ว ก็พบว่าโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาในระบบต่างๆ เป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับสังคมแบบอุตสาหกรรมนิยม ถึงแม้ว่าจะมีภาคการผลิตที่เป็นเกษตรกรรมก็ตาม ระบบการศึกษาจะช่วยในการกระจายความรู้เชิงประยุกต์วิทยา (Apply Sciences) และการบริการไปยังสมาชิกในสังคมได้อย่างทั่วถึง ในขณะที่เดียวกันนักเรียนที่ได้รับความรู้ดังกล่าว จะสามารถใช้ความรู้นี้ไต่ระดับชั้นในสังคมไปสู่ระดับที่ดีกว่า ซึ่งก็หมายความว่าสมาชิกในสังคมสามารถเลื่อนสถานภาพทางสังคมของตนได้ และสามารถให้ความมั่นใจกับสังคมได้ว่าสามารถผลิตคนให้เป็นไปตามความสามารถที่สังคมต้องการได้ ดังนั้นการศึกษาที่มีการฝึกสมาชิกให้มีทักษะความรู้ทางประยุกต์วิทยาให้สูงขึ้น การเลื่อนระดับชั้นทางสังคม และการเติบโตของระบบเศรษฐกิจในสังคม จึงมีความสำคัญกันอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง การวางแผนในเรื่องกำลังคนก็ดี การสนับสนุนให้มีการเกิดขึ้นของประยุกต์วิทยา ตลอดจนการผลิตคนหลักสูตรที่ส่งเสริมงานอาชีพ จึงถือได้ว่าเป็นการตอกย้ำและผลิตซ้ำให้ระบบการศึกษาที่สนับสนุนต่อการผลิตเพื่อการค้าเพื่อความทันสมัยทางเศรษฐกิจ ยังคงมีความชอบธรรมที่จะดำรงอยู่ในสังคม ถึงแม้ว่าจะมีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างไรก็ตาม

ระบบการศึกษาในแนวทางดังกล่าวก็อาจมีการปรับเปลี่ยนในรายละเอียดบ้าง แต่อุดมการณ์ทุนนิยมก็ยังคงเป็นอุดมการณ์หลักในระบบการศึกษาอยู่เช่นเดิม (ไมเคิล แอปเปิล. 2529 : 43-45)

ความรู้ในเชิงประยุกต์วิทยากับการผลิตเพื่อการค้า

ก่อนที่จะกล่าวถึงความรู้ที่นำมาใช้ในแง่ของการผลิตเพื่อการค้านั้น จำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงลักษณะเฉพาะของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่มีผลผลักดันให้เกิดความรู้เชิงประยุกต์วิทยาของกระบวนการในการผลิตเพื่อการค้า ลักษณะเฉพาะดังกล่าวเปรียบเสมือนตัวอุดมการณ์ที่นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ต่างๆ ที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์นั้น และลักษณะสำคัญของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ต่าง ๆ มีลักษณะ ดังนี้คือ

ก. การผลิตทั้งหลายภายใต้ระบบทุนนิยมจำเป็นต้องผลิตสินค้า (Commodity) เพื่อที่จะนำมาขายในระบบตลาด การผลิตอะไรก็ตามที่ไม่ได้เข้าสู่ระบบตลาดไม่ถือว่าเป็นการผลิต อาทิเช่น การผลิตเพื่อนำมาบริโภคในครัวเรือนในแบบสังคมแบบดั้งเดิม (Traditional Society) ไม่ถือว่าเป็นการผลิตที่จะทำให้เกิดการขายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

ข. การผลิตต่างๆ จะดำเนินการภายใต้วิธีคิดที่ปล่อยให้เอกชนหรือปัจเจกบุคคลเข้าครอบครองปัจจัยการผลิต ซึ่งการเข้าครอบครองดังกล่าวอาจจะได้รับความชอบธรรมโดยใช้ระบบกฎหมายเป็นหลักประกันในระบบกรรมสิทธิ์ นอกจากระบบกฎหมายแล้ว ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมักจะมีการจำแนกแฉกแจงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (Economic Differentiation) ซึ่งจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ใครบ้างจะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ในแง่ของกรรมสิทธิ์ในส่วนที่เป็นปัจจัยการผลิตนั้น ตัวของที่ดินในสังคมแบบดั้งเดิมชุมชนจะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ดังนั้น การจัดการเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องของชุมชน มิใช่เรื่องของปัจเจกบุคคล นอกจากนั้นแล้วการควบคุมดูแลเกี่ยวกับปัจจัยในการผลิต มักจะเป็นไปตามจารีตประเพณีมากกว่าจะเป็นกฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งจะพบว่าระบบกรรมสิทธิ์ของชุมชน จึงเป็นระบบตามสำนึกของคนในชุมชน โดยการแสดงออกผ่านระบบจารีตประเพณีที่เป็นของชุมชนเมื่อระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอำนาจในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจก็ได้เป็นของส่วนรวมอีกต่อไป แต่จะกลายเป็นของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มทุนต่างๆ การตัดสินใจว่าจะผลิตสินค้าอะไรกันบ้าง ก็ได้มีการวางแผนร่วมกัน แต่จะกลายเป็นต่างคนต่างก็ทำกันไป โดยมีเป้าประสงค์ที่จะสร้างผลประโยชน์ให้ตกอยู่กับพวกของตนหรือปัจเจกบุคคลให้มากที่สุด

ค. การผลิตสินค้านั้นจะกระทำกันอย่างเต็มความสามารถ โดยไม่มีจำกัดจากตลาด เพียงแต่อยู่ภายใต้แนวคิดของการแข่งขันแบบเสรี ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะมีความแตกต่างไปจากการผลิตในสังคมแบบดั้งเดิม ที่ผู้ผลิตจะผลิตสินค้าหรือผลผลิตต่างๆ ที่จะนำมาบริโภคหรือแลกเปลี่ยนกัน

ก็ตาม ก็จะต้องดูความต้องการของชุมชนเป็นหลัก ดังนั้น การผลิตสินค้าที่ผู้ผลิตจะผลิตให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อที่จะเป็นการสร้างผลตอบแทนในการเศรษฐกิจให้มากที่สุด ซึ่งจะส่งผลต่อการที่จะนำผลประโยชน์กลับมาสู่กลุ่มของตนหรือตัวปัจเจกบุคคลในท้ายที่สุด

ง. วัตถุประสงค์หลักของการผลิตเพื่อการค้าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม ก็คือ การสร้างกำไรสูงสุด ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการลดต้นทุนในการผลิตให้ต่ำลง ซึ่งการลดต้นทุนให้ต่ำลงนี้ถือว่าเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต และการทำให้การผลิตให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุดก็คือ การขยายการผลิตให้มาก ๆ ต้นทุนในการผลิตจึงจะลดต่ำลง นอกจากนั้นยังมีการนำเครื่องจักรและเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีความสลับซับซ้อนมาช่วยในการผลิตเพื่อจะทำให้การผลิตได้ผลมากที่สุด

จ. นอกจากการแสวงหากำไรสูงสุดแล้ว ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของการผลิตเพื่อการค้าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมก็คือ การสะสมทุน ทั้งนี้เนื่องจากว่าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเก็บมูลค่าส่วนเกินส่วนใหญ่เอาไว้ในลักษณะให้ก่อผลประโยชน์ต่อไป ตัวอย่างเช่น การนำเอามูลค่าส่วนเกินที่ได้จากการผลิตมาเป็นทุนในปัจจัยการผลิต ซึ่งอาจจะออกมาเป็น ค่าวัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงค่าจ้างต่างๆ มากกว่าการบริโภคโดยไม่เกิดผลผลิต (Productivity) ในทางการค้า (เออร์เนส แมนเดล. 2528 : 81-83; นภาพร หะวานนท์. 2540 : 33-34; ภัตพัฒนา ทิพย์ประไพ 2540 : 62-71)

จากที่กล่าวมานี้จะพบว่าการผลิตเพื่อการค้ามีลักษณะสำคัญที่เป็นจุดเด่นอยู่หลายประการ ตั้งแต่การผลิตสิ่งที่เรียกว่า สินค้ามากกว่าการผลิตสิ่งที่จะนำมาใช้ในการอุปโภคและบริโภคโดยตรง การให้เอกชนเข้ามาเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต การผลิตต้องผลิตในปริมาณมากๆ เพื่อให้เกิดกำไรสูงสุด รวมถึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต นอกจากนั้นก็อาจจะมีการใช้เครื่องมือเครื่องจักรกล และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิต ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการสะสมทุนในการผลิตในครั้งต่อไป โดยทั้งหมดนี้นับได้ว่าเป็นมูลเหตุสำคัญต่อการนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ที่เป็นไปในเชิงประยุกต์เพื่อทำให้การผลิตเพื่อการค้ามีความชอบธรรมและถูกทำให้ดูเหมือนว่ามีความเป็นกลางเหมาะสมต่อการพัฒนาชนบทไทยได้เป็นอย่างดี

ลักษณะเฉพาะสำคัญของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนับว่าเป็นส่วนสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า ให้กับกระบวนการผลิตของชนบทไทย ทั้งนี้อุดมการณ์ของทุนนิยมได้ทำให้เห็นว่าการผลิตดังกล่าว มีความเหมาะสมถูกต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง (Reality) และสภาพการณ์นี้ได้ผ่านการผลิตซ้ำจนทำให้กลายเป็นความรู้ และเกิดอำนาจในการควบคุมจัดการ (Hegemony) ในการผลิตของชนบทไทยอย่างไม่มีข้อสงสัย โดยที่ในการผลิตเพื่อการค้ายังได้สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ๆ ซึ่งประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ

ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ภายใต้องค์ความรู้ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าแล้ว จำเป็นที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้มีลักษณะเฉพาะที่สำคัญของกลไกของทุนนิยมสามารถที่จะทำหน้าที่ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

สำหรับองค์ความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้านี้ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการผลิตไว้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ให้กลายเป็นสินค้า โดยที่การผลิตเป็นเรื่องของการผสมผสานกันของปัจจัยการผลิตในสัดส่วนต่าง ๆ กัน เพื่อให้เกิดผลผลิตออกมาและในส่วนของการผลิตในแต่ละส่วนนั้นต่างก็มีการให้ความหมายที่มีลักษณะเฉพาะดังนี้

ปัจจัยที่ดินนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ โดยเฉพาะในการผลิตทางเกษตรนั้นถือว่าที่ดินมีความสำคัญเป็นพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากว่าลักษณะทางกายภาพของที่ดินมักจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันออกไป การผลิตสินค้าทางการเกษตรจำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะทางกายภาพของที่ดิน ว่ามีความเหมาะสมเพียงใดโดยที่ในส่วนของที่ดินนั้นจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดว่าจะผลิตพืชอะไร และนอกจากตัวที่ดินเองแล้ว ลักษณะดินฟ้าอากาศและอุณหภูมิก็ยังคงจะเป็นปัจจัยที่สำคัญด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ามนุษย์จะไม่ได้เป็นผู้สร้างทรัพยากรเหล่านี้ แต่มนุษย์ก็สามารถที่จะปรับปรุงคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้นได้ เช่น ปรับปรุงคุณภาพของที่ดินให้มีความสมบูรณ์ขึ้น เป็นต้น และผลตอบแทนจากที่ดินก็อาจจะได้เป็นค่าเช่า (Rent) ในรูปแบบต่างๆ

ปัจจัยด้านแรงงานในที่นี้หมายถึงตัวทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) โดยที่ลักษณะทั้งทางกายภาพและทางจิตใจ มีส่วนสำคัญต่อกระบวนการผลิต หากแรงงานมีลักษณะทางกายภาพที่แข็งแรง ก็จะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ รวมถึงหากมีทัศนคติที่ดีต่องานก็จะทำให้เกิดความขยันขันแข็ง และมีความรับผิดชอบ เมื่อแรงงานมีสติปัญญา ความรู้ ความคิด แรงกาย และแรงใจที่ดีแล้ว ก็จะสามารถทุ่มเทให้กับกระบวนการผลิตได้อย่างดี องค์ความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้านี้ยังได้แบ่งลักษณะของแรงงาน (Division of Labors) ออกเป็นลักษณะต่าง ๆ 3 ประเภท คือ

1. แรงงานฝีมือ เช่น นักวิทยาศาสตร์, นักวิชาการ, นักบริหาร เป็นต้น
2. แรงงานกึ่งฝีมือ เช่น ช่างไม้, ช่างเทคนิค เป็นต้น
3. แรงงานไร้ฝีมือ เช่น กรรมกรแบกหาม ข้อควรสังเกตในกรณีนี้ก็คือ แรงงานสัตว์ไม่ถือว่าเป็นปัจจัยการผลิตในส่วนองแรงงานแต่ถือว่าเป็นทุน และผลตอบแทนของแรงงานจะเรียกว่า ค่าจ้าง (Wage)

ปัจจัยทุน หรือสินค้าทุน (Capital Goods) ได้แก่ เครื่องจักร เครื่องมือการเกษตร ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ รวมถึงเงินสด ซึ่งโดยสรุปแล้วปัจจัยทุนเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้ร่วมกับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการ นอกจากนั้นลักษณะและส่วนประกอบของทุนในกระบวนการผลิต เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงวิธีการผลิต (Method) เช่น การเกษตรที่มีการใช้เครื่องจักรทุนแรงมากเป็นการ

แสดงให้เห็นว่าเป็นการผลิตที่ใช้วิธีสมัยใหม่เป็นต้น การลงทุนมากขึ้นจะมีผลต่อประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรเป็นอย่างมาก การผลิตทางการเกษตรของประเทศที่พัฒนาแล้วมักจะมีการใช้ปัจจัยทุนเป็นสำคัญ และผลตอบแทนที่ได้เรียกว่า ดอกเบี้ย (Interest)

ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต คือ ที่ดิน แรงงาน และทุน โดยที่ผู้ประกอบการจะใช้ความสามารถของตนเกี่ยวกับการใช้ปัจจัยการผลิตดังกล่าวเพื่อให้ได้ผลตอบแทนมากที่สุด ซึ่งผลตอบแทนที่ได้จะอยู่ในรูปของกำไร (Profit) (อัมร อุดมไพจิตรกุล และ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ 2542 : 10-11, ทองโรจน์ อ่อนจันทร์ 2530 : 55-56)

จากที่กล่าวมานี้จะพบว่า องค์ความรู้ที่กล่าวถึงปัจจัยการผลิตภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้มีเป้าหมายสำคัญที่จะทำให้การผลิตเพื่อการค้าของชุมชนบทไทยกลายเป็นระบบเกษตรกรรมแบบอุตสาหกรรม (Plantation) โดยกระบวนการในการผลิตนั้นจะไม่ใช่เป็นการผลิตแบบกสิกรรมจอมเลียม (Horticulture) อีกต่อไป แต่ลักษณะของการเกษตรกรรมจะเป็นไปเพื่อรองรับต่อการเป็นอุตสาหกรรม ซึ่งสามารถพิจารณาได้ว่าปัจจัยการผลิตแล้วจะมีลักษณะ ดังนี้

ที่ดิน (Land of Estates) มักจะมีการใช้พื้นที่ขนาดใหญ่หลายสิบไร่ขึ้นไป โดยอาจมีเจ้าของที่ดินเพียงคนเดียวหรือหลายๆ เจ้าของเอาที่ดินมารวมกันแล้วขายพื้นที่ออกไป สำหรับการเข้าครอบครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินอาจเป็นการเช่าเป็นที่ส่วนตัวหรือเป็นที่ของบริษัททำการผลิตร่วมกันชั่วคราว และที่ดินนั้นต้องถูกปรับให้เหมาะสมกับการผลิตพืชเฉพาะชนิดๆ ไปรวมถึงการจัดให้มีแหล่งน้ำที่เหมาะสมโดยระบบชลประทาน

ทุน (Capital) นั้นจะอาศัยการลงทุนในวงเงินจำนวนมาก เพราะเกษตรกรรมในลักษณะของการผลิตเพื่อการค้าต้องใช้วิธีการสมัยใหม่ เช่น การซื้อพันธุ์พืช การใช้ปุ๋ย การท่อน้ำและชลประทาน ยาฆ่าแมลง เครื่องจักรทุนแรงในการปรับพื้นดิน หว่าน ไถ เก็บเกี่ยว และการขนส่ง นอกจากนั้นยังมีการระดมทุนหรือเข้าหุ้น ซึ่งเป็นระบบเก็งกำไรโดยมีการประมาณการจากต้นทุน และเมื่อเงินทุนไม่เพียงพอก็จะมีการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนต่างๆ ทั้งที่เป็นเอกชนและสาธารณะ และภายใต้ระบบทุนดังกล่าวจะมีระบบทุนหมุนเวียน ซึ่งจะมีผลตอบแทนออกมาในรูปของดอกเบี้ย

แรงงาน (Labors) มักจะมีการใช้แรงงานจำนวนมาก และถ้าเป็นแรงงานคนก็อาจจะใช้เป็นจำนวนร้อยละคนขึ้นไป และผลตอบแทนที่เป็นค่าจ้างนั้นอาจจะอยู่ในรูปของรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือนก็ได้ โดยมีการจัดสรรแรงงาน (Organization) ตามความรู้ความสามารถ (Specialization) อย่างไรก็ตามในระยะยาวมักจะมีการใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ เช่น เครื่องไถนา เครื่องพ่นยาปราบศัตรูพืช เครื่องให้น้ำ เครื่องใส่ปุ๋ย เครื่องเก็บเกี่ยวเข้ามาแทนแรงงานคนมากขึ้น

การจัดการ (Management) นั้นภายใต้องค์ความรู้ของการผลิตเพื่อการค้า มักจะมีผู้จัดการที่ถือว่าเป็นผู้มีความชำนาญพิเศษ (Specialist) ซึ่งอาจจะเป็นเจ้าของไร่เองหรือผู้จัดการไร่ซึ่งนายทุน

จ้างมาหรืออาจเป็นสถาบันหรือคณะบุคคลที่ทำหน้าที่ในการจัดวางนโยบาย แผนงานและควบคุมดูแลกิจการร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ควบคุมการเงิน การใช้จ่ายเพื่อการลงทุนที่ประหยัดแต่ได้ผลงานสูงสุด และในส่วนของตัวผู้จัดการจะมีหน้าที่จัดการแรงงาน โดยเฉพาะคนงานในพื้นที่เกษตรกรรมให้เป็นไปในลักษณะวางคนให้เหมาะสมกับงาน ถ้าหากกระบวนการผลิตมีขอบข่ายขยายใหญ่ขึ้นก็อาจจะมีการบริหารแบบเป็นหน่วยงานมีฝ่ายต่าง ๆ และมอบหมายอำนาจให้เพื่อการสั่งงานมีประสิทธิภาพและชัดเจน ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ความเป็นผู้ชำนาญพิเศษ อาจจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมพืชแต่ละชนิด รวมถึงการมีความรู้เรื่องดิน น้ำ ปุ๋ย การบำรุงรักษา และที่สำคัญจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับระบบตลาด ทั้งนี้เนื่องจากว่าหากมีความเข้าใจระบบตลาดที่ดีแล้วจะสามารถจัดส่วนผลผลิตสู่ตลาดและโรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะไปสู่การสร้างกำไรสูงสุดตามหลักการของอุดมการณ์ทุนนิยม (นิยพวรรณ (ผลวัฒน์) วรรณศิริ. 2536 : 37-39)

ปัจจัยการผลิตในด้านต่าง ๆ ของชุมชนชนบทไทยไม่เข้าข่ายที่จะพัฒนากระบวนการผลิตให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ดังกล่าวได้ หากชุมชนชนบทไทยยังคงมีจัดโครงสร้างทางสังคมที่เป็นแบบดั้งเดิมแล้ว ภาพลักษณ์ของการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้เป็นแบบสมัยใหม่ก็ไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าองค์ความรู้ที่กล่าวมานี้ ได้สร้างความจริง (Reality) ให้เห็นว่าชนบทไทยจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เป็นไปตามความจริงที่ถูกสร้างขึ้น ซึ่งถ้าหากพิจารณาแล้วก็จะพบว่า ชนบทไทยมีความขาดแคลนในปัจจัยการผลิตในทุก ๆ เรื่อง ดังนั้นความล้าหลังหรือความด้อยพัฒนาในกระบวนการผลิตของชนบทไทย จึงเป็นสิ่งที่ถูกทำให้ล้าหลัง (Passive) ภายใต้อำนาจของวาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้า โดยผ่านสิ่งที่เรียกว่าความรู้ที่วาทกรรมนั้นสร้างขึ้น ซึ่งถ้าหากพิจารณาปัจจัยการผลิตในแต่ละส่วนจะมีลักษณะดังนี้

ในส่วนของที่ดินเมื่อพิจารณาถึงระบบกรรมสิทธิ์จะเห็นได้ว่าในสังคมแบบดั้งเดิม กรรมสิทธิ์ในที่ดินจะเป็นของชุมชนหรือระบบเครือญาติ (เมธี กรองแก้ว. 2530 : 131-133) แต่เมื่อประเทศมีการพัฒนาไป ระบบกรรมสิทธิ์มักจะเป็นของปัจเจกบุคคล หากจะทำการผลิตเพื่อการค้าแล้ว ความต้องการในที่ดินจึงจำเป็นที่จะต้องเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรรายย่อยส่วนมากที่มีความต้องการพื้นที่ในการปลูกพืชเพื่อการค้าจึงมีการเช่าที่ดินทำกินมากขึ้น นอกจากนั้นแล้วภายใต้ระบบทุนนิยม ชาวนาหรือเกษตรกรส่วนมากมักจะสูญเสียที่ดินไปและกลายเป็นผู้เช่านา และปัญหาความยากจนก็จะทวีความรุนแรงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการเกษตรที่ยากจนมักจะไม่มียี่สิบดินเพียงพอสำหรับทำกินหรือที่ดินขาดความสมบูรณ์ และเกษตรกรเองก็ไม่สามารถหาเงินทุนมาปรับปรุงคุณภาพดิน (เมธี กรองแก้ว. 2530 : 131-133) ในบางพื้นที่เกษตรกรอาจจะมีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดินที่มีอยู่ แต่ก็ไม่สามารถผลิตสินค้าเกษตรได้จำนวนมาก พื้นฐานปัจจัยการผลิตของเศรษฐกิจแบบพอเพียงชีพ

(Subsistence Economy) มักจะต้องอาศัยแรงงานมนุษย์และเทคโนโลยีพื้นบ้าน ชาติซึ่งเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จะนำมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร ที่จะนำมาช่วยในการผลิตให้มีปริมาณมากขึ้นโดยใช้ขนาดของที่ดินเท่าเดิม ซึ่งกระบวนการผลิตเพื่อการดำรงชีพเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก (จักรทิพย์ นาสฎา. 2540 : 18 และ วันทนี ภูมิภัทราคม และคณะ. 2535 : 74) จะพบว่าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม การพัฒนาไปสู่ระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้ำนที่ที่ดินที่มีอยู่ได้ถูกทำให้กลายเป็นพื้นที่ที่ไม่มีศักยภาพพอต่อการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงพื้นที่ต่าง ๆ ให้เป็นพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกโดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่จากภายนอกชุมชนเข้ามาช่วย ส่วนองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในการจัดการที่ดินโดยวิถีธรรมชาติ แบบพื้นบ้านได้ถูกทำให้ด้อยค่า และขาดความชอบธรรมในการนำมาปรับปรุงที่ดินของตนเอง ชุมชนชนบทไทยจึงต้องพึ่งพา (Dependent) รัฐและกลุ่มทุนต่าง ๆ ที่อยู่นอกชุมชนมากขึ้น

สำหรับในส่วนแรงงานนั้น เมื่อระบบการผลิตมีการเปลี่ยนแปลงไป แรงงานที่อยู่ในครัวเรือนอาจจะไม่เพียงพอต่อระบบการผลิตเพื่อการค้ำ ภายใต้กระบวนการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยทางเศรษฐกิจ จำเป็นจะต้องมีการจำแนกแจกแจงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Differentiation of Economic Activities) ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจจะถูกเคลื่อนย้ายออกจากครอบครัวและชุมชน และก่อให้เกิดการแยกการผลิตออกจากการบริโภค ซึ่งมีผลโดยตรงจากการค้าในระบบตลาด ผู้ผลิตจะขายสินค้าให้กับคนกลาง ดังนั้นการผลิตเพื่อการค้ำเป็นการแยกผู้ผลิตออกจากทุน (นภาพรณ หนวนนท์. 2542 : 15 และ Smelser, Neil. 1973 : 272) ซึ่งจะส่งผลต่อหน่วยผลิตต่าง ๆ ที่อยู่ในชนบท ให้มีความจำเป็นที่จะต้องว่าจ้างแรงงาน และภายใต้กระบวนการในการว่าจ้างแรงงานนี้ กลไกแลกเปลี่ยนจะอาศัยค่าจ้างที่เป็นตัวเงินในการแลกเปลี่ยน แรงงานภายใต้ระบบการผลิตเพื่อการค้ำเปรียบได้เป็นสินค้าประเภทหนึ่งของผู้ผลิตจะต้องซื้อหามาเพื่อใช้เป็นปัจจัยการผลิต สำหรับการผลิตในแบบดั้งเดิมที่เป็นไปภายใต้บรรทัดฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (Norms Reciprocal) ที่เป็นไปในลักษณะ " ระบบแรงงานร่วม " (Cooperative Work) ซึ่งเป็นการทำงานออกแรงร่วมกันในกลุ่มเครือญาติหรือในหมู่เพื่อนบ้านใกล้ชิดที่รู้จักกันใน " ระบบลงแขก " จะกลายเป็นวิธีการผลิตที่ล้าหลังและไม่ทันสมัย และจะทำให้ไม่เกิดประสิทธิภาพ (นิยพรรณ (ผลวัฒน์) วรรณศิริ. 2536 : 56-57) ระบบการผลิตเพื่อการค้ำนี้ แรงงานถือได้ว่าเป็นปัจจัยในการผลิตที่สำคัญส่วนหนึ่ง และส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นด้วยเช่นกัน

ในส่วนของทุนในการผลิตนั้นระบบการผลิตเพื่อการค้ำได้สร้างความหมายเกี่ยวกับทุนไว้อย่างน้อย 2 ประการ คือ ทุนที่เป็นตัวเงิน และทุนที่เป็นทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิต ไม่ว่าจะเป็นเครื่องจักรกล, รถแทรกเตอร์ ฯลฯ ซึ่งถ้าหากพิจารณาในปัจจัยของทุนที่เป็นตัวเงินแล้ว จะพบว่าบริการสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) นับว่าเป็นแหล่งเงินกู้ของเกษตรกรราย

ย้อยส่วนใหญ่ของประเทศ และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วปรากฏว่า ส่วนใหญ่เป็นเงินกู้ในพืชหลักไม่กี่ชนิด แสดงให้เห็นว่าการปล่อยสินเชื่อเป็นไปตามแนวโน้มการผลิตพืชเศรษฐกิจหลักส่งออก ซึ่งมักจะเป็นการผลิตเพื่อการค้าเป็นส่วนใหญ่ และมักจะเป็นพืชที่มีวงจรการผลิตใช้เวลาระยะสั้น รวมถึงสนองตอบเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเป็นหลัก ประเด็นสำคัญที่มีผลต่อกระบวนการผลิตเพื่อการค้านี้ จะพบว่ายังมีเงินกู้บางประเภทที่มีการลดหย่อนดอกเบี้ยให้แก่เกษตรกร อาทิเช่น โครงการเงินกู้ตามนโยบายของรัฐในโครงการลดพื้นที่ทำนาปรัง โครงการที่มีเงื่อนไขจากแหล่งเงินกู้นี้มักจะเป็นส่วนหนึ่งที่รัฐพยายามเข้าไปควบคุมจัดการโดยอาศัยกระบวนการของการผลิตเพื่อการค้าส่งผ่านองค์ความรู้ที่วาดด้วยทุน การควบคุมในแง่ของทุนนี้รัฐจะอาศัยการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ค่อนข้างต่ำ อย่างเช่น โครงการลดพื้นที่ปลูกนาปรังจะมีอัตราดอกเบี้ยอย่างต่ำร้อยละ 3.0 - 9.0 ต่อปี โดยรัฐจะชดเชยดอกเบี้ยให้ ธกส.ผ่านการตั้งงบประมาณหรือใช้เงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการผลิตเพื่อการค้า รัฐและกลุ่มทุนขนาดใหญ่เองก็สามารถเข้าไปควบคุมจัดการในการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยได้ ทั้งนี้ภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าชนบทถูกทำให้ขาดแคลนซึ่งทุนที่เป็นตัวเงิน และหากชนบทต้องการเงินทุนเพื่อผลิตพืชผลทางการเกษตรเพื่อการค้าแล้วก็จำเป็นต้องกระทำการผลิตภายใต้นโยบายของแหล่งเงินทุนที่เป็นสินเชื่อ นั้น ๆ (โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ 2534 : 51-52) และในสวนทุนที่เป็นทรัพย์สินต่าง ๆ นั้น ไม่ว่าจะเป็นเครื่องจักรกล, รถแทรกเตอร์, พันธุ์พืช รวมถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จะนำมาใช้ในการผลิต รวมถึงในส่วนที่เป็นทุนที่เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นความรู้ต่าง ๆ (Know-How) เช่น ความรู้เรื่องการควบคุมและการปราบศัตรูพืช ชาวชนบทเองไม่มีเพียงพอที่จะใช้ในการเพาะปลูกเพื่อในการผลิตเพื่อการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ บางแห่งใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และมีคาราแพงโดยไม่คุ้มทุน ดังนั้นการแก้ปัญหาของชาวชนบทอาจจะต้องพึ่งพิงแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น หน่วยงานราชการ สถาบันวิจัย ฯลฯ เพื่อที่จะเรียนรู้และประยุกต์เทคโนโลยีให้เหมาะสมในการผลิตของชนบท ซึ่งจะส่งผลให้ส่วนราชการและสถาบันต่าง ๆ มักจะมีการกำหนดกลยุทธ์และวิธีการในชนบทยอมรับและต้องพึ่งพิงได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น ซึ่งการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพจะประกอบด้วยการกระทำพร้อม ๆ กันดังต่อไปนี้คือ

1. การนำเทคนิคที่ใช้ในการเกษตรจากการผลิตแบบดั้งเดิมไปสู่การผลิตเพื่อการค้า มักจะมีการจัดกิจกรรมที่เรียกกันในปัจจุบันว่า จัดให้มี " การบริการแนะแนว " (Extensive Service)
2. สร้างเงื่อนไขให้เกษตรกรมีแรงจูงใจและกำลังใจ ในการรับเอาเทคนิคใหม่ เช่น ความสะดวกสบายทางการตลาด การคานหมายในราคาและระบบถือครองที่ดิน (ซึ่งมีผลต่อความสามารถของเกษตรกร ที่จะเก็บเกี่ยวดอกผลที่เก็บจากความพยายามของตนอย่างมาก)
3. การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้โดยเกษตรกรไม่ขาดแคลนปัจจัยและเงินทุน ดังนั้นหน่วยงานของรัฐและสถาบันต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มทุนขนาดใหญ่ จำเป็นที่จะต้องจัดหา น้ำ ปุ๋ย และ

เมล็ดพันธุ์ที่ดี จะต้องถูกจัดหามาให้ทันเวลา และเกษตรกรจะต้องได้รับความสะดวกในเรื่องสินเชื่อที่จำเป็นเพื่อที่จะทำการลงทุนที่ต้องการได้ทันที (ปรัชญา เวสารัชช และคณะ 2529 : 14-17 และ เจติข ภาควาติ 2521 : 106-107)

หากพิจารณาจุดเริ่มต้นแล้ว ปัจจัยในการผลิตในส่วนของทุนทั้งที่เป็นตัวเงินและที่เป็นทรัพย์สินต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของและองค์ความรู้ที่ชนบทถูกทำให้เห็นวาทะแคลนนั่น โดยสภาพความเป็นจริงแล้ว อำนาจของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า ได้จัดการให้สรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ขาดแคลนอยู่นี้ได้เกิดขึ้นมา ภายใต้ความรู้ที่ว่าด้วยทุนสำหรับการผลิตเพื่อการค้า แต่สำหรับทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capitals) โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่ว่าด้วยการเอาแรงหรือการลงแขกนั้น วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้ามิได้นำมารวมอยู่ในส่วนของทุนภายใต้การผลิต ทั้งนี้เนื่องจาก ยุทธศาสตร์การพัฒนามีพื้นฐานมาจากระบบทุนนิยม และนโยบายเศรษฐกิจเสรีที่เป็นอุดมการณ์หลัก ส่งผลให้ระบบพื้นฐานทางวัฒนธรรมของระบบทุนนิยม (Capitalistic Culture) มีผลต่อวัฒนธรรมในสังคมที่มีอยู่เดิมต้องเปลี่ยนแปลงไปและ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่เพียงมีผลกระทบต่อบรรณความต้องการสินค้าวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังมีผลดีต่อการแข่งขันของปัจเจกบุคคล (Individualism) และ ลัทธิบริโภคนิยม (Consumerism) ที่ทำให้ทุนเงินตราเป็นทุนหลักมากกว่าทุนทางวัฒนธรรม (วังสรรพ ธีระพรพันธุ์ 2539:18) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความรู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการในเรื่องของทุนนั้น มีพลังพอที่จะผลักดันให้ชนบทไทยสามารถจะปรับเปลี่ยนการผลิตให้เป็นไปเพื่อการผลิตเพื่อการค้าได้โดยไม่ยากนัก

ประเด็นสำคัญประการสุดท้ายก็คือ ตัวผู้ประกอบการ (Enterpriser) ซึ่งในที่นี้หมายถึง ผู้ที่นำเอาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่ดิน แรงงาน และทุนมาใช้ประโยชน์ร่วมกันเพื่อให้เกิดส่วนเกินที่นำไปสู่การทำกำไรส่วนเพิ่ม (Surplus) ซึ่งก็เป็นไปตามวาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าและแนวทางของเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism Economy) ภายใต้แนวคิดดังกล่าวนี้จะพบว่าความรู้ของการเป็นผู้ประกอบการนั้น ไม่สามารถที่จะอาศัยคนในชุมชนชนบทได้ จำเป็นที่จะต้องอาศัยผู้ชำนาญเฉพาะด้าน (Specialist) ซึ่งลักษณะสำคัญของผู้ชำนาญเฉพาะด้านต้องสามารถที่จะเป็นผู้ดำเนินการหรือแนะนำให้ชาวชนบทสามารถสร้างสินค้า (Goods) ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ในอันที่จะส่งผลต่อการสร้างกำไร (Profits) แต่การที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ตัวผู้ประกอบการจะต้องทำความเข้าใจกับคำว่ามูลค่าหรือประโยชน์ใช้สอย (Value of Use or Used Value) ซึ่งหมายถึงวิธีการทำให้สินค้าหรือบริการนั้นใช้ประโยชน์ได้มากกว่าเดิมทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพและมูลค่าในการแลกเปลี่ยน (Exchange Value) ทั้งนี้มูลค่าที่เพิ่มจากเดิมเพราะประโยชน์ใช้สอยหรืออรรถประโยชน์ของสินค้าเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นดังกล่าวจะทำให้ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นจากเดิมด้วย (ถาวร อุคมไพจิตรกุล 2542 : 115-116) ดังนั้นการจะเป็นผู้ประกอบการที่ดีภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้านั้น ผู้ประกอบการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปลี่ยนมูลค่าใน

การใช้สอยให้เป็นมูลค่าในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ในอันจะนำไปสู่การทำการกำไรได้อย่างสูงสุด (Maximum Profit) และการที่ผู้ประกอบการจะทำการกำไรสูงสุดได้นั้นตัวผู้ประกอบการเองก็ต้องอาศัยชุดความรู้ที่อธิบายถึงการใช้ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่มีอยู่ได้อย่างประหยัดที่สุด จึงจะส่งผลต่อการทำการกำไรสูงสุดได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความรู้ว่าด้วยการเป็นผู้ประกอบการภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้านี้ ได้เปิดพื้นที่ให้นักวิชาการที่มีความชำนาญเฉพาะด้านเข้ามามีส่วนร่วม และจัดการต่อกระบวนการผลิตได้อย่างชอบธรรม ซึ่งก็ถือว่าเป็นกลยุทธ์หนึ่ง ที่จะทำให้ประเทศพัฒนาไปสู่ความทันสมัย โดยที่ความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยวิศวกรทางสังคม (Social Engineer) ซึ่งก็คือผู้เชี่ยวชาญ (Expert) ที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ สำหรับในกระบวนการผลิตเพื่อการค้า ก็คือ นักเศรษฐศาสตร์แขนงต่าง ๆ ดังนั้น ตัวองค์ความรู้จึงผลักดันให้ ผู้ชำนาญเฉพาะด้านหรือผู้เชี่ยวชาญมีบทบาทสำคัญในกระบวนการดังกล่าว (นภาพรณี หะวานนท์, 2540 : 38) ประเด็นสำคัญประการต่อมาก็คือ การตัดสินใจจะผลิตอะไร อย่างไรนั้น โดยสภาพความเป็นจริงมักจะอยู่ภายใต้การควบคุมและจัดการโดยรัฐ ซึ่งรัฐเองจะควบคุมและจัดการการผลิตภายใต้โครงการที่เรียกว่า การพัฒนาชนบท โดยอาศัยกลยุทธ์จากการตั้งสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (The National Economic and Social Development Board) โดยที่การตัดสินใจต่าง ๆ จะกระทำโดยการวางแผนของกลุ่มนักวิชาการของรัฐ (Technocratic Government Agencies) ซึ่งมีเป้าหมายที่สำคัญจะทำให้โครงการพัฒนาชนบทดังกล่าวนี้สามารถเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจให้เป็นระบบเศรษฐกิจแบบการค้า (Commercial Economy) และให้เกิดขึ้นกับส่วนต่าง ๆ ของชนบท โดยมีความต้องการที่จะทำให้มีการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจต่าง ๆ (Cash Cropping) เพื่อที่จะทำให้เกิดผลผลิตที่มีหลากหลายและสร้างกำไรให้เกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจในที่สุด (Hirsch, Philip 1990 : 20-21) จากที่กล่าวมานี้จะเห็นว่า องค์ความรู้ที่ว่าด้วยผู้ประกอบการภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้านั้นได้ทำให้เห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้มีความชำนาญเฉพาะด้านที่จะบอกได้ว่าชุมชนชนบทไทยควรจะผลิตอะไร อย่างไร เพื่อใคร ดังนั้นภายใต้อำนาจวาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้านี้ชุมชนชนบทต้องอาศัยรัฐและกลุ่มทุนขนาดใหญ่ค่อนข้างมาก ส่งผลให้ชนบทไทยต้องพึ่งพารัฐมากขึ้น

การดำรงอยู่ของวาทกรรมว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งถือว่าเป็นวาทกรรมหลักของการผลิตในชนบทไทยนั้น สามารถที่จะคงอยู่ได้ก็เนื่องด้วยอำนาจของวาทกรรมนี้ได้สร้างองค์ความรู้เพื่อรองรับให้เกิดความชอบธรรมขึ้น ในขณะที่เดียวกันองค์ความรู้ภายใต้วาทกรรมดังกล่าวนี้ ยังได้กดทับไม่ให้ความรู้ชุดอื่นที่มีความแตกต่าง (Others) ได้แสดงตัวเองขึ้นมา สำหรับองค์ความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้านั้น อาจจะมีประเด็นต่าง ๆ ในหลายมิติแต่ประเด็นหนึ่งที่องค์ความรู้เกี่ยวกับผลิตเพื่อการค้านี้ได้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในกระบวนการผลิตดังกล่าวนี้ ไม่ว่าจะเป็นที่ดิน

แรงงาน ทุน และการจัดการ จำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องต่อการผลิตนี้ การที่ชาวบ้านในท้องถิ่นพึ่งตัวเองในการผลิตได้ลำบากขึ้นต้องพึ่งพาภายนอกชุมชน โดยเฉพาะรัฐและกลุ่มทุนขนาดใหญ่นั้นก็เนื่องจากอำนาจของวาทกรรมที่กระทำผ่านสิ่งที่เรียกว่า ความรู้ตัวเอง

ความรู้และอำนาจที่วาดด้วยการผลิตเพื่อการค้า

เมื่อกล่าวถึงความรู้ในแง่ของวาทกรรม มักจะมีความหมายในลักษณะที่ว่าเป็นเรื่องของการทำความเข้าใจต่อสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปตามอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังอำนาจนั้น ดังนั้น ความรู้ที่ถูกผลิตมาจากอำนาจ จึงต้องมีการบังคับให้สรรพสิ่งต่าง ๆ ดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามอำนาจนั้น ๆ ซึ่งถ้าหากสรรพสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นไม่ปฏิบัติตามแล้ว ผู้มีอำนาจภายใต้ความรู้ดังกล่าว จะต้องอาศัยกฎเกณฑ์แบบแผน (Disciplines) บังคับหรือลงโทษให้สรรพสิ่งเหล่านั้นต้องปฏิบัติตาม (Lemert, Charles and Gillan, Garth, 1982 : 58) สำหรับองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับกระบวนการผลิตของชนบทไทย ก็อาจจะเป็นตัวอย่างที่จะอธิบายได้ว่า การผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยมิได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างปกติ แต่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมของชนบทไทยที่เกิดขึ้นภายใต้อำนาจ ของความรู้ ที่วาดด้วยการสร้างระบบเศรษฐกิจให้มีความทันสมัย โดยอาศัยองค์ความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์แบบทุนนิยมที่เน้นการแบ่งงานกันทำ และใช้เทคโนโลยีขนาดใหญ่ในการเพิ่มผลผลิตเพื่อนำไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความทันสมัยทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยอำนาจความรู้ชุดหนึ่งกระทำต่อชนบทไทย โดยที่ชนบทไทยไม่มีโอกาสที่จะต้านกระบวนการดังกล่าวนี้ได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวาทกรรมที่วาดด้วยการผลิตเพื่อการค้ามีความเกี่ยวข้องกับอำนาจ และความรู้ที่วาดด้วยการผลิตนั้นจะมีผลโดยตรงต่อการก่อรูปขึ้นของวาทกรรม (Discursive Formation) ภายใต้ความหมายของวาทกรรมนั้น หมายถึงระบบและกระบวนการสร้างหรือผลิต (Constitute) อัตลักษณ์ (Identity) และนัยสำคัญ (Significant) ให้กับสิ่งต่าง ๆ ทั้งหมดที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ และตัววาทกรรมที่สร้างขึ้นมานี้ยังมีหน้าที่ในการดำรงสิ่งที่สร้างขึ้นให้คงอยู่รวมถึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่สำคัญกว่าสิ่งอื่นที่มีอยู่ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้าง"วาทกรรมหลัก" (Dominant Discourse) สภาวะการณดังกล่าวนี้ ฟูโก (Foucault) เรียกว่า "Episteme" (Foucault, Michel 1972 : 191-192, และชัยรัตน์ เจริญสินโอฬาร 2542 : 4) นอกจากนี้แล้ว ฟูโกยังได้กล่าวถึงหน้าที่ของ " Episteme " ว่าเป็นการสร้างหลักเกณฑ์พื้นฐานในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้มีความแตกต่าง(Difference) กันออกไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หน้าที่ของ " Episteme " ก็คือการจัดการกับสรรพสิ่งต่าง ๆ โดยการจำแนกแยกแยะสรรพสิ่งเหล่านั้น (Classification Things) รวมถึงการสร้าง ความหมาย คุณค่าให้กับสรรพสิ่งที่สร้างขึ้น (Allocating Them Meaning and

Valve) (Danaher, Schirato and Webb 2000 : 16-17, 21-22) จากแนวคิดดังกล่าวนี้ พูโกธิบายต่อว่า การที่ “Episteme” ได้ทำหน้าที่ที่วางไว้ตามกรอบของวาทกรรมก็คือผลจากการก่อรูปของวาทกรรม (Discursive Formations) หรืออาจกล่าวได้ว่าการก่อรูปของวาทกรรมคือการจัดระเบียบแบบแผนที่กระทำโดย “ Episteme ”

กระบวนการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทย โดยเฉพาะที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้น เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้การก่อรูปของวาทกรรมที่มีอุดมการณ์ในการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย โดยเฉพาะความทันสมัยทางเศรษฐกิจ และการจัดการของ “ Episteme ” ภายใต้กระบวนการของวาทกรรมนี้ ได้สร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าให้เห็นว่ามีแตกต่างจากผลิตแบบพอเพียง (Self-Sufficiency) และนอกจากนั้นยังเป็นการให้คุณค่าของการผลิตเพื่อการค้าว่ามีนัยสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย และการให้นัยสำคัญและคุณค่าดังกล่าวเหล่านี้ก็กระทำโดยสิ่งที่เรียกว่าความรู้ที่วาดด้วยการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งจะทำให้เกิดการผลิตซ้ำ (Reproduce) และตอกย้ำ (Enact) ให้การก่อรูปของวาทกรรมดังกล่าวสามารถที่จะดำรงอยู่และกลายเป็นวาทกรรมหลักในสังคมชนบทไทยได้

ประเด็นที่สำคัญที่จะต้องกล่าวถึง นอกจากการที่กระบวนการก่อรูปของวาทกรรมได้กำหนดหลักเกณฑ์พื้นฐานต่าง ๆ (The Organising Principles) ซึ่งนำไปสู่การกำหนดบรรทัดฐานข้อปฏิบัติที่เป็นแบบของสังคม (Disciplines) แล้วนั้น (Danaher, Schirato and Webb 2000 : 21-22) การก่อรูปของวาทกรรมยังมีความเชื่อมโยงกับวิชาการต่าง ๆ (Sciences) หรืออาจกล่าวได้ว่าการก่อรูปของวาทกรรมเป็นการสร้างความรู้ขึ้นมา สำหรับความรู้ที่สร้างขึ้นมานี้ตามแนวคิดของวาทกรรมแล้วสามารถที่จะแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. Connaissance หมายถึง องค์ความรู้ (Body of Knowledge) ที่มีลักษณะของการมีแบบแผนที่แน่นอน แบ่งแยกออกเป็นสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น สังคมวิทยา, มานุษยวิทยา และเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น และตัวองค์ความรู้เหล่านี้จะมีการจัดระเบียบ (Characterized) ด้วยบรรทัดฐานแบบแผนของสังคม (Disciplines) นั้น ๆ กำหนดไว้

2. Savoir หมายถึง เงื่อนไขเชิงวาทกรรม (Discursive Condition) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ที่จำเป็นในการนำไปสู่การพัฒนาต่อการสร้างองค์ความรู้ที่เป็น Connaissance

จากที่กล่าวมานี้พอสรุปได้ว่าการก่อรูปของวาทกรรมที่นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้จำเป็นจะต้องอาศัยเงื่อนไขเชิงวาทกรรมหรือความรู้ในส่วนที่เป็น “ Savior ” และบางครั้งเรียกว่า “ Pre-Knowledge ” ซึ่งมีผลต่อการสร้างองค์ความรู้ที่เป็น “ Connaissance ” ในรูปของศาสตร์ (sciences) ในสาขาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นแล้วในแนวทางของวาทกรรมมักจะให้ความสนใจตัวความรู้ “ Savior ” มากกว่าที่เป็น “ Connaissance ” ทั้งนี้เนื่องจากว่าในตัว “ Savior ”

เป็นการเผยให้เห็นว่าอำนาจที่แท้จริงของความรู้นั้นมีความเป็นมาอย่างไร (Foucault, Michel 1972 : 181-184 and Gutting, Gary 1989 : 249-253)

สำหรับในกรณีของการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยนั้น ในการทำความเข้าใจว่าเหตุใดชนบทไทยจะต้องยอมรับเอาแบบแผนของการผลิตเพื่อการค้าเป็นแบบแผนของการผลิตของชนบทไทย ก็จำเป็นต้องเริ่มต้นที่องค์ความรู้ในส่วนที่เป็น " Savior " เพราะถือว่าเป็นความรู้ในแบบที่เผยให้เห็นถึงเงื่อนไขเชิงวาทกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ และนำไปสู่การนำความเข้าใจกับสิ่งที่อยู่เบื้องลึกของปรากฏการณ์ทางสังคมเหล่านั้นว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร

หลังจากที่ได้นำความเข้าใจในส่วนของความรู้ว่ามีการแบ่งความรู้เป็น 2 ส่วน คือ " Connaissance " และ " Savior " แล้วนั้นประเด็นที่เป็นปัญหาสำคัญก็คือ ความรู้ที่พูดถึงระบบเศรษฐกิจแบบการค้า สามารถที่จะดำรงอยู่ได้อย่างไรในขณะเดียวกันพื้นที่ทางความรู้ก็ไม่เปิดโอกาสให้กับวิถีการผลิตแบบอื่น โดยเฉพาะการผลิตแบบพื้นบ้านที่มีอยู่เดิมได้มีโอกาสในการแสดงบทบาทของตัวเองออกมา จากประเด็นดังกล่าวนี้นักปรัชญาวิทยาชื่อ พอล ฟายเอราเบนด์ ได้เริ่มต้นโดยการตั้งคำถามว่า เหตุใดอารยธรรมกรีกที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นตำนาน นิยายปรัมปรา นิยายพื้นบ้าน การพยากรณ์โดยอาถรรพ์ " เทพเจ้า " จึงพ่ายแพ้ต่อเหตุผลนิยม (Rationalism) และความรู้แบบพุทธิศึกษา (Intellectualism) จากแนวคิดดังกล่าวนี้ ฟายเอราเบนด์ ได้แบ่งความรู้ออกเป็น 2 แบบโดยใช้กระบวนการวิธีการแสวงหาที่ต่างกันเป็นกรอบในการแบ่ง โดยที่ แบบแรก เป็นแบบที่มุ่งไปสู่ความ " เหมาะควร " และ " ตายตัว " การแสวงหาความรู้ในแบบนี้จะเป็นเรื่องนามธรรม ซึ่งไม่อาศัยประสบการณ์โดยมีลำดับแนวคิดและความเป็นเหตุเป็นผลได้ชัดเจน ส่วน แบบที่สอง เกิดจากการสังสมประสบการณ์ ซึ่งมีรากฐานอยู่บนจารีตหรือขนบธรรมเนียมประเพณี (Tradition) ต่าง ๆ ใช้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย การแบ่งแยกความรู้เป็นสองแบบนี้เมื่อมีระยะเวลายาวนานขึ้น ความชัดเจนของแนวคิดแบบเหตุผลนิยม ซึ่งให้ความสำคัญแก่ความรู้ทางนามธรรมเชิงตรรก ก็สามารถที่จะมีอิทธิพลครอบงำ และทำลายความรู้แบบที่สอง และฟายเอราเบนด์ ได้ตั้งชื่อของความรู้แบบแรกว่าเป็น " จารีตทางทฤษฎี " (Theoretical Tradition) และแบบที่สองว่า " จารีตทางประวัติศาสตร์ " (Historical Tradition)

ความรู้เชิงทฤษฎี เป็นเหตุเป็นผลชัดเจนและเป็นนามธรรมนี้ ได้สถาปนาตัวเองและเพิ่มความสำคัญให้แก่ผู้ที่อ้างว่าเป็นผู้รู้ในความรู้แบบนี้ โดยกระบวนการดังกล่าวได้สร้าง " แบบตายตัว " (Uniformity) ขึ้น เพื่อให้ความหลากหลายของจารีตทางประวัติศาสตร์ถูกบดบัง และหมดคุณค่าลง การสร้างแบบตายตัวนี้เกิดขึ้นในทุกแง่มุมและอาถรรพ์เครื่องมือที่แตกต่างกันออกไป ในความรู้ก็ยกเหตุผลนิยมและวิทยาศาสตร์ขึ้นเป็นแบบตายตัว ซึ่งความรู้แบบอื่น ๆ จะต้องคล้อยตาม จึงจะถือว่าเหมาะสมที่จะอยู่ในสังคมได้ ในทางเศรษฐกิจในระบบการเงินและระบบตลาด จะกลืนทุกสิ่งทุก

อย่างเข้าสู่ระบบนี้ และทำลายคุณค่าในจารีตแบบอื่น ๆ โดยที่กระบวนการสร้างแบบตายตัวและการขยายวงกว้างของอำนาจออกไปนั้น มักจะเกี่ยวพันกับอำนาจหรือผลประโยชน์ของใครคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเสมอ แต่อย่างไรก็ตามนักนิเวศน์วิทยาจากต่างประเทศหลายคนกลับเห็นว่าสังคมไทยนับว่าโชคดีที่นิยายปรัมปรายังเป็นข้อโต้แย้งประชันกับตัวเลขทางสถิติได้ โดยที่ในสังคมอีกหลายแห่งจารีตวิทยาาสตร์และเหตุผลนิยมได้เข้าครอบงำ จนพื้นที่ของความรู้จะต้องอาศัยแต่ข้อมูลเชิงประจักษ์ตามกระบวนการวิธีทางสถิติ

จากที่กล่าวมานี้ เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการผลิตเพื่อการค้าที่ครอบงำการผลิตของชนบทไทยอยู่นั้นเป็นเพราะความรู้แบบจารีตทางประวัติศาสตร์ไม่มีโอกาสได้แสดงตนบนพื้นที่ที่พูดถึงความรู้ได้ ดังนั้นกระบวนการผลิตของชนบทไทยจึงต้องใช้ระบบการผลิตแบบการค้าก็เพราะความมีแบบตายตัวของอำนาจที่ว่าด้วยความรู้ของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย (วีระ สมบูรณ์ 2541 : 65-98)

กระบวนการทางวาทกรรมกับการสร้างความจริงว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า

ความรู้ภายใต้ความหมายของอุดมการณ์ทุนนิยม ได้สร้างขอบข่ายให้กระบวนการผลิตเพื่อการค้าสามารถที่จะสถาปนาตัวเองขึ้นจนมีอำนาจและบทบาทที่สำคัญในการจัดการกับกระบวนการผลิตของชนบทไทย โดยที่ภาคชนบทไทยเองก็พร้อมที่จะยอมรับให้กระบวนการผลิตดังกล่าวกลายเป็นวาทกรรมหลักในที่สุด แต่อย่างไรก็ตามความรู้ในความหมายของอุดมการณ์ทุนนิยมดังกล่าว จะสามารถควบคุมระบบการผลิตของชนบทไทยได้นั้นก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัย " ความเป็นรัฐบาล " (Governmentality) ในการควบคุมกำกับให้องค์ความรู้ดังกล่าวนี้สามารถดำรงอยู่ได้ โดยเป็นวาทกรรมหลักของการพัฒนาของชนบทไทย สำหรับประเด็นในส่วนของการควบคุมจัดการโดยรัฐหรือ " ความเป็นรัฐบาล " นี้สำหรับในแนวความคิดของฟูโก(Foucault) แล้ว หมายถึงการที่รัฐเข้าไปควบคุมจัดการกับทรัพยากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาชน (Population) ระบบเศรษฐกิจ รัฐจะต้องเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของพลเมือง (The Lives of Citizens) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ กระบวนการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทย เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่อยู่ภายใต้การควบคุมจัดการ (Regulate) โดยรัฐและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งอาศัยกระบวนการการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการโดยที่การดำเนินการทั้งหมดนี้จะนำไปภายใต้อุดมการณ์ของวาทกรรมหลัก และเหตุผลสำคัญที่รัฐจะต้องอาศัยความเป็นรัฐบาลเข้าไปควบคุมจัดการก็เพื่อให้พลเมืองของตัวเชื่อฟัง และรักษากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การควบคุมจัดการได้ด้วยตัวพลเมืองเอง (Self-Control) นอกจากนั้นแล้วตัวองค์ความรู้ที่สร้างขึ้นนี้ยังส่งผลให้กระบวนการควบคุมจัดการโดยรัฐมีความเป็นเหตุเป็นผล (Rationalize) และมีความชอบ (Legitimate) โดยที่กระบวนการดังกล่าวนี้ ได้ชี้ให้เห็นว่า การที่ประชาชนต้องเชื่อฟัง (Obedience)

และปฏิบัติตรงตามท้องคความรู้ที่กำหนดไว้นั้น (Submission) มิได้เป็นการบีบบังคับ แต่การกระทำดังกล่าวนี้เป็นการทำงานตาม โดยมีความเหมาะสมและถูกต้อง กระบวนการผลิตเพื่อการค้าได้ถูกสถาปนาให้เห็นว่าเป็นเรื่องจริงและมีความสอดคล้องกับชนบทไทย ดังนั้น การที่ชนบทไทยต้องใช้วิธีการผลิตเพื่อการค้าเป็นวิถีทางหลัก ก็เป็นการกระทำตามสภาพความเป็นจริง (Acts of Truth) นอกจากนั้นแล้ว แบบแผนทั้งหมดของรัฐบาลจะต้องสร้างตรรกะของความจริง (Logic of Truth) เพื่อให้ความจริงนี้สร้างขึ้นมานี้มีความสอดคล้องและสมานสัมพันธ์กันนั้นจะนำไปสู่ความชอบธรรมที่รัฐจะเข้าไปควบคุมจัดการ โดยในส่วนของการทำงานก่อรูปของวาทกรรม (Discursive Formation) นั้นเป็นส่วนสำคัญในการสร้างกฎระเบียบแบบแผนที่เหมาะสม (Role Possible) และสร้างความชอบธรรมถูกต้อง (legitimate) เพื่อที่จะนำไปสู่การสร้างตรรกะของความจริง และฟูโกก็ยังได้อธิบายต่อไปว่า ส่วนประกอบต่าง ๆ ของกลไกอำนาจรัฐนั้น (A Whole Series of Specific Governmental Apparatuses) ก็เหมือนกับส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ ในการสร้างองค์ความรู้ที่เรียกว่า " Savoir " ซึ่งถือว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างวาทกรรมนั้นขึ้นมา จากที่กล่าวมานี้ จะพบว่าการผลิตหรือการค้าของชนบทไทยนั้น ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยการเชื่อฟัง (Acts of Obedience) หรือการกระทำตามสภาพความเป็นจริง (Acts of Truth) มักจะถูกทำให้ดูเหมือนธรรมชาติ (Normal) การควบคุมและการจัดการโดยรัฐ โดยเฉพาะกรณีของการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยนี้อาจมิใช่เป็นผลที่มาจากการควบคุมจากรัฐซึ่งมีแบบแผนโครงสร้างที่แน่นอน (Formal Structures) เท่านั้น แต่ยังถูกควบคุมและจัดการโดยส่วนอื่นซึ่งมีแบบแผนโครงสร้างการจัดแบบไม่เป็นทางการ (Informal Structures) ได้อีกด้วย การควบคุมจัดการโดยรัฐหรือความเป็นรัฐบาลนั้น ยังเป็นวิธีการหนึ่งในการควบคุมมิให้ผู้ที่มีความคิดเป็นอื่น ซึ่งในที่นี้ก็อาจก็อาจจะหมายถึงการผลิตแบบอื่นๆ สามารถแสดงบทบาทของตัวเองออกมาได้ (Danaher, Schirato and Webb 2000.12; Mckinlay and Starkey, 1998 : 49-51)

ภายใต้กระบวนการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยนี้ เป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้น โดยมีการควบคุมจัดการโดยรัฐหรืออาศัยความเป็นรัฐบาล (Governmentality) เข้าไปควบคุมจัดการ โดยที่ชนบทไทยจะต้องกระทำตามโดยเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นไปด้วยความเหมาะสมและสอดคล้องกับความเป็นจริง (Acts of Truth) ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้มิได้เป็นไปภายใต้ท้องคความรู้อย่างเดียว แต่จะต้องอาศัยองค์ความรู้หลาย ๆ ศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง ฟูโกได้อธิบายว่าเป็น " Complex of Savoir " ทั้งนี้หากศาสตร์ทั้งหลายได้ประสานกันเข้าจนเกิดเป็นตรรกะของความจริง (Logic of Truth) แล้วก็จะทำให้ความเป็นรัฐบาลมีอำนาจที่จะทำให้ชนบทไทยยอมรับและเชื่อฟังต่อการที่จะใช้วิธีการผลิตเพื่อการค้าเป็นวิถีทางหลักของตนได้อย่างเป็นปกติธรรมดา

ประเด็นสำคัญที่มีความเชื่อมโยงกับการควบคุมจัดการโดยรัฐหรือความเป็นรัฐบาลก็คือความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Power Relations) ระหว่างรัฐกับประชาชน โดยที่ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้เป็นความสัมพันธ์ที่ถูกควบคุมจัดการโดยอำนาจของความรู้ ทั้งนี้องค์ความรู้ที่สร้างขึ้นจะมอบอำนาจอันชอบธรรมให้รัฐเป็นผู้ควบคุมจัดการกับปัจเจกชน (Individuals) อีกทางหนึ่ง และภายใต้กระบวนการดังกล่าวตัวปัจเจกชนก็มีความเห็นว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา (Normalize) นอกจากนี้ตัวความรู้ที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งรวมถึงการผลิตเพื่อการค้าด้วย ได้ส่งผลในทุกสิ่งทุกอย่างกลายเป็นวัตถุ (Objective) ที่สามารถจะกระทำอย่างไรก็ได้ตามอำนาจความชอบธรรมที่องค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ มอบให้ รัฐควบคุมจัดการโดยผ่านสิ่งที่เรียกว่าความเป็นรัฐบาล (Governmentality) จากที่กล่าวมานี้หากดูที่องค์ความรู้ว่าด้วยปัจจัยการผลิตภายใต้กระบวนการผลิตเพื่อการค้าแล้วจะพบว่า ทั้งที่ดิน ทุน แรงงานหรือการจัดการต่าง ๆ ได้ถูกลดทอน ให้มีค่าเป็นเพียงทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการผลิตเท่านั้น ไม่เว้นแม้แต่ตัวมนุษย์เองก็ยิ่งได้ถูกลดทอนให้กลายเป็นเพียงทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) ที่จะผลักดันให้กระบวนการผลิตสร้างกำไรให้เกิดขึ้นเท่านั้น ลักษณะของอำนาจที่เข้าไปควบคุมจัดการดังกล่าวนี้ ฟูโก(Foucault) เรียกว่าเป็น " Bio-Power " หรือ " Bio-Politic " (Lemert and Gillan. 1982 : 80) และถ้ามองในแง่ของนักสังคมวิทยาสมัยใหม่ (Modern Sociologists) อย่างเช่น แมกซ์ เว็บบเอร์ (Max Weber) แล้วจะพบว่าตัวเว็บเอร์มีความเชื่อว่ากลไกระบบราชการ (Bureaucratic) ไม่ว่าจะเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวรัฐเอง ระบบเศรษฐกิจหรือสังคมโดยรวมก็ตามมักจะต้องดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามศาสตร์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของสังคมศาสตร์ (Social Science) ที่ใช้กระบวนการของความเป็นเหตุเป็นผล (Rationalization) ควบคุมจัดการทรัพยากรต่างๆ ให้เป็นไปตามแบบแผนการจัด (Disciplinary Organization) ที่องค์ความรู้เหล่านั้นกำหนดขึ้นในอันที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนั้นแล้วเว็บเอร์ยังได้อธิบายต่อว่า การที่จะให้ปรากฏการณ์ดังกล่าวสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปได้นั้น ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างสถาบันต่าง ๆ มารองรับ ซึ่งถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างรูปแบบของความเป็นรัฐสมัยใหม่ (Characteristics of The Modern State) แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดของกลุ่มนักวิชาการหลังยุคสมัยใหม่ โดยเฉพาะการศึกษาของ ฟูโก (Foucault's Studies) มิได้มีความเห็นขัดแย้งกับเว็บเอร์ที่ว่า กระบวนการสร้างความเหมาะสมในการบริหารงานในระบบราชการโดยอาศัยกลไกของรัฐแบบสมัยใหม่ (Modern State Apparatus) มีความชอบธรรมที่จะดำเนินการ แต่สิ่งที่ฟูโกมีความเห็นแตกต่างก็คือกระบวนการดังกล่าวนี้มิได้เป็นไปตามของการเมือง (The Body Politic) แต่ฟูโกเสนอว่า การดำเนินกิจกรรมต่างเพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการสร้างความชอบธรรมนั้น จะเกิดขึ้นจากตัวความรู้ที่อยู่ในรูปของตัวบท (Text) ต่าง ๆ ซึ่ง

จะส่งผลต่อการมีอำนาจในการควบคุมรัฐเอง หรือแม้แต่วาระเศรษฐกิจให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ (O'Neill, John 1995 : 45-46)

จากแนวคิดต่างๆ ที่กล่าวมานี้จะพบว่าภายใต้การทำงานของวาทกรรม อำนาจ (power) ที่เกิดจากองค์ความรู้ของศาสตร์ (Sciences) ในสาขาต่าง ๆ สามารถที่จะควบคุมจัดการให้คนในสังคมต้องมีแบบแผนการดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามที่ศาสตร์เหล่านั้นกำหนด และประเด็นสำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจนั้น ฟูกู (Foucault) ได้อธิบายไว้ว่า อำนาจที่เกิดจากความรู้นั้นมีให้อำนาจในรูปแบบที่ฝ่ายหนึ่งใช้อำนาจบังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องปฏิบัติตามความต้องการของตนอย่างตรงไปตรงมา แต่อำนาจดังกล่าวมีการจัดให้มีกฎเกณฑ์แบบแผนซึ่งจะอยู่ในรูปแบบเฉพาะและเป็นเรื่องของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น วิชาแพทย์, สังคมวิทยา และเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนั้นฟูกูยังได้อธิบายต่อไว้ว่า ความรู้ที่เป็นศาสตร์เฉพาะด้านต่าง ๆ เหล่านี้ได้สถาปนา (Authorize) และสร้างความชอบธรรม (Legitimate) ในการเข้าไปควบคุมจัดการกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่ศาสตร์เหล่านั้นกำหนด (ชัยรัตน์ เจริญสินโอฬาร 2540 : 9; Danaher, Schirato and Webb. 2000 : 26, 64) และประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การที่อำนาจสามารถจัดการกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ให้กลายเป็น วัตถุวิสัย (Objectivism) โดยอาศัยสิ่งที่เรียกว่า ความรู้ นั้น ฟูกูอธิบายว่า การดำเนินการดังกล่าวถือได้ว่าเป็น “เทคโนโลยีของอำนาจ” (Technologies of Power) และการทำงานของเทคโนโลยีของอำนาจนี้จะส่งผลให้เกิดแนวนโยบายต่าง ๆ รวมทั้งกฎหมายในลักษณะที่มีความแตกต่างหลากหลายกันไป แต่อย่างไรก็ตามทั้งหมดนี้จะต้องเป็นไปภายใต้กรอบที่องค์ความรู้กำหนดขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยแบบแผนความเป็นจารีต (disciplines) และความเป็นสถาบัน (Institution) เพื่อที่จะให้ตัวความรู้มีความหมายรวมถึงมีอำนาจและความชอบธรรมในการควบคุมจัดการได้อย่างมีพลัง

แนวความคิดของฟูกู (Foucault's Conceptions) ที่กล่าวถึงอำนาจแบบแผนของอำนาจ (Disciplinary Power) และเทคโนโลยีในการควบคุมทางสังคม (Social Technologies of Control) นั้น ฟูกูได้ชี้ให้เห็นว่ามีความสำคัญเพราะเนื่องจากการแสดงให้เห็นรูปแบบใหม่ ๆ ในการควบคุมทางสังคม โดยอาศัยสถาบันต่าง ๆ เข้ามาดำเนินการ โดยการดำเนินการดังกล่าวเป็นการใช้ความเป็นองค์ความรู้อย่างเต็มรูปแบบ (Knowledge-Intensive) เพื่อให้เกิดความชอบธรรมที่จะให้สถาบันที่มีความเป็นผู้ชำนาญพิเศษ (The Institution Specializing) เข้ามาควบคุมจัดการหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ อำนาจของแบบแผนต่าง ๆ นั้นได้สร้างความเป็นอัตตวิสัยให้เกิดขึ้นในตัวคน (Human of Subjectivity) ซึ่งจะนำไปสู่การใช้เทคโนโลยีในการสร้างตัวตน (Technology of Self) ขึ้นมา โดยที่การดำเนินการดังกล่าวนี้ เป็นการสร้างอำนาจเหนือ ซึ่งมีผู้ชำนาญพิเศษและความเป็นสถาบันเป็น

กลไกทางเทคโนโลยีที่สำคัญในการเข้าไปควบคุมจัดการ (Mckinlay, Alan and Starkey, Ken 1998 : 151-153)

ความเป็นสถาบันกับเทคโนโลยีของอำนาจในการผลิตเพื่อการค้า

แนวความคิดเชิงวาทกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานของฟูโกต์นั้น ได้กล่าวถึงความเป็นสถาบัน (Institution) ไว้ว่า “ความเป็นสถาบันนั้นหมายถึงความมั่นคงที่มีความต่อเนื่องยาวนานของความสัมพันธ์ของคนที่มีความแตกต่างกันในสังคม” และกระบวนการทางการศึกษาเองก็นำไปสู่การสร้างความเป็นสถาบันในรูปแบบต่าง ๆ อาทิเช่น โรงเรียน, มหาวิทยาลัย, ระบบราชการ, องค์กรต่าง ๆ หรือแม้แต่สถาบันทางเศรษฐกิจ (หอการค้า, สมาคมส่งเสริมอุตสาหกรรม ฯลฯ) และความเป็นสถาบันนี้จะบ่งบอกถึงแบบแผนความสัมพันธ์และส่วนต่าง ๆ ที่อยู่ภายในสถาบันนั้น ๆ โดยที่ลักษณะของความเป็นสถาบันอาจถูกกำหนดโดยส่วนที่มีความเกี่ยวพันเฉพาะกลุ่ม (Private) ที่มีความสัมพันธ์ส่วนบุคคล เช่น ครอบครัว นอกจากนั้นแล้วอาจจะเป็นส่วนที่เป็นกลุ่มในวงกว้าง (Public) เช่น ระบบเศรษฐกิจ, ระบบการศึกษา และการควบคุมของรัฐบาล ซึ่งความเป็นสถาบันที่เป็นไปในกรอบวงกว้าง (Public) นี้ มักจะมีอำนาจในการควบคุมทางสังคมมากกว่าส่วนที่เป็นเฉพาะกลุ่ม (Private) และการสร้างสถาบันในวงกว้างนี้มักจะกระทำผ่านระบบกฎหมาย และความเป็นรัฐกิจขนาดใหญ่ ในขณะที่การสร้างความเป็นสถาบันเฉพาะกลุ่มมักจะอาศัยความพึงพอใจ หรือความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ สถาบันที่เป็นไปในกรอบวงกว้างนั้น จะมีอำนาจ (Authority) ในการอธิบายสรรพสิ่งต่าง ๆ โดยแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่สถาบันเหล่านั้นกล่าวมานี้ จะมีความเป็นจริง (Truth) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งความเป็นสถาบันในวงกว้างนี้ มีความชอบธรรมที่จะชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น มีความเหมาะสมถูกต้องเพียงใด ดังตัวอย่างเช่น รัฐที่ถูกสถาปนาให้เป็นสถาบัน ก็มักจะได้รับความชอบธรรมที่จะบอกว่าอะไรเป็นจริงและอะไรถูกต้อง ควรจะกระทำ (กรณีของการผลิตเพื่อการค้าก็เป็นตัวอย่างหนึ่ง ที่ความเป็นสถาบันของรัฐได้ชี้ให้เห็นว่ามีความถูกต้องเหมาะสมสำหรับชนบทไทย) (Danaher, Schirato and Webb. 2000 : 37-38)

หากพิจารณาในแง่มุมมองของนักสังคมวิทยาและนักเศรษฐศาสตร์แล้ว จะพบว่ากระบวนการผลิตเพื่อการค้าถือได้ว่าเป็นไปภายใต้อุดมการณ์ของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่ให้ความสำคัญกับระบบตลาดแบบแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Competition Market) ซึ่งกระบวนการของการจัดการเพื่อให้เกิดระบบตลาดแข่งขันสมบูรณ์นี้ จำเป็นต้องอาศัยความเป็นสถาบันในด้านต่าง ๆ เข้ามาควบคุมจัดการเพื่อให้เกิดเป็นบรรทัดฐาน (Normative) ในการดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องในการผลิตได้อย่างมีแบบแผน

และสาเหตุสำคัญในการสร้างความเป็นสถาบันในระบบตลาดนั้น มีสาระสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. กระบวนการในการแข่งขันในระบบตลาดนั้น ในแง่มุมของสังคมวิทยาแล้วถือได้ว่าเป็นการ มีปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม (Social Interaction) ซึ่งในความหมายของการมีปฏิสัมพันธ์กับทางสังคม ก็จะต้องมีความเกี่ยวข้องกับผู้คนต่าง ๆ มากมาย ซึ่งการจะควบคุมจัดการให้มีความราบรื่นก็ต้องอาศัย ความเป็นสถาบันเข้าไปจัดการ

2. หากมีความเชื่อว่า การแข่งขันในระบบตลาด จำเป็นจะต้องมีความมั่นคงและเป็นแนวทาง ที่เหมาะสมต่อกระบวนการทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะระบบแบบเศรษฐกิจแบบการค้าแล้วมีความ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างบรรทัดฐาน (Normative) ให้เกิดขึ้นและการสร้างบรรทัดฐานดังกล่าวนี้ก็ จำเป็นจะต้องอาศัยความเป็นสถาบันเข้าไปดำเนินการ

3. เมื่อเราคิดว่าระบบตลาดแข่งขันสมบูรณ์เป็นระบบการที่ถูกต่อเหมาะสมแล้ว ตัวกิจกรรม ต่างๆ ในระบบตลาดเองจะสร้างสถาบันต่างๆ ขึ้นมารองรับและควบคุมจัดการให้ระบบตลาดนั้นคงอยู่ ได้ต่อไป (Etzioni, Amitai and Lawrence. 1991 : 218-219)

สำหรับในนโยบายทางการเกษตรนั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงโครงสร้างการผลิตแล้ว สิ่ง ที่จะต้องคำนึงถึงอีกประเด็นหนึ่งก็คือ การดำเนินกิจการต่าง ๆ ในกรอบของความเป็นสถาบันจะมีความสำคัญ ซึ่งความเป็นสถาบันนี้จะช่วยสนับสนุนตัวเกษตรกร โดยเฉพาะสิ่งที่จำเป็นสำหรับการ ผลิตและการบริการ โดยที่ความจำเป็นในส่วนที่เกี่ยวกับการบริการที่ภาคการเกษตรต้องการเพื่อที่จะ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพนั้น อย่างน้อยจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้ ซึ่งจะนำมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตของการเกษตร เช่นข้อมูลที่ได้ จากการวิจัยต่าง ๆ
2. การได้มาซึ่งสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ที่นำมาใช้ เป็นปัจจัยนำเข้าในการผลิต เช่น ปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง, เมล็ดพันธุ์, แหล่งสะสมอาหาร และเครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร
3. การเตรียมเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็น เช่น ถนนที่จะเข้าพื้นที่, ระบบชลประทาน, ที่เก็บของในส่วนที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
4. การเข้าถึงสิทธิเกี่ยวกับสินเชื่อ และเงินทุนในกระบวนการผลิต
5. การจัดระบบตลาดเพื่อช่วยในการกำหนดราคาที่จะก่อให้เกิดการเพิ่มการผลิตในภาคเกษตร

ประเด็นต่าง ๆ ทั้ง 5 ประการนี้ มักจะมีส่วนเกี่ยวข้องและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน และการที่ กระบวนการผลิตเพื่อการค้า จะสามารถให้บริการทั้ง 5 ส่วนนี้เข้ามาสนับสนุนในกระบวนการ ผลิตได้นั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยการสร้างความเป็นสถาบันให้เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต ไม่ว่าจะเป็น

เป็นส่วนที่ตัวเกษตรกรเองหรือภาครัฐและเอกชนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง และสนับสนุนในการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทย ความเป็นสถาบันนั้นจะสามารถสร้างศักยภาพในการกำหนดนโยบายทางการเกษตรได้ และในส่วนที่เป็นสถาบันนั้นอาจจะแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มที่เป็นส่วนของภาครัฐ ซึ่งก็ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ รวมถึงรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในการกำกับของรัฐ

2. ในส่วนของเกษตรกร ซึ่งมักจะมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มต่าง ๆ เช่น การรวมตัวในรูปสหกรณ์ หรือกลุ่มผู้ใช้น้ำในระบบชลประทาน

3. สำหรับภาคเอกชนก็มีการรวมกลุ่มกันเป็นสถาบัน เช่น กลุ่มการค้า (หอการค้า, สมาคม, สมาพันธ์) ธนาคารพาณิชย์ และบริษัทค้าพืชผลต่าง ๆ

และในภาพความเป็นจริงแล้ว ความเป็นสถาบันของทั้ง 3 ส่วนที่กล่าวมานี้เป็นระบอบของอำนาจ (Authoritarian of Regime) ที่จะเข้าไปควบคุมจัดการในกระบวนการผลิตของชนบทไทยให้เป็นไปในทิศทางตามที่อุดมการณ์หลักกำหนดไว้ และความเป็นสถาบันของทั้ง 3 ส่วนมิได้แยกขาดจากกัน แต่ความเป็นสถาบันของทั้ง 3 ส่วนจะรวมกันอย่างประสานสอดคล้อง ทั้งนี้จะเห็นว่าความเป็นระบอบของอำนาจในความเป็นสถาบันของทั้ง 3 ส่วนนี้ถือได้ว่าเป็น เทคโนโลยีของอำนาจในการจัดการกับการผลิตของชนบทไทย ภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้า (Hulme , David and Turner. 1990 : 111-120)

สำหรับสถานการณ์ของประเทศไทยตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา หรือแม้แต่เริ่มมีการใช้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้วก็ตาม อำนาจขององค์ความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าที่อยู่ในรูปแบบของศาสตร์ในสาขาต่างๆ ได้แสดงบทบาทของตนเองผ่านความเป็นสถาบันที่อยู่ในรูปแบบขององค์กรความช่วยเหลือระหว่างประเทศกับตัวสถาบันต่างๆ ของประเทศไทย เช่น สถาบันการศึกษาด้านการเกษตรในระดับต่างๆ หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการผลิตทางการเกษตรในรูปแบบใหม่ อย่างเช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะทำการติดต่อกับองค์กรต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ผู้เชี่ยวชาญ และความช่วยเหลือทั้งในทางเศรษฐกิจและวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (F.A.O.) โดยรัฐบาลไทยได้ให้ เอฟ.เอ.โอ. มาเปิดสาขาสำหรับภูมิภาคเอเชียและตะวันออกไกลขึ้นในกรุงเทพฯ โดยที่ลักษณะความช่วยเหลือมักจะมีรูปแบบต่าง ๆ กันเช่น

1. องค์กรฯ ได้ส่งคณะทำงานชุดหนึ่งเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าได้ถูกสถาปนาขึ้นว่าเป็นคณะผู้เชี่ยวชาญ และคณะผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวได้ทำการสำรวจภาวะการเกษตรของประเทศไทย โดยที่คณะผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาต่าง ๆ เช่น ข้าว ชลประทาน สัตว์แพทย์ การป่าไม้ สถิติ การ

เศรษฐกิจ และคณะทำงานดังกล่าวนี้ได้ร่วมทำการสำรวจกับข้าราชการฝ่ายไทย สำหรับผลที่ได้จากการสำรวจจะนำเสนอกับ เอฟ.เอ.โอ.และรัฐบาลไทย เพื่อที่จะนำไปสู่การชี้แนะแนวทางการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลไทยได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติในเวลาต่อมา

2. องค์การฯ ได้ส่งเอกสารทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ มาให้หน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลไทยเป็นประจำ รวมถึงได้มีการแลกเปลี่ยนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกับประเทศต่างๆ ที่เป็นสมาชิกขององค์การฯ

3. เพื่อให้การช่วยเหลือทางวิชาการ ดำเนินการไปด้วยความมั่นคงและมีประสิทธิภาพตามแนวทางที่ได้เสนอนโยบายไป องค์การ เอฟ.เอ.โอ.และรัฐบาลไทย ได้ตกลงทำสัญญาข้อตกลงอันเป็นมูลฐานกับได้มีอนุสัญญาปลีกย่อยต่อเนื่องสัญญาอันเป็นมูลฐานเกี่ยวกับความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือ เช่น การขอผู้เชี่ยวชาญ ขอบทุนไปศึกษาและดูงาน ขอสั่งของจำเป็นตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งการตั้งสถานฝึกอบรม ฯลฯ

ผลจากการร่วมมือจากองค์การต่างประเทศ ตามที่กล่าวมานี้เป็นผลให้ประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ ด้านการเกษตร แก่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในเวลาต่อมา หลายประการ อาทิ เพิ่มปริมาณและปรับปรุงระบบการผลิตพืชผลและการเลี้ยงสัตว์ เพิ่มปริมาณบำรุงและสงวนไว้ซึ่งทรัพยากรในด้านการประมง วางระบบชลประทานให้แก่ท้องที่ที่ยังไม่มีน้ำใช้เพียงพอ ขยายงานการกสิกรรมให้กว้างขวางออกไป รักษาบำรุงและปรับปรุงพัฒนาหนทางป่าไม้ของประเทศ ไทย จัดตั้งระบบการศึกษาสำหรับฝึกเจ้าหน้าที่ในวงการเกษตร ขยายงานด้านการค้าเพื่อใช้ทรัพยากรของประเทศได้มากขึ้น

สรุปได้ว่าการสนับสนุนงานตามทีกล่าวมานี้ ไทยได้รับอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้เป็นจำนวนมาก เช่น รถแทรกเตอร์ รถลากถาด เครื่องไถและเครื่องมือกลกร เครื่องรถบดไฟฟ้า ปุ๋ยและยา พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และ ตำราทางวิชาการ

นอกจากนั้นแล้วยังมีรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชนในต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือทางการเกษตรแบบแผนใหม่กับประเทศไทย อาทิ เช่น รัฐบาลสหพันธ์รัฐเยอรมันให้ความช่วยเหลือกรมประมง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 ในการจัดตั้งสถานีวิจัยประมงทะเล ซึ่งนอกจากการให้ทุนการศึกษา ทุนดูงานแล้วยังให้เครื่องมือต่างๆ สักรวจอ่าวไทยด้วย หรืออย่างรูปแบบของความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กระทรวงเกษตรและมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ในการจัดตั้งศูนย์วิจัยข้าวโพดข้าวฟ่างแห่งชาติ (National Corn and Sorghum Research Center) ที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยที่มูลนิธิฯ ได้สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น นอกเนื่องจากการให้ผู้เชี่ยวชาญมาปฏิบัติกร่วมกับนักวิชาการฝ่ายไทย ในการวิจัย

พัฒนาปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพด ข้าวฟ่าง รวมถึงการสร้างเครือข่ายในการกับองค์กรอื่น ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ให้มีผลผลิตต่อพื้นที่ในปริมาณมากขึ้น เป็นต้น

จึงอาจกล่าวได้ว่าในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่2เป็นต้นมากระแสด้านความรู้ทางด้านการเกษตรศาสตร์จากต่างประเทศได้หลั่งไหลเข้ามาอย่างรวดเร็วและหลายรูปแบบ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการผลิตทางการเกษตรอย่างกว้างขวางอย่างเช่นในปัจจุบันที่มีการผลิตแบบการค้ามากขึ้นในชนบทไทย (สุธรรม อารีกุล. 2537 : 143-149)

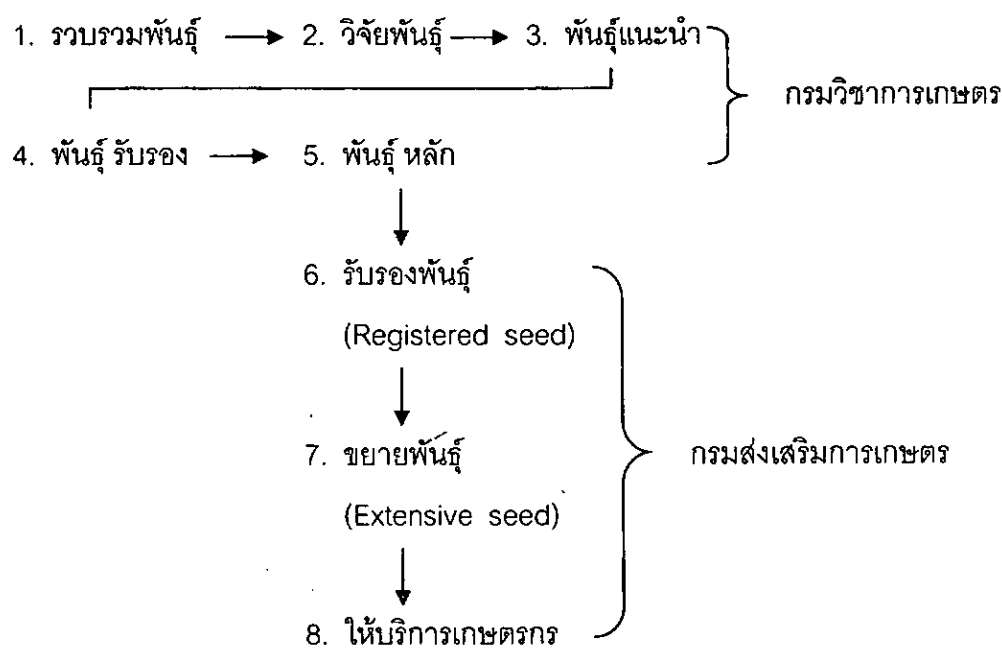
จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า กลไกเทคโนโลยีของอำนาจที่ว่าด้วยความรู้สำหรับการผลิตเพื่อการค้าได้ไหลบ่าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจตะวันตกเข้าสู่ประเทศไทยได้อย่างราบรื่น โดยผ่านความเป็นสถาบันทั้งจากองค์กรต่างประเทศและของไทยเอง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ตาม และการเคลื่อนย้ายของตัวองค์ความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้านี้ มักจะถูกทำให้เห็นว่ามีเหมาะสมถูกต้องสอดคล้องกับประเทศไทย โดยผ่านสิ่งที่เรียกว่าความเป็นสถาบัน (Institution) นอกจากนั้นสิ่งที่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปว่าองค์ความรู้ที่ไหลผ่านเข้าสู่ประเทศไทยแล้วนั้น จะขยายผลต่อไปยังส่วนที่เป็นผู้ผลิตที่แท้จริง ซึ่งก็ได้แก่เกษตรกรต่อไปได้อย่างไร

ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นสถาบันและการกระจายความรู้ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าไปสู่ชุมชนชนบทไทย

การกำหนดนโยบายทางการผลิตภายใต้การแนะนำจากต่างประเทศโดยผ่านส่วนที่เป็นสถาบันในรูปแบบต่างๆที่อาศัยผู้ชำนาญเฉพาะด้านนั้นจะนำไปสู่มาตรการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตของรัฐเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สำคัญของการผลิตก็คือ การเพิ่มผลผลิตสินค้าเกษตรที่มีตลาดต่างประเทศรองรับ โดยที่รัฐจะเป็นผู้รับภาระเกี่ยวกับการลงทุนเองทั้งหมดก่อนและตัวเกษตรกรจะเป็นผู้รับบริการในลักษณะของการช่วยเหลือในระยะแรก และหลังจากนั้นภาครัฐก็มีการปรับปรุงแบบของการให้บริการเป็นการให้การอุดหนุนแต่เพียงบางส่วน หรือเปลี่ยนไปใช้ระบบซื้อขายมากขึ้นเมื่อเห็นว่าเกษตรกรมีความพร้อมที่จะรับภาระได้เอง โดยที่ในระยะยาวเกษตรกรอาจมีส่วนร่วมในการลงทุนร่วมกับภาครัฐ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระลง สำหรับในส่วนของการปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่รัฐได้ใช้งบประมาณ ค่าใช้จ่ายการลงทุน และมีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ได้แก่ พันธุ์พืช ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช เทคโนโลยีแบบใหม่ ระบบสินเชื่อ การปฏิรูปที่ดินและชลประทาน

โดยที่ในส่วนของผู้ผลิตนั้น ภาครัฐเองก็ให้ความสำคัญและจัดให้มีการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืชให้สามารถเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ให้มากขึ้น สำหรับการดำเนินการดังกล่าว รัฐจะกำหนดเป็น 2 ขั้นตอน คือ การวิจัยพัฒนาพันธุ์พืช โดยกรมวิชาการเกษตรแล้วส่งต่อไปให้กรม

ส่งเสริมการเกษตรทำการขยายพันธุ์ เพื่อแนะนำเผยแพร่และให้บริการกับเกษตรกร ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ขั้นตอนของการนำพันธุ์พืชที่สามารถจะนำไปผลิตได้ปริมาณมากเพื่อรองรับต่อการค้าหรือการส่งออก นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่าง กรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งจะสามารถนำพันธุ์พืชที่เหมาะสมต่อการผลิตเพื่อการค้าไปสู่ตัวเกษตรกรผู้ผลิตได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าชนบทไทยสามารถที่จะมีพันธุ์พืชที่ตอบสนองต่อการผลิตดังกล่าวผ่านความชอบธรรมของความเป็นสถาบันทางการเกษตรที่สำคัญ คือ กรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตร โดยอยู่ภายใต้การควบคุมจัดการโดยรัฐหรือรัฐบาล (Governmentality)

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการวิจัยและส่งเสริมพันธุ์พืช

สำหรับทิศทางการพัฒนาพันธุ์พืชจะเน้นที่กลุ่มพืชเศรษฐกิจหลักที่มีตลาดส่งออก คือ ข้าว และพืชไร่ที่สำคัญ เช่น ข้าวโพด ถั่วเขียว อ้อย ปอ ฯลฯ วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยมุ่งค้นหาและพัฒนาพันธุ์ ที่ให้ผลผลิตสูง มีคุณภาพดี เป็นที่ต้องการของตลาด เพื่อตอบสนองต่อการผลิตสินค้าที่จะเป็นสินค้าส่งออกเป็นหลัก สำหรับบทบาทของกรมส่งเสริมการเกษตรนั้นแนวทางของการดำเนินงาน นอกจากจะเป็นการบริการแบบให้เปล่าแล้ว ในกรณีเกิดความเสียหายจากภัยธรรมชาติหรือการระบาดของศัตรูพืช กรมส่งเสริมการเกษตรก็จะนำพันธุ์พืชใหม่ไปทดแทนให้ นอกจากนั้นบทบาทของกรมส่งเสริมวิชาการเกษตรมีการจัดทำแปลงสาธิตเพื่อเป็นตัวอย่างให้เกษตรกร รวมถึงการจัดโครงการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืชให้เกษตรกรนำพันธุ์พืชพื้นเมืองมาแลกเปลี่ยนกับพันธุ์ที่กรมส่งเสริมเกษตรรับรองว่าดี โดยเกษตรกรรับภาระต้นทุนค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่ง และมีเงื่อนไขว่าจะต้องช่วยกระจายเผยแพร่พันธุ์ดังกล่าวต่อไปในพื้นที่ใกล้เคียงด้วย

บทบาทและทิศทางการดำเนินการของรัฐบาลด้านการพัฒนาพันธุ์พืชนั้น รัฐบาลได้ทุ่มเทให้การวิจัยค้นคว้าปรับปรุงคุณภาพพันธุ์พืชเศรษฐกิจหลัก ซึ่งได้ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาคุณภาพสินค้าส่งออกดังกล่าว นอกจากนั้นรัฐเองยังได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาพันธุ์พืชที่เป็นสินค้าเกษตรใหม่ ๆ มากขึ้น พร้อมกับลดขั้นตอนการวิจัยให้เห็นผลเร็วขึ้น รวมทั้งการทบทวนบทบาทและแบ่งภาระหน้าที่ด้านการวิจัยพันธุ์ประเภทต่าง ๆ ระหว่างรัฐและเอกชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้การขยายงานเป็นไปในทิศทางที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน และให้เอกชนได้มีส่วนร่วมแบ่งเบาภาระของรัฐ เพื่อให้สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ที่สนองต่อการผลิตเพื่อการค้าให้กับเกษตรกรได้มากยิ่งขึ้น

สำหรับปุ๋ยเคมีนั้นมีอัตราการใช้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจหลัก ทั้งนี้เนื่องจากว่าการที่ตลาดสินค้าเกษตรหลักขยายตัวอย่างรวดเร็ว เป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรเร่งขยายผลผลิตโดยใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต แม้ว่าต้นทุนการผลิตจะสูงขึ้นด้วยก็ตาม ปุ๋ยเคมีนับเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่รัฐสนับสนุนให้เกษตรกรใช้มากขึ้น โดยที่การดำเนินงานรัฐอาจจะใช้วิธีการแทรกแซงราคาปุ๋ย หรือการเข้าเป็นผู้จัดจำหน่ายปุ๋ยเคมีส่วนหนึ่งให้แก่เกษตรกรในราคาต่ำกว่าราคาตลาด ซึ่งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานและการอุดหนุนนั้น รัฐเป็นผู้รับภาระทั้งหมด และในส่วนของปราบศัตรูพืชนั้น ก็นับว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญของเกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตและการป้องกัน กำจัดศัตรูพืช โดยการใช้ยาเคมีเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกษตรกรสามารถเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็ว และทิศทางการดำเนินงานของรัฐที่เด่นชัดในเรื่องนี้ คือ การจัดสรรงบประมาณโดยตรงเพื่อการจัดซื้อยาเคมีและอุปกรณ์ฉีดพ่นยา สำหรับช่วยเหลือเกษตรกรแบบให้เปล่าในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์จากการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่กว้างขวาง

ในส่วนของเทคโนโลยีสมัยใหม่นั้น ก็ได้มีการให้ความสำคัญเช่นเดียวกัน โดยที่รัฐเองก็ได้จัดทำนโยบายส่งเสริมเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และนโยบายดังกล่าวนี้รัฐได้พิจารณาอยู่ 2

ประเด็น คือ สารหรือเนื้อหาของเทคโนโลยี และวิธีการถ่ายทอด สำหรับในด้านเนื้อหา นั้นรัฐได้เน้นไปที่การค้นคว้าวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการส่งออก โดยมีกรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักในด้านพืช กรมปศุสัตว์ในด้านสัตว์ และกรมประมงในด้านสัตว์น้ำ กลุ่มสินค้าเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาได้แก่ พืชเศรษฐกิจหลักที่มีตลาดรองรับ และในส่วนของ การถ่ายทอดเทคโนโลยี รัฐได้ให้ความสำคัญกับการขยายโครงสร้างองค์การบริหารงานให้ใกล้ชิดกับเกษตรกร โดยอาศัยหน่วยงานที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นหลักในการประสานความต้องการของเกษตรกรกับรัฐ

สำหรับงานด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรนั้น เป็นการยากที่จะประเมินผลความสำเร็จเป็นหน่วยวัดที่ชัดเจน แต่ถ้าหากพิจารณาการสำรวจระดับการใช้เทคโนโลยีของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยการศึกษาถึงวิธีการหรือความรู้ของเกษตรกร ในการปฏิบัติตามขั้นตอนของการปลูกพืชต่างๆ เช่น การเตรียมดิน การเลือกใช้พันธุ์ การใช้ปุ๋ย ฯลฯ ปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการเลือกใช้พันธุ์ตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรแนะนำ แต่การใช้ปุ๋ยยังมีเพียงบางส่วนที่ทำตามคำแนะนำ นอกจากนั้นเกษตรกรเริ่มให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการหลังเก็บเกี่ยว และคำนึงถึงผลผลิตมากขึ้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า โดยเฉพาะพื้นที่ที่สามารถควบคุมความเสี่ยงได้ เช่น ในเขตชลประทาน นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาประกอบกับให้ความสำคัญกับเป้าหมายพืชเศรษฐกิจแล้ว แสดงว่าระบบการทำงานในปัจจุบันเป็นการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการทำงานเป็นรายสินค้าจากระดับบนเป็นหลัก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งการที่ชนบทในพื้นที่ใดจะผลิตสินค้าอะไร ภาครัฐจะเป็นผู้กำหนดโดยใช้วิธีการถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นวิธีการหนึ่งในการควบคุมจัดการ (โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, 2534 : 34-47)

อย่างไรก็ตามในบางครั้งเกษตรกรอาจไม่ยอมรับวิธีการผลิตแบบใหม่ ถึงแม้ว่าจะเห็นได้ชัดว่ามีผลทำให้รายรับเพิ่มขึ้นอย่างมากก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากว่าเกษตรกรเห็นว่าไม่มีตัวกลางที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยทั่วไปตัวกลางที่วานี้ก็คือ " สินเชื่อ " การใช้เมล็ดพันธุ์ชนิดใหม่โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการอื่น ๆ ประกอบนั้นอาจสามารถทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเท่านั้น ผลสำรวจที่ผลิตผลเพิ่มขึ้นอย่างมากอยู่ที่การใช้เมล็ดพันธุ์ใหม่ประกอบกับวิธีการอื่น ๆ เช่น การปรับระดับที่ดิน การชลประทาน การใช้ปุ๋ยให้ถูกต้องตรงตามระยะเวลาที่พืชต้องการ หรือแม้แต่การกำจัดวัชพืชที่ถูกต้องเหมาะสม การดำเนินการดังกล่าวนี้ จำเป็นจะต้องอาศัยสินเชื่อจำนวนมาก และรวมถึงความชำนาญ และความสามารถในการจัดการ ซึ่งตัวเกษตรกรมีอยู่อย่างจำกัดมาก ในขณะเดียวกันเกษตรกรรายย่อยและรายเล็กต่าง ๆ ก็จำเป็นที่จะต้องอาศัยสินเชื่อเพื่อการผลิตดังกล่าว ซึ่งจะเห็นว่าปัญหาที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี มิใช่ปัญหาพื้นฐานตรงไปตรงมาง่าย ๆ อย่างที่เข้าใจ แต่การยอมรับเอาเทคโนโลยีการผลิตแบบสมัยใหม่นั้น ยังมีความสัมพันธ์กับระบบสินเชื่อ, ที่ดินทำกิน

และปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมาย ดังนั้น เทคโนโลยีแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต่อการสร้างระบบการผลิตเพื่อการค้าให้เกิดขึ้นกับชนบทไทยได้ (โอภาวดี เข้มทอง. 2533 : 556-557)

ประเด็นสำคัญที่จะทำให้กระบวนการผลิตเพื่อการค้าเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ก็คือ มาตรการในเรื่องของสินเชื่อ โดยที่ภาครัฐเองได้จัดตั้งสถาบันสินเชื่อขึ้นมา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านมาตรการทางการเงิน สำหรับสนับสนุนการจัดการเงินลงทุนให้เกษตรกรในรูปแบบของการขยายสินเชื่อในระบบธนาคาร เพื่อทดแทนการใช้สินเชื่อนอกระบบของเกษตรกรซึ่งมีต้นทุนสูงมาก โดยรัฐได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งระดมเงินออมเพื่อการลงทุนในภาคเกษตรโดยเฉพาะ และเพื่อให้ ธกส. มีลักษณะเป็นธนาคารเพื่อการพัฒนา มากกว่าการดำเนินธุรกิจปกติ ดังนั้นจึงกำหนดให้มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในท้องตลาดโดยทั่วไป สำหรับการนำเม็ดเงินมาลงทุนจัดตั้งนั้น จะต้องอาศัยเงินกู้ในรูปอัตราดอกเบี้ยต่ำจากธนาคารแห่งประเทศไทย ประมาณปีละ 3,500 ล้านบาท รวมถึงอาศัยแหล่งเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำจากต่างประเทศ โดยกระทรวงการคลังเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ นอกจากนั้นแล้วรัฐยังได้กำหนดทิศทางการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ให้มีส่วนช่วยเหลือเกษตรกร โดยได้พยายามกำหนดสัดส่วนการปล่อยสินเชื่อสู่ภาคเกษตรของธนาคารพาณิชย์เป็นเงื่อนไขในการดำเนินงานขยายกิจการสู่ส่วนภูมิภาค โดยภาครัฐได้ออกระเบียบให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยสินเชื่อสู่ภาคชนบทในอัตราร้อยละ 20 ของยอดปล่อยสินเชื่อทั้งหมด และหากทำไม่ได้ตามเป้าหมายให้นำเงินส่วนที่เหลือฝากไว้กับ ธกส. ดำเนินการโดยคิดดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราปกติ

เกษตรกรที่ไม่มีหลักทรัพย์ไปขอกู้ยืมเงินจากธนาคาร ก็อาจจะหาเงินจากสถาบันการเงินนอกระบบ ซึ่งผู้ให้กู้ยืมก็ได้แก่ เพื่อน พ่อค้า และนายทุนเงินกู้เอกชน ซึ่งในบางครั้งมักจะมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าธนาคารทั่วไป แต่เกษตรกรก็มีความคิดว่าการกู้เงินจากสถาบันสินเชื่อระบบ ยังดีกว่าไม่มีกู้เลย (โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์. 2534 : 49-52; โอภาวดี เข้มทอง. 2533 : 554)

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องกล่าวถึงก็คือ การปฏิรูปที่ดิน สำหรับกรณีของการปฏิรูปที่ดินนั้น อาจมีผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน คือ การเมือง สังคม หรือเศรษฐกิจ ซึ่งถ้าหากพิจารณาถึงความจำเป็นของโครงการปฏิรูปที่ดินในแง่ของเศรษฐศาสตร์นั้นจะพบว่า ระบบการถือครองที่ดินมีผลต่อประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรและมีผลต่อรายได้ของเกษตรกร ดังนั้นหากระบบถือครองที่ดินไม่เหมาะสมก็อาจจะมีการแก้ไข สำหรับในส่วนของประเทศไทยนั้น ปัญหาเรื่องการเช่านามีความรุนแรงมากในภาคกลาง และกำลังจะทวีความรุนแรงในภาคเหนือ อย่างไรก็ตามปัญหาที่สำคัญของประเทศไทยในแง่ของการเพิ่มผลผลิตจากการเกษตรนั้นอาจมีผลจากเกษตรกรยังไม่พร้อมหรือไม่ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ หากมีการเปลี่ยนแปลงระบบถือครองโดยให้มีการปฏิรูปที่ดินหรือจัดที่ดินทำกินกินให้เข้ากับเกษตรกรอย่างเหมาะสม ก็จะเป็นหนทางหนึ่งที่จะกระตุ้นให้เกษตรกรยอมรับ

การเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และจะทำให้กระบวนการผลิตเพื่อการค้าสามารถดำรงอยู่ในชนบทไทยได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จะมีหน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบ คือ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และบริษัทไม้อัดไทย และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจะมีส่วนช่วยในด้านต่าง ๆ คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) กรมที่ดิน กรมแผนที่ทหาร และกรมการปกครอง ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนี้ จำเป็นจะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในหลาย ๆ ส่วน โดยเฉพาะในส่วนของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ซึ่งก็จะได้รับความชอบธรรมในการเข้ามาดำเนินการในฐานะของความเป็นผู้ชำนาญเฉพาะด้าน (Specialist) ภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้า

ในนโยบายปฏิรูปที่ดินเป็นอีกนโยบายหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์จะสนับสนุนสิทธิในที่ดินของเกษตรกร โดยหวังว่าเมื่อเกษตรกรมีสิทธิในที่ดินแล้ว จะทำให้ประสิทธิภาพการผลิตดีขึ้น สำหรับในกรณีของประเทศไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เนื่องจากมีลักษณะเป็นนโยบายทางการเมือง และมีขั้นตอนการดำเนินการยุ่งยาก นอกจากนั้น สปก. ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการปฏิรูปมักจะให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนาสาธารณูปโภคในเขตปฏิรูปมากกว่าการกระจายสิทธิ ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่าโอกาสที่นโยบายการปฏิรูปที่ดินจะดำเนินไปตามเป้าหมายและสามารถที่จะแก้ปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรรายย่อยนั้นอาจกระทำไม่ได้ลำบาก เนื่องจากเกษตรกรมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่ที่ดินเพื่อการเกษตรไม่สามารถขยายตัวได้อีกแล้ว จึงส่งผลให้เกิดแนวคิดธนาคารที่ดิน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้สินเชื่อในการซื้อที่ดินเกษตรกรมาช่วยใช้ด้วย (ทองโรจน์ อ่อนจันทร์. 2530 : 297-301 และโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์. 2534 : 52-55)

ภายใต้กระบวนการผลิตเพื่อการค้า แหล่งน้ำก็นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ดังนั้น การพัฒนาแหล่งน้ำจึงเป็นหนทางหนึ่งที่ช่วยให้เกษตรกรมีโอกาสได้รับน้ำในการเพาะปลูกอย่างสม่ำเสมอ และยังมีผลโดยตรงต่อการเพิ่มผลผลิตวิธีหนึ่ง สำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำที่กระทำกันนั้น จะมีการนำระบบชลประทานทั้งที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งจะส่งผลให้พื้นที่เกษตรกรที่มีอยู่เดิมจะได้รับประโยชน์ และพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จะถือว่าเป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน โดยที่พื้นที่เกษตรที่อยู่ในระบบชลประทาน โดยเฉพาะพื้นที่ชลประทานที่สมบูรณ์สามารถที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของพืชหลัก คือ ข้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝน โดยอาศัยพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง และกรรมวิธีการผลิตสมัยใหม่ และมีโอกาสที่จะใช้ที่ดินในการเพาะปลูก ครั้งที่ 2

ด้วยวิธีการผลิตที่ทันสมัยที่มีอยู่ในประเทศ ผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่ในเขตนี้นี้จึงแตกต่างจากผลผลิตข้าว นอกเขตชลประทานอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ผลจากการที่พื้นที่กว่าครึ่งหนึ่งของเนื้อที่เกษตรในเขต ชลประทานอยู่ในเขตภาคกลาง ส่งผลให้เขตนี้นี้โดยเฉพาะเขตที่ราบลุ่มเจ้าพระยาเป็นเขตที่ถูก กำหนดให้เป็นเขตเกษตรก้าวหน้าของประเทศซึ่งสามารถผลิตข้าวได้เกือบตลอดทั้งปีในปัจจุบัน (โฆ ลิต ปันเปียมรัชฎ์. 2534 : 21)

จากที่กล่าวมานี้ สามารถที่จะอธิบายได้ว่า เมื่อองค์ความรู้ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าได้ไหล บ่าเข้าสู่ประเทศไทย โดยผ่านความเป็นสถาบันในรูปแบบต่าง ๆ แล้ว ความรู้ดังกล่าวก็มีการปรับตัว และได้แทรกตัวเข้าไปสู่วิถีการผลิตของชนบทไทย โดยผ่านความชอบธรรมความเป็นสถาบันในแต่ละ ด้าน โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นปัจจัยการผลิตหลักสำหรับการผลิตเพื่อการค้า ไม่ว่าจะเป็นพันธุ์พืชที่ ให้ผลผลิตดี ยาปราบศัตรูพืช ปุ๋ยเคมี เทคโนโลยี สินเชื่อ ที่ดิน หรือแม้แต่วัสดุชลประทาน ทั้งหมดนี้ได้ถูกเทคโนโลยีของอำนาจที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าเข้าไปควบคุมจัดการจนสามารถที่จะ ทำให้ชนบทไทย พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้าได้อย่างแยบยล ดังนั้น จะ เห็นได้ว่าการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการ ทางวาทกรรมที่อาศัยการควบคุมจัดการโดยรัฐ (Governmentality) และการสร้างความเป็นสถาบัน (Institution) รวมถึงการมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialist) กระทำการผลิตของชนบทไทย โดย ทั้งหมดนี้ จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีของอำนาจขององค์ความรู้ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าเข้าไป ควบคุมจัดการ

การยอมรับในกระบวนการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทย ภายใต้ระบอบของความ จริง

การที่องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการผลิตเพื่อการค้าได้เข้าไปอยู่ในส่วนต่างๆ ของการผลิตในชนบท ไทยได้นั้น ก็โดยการอาศัยแบบแผนและรูปแบบในศาสตร์ต่าง ๆ หลาย ๆ ด้าน เพื่อที่จะตอบคำถาม ให้ได้ว่า ภายใต้การขาดแคลนในปัจจัยการผลิตเพื่อการค้า องค์ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ จะมีแนวทางใน การตอบปัญหานั้นได้อย่างไร ซึ่งก็ถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะทำให้เห็นว่าการผลิตเพื่อการค้า มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นกับชนบทไทย นอกจากนั้น ภายใต้องค์ความรู้ดังกล่าวนี้ ยัง ได้ชี้ให้เห็นว่าหากชนบทไทยมีการปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้า ก็จะนำความมั่งคั่ง (Wealth) มาสู่ชุมชนได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า การผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นในชนบทไทย เป็นอำนาจของ ความรู้ที่ทำให้เห็นว่าการผลิตในแนวทางนี้กลายเป็นเรื่องเหมาะสมและมีความเป็นจริง (Truth) โดยที่ ปรากฏการณ์ดังกล่าว เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นโดยอาศัย เทคโนโลยีของอำนาจ (Technology of Power) ที่ผ่านความเป็นศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ เข้าไปควบคุมจัดการในการสร้างความจริงนั้นขึ้นมา

จากประเด็นดังกล่าว ฟูกูได้อธิบายถึงเรื่องเกี่ยวกับความจริงในบริบทของ "เกมส์ของความจริง" (Game of Truth) ซึ่งฟูกูได้ชี้ให้เห็นว่าบทบาทของความเป็นสถาบันในระดับสาธารณะ (Public Institution) มีอำนาจค่อนข้างมากที่จะบอกว่าอะไรเป็นจริงอะไรเหมาะสม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือความจริงต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นนั้นมักจะขึ้นอยู่กับความเป็นสถาบัน (Institutional) ซึ่งภาคปฏิบัติการของวาทกรรม (Discursive Practices) เป็นตัวกำหนด นอกจากนั้นแล้วสิ่งที่ตามมาก็คือ ความจริงต่างๆ ที่สร้างขึ้นนี้จะนำไปสู่การสร้างหลักเกณฑ์พื้นฐาน (The Basis of Principles) หรือกฎระเบียบต่างๆ (Rule) สำหรับนำไปสู่การพิจารณาว่าสิ่งใดมีความเที่ยงแท้ถูกต้อง (Valid) หรือสิ่งใดมีความเบี่ยงเบนไป (Invalid) ซึ่งทั้งหมดนี้จะอยู่ภายใต้ "เกมส์ของความจริง" โดยที่เกมส์ของความจริงดังกล่าวนี้ จะมีส่วนสำคัญที่จะบอกว่าความเป็นตัวตนของสรรพสิ่งต่างๆ (Subjectivity) นั้นเป็นอย่างไร อย่างไรก็ตามกฎระเบียบแบบแผนต่างๆ ที่นำมาใช้นั้น ก็ได้มีผลกับทุกเรื่องเสมอไป ความเป็นกฎระเบียบภายใต้สิ่งที่เรียกว่า ความจริงนี้เป็นสิ่งที่ใช้เฉพาะกับสิ่งที่วาทกรรมนั้นๆ ต้องการจะมีอิทธิพล (Influence) เนื่อ หรือต้องการที่จะควบคุมจัดการ (Determine) เท่านั้น นอกจากนั้นแล้วในส่วน of ความจริงที่สร้างขึ้นนี้อาจจะเกิดขึ้นภายใต้บริบทต่างๆ เช่น ภายใต้ระเบียบแบบแผนของการศึกษา (Educational Disciplines) แบบแผนของกฎหมาย (Legal) หรือแม้แต่ความเป็นสถาบันของรัฐบาล (Governmental Institutions) ซึ่งทั้งหมดนี้ ฟูกู ได้ชี้ให้เห็นว่าในเรื่องของความจริง "Truth" นั้น มีส่วนสำคัญและมีความเกี่ยวพันการทำงานของวาทกรรม (The Work of Discourses) และความเป็นสถาบัน (Institutions) มากกว่าจะเป็นเรื่องปกติที่เป็นสาระอย่างตรงไปตรงมา (Danaher, Schirato and Webb. 2000 : 40-42)

ในประเด็นของความจริงที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้อำนาจของวาทกรรมนี้ อาจจะกล่าวได้ว่าความจริงทั้งหมด อาจเป็นสิ่งที่ไม่มีความเป็นอัตตวิสัย (Subjectivity) เลย แต่ถ้าหากจะมีความเป็นอัตตวิสัยขึ้นมาก็อาศัยกระบวนการทางวาทกรรมนั้นสร้างขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่าความจริงที่ถูกสร้างขึ้นมานี้ เป็นความจริงที่เหนือความจริงหรือ "ความจริงในระบบไฮเปอร์" (Hyper-Reality) ที่กระบวนการวาทกรรมโปรโมชัน (Promotion) ซึ่งอาจจะยกตัวอย่างได้เช่น กรณีที่กระทรวงมหาดไทยทำโปรโมชันเรื่องประชาธิปไตยในหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนไปออกเสียงเลือกตั้ง หรืออย่างเช่น ความเป็นสถาบันของรัฐบาลได้พยายามที่จะโปรโมชันให้ชนบทไทยเปลี่ยนระบบการผลิตมาเป็นการผลิตเพื่อการค้า โดยที่การผลิตเพื่อการค้านี้ได้ถูกโปรโมชันให้เห็นว่าเป็นความจริง ที่เรียกว่า ความจริงในระดับไฮเปอร์ (Hyper-Reality) ซึ่งผลของการสร้างสังคมโดยกระบวนการโปรโมชันนี้จะส่งผลกระทบต่อผู้คนในสังคมนั้นเองอย่างไม่รู้สึกรู้ส และเมื่อสังคมไม่มีกลไกอื่นให้ผู้คนจัดการกับสถานการณ์หรือการแก้ปัญหาของตัวเอง นอกเหนือไปจากโปรโมชัน ความจริงในระดับไฮเปอร์ (รวมถึงการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทย) จึงกลายเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิตในที่สุด (วีระ สมบูรณ์. 2541 : 33-42)

กระบวนการที่เรียกว่าการโปรโมชันนี้ยังได้สร้างอัตลักษณ์(identity)ของสรรพสิ่งต่างๆ โดยอาศัยการนิยามความเป็นจริงจากภายนอกด้วยโปรโมชัน ซึ่งถ้าหากพิจารณาถึงกระบวนการผลิตเพื่อการค้าแล้วจะพบว่า ความจริงระดับไฮเปอร์ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้านี้ เป็นการสร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้า โดยอาศัยความจริงที่อยู่ภายนอกชุมชนชนบทไทย และความจริงดังกล่าวนี้ก็ได้ผ่านกระบวนการโปรโมชัน โดยอาศัยเทคโนโลยีของอำนาจ (Technology of Power) ของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้า จนส่งผลให้ความจริงในระดับไฮเปอร์ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าสามารถครอบงำชนบทไทยได้

ในส่วนของความจริง (Truth) นั้น มีความสัมพันธ์กับส่วนที่เป็นอำนาจ ซึ่งในทัศนะของฟูโก แล้ว เขามีความเห็นที่ไม่สามารถที่จะแยกความจริงออกจากอำนาจ (Power) ได้โดยที่ฟูโกได้อธิบายต่อว่า อำนาจในการควบคุมจัดการกับสรรพสิ่งต่างๆ นั้น มักจะอยู่ภายใต้แนวคิดและอุดมการณ์ที่ควบคุมอำนาจนั้นอีกทอดหนึ่ง ซึ่งอำนาจในลักษณะดังกล่าวจะไม่ยอมให้ความจริงต่างๆ ที่สร้างขึ้นภายใต้อำนาจนั้น แยกตัวออกไปจากเบื่องลิก (Spirit) ของอำนาจได้ นอกจากนั้นแล้วความจริงที่สร้างขึ้นนี้จะกระบวนการที่ทำให้ความจริงต่างๆ ที่สร้างขึ้นมามีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงจนกลายเป็นระบอบของความจริง (Regime of Truth) หรือเป็นความจริงโดยทั่วไป (General Politics of Truth) และประเด็นสำคัญประการต่อมาก็คือ แบบแผนต่างๆ ของวาทกรรมนี้จะทำหน้าที่ (function) ตามตำแหน่งที่เป็นไปตามกลไกนั้น ซึ่งกลไกต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดด้วยสิ่งที่เรียกว่า ความจริงนี้ จะเป็นตัวกำหนดและจำแนกแยกแยะ (Classification) ว่าสิ่งใดผิด ไม่เหมาะสม กับสิ่งใดถูกต้อง เหมาะสม ได้อย่างดี (Foucault, Michel, 1972 : 131)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการผลิตเพื่อการค้าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้เห็นว่าเป็นความจริง ไม่ว่าจะพิจารณาในแง่ของเกมส์ของความเป็นจริง หรือความจริงที่เหนือความจริง (ความจริงระดับไฮเปอร์) ก็ตาม ซึ่งเหตุผลสำคัญที่ความจริงเหล่านี้ได้ถูกสร้างขึ้น หรือถูกโปรโมชันขึ้นนั้นก็เนื่องด้วยอำนาจของวาทกรรมที่ครอบงำอยู่ ซึ่งอำนาจวาทกรรมนี้ ได้สร้างแบบแผนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อที่จะจำแนกแยกแยะสรรพสิ่งต่างๆ ว่าสิ่งใดควรกระทำสิ่งใดไม่ควรกระทำ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง อำนาจของวาทกรรมนี้ได้จัดระเบียบแบบแผนให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ซึ่งก็รวมถึงกระบวนการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยด้วย นอกจากนั้น ความจริงที่ถูกสร้างขึ้นซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้านี้มิได้เป็นการอาศัยศาสตร์สาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้ศาสตร์หลายๆ ด้าน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างระบอบของความเป็นจริง (Regime of Truth) เพื่อการมีอำนาจเหนือต่อกระบวนการผลิตของชนบทไทย และถ้าหากพิจารณาถึงปัจจัยการผลิตในแต่ละด้านจะพบว่าในส่วนของที่ดินนั้น วิทยาการจัดการสมัยใหม่ก็สามารถที่จะสร้างศักยภาพให้กับพื้นดิน เพื่อที่จะพร้อมในการปลูกพืชเศรษฐกิจได้ และในส่วนของที่ดินทำกินก็อาจใช้การปฏิรูปที่ดิน

เข้ามาช่วยจัดการ สำหรับแรงงานนั้นหากมีการผลิตในลักษณะแบบพืชเศรษฐกิจแล้ว (Cash Crops) เครื่องจักรกลสมัยใหม่ก็สามารถที่จะเข้ามาควบคุมและสร้างประสิทธิภาพในการผลิตได้ดี ในแง่ของเงินทุนระบบสินเชื่อ ตัวอย่างเช่น ธกส. หรือ ธนาคารพาณิชย์ ต่างก็เป็นส่วนที่ทำให้การผลิตเพื่อการค้าดำเนินไปได้ โดยไม่เกิดปัญหาเรื่องเงินทุน และประการสุดท้ายในส่วนของผู้ประกอบการนั้น จะเห็นได้ว่า รัฐเองมีส่วนช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะกรณีผู้ชำนาญพิเศษในแต่ละด้าน ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของนักส่งเสริมเผยแพร่ (Change Agencies) ที่พร้อมที่จะให้คำแนะนำให้การผลิตเพื่อการค้า ซึ่งจะส่งผลให้การผลิตเพื่อการค้าดำรงอยู่ได้ในชนบทไทย การที่ชนบทไทยจะยอมรับให้กระบวนการผลิตเพื่อการค้ากลายเป็นวาทกรรมหลักในการผลิตของชนบทไทยนั้นก็มิใช่เรื่องยาก หากกระบวนการดังกล่าวสามารถที่จะสร้างระบบของความจริงให้เกิดขึ้นในทุก ๆ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตได้

การจัดระเบียบกับสรรพสิ่งในการสร้างตัวตนและอัตลักษณ์ภายใต้กระบวนการผลิตเพื่อการค้า

ก่อนที่จะกล่าวถึงแนวทางหรือวิธีการในการจัดระเบียบให้กับสรรพสิ่งต่าง ๆ (The Order of Things) สิ่งที่จะต้องกล่าวถึงก่อนก็คือ ในการจัดระเบียบให้กับสรรพสิ่งต่าง ๆ จำเป็นจะต้องอาศัยแบบแผนบรรทัดฐานต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งในทัศนะของ ฟูโก (Foucault) เรียกว่า กฎระเบียบหรือวินัยข้อบังคับ (Disciplines) โดยที่กฎระเบียบข้อบังคับเหล่านี้ จะมีส่วนสำคัญในการกำหนดลักษณะโครงสร้าง (Structure) โดยทั่วไปหรือลักษณะเฉพาะ (Character) ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมว่าจะมีทิศทางไปอย่างไร นอกจากนั้นแล้ว ในการที่จะควบคุมจัดการกับลักษณะโครงสร้างหรือลักษณะเฉพาะนั้นๆ ไม่อาจที่จะใช้แบบแผนกฎระเบียบหรือข้อบังคับใดๆ เพียงข้อบังคับโดดๆ ได้ แต่จะต้องอาศัยแบบแผนข้อบังคับในหลาย ๆ แบบแผนมาใช้ร่วมกันอย่างประสานสอดคล้อง และลักษณะดังกล่าวนี้ถ้าหากมองในแง่มุมมองของความเป็นศาสตร์แล้ว การควบคุมจัดการกับสรรพสิ่งต่าง ๆ นั้น ไม่สามารถที่จะใช้ศาสตร์เพียงศาสตร์เดียว แต่จำเป็นต้องอาศัย ความเป็นสหวิทยา (interdisciplinary) หรือความเป็นศาสตร์ในแขนงต่าง ๆ เข้าไปควบคุมจัดการ และประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ในการนำศาสตร์ต่าง ๆ มาใช้นั้นมิได้คำนึงถึงเฉพาะการนำศาสตร์เหล่านั้นมาใช้เพียงเฉพาะมิติใดมิติหนึ่งเท่านั้น แต่การนำศาสตร์เหล่านั้นมาใช้ในการควบคุมจัดการกับสรรพสิ่งจำเป็นจะต้องอาศัยแง่มุมในหลายมิติอย่างเช่น แ่มุมของโครงสร้างและลักษณะเฉพาะ (Structure and Character) การจัดระเบียบแบบแผนและการทำหน้าที่ในส่วนต่าง ๆ ของศาสตร์นั้น (Organic Function) หรือวิวัฒนาการของศาสตร์นั้น ๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการควบคุมจัดการ

เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคมจะอาศัยความรู้ (Knowledge) ในแขนงต่าง ๆ นำไปควบคุมจัดการ โดยผ่านกฎระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ (Gutting.1989 : 217-219)

สิ่งที่สำคัญที่จะเผยให้เห็นการทำงานของวาทกรรมในการจัดระเบียบกับสรรพสิ่ง ก็คือการทำความเข้าใจกับสิ่งที่เรียกว่า " การจัดระเบียบของวาทกรรม " (Order of Discourse) ซึ่งเป็นกระบวนการทางวาทกรรมที่นำไปจัดการกับสรรพสิ่งให้เป็นตามอำนาจและอุดมการณ์ที่ครอบงำกระบวนการวาทกรรมนั้นอยู่ สำหรับแนวคิดดังกล่าวนี้ ฟูกโก (Foucault) ได้อธิบายไว้ในบทความเรื่อง " The Order of Discourse " ซึ่งมีสาระสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการทำงานของวาทกรรมไว้ 3 ประการคือ

1) วาทกรรมเหล่านั้นเป็นกระบวนการอย่างหนึ่ง ในการแยกแยะสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ให้เห็นถึงสิ่งที่ควรจะเป็น และควรจะดำรงอยู่กับสิ่งที่เป็นอย่างอื่น ดังเช่น กระบวนการของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย ได้อธิบายว่า การผลิตเพื่อการค้าเป็นกระบวนการผลิตหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างจากการผลิตแบบพอเพียงชีพ ซึ่งทั้ง 2 ส่วนจะอยู่คนละขั้วกันอย่างชัดเจน

2) วาทกรรมที่สร้างขึ้นมานี้ จำเป็นจะต้องชี้หรือแสดงให้เห็นว่าสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกแยกออกจากกันนี้ อะไรเป็นสิ่งที่ดีและอะไรเป็นสิ่งที่เป็นอย่างอื่น ซึ่งมีความหมายว่าไม่ดีหรือไม่เหมาะสมว่าเป็นเพราะเหตุใด อย่างเช่นกรณีของการผลิตเพื่อการค้านี้ ผลลัพธ์ของกระบวนการในการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย จะต้องชี้ให้เห็นว่าการผลิตเพื่อการค้าจะนำพาความมั่งคั่ง (Wealth) และความสมบูรณ์มาสู่ชุมชนชนบทได้ แต่การผลิตแบบพอเพียงชีพที่มีความเป็นอื่นนี้จะเป็นอุปสรรคสำคัญที่ขวางกั้นต่อกระบวนการพัฒนา ซึ่งแนวคิดของการผลิตเพื่อการค้านี้จะถูกสร้างให้เป็นระเบียบแบบแผนและบรรทัดฐาน (Disciplines) ที่มีศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ รองรับ และจะทำให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนชนบทไทย สมควรที่จะปฏิบัติตามอย่างไม่มีเงื่อนไข

3) ความสำคัญอย่างยิ่งในประการที่ 3 ก็คือ วาทกรรมที่สร้างขึ้นจะต้องตรึงตัวเองให้อยู่ได้ในสังคม ซึ่งสามารถที่จะเกิดขึ้นได้โดยผ่านกรรมวิธีต่าง ๆ เช่น กระบวนการทางการศึกษา, พิธีกรรมต่าง ๆ ที่สร้างความน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะทำให้วาทกรรมนั้นดำรงอยู่ได้อย่างชอบธรรม สำหรับในกรณีของเรื่องการผลิตนี้ภายใต้กระบวนการในการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย จะต้องสามารถที่จะตรึงวาทกรรมการผลิตเพื่อการค้าให้ดำรงอยู่ในชุมชนชนบทไทย โดยผ่านองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ รวมถึงการจัดโครงสร้างต่าง ๆ ทางสังคมและเศรษฐกิจให้รองรับต่อกระบวนการผลิตดังกล่าว เพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่วิธีการผลิตดังกล่าวนี้สมควรที่จะดำรงอยู่ในชุมชนชนบทไทย (ศุภชัย เจริญวงศ์. 2542 - 2543 : 284-285)

การจัดระเบียบให้กับสรรพสิ่งในกรณีของการผลิตเพื่อการค้า สามารถที่จะแยกแยะให้เห็นว่าการผลิตเพื่อการค้ามีความเหมาะสมและชอบธรรมที่จะดำรงอยู่ในชนบทไทย อย่างไรก็ตามกระบวนการ

ทางวาทกรรมนี้เป็นการกระทำที่อาศัยความรู้ต่าง ๆ เข้าควบคุมจัดการ ซึ่งในทัศนะของฟูโกแล้ว “ความรู้” เป็นเรื่องของการกระทำความรู้แรงต่อสรรพสิ่งต่าง ๆ ในการบังคับให้สรรพสิ่งต่างๆ ต้องปฏิบัติตามไปตามองค์ความรู้นั้น ๆ กำหนด และในตัวของการรู้เองก็มีความสำคัญสูงสุด แม้แต่ตัวมนุษย์เองก็ถูกกลทอนในเป็นวัตถุชนิดหนึ่ง ในกระบวนการผลิตเพื่อการค้าตัวมนุษย์เองก็ถูกกลทอนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ใช้ในการควบคุมจัดการในการผลิต ภายใต้องค์ความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า นอกจากนั้นแล้วตัวความรู้ที่จัดระเบียบให้ต่อสรรพสิ่งนั้นยังเป็นการทำความรุนแรงในความหมายของ “การพัฒนา” ทั้งนี้เนื่องจากว่า ความรู้มิได้มีฐานะเป็นความจริงอย่างสูงสุด แต่มีสภาพเป็นเพียงพรรคคนหนึ่งเท่านั้น และการที่จะทำให้พรรคนี้กลายเป็น “ความรู้” อันเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้างจนกลายเป็น “ความจริง” ขึ้นมาได้ นั้น ย่อมหลีกเลี่ยงมิได้ที่จะต้องใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ เข้าไปบังคับยึดเยียดให้เป็น ดังนั้นการจัดการกับสรรพสิ่ง โดยกระบวนการพัฒนาจึงเป็นเรื่องของอำนาจและความรุนแรงมากกว่าเรื่องของข้อเท็จจริง หรือความมั่งคั่งและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจล้วนๆ อย่างที่เข้าใจกันด้วยทั่วไป (ไชยวัฒน์ เจริญสินโอฬาร 2542 : 10, 24-25) นอกจากนั้นแล้วการควบคุมจัดการกับสรรพสิ่งให้ปฏิบัติตามนั้นอำนาจขององค์ความรู้เหล่านี้จะสามารถที่จะกระทำได้โดยการลงโทษ (Punish) แต่กระบวนการควบคุมจัดการโดยการลงโทษในแง่ของวาทกรรมนั้นมิใช่เป็นการกระทำโดยตรงต่อปัจเจกบุคคลนั้น ๆ (Individuals) แต่กระบวนการลงโทษนั้นจะกระทำโดยใช้ระบบความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ ที่มีต่อปัจเจกบุคคล หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า การควบคุมกระบวนการต่าง ๆ ทางสังคม (การผลิตเพื่อการค้า ด้วยเช่นกัน) จะถูกควบคุมโดยระบบอำนาจของความรู้ ซึ่งการทำงานของอำนาจ มักจะกระทำโดยอิสระ (Autonomy) และนอกเหนือจากนั้น การมีสถาบันต่าง ๆ ที่เป็นรับผิดชอบเกี่ยวกับอำนาจในการควบคุม (The Institutionalization of Power) จะสามารถมีอำนาจในการให้คุณให้โทษได้อย่างชอบธรรม (Foucault.1977 : 130)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่า การจัดระเบียบกับสรรพสิ่งต่างๆ โดยผ่านกระบวนการทางวาทกรรมนี้ ความรู้ในศาสตร์หลาย ๆ ด้าน ซึ่งก็สามารถที่จะเรียกได้ว่าเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ได้สร้าง (Constitute) ให้กระบวนการผลิตเพื่อการค้ามีความเหมาะสมต่อสังคมชนบทไทย อย่างไรก็ตาม การสร้างความจริงให้เกิดขึ้นจากสิ่งที่เรียกว่า ความรู้นี้ถือได้ว่าเป็นการทำความรุนแรงกับสรรพสิ่งโดยเฉพาะสิ่งที่วาทกรรมได้จำแนกแยกแยะเอาไว้ ดังนั้นการที่กระบวนการผลิตเพื่อการค้าได้ถูกสถาปนาขึ้นในชนบทไทยนั้นโดยแท้ที่จริงแล้วกระบวนการทางวาทกรรมที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้ากำลังทำความรุนแรงกับชนบทไทยนั่นเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาถึงการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยในงานวิจัยนี้ จะเป็นการเปิดมิติของการศึกษาเศรษฐกิจของชนบทไทยในแนวทางของการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) ซึ่งการวิเคราะห์ในแนวทางดังกล่าว จะเป็นการเผยให้เห็นถึงกระบวนการที่ทำให้การผลิตเพื่อการค้ากลายเป็นวาทกรรมหลัก (Dominant Discourse) โดยการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นศึกษาที่ตัวอุดมการณ์ทุนนิยม ซึ่งถือว่ามีส่วนสำคัญต่อการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทย โดยที่อุดมการณ์ทุนนิยมดังกล่าวนี้ ได้นำไปสู่การสร้างภาคปฏิบัติการของวาทกรรม (Discursive Practice) ในด้านต่างๆ จนเกิดเป็นสนามของวาทกรรม (Discursive Field) ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมเผยแพร่ พันธุ์พืช, ปุ๋ย และยาปราบศัตรูพืช หรือแม้แต่การวางโครงสร้างพื้นฐานที่ใช้ในการผลิต อาทิเช่น ถนน, ไฟฟ้า, เขื่อน เพื่อรองรับต่อการผลิตดังกล่าว และเมื่ออุดมการณ์ทุนนิยมได้ถูกส่งผ่านไปสู่ชนบทไทยภายใต้อำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า อุดมการณ์ทุนนิยมเองก็ต้องการการยอมรับการดำรงอยู่ในชุมชนชนบทไทย โดยการศึกษาในประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจะใช้การศึกษาผ่านแนวคิดของ “เทคโนโลยีของอำนาจ” (Technology of Power) ซึ่งส่งผลสำคัญต่อการเข้าไปควบคุมจัดการต่อการผลิตของชนบทไทย นอกจากนั้นแล้วการที่อุดมการณ์ทุนนิยมสามารถดำรงอยู่จนทำให้ชนบทไทยต้องยอมรับเอากระบวนการดังกล่าวเป็นแนวทางของตนนั้น ผู้วิจัยจะใช้การศึกษาผ่านสิ่งที่เรียกว่า “การจัดระเบียบให้กับสรรพสิ่ง” (The Order of Things) ซึ่งการจัดระเบียบดังกล่าวนี้ ก็จะส่งผลสำคัญที่ทำให้ ชนบทไทยได้สร้างอุดมการณ์ของตนเองขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยมที่ครอบงำต่อการผลิตของชนบทไทย สำหรับแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ที่จะนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นประเด็นต่างๆตามลำดับดังนี้

1. การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชนบทไทยโดยผ่านภาคปฏิบัติการของวาทกรรมว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า

สำหรับการศึกษาในประเด็นแรกนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นถึง การที่อุดมการณ์ทุนนิยมถูกส่งผ่านไปสู่ชนบทไทยได้นั้น ก็ด้วยการที่ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมนี้ได้สร้างภาคปฏิบัติการของวาทกรรม โดยเฉพาะในเรื่องการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งส่งผลให้มีการจัดระเบียบแบบแผนต่างๆ กับชนบทไทยในขณะเดียวกันชนบทไทยก็ได้สร้างอุดมการณ์ของตนเองขึ้นมาเพื่อรองรับต่อการผลิตเพื่อการค้า สำหรับการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะชี้ให้เห็นถึงตัวอุดมการณ์ทุนนิยมที่เน้นประสิทธิภาพในการผลิต การผลิตจะต้องสร้างกำไร และการผลิตจะเป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นสำคัญนั้นได้ถูกส่งผ่านเข้าสู่ชนบทไทยโดยผ่านกระบวนการของวาทกรรม และการวิเคราะห์ตัวอุดมการณ์จะใช้การศึกษาผ่านภาคปฏิบัติการของวาทกรรมที่เกิดจากอุดมการณ์ทุนนิยม ซึ่งนำไปสู่

การจัดระเบียบให้กับชุมชนชนบทไทย จนทำให้มีการสร้างส่วนเกินต่างๆ จากการผลิต (Surplus) นอกจากนั้นการวิเคราะห์ถึงการเกิดขึ้นของอุดมการณ์ทุนนิยมในชนบทไทยจะใช้การศึกษาผ่านลักษณะสำคัญของอุดมการณ์ทุนนิยม คือ การผลิตจะเป็นการผลิตสินค้า (Commodity) เพื่อขาย ผลตอบแทนที่เกิดจากการผลิตจะต้องอยู่ในรูปตัวเงิน เช่น ในรูปของ ค่าจ้าง หรือ กำไร และประการต่อมา ปัจจัยในการผลิตจะต้องเป็นของปัจเจกบุคคลเป็นสำคัญ

2. ผลลัพธ์ของการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมที่ทำให้เกิดการจัดการของเทคโนโลยีของอำนาจที่วาดด้วยการผลิตเพื่อการค้าซึ่งมีต่อชนบทไทย

สำหรับการศึกษาในประเด็นที่สองนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะเผยให้เห็นถึง การยอมรับเอา อุดมการณ์ทุนนิยมเข้าสู่ชนบทไทยนั้นเป็นกระบวนการที่มีได้เกิดขึ้นอย่างปกติธรรมดา แต่กระบวนการที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากอำนาจของความรู้ ซึ่งทำให้ชนบทไทยต้องยอมรับเอาการผลิตเพื่อการค้าเป็น แนวทางการผลิตของตนเอง โดยที่การดำเนินการดังกล่าว อาศัยเทคโนโลยีของอำนาจเข้าไปควบคุม จัดการอย่างมีแบบแผน และทำให้เห็นเป็นจริงมีความเป็นเหตุเป็นผล จนทำให้เกิดระบอบของความ จริง

(Regime of Truth) และในส่วนของการวิเคราะห์ในประเด็นที่สองนี้ ผู้วิจัยจะอาศัยการวิเคราะห์ผ่าน เทคโนโลยีของอำนาจ ซึ่งการวิเคราะห์ในเรื่องดังกล่าวจะใช้การศึกษาผ่านความเป็นสถาบัน (Institution) ในรูปแบบต่างๆ ที่ทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมและความรู้เชิงประยุกต์วิทยาที่เกี่ยวข้องกับการ ผลิตเพื่อการค้า สามารถนำเข้าสู่ชนบทไทยและทำให้เป็นที่ยอมรับในได้ที่สุด

3. การเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยม ที่เกิดจากการครอบงำเชิงอุดมการณ์ โดยการสร้างภาคปฏิบัติการของวาทกรรม เพื่อตอบสนองต่อการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทย

สำหรับการศึกษาในประเด็นที่สามนี้ ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาให้เห็นถึง กระบวนการครอบงำ เชิงอุดมการณ์ ของอุดมการณ์ทุนนิยมที่มีต่อชนบทไทย ทั้งนี้เนื่องจากการที่ภาคปฏิบัติการของ อุดมการณ์ทุนนิยมรวมถึงการจัดการโดยเทคโนโลยีของอำนาจได้ทำให้ชุมชนชนบทไทยมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับชุมชนเมืองและส่งผลให้อุดมการณ์ทุนนิยมสามารถเข้ามาสู่ชนบทได้ ใน ขณะเดียวกัน ชุมชนชนบทเองก็ได้สร้าง อุดมการณ์ของตนเอง (Internalize) ขึ้นมาเพื่อรองรับ อุดมการณ์ทุนนิยม ซึ่งก็จะตอบสนองต่อการผลิตเพื่อการค้า โดยที่ปรากฏการณ์ดังกล่าวถือได้ว่าเป็น การเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมที่เกิดขึ้นในชนบทไทย นอกจากนั้นตัวอุดมการณ์ที่ชนบทไทยที่ได้ สร้างขึ้นมานี้ยังนำไปสู่การสร้างภาคปฏิบัติการที่เป็นวิถีของชนบทเอง และการวิเคราะห์ในประเด็นนี้

ผู้วิจัยจะใช้การศึกษาผ่านภาคปฏิบัติการของวาทกรรมภายใต้อุดมการณ์ที่ชนบทได้สร้างขึ้นโดยเป็น การศึกษาถึงความรู้ต่างๆ ที่ชนบทไทยใช้ในการผลิตเพื่อการค้า

4. การสร้างอัตลักษณ์ในการผลิตเพื่อการค้าของชุมชนชนบทไทย ภายใต้การจัด ระเบียบสรรพสิ่งของอุดมการณ์ทุนนิยม

สำหรับในประเด็นสุดท้ายนี้ ผู้วิจัยต้องการจะแสดงให้เห็นถึงผลที่เกิดจากการจัดระเบียบ สรรพสิ่งภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมโดยอาศัยอำนาจของความรู้ผ่านความเป็นสถาบันและการจัดการ โดยรัฐนั้นจะส่งผลให้ชุมชนชนบทไทยสร้างอุดมการณ์และภาคปฏิบัติการที่เป็นของชนบทเองเพื่อ ตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยม และผลของการจัดระเบียบสรรพสิ่งดังกล่าว จะนำไปสู่การสร้างอัต ลักษณ์ในการผลิตเพื่อการค้าที่เป็นของชนบทไทย โดยการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ผู้วิจัยจะใช้การ วิเคราะห์ผ่านลักษณะสำคัญของอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นแบบแผนดั้งเดิม ว่ามีความเหมือนหรือ แตกต่างจากชนบทไทยอย่างไร

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาที่ต้องการจะเผยให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยในกรอบของวาทกรรมนั้นจะพบว่าการผลิตดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม โดยที่ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมเองยังได้สร้างความชอบธรรมในการดำรงตัวเองให้อยู่ในชนบทไทยในฐานะเป็นวาทกรรมหลัก โดยผ่านการสร้างองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ในรูปแบบต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องขององค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตซึ่งได้แก่ ที่ดิน ทุนแรงงาน และการจัดการ ซึ่งความรู้ดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นความรู้เชิงประยุกต์วิทยาที่สำคัญต่อการสร้างอัตลักษณ์ (Identity) ที่เป็นลักษณะเฉพาะของการผลิตเพื่อการค้าขึ้นมา นอกจากนั้นแล้วภายใต้อำนาจวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้านี้ยังได้ตรึงตัวเองให้อยู่กับชนบทไทยโดยผ่านกระบวนการทางวาทกรรมในการสร้างความจริงที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าให้มีความชอบธรรมที่จะทำให้ผู้คนในชนบทไทยยอมรับและเชื่อว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมเป็นความต้องการที่แท้จริงที่ชนบทไทยจะต้องปฏิบัติตาม

ผู้วิจัยต้องการที่จะแสดงให้เห็นว่ากระบวนการผลิตเพื่อการค้าซึ่งเริ่มเกิดขึ้นในชนบทไทยนั้นมิได้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นปกติธรรมดา แต่กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ผ่านการกระทำโดยอาศัยความซับซ้อนและสัมพันธ์กันในประเด็นต่างๆตั้งแต่อุดมการณ์ทุนนิยม, ความรู้ที่เกี่ยวข้อง, ความเป็นสถาบันและเทคโนโลยีของอำนาจของวาทกรรมดังกล่าว จนสามารถที่จะสร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าให้กับชนบทไทยได้อย่างแยบยล และตัวผู้คนในชนบทเองมีความคิดว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นแนวทางที่เกิดขึ้นจากตัวชนบทเอง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิดดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจะกำหนดสาระต่างๆที่เป็นประเด็นสำคัญในการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัยดังต่อไปนี้

1.การวิเคราะห์ถึง อุดมการณ์ทุนนิยมที่ส่งผลให้เกิดการผลิตเพื่อการค้าในชนบทไทย

การวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทุนนิยมนี้จะเป็นการศึกษาเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงการที่อุดมการณ์ของทุนนิยมได้สร้างลักษณะพิเศษที่สำคัญต่ออุดมการณ์ ทุนนิยม 3 ประการคือ ผลประโยชน์ที่เกิดจากการผลิตจะตกอยู่กับคนกลุ่มน้อยที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและผลตอบแทนที่ชนบทผลิตได้นั้นจะอยู่ในรูปของตัวเงินซึ่งอาจได้แก่ กำไร หรือ ค่าจ้าง ส่วนสาระสำคัญประการสุดท้ายจะศึกษาถึงสิ่งต่างๆที่ผลิตขึ้นมานั้นมักจะเป็นการผลิตเพื่อขายเป็นสินค้ามากกว่าการผลิตเพื่อใช้สอยเอง สำหรับประเด็นหลักในประการต่อมาคือการผลิตซ้ำ (Reproduce) ของ

อุดมการณ์ทุนนิยมนั้นผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยศึกษาผ่านสิ่งที่เป็นตัวความรู้ในส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้าซึ่งถือว่าเป็นผลของปัจจัยต่อการผลิตดังกล่าว นอกจากนั้นแล้วประเด็นอื่นๆที่มิได้มีผลโดยตรง(indirectly) ต่อการผลิตซ้ำอุดมการณ์ทุนนิยม ผู้วิจัยก็จะนำมาพิจารณาเพื่อให้เห็นถึง การดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยม โดยผ่านกลไกเชิงอุดมการณ์ ทั้งที่เป็น ทางตรงและทางอ้อม ในลักษณะต่างๆด้วย

ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ในส่วนของอุดมการณ์ทุนนิยมที่อยู่เบื้องลึกสำคัญของการผลิตเพื่อการค้านี้ผู้วิจัยต้องการที่จะแสดงให้เห็นถึง การเกิดขึ้นของอุดมการณ์ทุนนิยมนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร รวมถึงการผลิตซ้ำของอุดมการณ์ดังกล่าวนี้ มีสาระสำคัญอย่างไรบ้างโดยที่การศึกษาในส่วนของตัวอุดมการณ์ทุนนิยมนี้จะศึกษาผ่านลักษณะสำคัญของอุดมการณ์ทุนนิยม 3 ประการนี้ ดังที่กล่าวมา

2. การวิเคราะห์ถึง สาระสำคัญที่ทำให้กระบวนการผลิตเพื่อการค้าสามารถทำให้คนในสังคมชนบทไทยยอมรับเอากระบวนการดังกล่าวเป็นแนวทางหลักในการผลิตของตน

การวิเคราะห์ในส่วนที่ชนบทไทยยอมรับเอากระบวนการผลิตเพื่อการค้าเป็นวาทกรรมหลักหรือแนวทางหลักของตานั้นผู้วิจัยจะอาศัยการศึกษาถึงการทำงานของวาทกรรมในส่วนของความเป็นสถาบันในรูปแบบต่างๆตั้งแต่การรับเอาแนวคิดดังกล่าวมาจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย รวมถึงการนำเอาแนวคิดดังกล่าวนั้นเผยแพร่ไปสู่ชนบทไทยโดยผ่านการควบคุมจัดการโดยรัฐ, ความเป็นสถาบันในระดับต่างๆและผ่านความเป็นผู้ชำนาญพิเศษเฉพาะด้านในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งทั้งหมดนี้ผู้วิจัยจะใช้การศึกษาโดยอาศัยแนวคิดเทคโนโลยีของอำนาจที่เข้าไปควบคุมจัดการกับการผลิตของชนบทไทย

ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ในส่วนที่สองนี้ผู้วิจัยต้องการที่จะเผยให้เห็นถึงการที่ชนบทไทยยอมรับเอาการผลิตเพื่อการค้าเป็นแนวทางหลักนั้นในแง่มุมมองของวาทกรรมแล้วจะมีสาระสำคัญและรายละเอียดต่างๆในแต่ละด้านว่ามีความสอดคล้องผสมผสานกันอย่างไรจนทำให้ผู้คนในชนบทไทยถึงต้องยอมรับว่าการผลิตดังกล่าวนี้มีความเหมาะสมและเกิดจากความต้องการที่เป็นของชนบทเอง

3. การวิเคราะห์ถึง การสร้างความจริงให้กับกระบวนการผลิตเพื่อการค้า ภายใต้ระบอบความจริงและการจัดระเบียบให้กับสรรพสิ่ง ที่ส่งผลต่อการผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยมในชนบทไทย

การวิเคราะห์ในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ที่มีความเกี่ยวข้องกับส่วนที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากว่าเมื่อชุมชนชนบทไทยได้ยอมรับเอากระบวนการผลิตเพื่อการค้าเป็นวาทกรรมหลักของชนบทไทยได้แล้วนั้นก็ต้องอาศัยการสร้างความจริงเกี่ยวกับการผลิตดังกล่าวและการผลิตดังกล่าวนี้จะเป็นการสร้าง ความ

จริงที่มีความเกี่ยวพันกันภายใต้อำนาจของวาทกรรมนั้นจนทำให้การสร้างความจริงที่เกี่ยวกับการผลิตเพื่อการค้ามิใช่มีแต่มิติของเศรษฐกิจเท่านั้นแต่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับมิติต่างๆหลายด้าน ซึ่ง หมายถึง การสร้างระบอบของความจริง (Regime of Truth) และการสร้างความจริงภายใต้ระบอบความจริงนี้จะส่งผลโดยตรงต่อการจัดระเบียบแบบแผนและแนวทางการผลิตดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาโดยอาศัยปัจจัยการผลิตในด้านต่างๆเป็นแนวทางในการศึกษานอกจากนั้นแล้ว ผลลัพธ์ที่เกิดจากการผลิตเพื่อการค้าภายใต้ระบอบของความจริงนี้จะส่งผลสำคัญต่อการสร้างอุดมการณ์และภาคปฏิบัติการในชนบทไทยเพื่อรองรับต่อการผลิตเพื่อการค้า

ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ในส่วนที่ 3 นี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะชี้ให้เห็นถึง การสร้างความจริงที่เป็นระบอบของความจริงนั้นมีสาระสำคัญและรายละเอียดต่างๆอย่างไรบ้างโดยเฉพาะในแง่ของความสัมพันธ์ในประเด็นต่างๆที่นอกเหนือจากมิติเศรษฐศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการจัดระเบียบให้กับแบบแผนของการผลิตดังกล่าวสามารถที่จะดำรงอยู่ได้ในชนบทไทยจนทำให้ชนบทไทยต้องทำตามอย่างไม่มีข้อสงสัย

ในส่วนของวิธีวิทยาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แนวทางของการวิเคราะห์วาทกรรมเป็นกรอบในการศึกษาจากปรากฏการณ์จริง เพื่อใช้อธิบายถึงการผลิตเพื่อการค้าอย่างมีนัยสำคัญ (Significance) ซึ่งมีผลต่อการผลิตของชุมชนชนบทไทยโดยผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการสร้างวาทกรรมที่ว่าด้วยการผลิตของชุมชนชนบทไทย ดังนี้

1.การกำหนดสนามการวิจัย

การศึกษาในเรื่องการผลิตของชุมชนชนบทไทย ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตเพื่อการค้านั้น การเลือกสนามในการเข้าไปศึกษาจะพิจารณาศึกษาชุมชนที่เคยมีการผลิตแบบพอยังชีพและได้ปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้าซึ่งจะต้องมีข้อมูลถึงวิธีการผลิตทั้ง 2 แบบ รวมถึงจะต้องให้ข้อมูลได้ว่ามีเหตุผลใดจึงมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตแบบพอยังชีพไปสู่การผลิตเพื่อการค้า

ในการเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ (Key Informant) จะคำนึงถึงความหลากหลายโดยจะมุ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตทั้งที่เป็นส่วนของผู้ผลิตและส่วนที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต รวมถึงผู้ที่มีส่วนสนับสนุนในกระบวนการผลิต ทั้งในส่วนที่เป็นชาวบ้านและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยที่แนวทางในการสัมภาษณ์จะใช้แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายเมื่อได้ข้อมูลแล้วจึงนำมาวิเคราะห์อย่างละเอียด เพื่อเผยให้เห็นถึงการทำงานของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า ที่กระทำต่อชุมชนชนบทไทย ในมิติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอุดมการณ์ทุนนิยม ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า ความรู้ที่ใช้ในการผลิตเพื่อการค้า และการสร้างอัตลักษณ์ในการผลิตของชุมชนชนบทไทยเพื่อตอบสนองต่อวิถีการผลิตเพื่อการค้าและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนชนบทเอง

2.วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ต้องการได้ข้อมูลจากปรากฏการณ์จริงเพื่อให้ทราบถึงการให้ความหมาย การกำหนดอัตลักษณ์และอำนาจครอบงำวาทกรรมว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยนั้นมีการปรับเปลี่ยนไปอย่างไร ดังนั้นการเก็บข้อมูลจะให้การสัมภาษณ์ระดับลึก (Indepth Interview) โดยมีแนวคำถาม (Guide line) ที่สามารถเป็นสิ่งที่จะเข้าถึงข้อมูลได้อย่างครอบคลุม

3.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจะถูกบันทึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ที่มีการออกแบบและกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ในรอบของแนวความคิดการวิจัยเพื่อให้ทราบถึงเบื้องลึกของการเกิดขึ้นของการผลิตเพื่อการค้าในชนบทไทยในฐานะของวาทกรรม

4.การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยเป็นลำดับดังนี้

บทที่ 1 : บทนำ

บทที่ 2 : เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 : วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 : ชุมชนก่อนการผลิตเพื่อการค้า: ภาพสะท้อนของอุดมการณ์ความเป็นชุมชนนิยมภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการดำรงชีพ

บทที่ 5 : การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชนบทไทยโดยผ่านภาคปฏิบัติการของวาทกรรมว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า

บทที่ 6 : การยอมรับของชุมชนชนบทไทยต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมภายใต้การจัดการของเทคโนโลยีของอำนาจที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า

บทที่ 7 : การเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยม ที่ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าในบริบทของชุมชนชนบทไทย

บทที่ 8 : การเปิดพื้นที่ในการสร้างความหมายกับวิถีการผลิตของชุมชนชนบทไทยเพื่อความหลุดพ้นจากการครอบงำของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า

บทที่ 4

ชุมชนก่อนการผลิตเพื่อการค้า: ภาพสะท้อนของอุดมการณ์ความเป็นชุมชนนิยม ภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการดำรงชีพ

ก่อนเริ่มการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย โดยเฉพาะก่อนเริ่มมีการใช้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุมชนชนบทไทยในหลายๆแห่งยังคงมีวิถีการผลิตที่เป็นไปเพื่อการดำรงชีพเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของความเป็นชุมชนในยุคสมัยดังกล่าวเป็นยุคของการพึ่งพิงกับความเป็นธรรมชาติ ส่งผลให้วิถีการผลิตของชุมชนต้องกระทำให้สอดคล้องกับความเป็นธรรมชาติ หรืออาจกล่าวได้ว่าการผลิตในยุคสมัยดังกล่าวจะต้องให้ธรรมชาติเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการผลิต ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันที่การผลิตจะต้องเน้นการทำการกำไรสูงสุด ด้วยการใช้วิธีการต่างๆที่ต้องการจะให้ได้ผลผลิตในจำนวนมากๆ ดังนั้นวิถีการผลิตในยุคสมัยของการผลิตเพื่อการค้าจะต้องอาศัยกระบวนการเอาชนะธรรมชาติมากกว่าการผลิตที่จะทำให้สอดคล้องกับธรรมชาติ

ผลของวิถีการผลิตที่สอดคล้องกับธรรมชาตินี้ ที่ได้นำไปสู่กลไกต่างๆ ซึ่งเป็นแบบแผนของการผลิตภายใต้วิถีของการผลิตเพื่อการดำรงชีพ โดยมีประเด็นที่หลากหลายในมิติที่เกี่ยวข้องกับการผลิต สำหรับประเด็นแรกซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการผลิตในยุคสมัยดังกล่าวก็คือ อุดมการณ์ของการผลิตจะเป็นไปเพื่อผู้คนในชุมชนเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้ว่ากลไกของการผลิตที่เป็นอยู่ในอดีต ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเอาแรง การแบ่งปันปัจจัยการผลิต และที่สำคัญชุมชนจะเน้นการสะสมผลผลิตที่ผลิตได้เพื่อความมั่นคงของชุมชนโดยรวม อย่างเช่น เมื่อมีการเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ชาวนาจะเก็บข้าวเข้ายุ้งฉางก่อน หากเหลือจากการบริโภคและเตรียมการปลูกครั้งต่อไปแล้วจึงนำออกขาย นอกจากนั้นชุมชนชนบทในยุคการผลิตเพื่อการดำรงชีพ ยังได้สร้างกิจกรรมต่างๆที่เป็นภาคปฏิบัติการที่วาดด้วยการผลิตภายใต้อุดมการณ์ชุมชนนิยมให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และผลของการมีภาคปฏิบัติการในการผลิตดังกล่าวนี้ได้นำไปสู่การจัดระเบียบแบบแผนของการผลิตที่สอดคล้องกับสภาพตามธรรมชาติด้วยเช่นกัน

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งของการผลิตในยุคก่อนการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยก็คือ ชุมชนชนบทเองมีการสร้างองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆที่นำมาใช้ในการผลิตเพื่อการดำรงชีพได้อย่างเหมาะสม และสิ่งสำคัญก็คือความรู้ที่ใช้ในการผลิตมิได้เป็นเรื่องของผู้อื่นที่อยู่นอกชุมชน อย่างเช่นผู้ชำนาญเฉพาะในด้านต่างๆที่อยู่ทั้งในภาครัฐและ เอกชน แต่ความรู้ที่ใช้ในการผลิตจะเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนชนบทเอง ซึ่งเกิดจากการที่ชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ รวมถึงสภาพสังคมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น จนนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ภายใต้บริบทของชุมชน และส่งผลให้เกิดเป็นองค์ความรู้ที่เป็นของชุมชนชนบทเอง และผลของการสร้างองค์ความรู้

ดังกล่าวได้นำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของการผลิตที่เป็นไปเพื่อการดำรงชีพ ซึ่งสามารถที่จะตอบสนองต่ออุดมการณ์ของชุมชนในขณะนั้นได้ รวมถึงสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติได้อย่างลงตัว

อุดมการณ์แห่งความเป็นชุมชนนิยม เบื้องหลังการผลิตเพื่อการดำรงชีพ

เมื่อกล่าวถึงอุดมการณ์ชุมชนก่อนการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย จะเห็นได้ว่าอุดมการณ์ของชุมชนในช่วงเวลาดังกล่าว ได้นำไปสู่การกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และแบบแผนทางสังคมดังกล่าวนี้เองได้ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนในมิติต่างๆอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะวิถีการผลิตที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและความเป็นชุมชนในขณะนั้น ดังนั้นหากจะกล่าวถึงกระบวนการผลิตในช่วงเวลาดังกล่าวก่อนเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตเพื่อการค้า วิถีการผลิตที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนี้จะถูกกำกับด้วยกลไกของอุดมการณ์แบบชุมชนนิยมอย่างชัดเจน ซึ่งเจตจำนงของอุดมการณ์แบบชุมชนนิยม ได้ให้ความหมายของความมั่งคั่งในชุมชน ด้วยการกำหนดให้มีการผลิตที่หลากหลายไม่เจาะจงเฉพาะพืชเศรษฐกิจสมัยใหม่ที่จะนำไปสู่กลไกของระบบตลาดอย่างปัจจุบัน แต่การผลิตจะมุ่งเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ยิ่งถ้าชุมชนสามารถสร้างผลผลิตให้มีความหลากหลายมากเท่าใดนั้นก็หมายความว่าชุมชนจะมีความมั่งคั่งและพึ่งตนเองได้มากขึ้นด้วยเช่นกัน นอกจากนั้นความหมายที่เป็นความมั่งคั่งของชุมชนจะมีใช้การสะสมทุนที่อยู่ในรูปของทุนเงินตรา แต่ความมั่งคั่งและความมั่นคงของชุมชนจะอยู่ที่การสะสมทุนทางสังคม ซึ่งหมายถึงระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีการวางกฎเกณฑ์ กติกา และบรรทัดฐาน ในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเจตจำนงภายใต้อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมนี้จะเห็นได้จากภาพสะท้อนของวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในช่วงเวลาของการปรับเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัย

สิ่งสำคัญประการแรกที่เกิดขึ้นจากอุดมการณ์แบบชุมชนนิยมก็คือ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตทั้งหมดจะเป็นเรื่องของชุมชนมากกว่าจะตกอยู่กับกลุ่มคนบางกลุ่มที่เป็นนายทุน อย่างเช่นปัจจุบัน ถึงแม้ในช่วงเวลาดังกล่าวเกษตรกรส่วนใหญ่ ยังคงจำเป็นต้องมีการเช่าที่นาจากนายทุนที่เป็นเจ้าของที่ดินก็ตาม แต่กระบวนการในการผลิตที่ทำกันอยู่นั้นจะต้องผลิตเพื่อตอบสนองต่อชุมชนและครัวเรือนเป็นประเด็นสำคัญเสมอ ดังเช่นแบบแผนของการผลิตในช่วงเวลาดังกล่าว จะมีการกำหนดไว้ว่า ผลผลิตที่ผลิตได้จะต้องแบ่งไว้เป็น 3 ส่วน โดยในส่วนแรกจะเก็บไว้เพื่อการบริโภคให้ได้ในช่วง 1 ปี อีกส่วนหนึ่งจะเก็บไว้เป็นพันธุ์เพื่อการเพาะปลูกในครั้งต่อไป และที่เหลือจากทั้งสองส่วนจึงจะเก็บไว้ขายถ้าหากมีความจำเป็นหรือต้องการจะใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าอื่นๆที่จะนำมาใช้ในครัวเรือน และใน ชุมชน อย่างเช่น เสื้อผ้า อาหารแห้งบางอย่างที่ชุมชนไม่สามารถผลิตได้ ไม่ว่าจะเป็น

เป็น กะป็น้ำปลา หอมกระเทียม ชาวนาจะใช้ข้าวที่ผลิตได้แลกสินค้าเหล่านี้มาอีกทอดหนึ่ง โดยมีได้ อาศัยเงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมากนัก นอกจากนั้นแนวทางของอุดมการณ์แบบชุมชน นิยมยังได้สร้างหลักประกันในการให้มีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคกันในชุมชน ถึงแม้ว่าบางครั้งเรือ่น อาจประสบปัญหาไม่มีอาหารพอในการบริโภคในห้วงเวลา 1 ปี หลังจากการเก็บเกี่ยวแล้วก็ตาม ซึ่งหลักประกันดังกล่าวจะเห็นได้จากชุมชนชนบทไทยหลายๆ แห่งในอดีตจะนำข้าวส่วนที่เหลือไว้ขาย เป็นส่วนสำรองเพื่อการสร้างความมั่นคงในการบริโภคให้กับชุมชน เมื่อชาวบ้านในครัวเรือนใดมี ปัญหาที่ไม่มีข้าวที่จะใช้ในการบริโภคเพียงพอในช่วงเวลา 1 ปี ชาวบ้านที่มีปัญหาเหล่านั้นก็จะ สามารถยืมข้าวในส่วนที่เหลือไว้ขายของครัวเรือนอื่นๆ ในชุมชนไปบริโภคได้ก่อน และเมื่อสามารถผลิต ได้ในปีต่อไปก็จะนำใช้คืนภายหลัง จากภาพสะท้อนดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการสร้างหลักประกันเพื่อ ความมั่นคงในชุมชนมิได้เกิดขึ้นโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ กำกับอยู่ แต่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการ ที่อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมได้ถูกทำให้เป็นอุดมการณ์หลัก จนทำให้อุดมการณ์ดังกล่าวสามารถ ควบคุมจัดการกับวิธีการผลิตของชุมชนในขณะนั้นให้มีการสร้างหลักประกันความมั่นคงให้กับชุมชน โดยไม่มีกฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษรใดๆ กำกับอยู่ แต่อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมได้สร้าง จาริต ประเพณี ของชุมชนในขณะนั้น ให้เป็นกลไกในการสร้างหลักประกัน

สิ่งสำคัญประการต่อมาที่เป็นลักษณะสำคัญการผลิตภายใต้อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมก็คือ ผลผลิตที่ได้จะไม่มากจนเกิดผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมตามธรรมชาติ และกระบวนการในการผลิต จะต้องสอดคล้องกับความเป็นชุมชนของตน ดังนั้นผลผลิตที่ผลิตได้นั้นจะไม่ใช้การผลิตให้ได้คราวละ มากๆ ด้วยวิธีการต่างๆ ที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่การผลิตโดยทั่วไปจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้อง กลมกลืนกับสภาพท้องถิ่นมากกว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพท้องถิ่นให้ทันสมัย ซึ่งในประเด็นนี้ชาวนา อาวุโสท่านหนึ่งได้เล่าถึงการทำมาหากินก่อนจะเริ่มมีการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตไปเป็นเพื่อการค้าไว้ว่า

สมัยก่อน ตั้งแต่ก่อนที่เรือชุดของกรมชลเขาจะมาลอคคลองที่ต้นเขิน ชาวบ้านส่วนใหญ่เขาก็ทำ นากันครั้งเดียวแหละ แคนี่ก็พอกินแล้ว อย่างอื่นก็หาเอาตามธรรมชาติ อย่าง ผัก ปลา ก็หาเอา ไม่ลำบาก ตามแหล่งน้ำมีปลาเยอะ ปลาช่อน ปลาหมอ ปลากระดี่ เหลือแล้วยังเอาไปขายที่ตลาด หน้าปากคลองได้ อีก ได้ตั้ง กิโล ละ 7 บาท

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมยังได้ทำให้แบบแผนของการทำมาหา กินของชาวบ้านต้องพึ่งพากับธรรมชาติ มากกว่าการพึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างปัจจุบัน นอกจากนั้น ตัวอุดมการณ์แบบชุมชนนิยมยังได้ส่งผลให้สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่เป็นอยู่ใน ช่วงเวลาดังกล่าว ได้ถูกให้ความหมายว่า การรักษาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติมีความสำคัญต่อ กระบวนการผลิตตามแนวทางของการผลิตเพื่อการดำรงชีพ ทั้งนี้การรักษาภาพแวดล้อมให้เป็นไป

ตามธรรมชาติโดยไม่เปลี่ยนแปลงใดๆนั้น ชุมชนก็จะสามารถรักษาแหล่งอาหารของตนเองไว้ได้ ซึ่งการรักษาสภาพแวดล้อมดังกล่าวนอกจากจะเป็นการรักษากระบวนการผลิตตามแนวทางของอุดมการณ์แบบชุมชนนิยมแล้ว ยังเป็นการรักษาชีวิตและความมั่นคงของชุมชนเอาไว้ด้วย และผลของประเด็นดังกล่าวนี้เองที่ได้นำไปสู่แบบแผนและวัฒนธรรมต่างๆทางสังคมของชุมชนในช่วงเวลาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น พิธีการทำขวัญข้าว ประเพณีบุญต่างๆที่เป็นการแสดงความเคารพต่อธรรมชาติ ต่างก็เป็นผลมาจากอุดมการณ์แบบชุมชนนิยม

นอกจากนั้นภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการดำรงชีพ ความสำคัญลำดับแรกก็คือผลผลิตที่ผลิตได้จะต้องนำมาบริโภคภายในชุมชนก่อน ซึ่งถือได้ว่าเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของการผลิตดังกล่าว ดังนั้นผลผลิตที่ผลิตได้จะมีได้ถูกนำไปสู่กลไกของระบบตลาดทั้งหมด ส่งผลให้ตัวผู้ผลิตและผู้บริโภคจะไม่ถูกแยกออกจากกัน แต่จะถูกทำให้เป็นเนื้อเดียวกันภายในชุมชน โดยครัวเรือนจะเป็นทั้งหน่วยผลิตและบริโภคในเวลาเดียวกัน

ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการดำรงชีพ ภายใต้อุดมการณ์แบบชุมชนนิยม

การผลิตเพื่อการดำรงชีพที่เกิดขึ้นในชุมชนชนบทไทยในช่วงเวลาก่อนการปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้า ตัวอุดมการณ์แบบชุมชนนิยมจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้แบบแผนของการผลิตเป็นไปเพื่อผู้คนในชุมชน และภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการดำรงชีพการใช้ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมของการผลิตดังกล่าวจะมีส่วนสำคัญในการทำให้อุดมการณ์ชุมชนนิยมได้กลายเป็นอุดมการณ์หลักของชุมชนชนบทไทย ซึ่งการทำงานของภาคปฏิบัติการในการผลิตเพื่อการดำรงชีพ จะเป็นกระบวนการที่อาศัย ความรู้ และระบบความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน กับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ควบคุมจัดการกับปัจจัยการผลิตต่างๆเพื่อให้ผลลัพธ์จากการผลิตตอบสนองต่ออุดมการณ์แบบชุมชนนิยม

สำหรับความรู้ของผู้คนในชุมชนชนบทก่อนการปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้ามักจะเป็นความรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของความกลมกลืนกับธรรมชาติ รวมถึงเป็นความรู้ที่อิงอยู่กับระบบความสัมพันธ์ของผู้คนในลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่ากระบวนการผลิตในห้วงเวลาดังกล่าว การเอาแรงและการลงแขกจะเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการผลิตในขั้นตอนต่างๆ นอกจากนั้นในเรื่องของความรู้นี้ ครัวเรือนยังได้ถูกกำหนดให้เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการดำรงชีพให้กับชุมชนของตนเองอีกด้วย ซึ่งประเด็นดังกล่าวชวนให้อาสาสุทธานหนึ่ง ได้เล้าให้เห็นถึงการถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกหลานในครัวเรือนของตนไว้ว่า

- เด็กสมัยก่อน ก็ต้องไปเรียนรู้วิธีการทำนาจากพ่อ แม่ ก็ใช้วิธีตามพ่อแม่ไป แรกๆ ก็ใช้การถอนหญ้าอะไรพวกนี้ไปก่อน ต่อๆ ไปก็ให้ไปเลี้ยงควายบ้าง อย่างผม ตอนอยู่ชั้น ป.1 ป.2 ตอนบ่ายๆ หลังเลิกเรียน ก็ต้องไปช่วย พ่อแม่ เลี้ยงควาย พ่อโตขึ้น ก็ช่วยไถนาได้ ก็เป็นไปตามธรรมชาติ

ในประเด็นของการถ่ายทอดความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการดำรงชีพนี้ จะเห็นได้ว่า การกำหนดเป้าหมายของการผลิต วิธีการถ่ายทอดความรู้ในการผลิต จะถูกให้ความหมายว่าเป็นชีวิตของผู้คนในชุมชน ดังนั้นการถ่ายทอดความรู้จึงเป็นการสะท้อนถึงวิถีชีวิตของผู้คนในช่วงเวลาดังกล่าว โดยที่สภาพแวดล้อมจะเป็นสิ่งที่กำหนดวิธีการของการสร้างความรู้ และการถ่ายทอดความรู้ ด้วยการที่ผู้ถ่ายทอดความรู้และผู้ที่จะเรียนจะปฏิบัติจากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงของชุมชนในขณะนั้น (Practical Learning) ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีระบบแบบแผนตายตัวที่เป็นทางการ แต่ก็ยังคงมีขั้นตอนของการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ด้วยวิถีและประเพณีปฏิบัติที่เป็นของชุมชนเอง นอกจากนั้นการถ่ายทอดความรู้ในแนวทางดังกล่าว อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมยังได้กำหนดให้ครัวเรือนเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ที่สำคัญ รวมถึงกำหนดให้ พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย จะต้องเป็นผู้ที่จะถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อดำรงชีพให้กับคนรุ่นต่อไป

ผลลัพธ์ที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ของผู้คนในลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของผู้คนในชุมชน และคำนึงถึงการใช่วิถีการผลิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติโดยมีครัวเรือนเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้นี้ ได้นำไปสู่วิธีการในการจัดการกับปัจจัยการผลิตต่างๆ เพื่อให้ตอบสนองต่ออุดมการณ์ชุมชนนิยม ทั้งนี้สิ่งสำคัญที่ถือว่าเป็นหัวใจของกระบวนการผลิตไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใดก็ตาม ก็คือ การให้ภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยปัจจัยการผลิตกำกับวิถีการผลิตให้เป็นไปตามแนวทางของอุดมการณ์นั้นๆ ซึ่งในกรณีของการผลิตเพื่อการดำรงชีพ ปัจจัยการผลิตจะเป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนให้อุดมการณ์แบบชุมชนนิยม สามารถเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบท สำหรับปัจจัยการผลิตในประการแรก ก็คือ แรงงานในการผลิต การใช้แรงงานในการผลิตก่อนการปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้า การจำแนกแจกแจงโครงสร้างของระบบแรงงานในห้วงเวลาดังกล่าวจะมีใช้ การแบ่งแยกประเภทของแรงงานกันอย่างชัดเจน อย่างเช่น แรงงานมีฝีมือ และแรงงานไร้ฝีมือที่เรียกว่าเป็นแรงงานทั่วไป ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่แรงงานในการผลิตเพื่อการดำรงชีพจะเป็นแรงงานที่เป็นไปแบบผสมกลมกลืนไม่แยกประเภทกันอย่างชัดเจน โดยระบบโครงสร้างของแรงงานจะเป็นไปในลักษณะของการช่วยเหลือกัน และสามารถทดแทนแรงงานในหน้าที่ต่างๆ ได้อย่างลงตัวตลอดเวลา ทั้งนี้ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการดำรงชีพการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตที่เป็นวิถีของชุมชนเองนั้นจะต้องเป็นการเรียนรู้ทั้งระบบ ไม่มีการแยกประเภทตามความชำนาญเฉพาะด้านอย่างปัจจุบัน

นอกจากนั้น แรงงานเกือบทั้งหมดจะการใช้แรงงานคน และแรงงานสัตว์ เป็นสำคัญ ทั้งนี้ ภายใต้วิธีการของการผลิตเพื่อการดำรงชีพ มิได้มุ่งหวังที่จะผลิตสินค้าเพื่อการนำไปขาย หรือ หากกล่าวในแนวทางของวิธีการผลิตแบบทุนนิยมแล้ว ในช่วงเวลาก่อนการปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้า สิ่งต่างๆที่ชุมชนผลิตได้มิได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นสินค้า (Commodity) ดังนั้นการผลิตด้วยการใช้แรงงานสัตว์และแรงงานคนจึงพอเพียงที่จะใช้ในผลิตสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ แต่อาจจะไม่เพียงพอต่อการสร้างสินค้าเพื่อการแลกเปลี่ยนตามแนวทางของระบบตลาด นอกจากนี้ภายใต้วิธีการผลิตเพื่อการดำรงชีพ การจ้างแรงงานต่างๆอาจไม่สะดวกและกระทำได้ในวงจำกัด รวมถึงจะกระทำเท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ทุนเงินตราที่จะนำมาใช้ในการจ้างแรงงาน เป็นสิ่งที่ค่อนข้างขาดแคลนของชุมชนในช่วงเวลาดังกล่าว แต่สิ่งหนึ่งที่ถือว่าเป็นทุนที่ไม่ใช้ทุนเงินตราแต่สามารถนำมาใช้ในการผลิตได้ ก็คือ การมีทุนทางสังคม ซึ่งการมีทุนทางสังคมนี้นับได้ว่าเป็นผลพวงอีกประการหนึ่งที่เกิดจากอุดมการณ์แบบชุมชนนิยม และแบบแผนของการผลิตซึ่งอาศัยต้นทุนทางสังคมนี้ จะเห็นได้จากกระบวนการเอาแรงกันในชุมชน โดยที่กระบวนการของการเอาแรงดังกล่าวเป็นกระบวนการที่จะนำมาซึ่งการสร้างปัจจัยการผลิตในเรื่องของแรงงาน อย่างไรก็ตามกระบวนการของการเอาแรงที่จะเกิดขึ้นได้ ก็จำเป็นจะต้องอาศัยการมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่เป็นแบบช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (Reciprocal) และความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นต้นทุนทางสังคมที่จะนำไปใช้ในการระดมแรงงานในรูปแบบของการเอาแรง หรือการลงแขกกันในชุมชน

ในส่วนของแบบแผนและวิธีการเอาแรงในช่วงเวลาดังกล่าวโดยเฉพาะการทำนานั้น จะกระทำกันทุกขั้นตอนของการผลิต ตั้งแต่เริ่มปลูกจนกระทั่งเก็บเกี่ยว แต่ก็อาจจะมีการมีบางขั้นตอนที่อาจจะแยกกันทำ อย่างเช่น ขั้นตอนของการนวดข้าว มักจะทำในลักษณะที่เป็นแบบบ้านใครบ้านมัน อย่างไรก็ตามกระบวนการของการเอาแรงที่เกิดขึ้นนั้น มักจะต้องอาศัยบทบาทของตัวผู้นำชุมชนเป็นศูนย์กลางของการร่วมมือกันในกระบวนการดังกล่าว นอกจากนี้ขั้นตอนของการเอาแรง ชาวนา ก็จะวางระบบของการเอาแรงไว้อย่างสอดคล้องและสามารถช่วยเหลือกันอย่างมีแบบแผนที่ชัดเจน อย่างเช่น ชาวนาบ้านหนึ่งอาจจะไปช่วยแรงให้กับบ้านอื่นก่อนในช่วงของการเกี่ยวข้าวเบา และในช่วงของการเกี่ยวกลาง หรือข้าวหนัก ชาวนาที่ได้รับการช่วยแรงไปแล้ว ก็จะมาใช้แรงคืน ซึ่งการจะจัดระบบหมุนเวียนดังกล่าวได้นั้น ก็เนื่องมาจากระบบของความรู้ที่ว่าด้วยการใช้พันธุ์ข้าวของชาวนา ในห้วงเวลาดังกล่าว จะเป็นความรู้ที่จะเลือกใช้พันธุ์ข้าวที่จะต้องออกรวงไม่พร้อมกัน เช่นข้าวในที่ดอนจะออกรวงก่อนเรียกว่าข้าวเบา ส่วนข้าวในที่ลุ่มจะเป็นข้าวกลางและข้าวหนักจะออกรวงช้ากว่า ซึ่งก็ทำให้ชาวนาสามารถเกี่ยวข้าวได้อย่างเป็นระบบไม่จำเป็นต้องทำพร้อมกัน

นอกจากแรงงานจะเป็นภาคปฏิบัติการหนึ่งของการผลิตแล้ว พันธุ์พืชก็เป็นส่วนสำคัญซึ่งถือว่าเป็นภาคปฏิบัติการหนึ่งของกระบวนการการผลิตที่อยู่ในส่วนของปัจจัยการผลิต การทำนาในอดีต

พันธุ์ข้าวต่าง ๆ นั้นจะเป็นพันธุ์ที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น โดยชาวนาจะมีการสร้างความรู้ในการคัดเลือกพันธุ์ ที่ใช้คุณสมบัติของพันธุ์ข้าวและสภาพพื้นที่ที่จะปลูกเป็นเกณฑ์ในการกำหนดว่าจะใช้พันธุ์ใดบ้างในการปลูก ทั้งนี้เนื่องจากว่าลักษณะของพันธุ์พืช โดยเฉพาะพันธุ์ข้าวที่มีอยู่แต่ดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็นพันธุ์ นางพญา, เศวษฐี, นางมน, ขาวตาแห้ง, หรือพันธุ์ข้าวเหลือง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่มีความหลากหลาย และมีคุณสมบัติเฉพาะที่แตกต่างกัน บางพันธุ์เป็นข้าวเบา เช่นข้าวนางมนที่ปลูกในที่ดอนจะให้ผลผลิตเร็ว บางพันธุ์เป็นข้าวกลาง เช่นข้าว พันธุ์ขาวเศวษฐีจะให้ผลผลิตช้าลงมาอีกเล็กน้อย และข้าวหนักซึ่งเป็นข้าวเหนียวที่นิยมปลูกในที่ลุ่ม อย่างเช่นข้าวนางพญา ก็จะทำให้ผลผลิตช้าที่สุด ไม่ว่าจะเป็นข้าวเบา, ข้าวกลาง หรือข้าวหนัก วิธีการผลิตแบบดั้งเดิมได้ให้ความสำคัญกับความหลากหลายของพันธุ์ข้าวแต่ละชนิด ซึ่งมีความสอดคล้องกับพื้นที่ที่จะใช้ทำนาที่แตกต่างกัน ก็เพื่อให้การใช้เวลาปลูกในวงรอบหนึ่งปีมีความสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ แต่ภายใต้วิธีการผลิต ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันที่มักคำนึงถึงการให้ผลผลิตให้ได้ในปริมาณมากๆ และความต้านโรคเป็นปัจจัยสำคัญ นอกจากนั้นเมื่อมีการเลือกพันธุ์ข้าวชนิดใดในการปลูกแล้ว ก็มักจะใช้พันธุ์นั้นเป็นเวลานานจะไม่เปลี่ยนถ้าไม่จำเป็น อย่างเช่น ในพื้นที่ภาคกลาง ข้าวพันธุ์นางพญาจะเป็นพันธุ์ที่นิยมกันมากในช่วงเวลาดังกล่าว

การผลิตที่เป็นเกษตรกรรมของชุมชนชนบทในช่วงก่อนการปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้า การใช้ปุ๋ยก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการผลิตดังกล่าว ดังนั้นความสัมพันธ์ตามแนวทางของอุดมการณ์ชุมชนนิยม ที่ผู้คนจะต้องให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ได้ส่งผลให้ชุมชนชนบทสร้างความรู้ที่ว่าด้วยการใช้ปุ๋ยขึ้นมารองรับต่อวิธีการผลิตดังกล่าว โดยที่ความรู้ในเรื่องของปุ๋ยที่ผู้คนในชนบทนำมาใช้ในการผลิตมักจะเป็นในรูปของปุ๋ยธรรมชาติเช่นปุ๋ยคอก ซึ่งชาวนาเรียกว่าปุ๋ยขี้ควายเป็นหลัก ทั้งนี้ภายใต้วิธีการผลิตเพื่อการดำรงชีพดินจะมีเวลาในการปรับสภาพหลังการเก็บเกี่ยว เมื่อดินมีการปรับสภาพแล้วการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเร่งการผลิตอย่างเช่นปัจจุบันจึงไม่จำเป็น การใช้ปุ๋ยตามธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยคอก หรือ ปุ๋ยหมัก ก็เพียงพอที่จะนำมาใช้ในวิธีการผลิตดังกล่าว จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตนั้นจะเห็นได้ว่า กระบวนการสร้างภาคปฏิบัติการของวาทกรรมที่ว่าด้วยการใช้ปุ๋ยธรรมชาตินี้ เป็นผลมาจากความเป็นจริงที่ชุมชนเห็นว่าการใช้ปุ๋ยตามธรรมชาติมีความเหมาะสม ชาวนาไม่ต้องหาซื้อมา และผลผลิตที่ได้จากวิธีการดังกล่าวก็เพียงพอที่จะนำไปใช้บริโภคในครัวเรือนของตน รวมถึงอุดมการณ์ของชุมชนในขณะนั้นจะเป็นไปเพื่อสอดคล้องกับธรรมชาติ และชุมชน มากกว่าการผลิตเพื่อให้ได้สินค้าที่จะนำไปแลกเปลี่ยนตามกลไกตลาดสมัยใหม่

แบบแผนในการสร้างความรู้ของชุมชนภายใต้ปฏิสัมพันธ์ที่ผู้คนมีต่อสภาพแวดล้อมตามธรรมชาตินี้ ยังได้ทำให้ผู้คนในชุมชนชนบทประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือทางการเกษตรที่ใช้กันในช่วงเวลาดังกล่าว โดยคำนึงถึงการใช้วัสดุตามธรรมชาติในท้องถิ่นเป็นหลัก อย่างเช่น คันไถหรือ

อุปกรณ์อื่นๆไม่ว่าจะเป็น อุปกรณ์ที่เรียกว่าหัวหมูและผาน ที่ใช้ประกอบกับคันไถ ก็จะใช้รากไม้ในพื้นที่ มาประดิษฐ์อุปกรณ์ดังกล่าว การสร้างเครื่องมือทางการเกษตรโดยอาศัยวัสดุจากธรรมชาตินี้ เป็นผลที่เกิดจากแนวคิดในการดำรงอยู่ของชุมชนที่อิงอยู่กับธรรมชาติ ประกอบกับการติดต่อกับภายนอก ชุมชนกระทำได้ยาก ไม่ว่าจะเป็นถนน หรือ การใช้เครื่องมือสื่อสารต่างๆ รวมถึง การมีไฟฟ้า เพื่อใช้ใน ชุมชน ต่างก็เป็นเรื่องยาก การคมนาคมที่จะทำได้ในขณะนั้น มักจะเป็นทางน้ำเป็นหลัก และถ้าหาก เป็นฤดูแล้ง ก็จะไม่สามารถใช้ได้ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเหตุผลสำคัญที่ชุมชนในช่วงเวลาก่อนการ ปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้า จำเป็นจะต้องใช้เครื่องมือทางการเกษตรที่ใช้วัสดุอุปกรณ์ตาม ธรรมชาติ ที่มีอยู่ในชุมชนของตนเอง

ในส่วนของภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการดำรงชีพนี้ จะพบว่าทำให้อุดมการณ์ ชุมชนนิยมสามารถซึมซับเข้าไปอยู่ในวิถีการผลิตของชุมชนบทนั้น ตัวภาคปฏิบัติการของการผลิตเพื่อ การดำรงชีพ ที่ เป็นความรู้และระบบความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนจะมีส่วนสำคัญในการแสดงให้เห็น ถึงกระบวนการจัดการกับปัจจัยการผลิตของชุมชนให้ เป็นไปตามเจตจำนงของอุดมการณ์ดังกล่าว ซึ่ง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการทำงานของภาคปฏิบัติการนี้ได้ส่งผลให้แบบแผนของการผลิตต้องเป็นไปอย่าง สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและระบบความสัมพันธ์ของชุมชนที่เป็นไปในลักษณะของ การช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยเช่นกัน

แบบแผนในการผลิตเพื่อการดำรงชีพ ภาพสะท้อนอุดมการณ์ชุมชนนิยมในชนบท ไทย

การผลิตของชนบทไทยที่เกิดขึ้นในช่วงของการผลิตเพื่อการดำรงชีพ นอกจากจะต้องอาศัย การควบคุมการจัดการด้วยกลไกของอุดมการณ์แบบชุมชนนิยม รวมถึงการ การสร้างภาคปฏิบัติการ ต่างๆรองรับอุดมการณ์ดังกล่าวแล้ว การที่อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมจะดำรงอยู่ในชุมชนชนบทไทย ได้นั้น แบบแผนของการผลิตก็ต้องเป็นไปตามแนวทางของอุดมการณ์แบบชุมชนนิยมที่อยู่เบื้อง หลักของวิถีการผลิตเพื่อการดำรงชีพด้วย

ความรู้ต่างๆที่มีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นหนึ่งด้วยความเป็นวิถีชีวิตของผู้คนใน ชุมชนชนบทจะเป็นความรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการอาศัยความสอดคล้องกับธรรมชาติเป็นหลัก ได้ ทำให้แบบแผนของวิถีการผลิตในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตเพื่อการค้าจะยังคงอยู่บน พื้นฐานของความผสมกลมกลืนกับธรรมชาติ ดังเช่นการเตรียมพื้นที่เพื่อการทำนาในอดีต ชาวนาจะ ทราบดีว่า ฤดูน้ำหลากจะเริ่มในเดือน พฤษภาคม ถึง มิถุนายน ดังนั้นการปรับพื้นที่จะเริ่มในเดือน เมษายน ซึ่งแตกต่างกับปัจจุบันที่เราใช้ระบบชลประทานทำให้สามารถควบคุมการใช้น้ำได้ตามความ ต้องการ ส่งผลให้การคำนึงถึงการจัดการกับการผลิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติจะมีขึ้นซ้ำเป็นอีก

ต่อไป การคัดเลือกพันธุ์ในอดีตก็จะคำนึงถึงสภาพพื้นที่เป็นหลักมากกว่าในปัจจุบัน ดังนั้นตัวพันธุ์พืชจะมีลักษณะอย่างไรลักษณะพื้นที่จะเป็นตัวกำหนด ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันจะใช้การปรับพื้นที่เพื่อให้สอดคล้องกับพันธุ์พืชใหม่ๆที่เข้ามาในชุมชน ดังจะเห็นได้จากการทำนาในปัจจุบัน พันธุ์ข้าวใหม่นั้นมักจะไม่ต้องการน้ำมากแต่พื้นที่ที่ใช้ทำนาในบางพื้นที่มักจะเป็นที่ลุ่ม จึงจำเป็นต้องใช้กลไกของระบบชลประทานและใช้อุปกรณ์ทางการเกษตรสมัยใหม่ไม่ว่าจะเป็นรถไถนา เครื่องสูบน้ำ ใช้ปรับพื้นที่เพื่อให้สอดคล้องกับพันธุ์ข้าวที่จะปลูก

นอกจากนั้นหลังจากการเกี่ยวข้าวแล้ว ชาวนาในอดีตจะต้องคำนึงถึงการรักษาเมล็ดข้าวไม่ให้มีความชื้น ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการเก็บรักษาเมล็ดข้าวเหล่านี้ไว้บริโภคให้ได้ภายใน 1 ปี ดังนั้นชาวนาในอดีตจะต้องอาศัยความรู้ในการทำให้อายุของข้าวที่เก็บเกี่ยวแล้วไม่มีความชื้น ซึ่งองค์ความรู้ดังกล่าวจะเห็นได้จากการที่ชาวนานำข้าวที่เกี่ยวแล้วมาตากที่ลานตากข้าวที่อยู่ในพื้นที่นา ซึ่งพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้เป็นลานตากจะต้องใช้พื้นที่ที่สูงกว่าพื้นที่นาทั่วไป โดยปกติมักจะเป็นพื้นที่ที่อยู่ตามหัวไร่ปลายนาต่างๆ หลังจากการตากข้าวไว้จนแห้งดีแล้วก็จะมีการนวดข้าวโดยการใช้แรงงานสัตว์ที่มีอยู่ช่วยในการนวดข้าว ทั้งนี้ขั้นตอนของการตากข้าวและนวดข้าวจะทำให้การเก็บข้าวเข้ายุ้งฉางไม่เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ข้าวเป็นเชื้อรา มอดกัดกิน เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นความรู้ที่เกิดจากชุมชนตนเอง โดยที่ความรู้ดังกล่าวเป็นผลมาจากการที่ชุมชนมีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างสอดคล้องจนกลายเป็นองค์ความรู้ซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาของท้องถิ่นนั้นๆ

ผลที่เกิดจากชุมชนอาศัยองค์ความรู้ต่างๆนี้ การผลิตของชุมชนไทยในห้วงเวลาดังกล่าว จะมีแบบแผนของการผลิตที่เป็นลักษณะเฉพาะสำคัญอย่างชัดเจน ตั้งแต่ขั้นตอนของการเตรียมการในการผลิต การดูแลพืชผลระหว่างการผลิต และขั้นตอนของการเก็บเกี่ยวผลผลิต โดยขั้นตอนต่างๆนี้จะเป็นการทำการเกษตรในวงรอบ 1 ปีเกือบทั้งหมด อย่างเช่นการทำนาปีเป็นต้น ซึ่งขั้นตอนต่างๆที่เป็นผลมาจากการจัดระเบียบแบบแผนของการผลิตนี้ สามารถที่จะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการผลิตดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

ก่อนการลงมือทำนานั้นสิ่งแรกที่ชาวนาจะต้องทำก็คือ การทำพิธีกรรมต่างๆเพื่อเป็นการขอขมาและแสดงการเคารพต่อธรรมชาติไม่ว่าจะเป็น พื้นที่นา แหล่งน้ำ และเมล็ดพันธุ์ข้าว ทั้งนี้อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมใช้พิธีกรรมต่างๆด้วยตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติที่มีต่อกระบวนการผลิต หลังจากพิธีกรรมดังกล่าว การเริ่มต้นของการทำนาในวงรอบ 1 ปีจะเริ่มขึ้น ซึ่งพิธีกรรมดังกล่าวนอกจากจะเป็นการแสดงให้ถึงความสำคัญของธรรมชาติแล้ว ยังเป็นสัญญาณถึงการเริ่มต้นฤดูกาลเพาะปลูกที่จะเริ่มขึ้นอีกครั้ง โดยกระบวนการผลิตจะเริ่มต้นจากการไถนาเพื่อการปรับพื้นที่ก่อน ขั้นตอนดังกล่าวจะเริ่มประมาณ ปลายเดือนเมษายน ถึง ต้นเดือนพฤษภาคม และการไถนาเพื่อเตรียมพื้นที่นี้ จะเริ่มตั้งแต่การไถในขณะที่ดินที่ยังแห้งอยู่เพื่อกำจัดวัชพืช หลังจากนั้นก็

จะต้องตากดินไว้ระยะหนึ่งขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และสภาพอากาศในช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อพื้นที่ใดตากได้แห้งดีแล้ว ก็จะใช้แรงงานสัตว์ไถคราดอีกครั้งหนึ่งเพื่อเตรียมการในการหว่านข้าว และเมื่อหว่านข้าวเสร็จแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็ต้องมีการไถกลบอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่มีการปรับพื้นที่แล้วขั้นตอนต่อไปก็จะรอให้ฝนตกเพื่อให้เมล็ดข้าวงอกต่อไป ซึ่งจะเห็นว่าขั้นตอนต่างๆที่เกิดขึ้นนี้ มิได้เกิดขึ้นโดยอาศัยความรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นตัวกำหนด แต่ขั้นตอนต่างๆ เกิดจากสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นตัวกำหนด ดังนั้นความรู้ที่ใช้จัดระเบียบแบบแผนในการเตรียมพื้นที่จึงเป็นความรู้ที่อิงอยู่กับวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับความเป็นธรรมชาติมากกว่าการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติ

ประเด็นหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการทำนาหว่านในช่วงของการผลิตเพื่อการดำรงชีพกับการผลิตเพื่อการค้าก็คือ เหตุผลของการทำนาหว่านในช่วงของการผลิตเพื่อการดำรงชีพจะเป็นไปเพราะพื้นที่เอื้ออำนวยให้สามารถทำได้ โดยเฉพาะพื้นที่ของภาคกลางตอนล่างที่ส่วนใหญ่จะเป็นที่ราบลุ่ม อย่างไรก็ตามหากพื้นที่ใดไม่เหมาะสมชาวนาก็จะปรับเปลี่ยนวิธีไปใช้การทำนาดำแทน แต่เหตุผลของการทำนาหว่านในปัจจุบันนั้นมีเหตุผลที่แตกต่างจากอดีตค่อนข้างมาก ทั้งนี้การทำนาในปัจจุบันความรวดเร็วในการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตส่งเข้าระบบตลาดจะเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งถ้าใช้การทำนาดำจะใช้เวลานานกว่าการทำนาหว่านค่อนข้างมาก หากพื้นที่ใดมีพื้นที่ไม่สอดคล้องกับการทำนาหว่านชาวนาก็จะต้องใช้วิธีการต่างๆที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ ปรับพื้นที่ให้สามารถทำนาหว่านได้สะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้นการเลือกแบบแผนของการทำนาในยุคของการผลิตเพื่อการดำรงชีพจะเป็นอย่างไรนั้นสภาพแวดล้อมในชุมชนจะเป็นตัวกำหนด ในขณะที่การผลิตในปัจจุบันความต้องการสินค้าจากชนบทในระบบตลาดสมัยใหม่จะเป็นตัวกำหนดวิธีการและแบบแผนของการผลิต

สำหรับในขั้นตอนที่ต่อจากการเตรียมพื้นที่ เกษตรกรและชาวนาจำเป็นจะต้องมีการดูแลพื้นที่และพืชพันธุ์ไม่ให้สัตว์ต่างๆมากัดกินพืชผลของตนเอง อย่างเช่น นก หรือ หนู ที่จะเข้ามากัดกินต้นกล้าที่ปลูกไว้ ชาวนาเองก็จะใช้วิธีการตามธรรมชาติในการดูแล ซึ่งวิธีการดังกล่าวก็จะเริ่มตั้งแต่การใช้หุ่นไล่กา รวมถึงใช้เครื่องมือในการดักสัตว์ต่างๆที่ชาวนาพอที่จะผลิตขึ้นมาใช้เองได้ ในส่วนที่เป็นโรคพืชอื่นๆนั้นในช่วงเวลาดังกล่าวมักจะไม่ค่อยพบเท่าใดนัก หากมีชาวนาก็จะใช้วิธีการตามธรรมชาติ อย่างเช่น สมุนไพรต่างๆในการป้องกันโรคและแมลง ดังนั้นจะเห็นว่าองค์ความรู้ในการดูแลพื้นที่และพันธุ์พืชหลังจากการเริ่มมีเพาะปลูกแล้ว ตัวชุมชนเองก็ยังคงใช้ความรู้ที่อิงอยู่กับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นสำคัญ ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันที่มีโรคพืชใหม่ๆมาก ประกอบกับชาวนาในปัจจุบันได้ถูกกระแสของวิธีการแก้ปัญหาแบบสมัยใหม่เข้าถึงตัวชุมชนในง่ายและเร็วกว่าเดิม ดังนั้นการใช้สารเคมีใหม่ๆที่ผู้คนในชุมชนสามารถหาซื้อมาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาจึงเป็นสิ่งที่กระทำได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว รวมถึงเห็นผลได้ในระยะเวลาที่สั้นลงกว่าเดิมมาก

หลังจากนั้นแล้ว ตั้งแต่ประมาณเดือน พฤศจิกายน ถึงเดือน มกราคม ก็จะเริ่มมีการเก็บเกี่ยว ซึ่งการเก็บเกี่ยวก็จะเริ่ม ตั้งแต่ ข้าวเบา ข้าวกลาง และข้าวหนักในท้ายที่สุด สำหรับกระบวนการของการเก็บเกี่ยวในช่วงเวลาดังกล่าว จะใช้วิธีการการเอาแรงและการลงแขกกันทั้งชุมชน ซึ่งในการเอาแรงในช่วงเวลาดังกล่าวได้เกิดประเพณีต่างๆ ที่สอดคล้องกับการเอาแรงและการลงแขกในหลายๆ ประการ อย่างเช่น การเล่นเพลงอีแซว ที่นิยมกันมากในภาคกลางตอนล่าง ทั้งนี้ประเพณีต่างๆที่เกิดขึ้นนั้นมิได้เกิดโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ กำกับอยู่ แต่ประเพณีเหล่านี้เป็นผลมาจากอุดมการณ์แบบชุมชนชนนิยม ที่ต้องการจะทำให้เกิดการรวมตัวกันของผู้คนในชุมชนเป็นไปเพื่อสนับสนุนต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ว่าด้วยการเอาแรง ดังนั้นเบื้องหลังของประเพณีต่างๆที่เกิดขึ้นในอดีต ก็มุ่งหวังเพื่อให้กระบวนการในการผลิตเพื่อการดำรงชีพมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามแนวทางของอุดมการณ์แบบชุมชนนิยม

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่ากระบวนการผลิตเพื่อการดำรงชีพนั้น เป็นวิถีการผลิตที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทของชุมชนที่มีอุดมการณ์เป็นแบบชุมชนนิยม ซึ่งอุดมการณ์ดังกล่าวจะเป็นสิ่งสำคัญในการควบคุมวิถีการผลิตของชุมชนได้อย่างลงตัว ด้วยการอาศัยภาคปฏิบัติการต่างๆรองรับต่ออุดมการณ์ในขณะนั้น ทั้งนี้ภาคปฏิบัติการต่างๆที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อการสร้างลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการดำรงชีพ อย่างไรก็ตามการที่จะทำให้อุดมการณ์ดังกล่าวยังคงดำรงอยู่ในชุมชนชนบทไทยได้นั้น ตัวชุมชนเองนั้นก็จำเป็นต้องสร้างกระบวนการในการผลิตซ้ำอุดมการณ์ดังกล่าว ด้วยวิธีการต่างๆโดยเฉพาะการสร้างองค์ความรู้เพื่อนำมารองรับต่อการผลิตเพื่อการดำรงชีพ ทั้งนี้เพื่อให้การผลิตดังกล่าวกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการผลิตในชุมชนได้ในที่สุด นอกจากนั้นผลที่เกิดจากการสร้างองค์ความรู้ในการผลิตเพื่อการดำรงชีพนี้ ยังได้ส่งผลให้ระเบียบแบบแผนของการผลิตดังกล่าวเกิดแนวทางอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นการตอกย้ำให้อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมยังคงดำรงอยู่ได้ในห้วงเวลาดังกล่าว

อย่างไรก็ตามเมื่อภาครัฐได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ชุมชนชนบทเองได้ถูกกระแสของวาทกรรมอีกชุดหนึ่งที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า เข้าทำพ่ายต่ออำนาจของวาทกรรมชุดเดิมที่เป็นการผลิตเพื่อการดำรงชีพ โดยที่กระบวนการดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการช่วงชิงการนำในความเป็นวาทกรรมหลักที่มีต่อชุมชนชนบทไทย นอกจากนั้นแล้วการช่วงชิงวาทกรรมดังกล่าว ตัววาทกรรมในการผลิตเพื่อการดำรงชีพกำลังถูกตั้งข้อสงสัยภายใต้ความจริงชุดใหม่ว่า การผลิตแบบดั้งเดิมนั้นเป็นสิ่งที่ล้าหลังไม่ทันสมัยรวมถึงเป็นอุปสรรคต่อการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการผลิตของชุมชนชนบทไทยไปสู่สังคมสมัยใหม่ที่จะนำพาความมั่งคั่งมาสู่ชุมชนด้วยกระบวนการทางวาทกรรมชุดใหม่ที่เรียกว่าการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งวาทกรรมชุดใหม่นี้กำลังจะสร้างความจริงที่แสดงให้เห็นว่า กระบวนการผลิตเพื่อการค้าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมจนนำไปสู่การให้

ความหมายและมีนัยสำคัญเพื่อจะทำให้การผลิตเพื่อการค้าได้เข้ามาแทนที่วาทกรรมชุดเดิมได้อย่างสิ้นเชิงและไม่มีข้อสงสัยใดๆ ในประเด็นดังกล่าวนี้ การที่วาทกรรมชุดหนึ่งจะเข้าไปแทนที่วาทกรรมชุดเดิมที่มีอยู่ได้นั้น นอกจากกระบวนการทางวาทกรรมชุดใหม่จะต้องสร้างความจริงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างวาทกรรมชุดเดิมและวาทกรรมชุดใหม่ที่จะเข้าไปแทนที่แล้ว กระบวนการทางวาทกรรมชุดใหม่ จำเป็นจะต้องอาศัย กลไกเชิงอุดมการณ์ ภาวปฏิบัติการณ์ของวาทกรรม ความรู้ภายใต้อุดมการณ์ชุดใหม่ รวมถึง การสร้างอัตลักษณ์และตัวตนของกระบวนการผลิตที่เป็นไปเพื่อตอบสนองต่อการก่อรูปของวาทกรรมชุดใหม่ (Discursive Formation) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่จะต้องถูกนำมาอธิบาย เพื่อเป็นการคลี่คลายให้เห็นถึงการช่วงชิงวาทกรรมดังกล่าวได้อย่างรอบด้านและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชนบทไทย โดยภาคปฏิบัติการของวาทกรรมว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า

นับตั้งแต่มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยโดยเฉพาะในช่วง 40 ปีแห่งการพัฒนา ประเด็นสำคัญที่จะทำให้ชนบทไทยมีการปรับกระบวนการการผลิตจากการผลิตเพื่อการดำรงชีพไปสู่การผลิตเพื่อการค้าได้นั้น ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้การผลิตเพื่อการค้ามีนัยสำคัญจนสามารถดำรงอยู่ได้ในชนบทไทย และตัวอุดมการณ์ทุนนิยมนี้ถือได้ว่าเป็นอุดมการณ์หลัก ซึ่งเป็นเจตจำนงสำคัญที่รัฐจะใช้เป็นกรอบในการควบคุมจัดการกับกระบวนการผลิตให้เป็นไปตามอุดมการณ์ดังกล่าว ไม่ว่าผลประโยชน์ที่เกิดจากการผลิตจะตกอยู่กับคนบางกลุ่มที่เป็นคนส่วนน้อย เช่นกลุ่มนายทุนซึ่งเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต การผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคราวละมากๆและรวดเร็ว รวมถึงการให้ผู้ที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตจะได้รับผลตอบแทนจากการผลิตเพื่อการค้าในรูปของค่าจ้างหรือกำไร ในขณะที่เดียวกันผู้คนที่มิได้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตจะต้องจ่ายผลตอบแทนให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิตในรูปแบบต่างๆ อย่างเช่น ค่าเช่า ดอกเบี้ย และนอกจากนั้นแล้วผลผลิตที่ผลิตได้จะมีใช้เพื่อการใช้สอย หรือบริโภคในครัวเรือน แต่จะนำไปแลกเปลี่ยนภายใต้กลไกตลาด ดังนั้นลักษณะสำคัญในประเด็นดังกล่าวจึงเป็นการแยกผู้ผลิตออกจากผู้บริโภคอย่างชัดเจน ทั้งหมดนี้จะเป็นเป้าหมายที่สำคัญของอุดมการณ์ทุนนิยมซึ่งเป็นเจตจำนงแห่งรัฐในการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย

อย่างไรก็ตาม การครอบงำของอุดมการณ์ทุนนิยมที่มีต่อวิถีการผลิตของชนบทไทยนั้น จะเป็นการทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของเจตจำนงแห่งรัฐ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นในชุมชนชนบท และการจะเข้าใจถึงเจตจำนงแห่งรัฐนี้ การศึกษาถึงนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตของชนบทไทยจะเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตจำนงแห่งรัฐที่เป็นแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้แผนพัฒนาฯ ดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความชอบธรรมในการปรับเปลี่ยนการผลิตของชนบทไทยให้เป็นไปเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยม

นอกจากนั้นผลลัพธ์ที่เกิดจากเจตจำนงแห่งรัฐในเรื่องของการผลิตเพื่อการค้าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้ มิใช่ปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมเอง แต่การทำให้เจตจำนงแห่งรัฐดังกล่าวสามารถซึมซับอยู่ในวิถีการผลิตของชนบทไทยได้นั้นจะมีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งการทำให้เจตจำนงแห่งรัฐเข้าไปอยู่ในวิถีการผลิตของชนบทไทยนั้นก็ต้องอาศัยภาคปฏิบัติการต่างๆ ส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่วิถีการผลิตที่ต้องการ สำหรับ

ในวิถีการผลิตเพื่อการค้าตัวภาคปฏิบัติต่างๆในการผลิตจะเป็นทั้งที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตโดยตรง อย่างเช่น พันธุ์พืช แหล่งทุน ความรู้ที่ใช้ในการผลิต รวมถึงสิ่งอื่นๆที่จะสนับสนุนให้เกิดการผลิตที่เป็นไปเพื่อการผลิตเพื่อการค้า อย่างเช่นโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ อาทิเช่น ถนน, ไฟฟ้า, ระบบชลประทาน หรือแม้แต่ระบบการสื่อสาร ต่างก็จะช่วยให้การผลิตเพื่อการค้ามีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภายใต้อำนาจการควบคุมจัดการ (Hegemony) ในการการผลิตเพื่อการค้าที่มีต่อชุมชนชนบทไทย นอกจากอุดมการณ์ทุนนิยมจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้การผลิตเป็นไปตามลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการค้าแล้ว การดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมก็จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้การผลิตดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเมื่ออุดมการณ์ทุนนิยมได้ถูกส่งผ่านไปสู่ชนบทด้วยภาคปฏิบัติ การต่างๆแล้ว การทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมสามารถดำรงอยู่ในชุมชนชนบทไทยจะเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง และการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมนั้นจะเห็นได้จากปรากฏการณ์ต่างๆที่เป็นการปรับตัวของชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการผลิตแบบทุนนิยม ไม่ว่าจะเป็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรงหรือไม่ก็ตาม ดังจะเห็นได้จากผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินซึ่งชาวบ้านในชนบทได้รับการผลิตโดยตรงหรือไม่ก็ตาม ดังจะเห็นได้จากผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินซึ่งชาวบ้านในชนบทได้รับการผลิตโดยตรงหรือไม่ก็ตาม ดังจะเห็นได้จากผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินซึ่งชาวบ้านในชนบทได้รับการผลิตโดยตรงหรือไม่ก็ตาม ดังจะเห็นได้จากผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินซึ่งชาวบ้านในชนบทได้รับการผลิตโดยตรงหรือไม่ก็ตาม

อุดมการณ์ทุนนิยม: เบื้องหลังเจตจำนงแห่งรัฐที่มีต่อวิถีการผลิตเพื่อการค้าในชุมชนชนบทไทย

ในการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย การสร้างความทันสมัยทางเศรษฐกิจจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาตัวคนดังกล่าว อย่างไรก็ตามการที่จะสร้างความทันสมัยทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ เป็นแรงผลักดันเพื่อให้กระบวนการทางเศรษฐกิจไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ในกรณีของการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้า อุดมการณ์ทุนนิยมจะเป็นส่วนสำคัญที่ใช้เป็นกรอบทิศทางในการในการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมทางเศรษฐกิจและวิถีการผลิตไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างชอบธรรม (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2538: 4-5 และ Abercrombie, Hill and Turner: 118-119) ในประเด็นดังกล่าวบทบาทของภาครัฐในฐานะที่เป็นส่วนนำในการกำหนดเป้าหมายทางเศรษฐกิจให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ทุนนิยมจำเป็นจะต้องนำเอาอุดมการณ์ทุนนิยมให้เข้าไปเป็นเจตจำนงของรัฐ หรืออาจกล่าวได้ว่าอุดมการณ์ทุนนิยมจะต้องถูกทำให้กลายเป็นอุดมการณ์ของรัฐ เพื่อให้ผู้คนในสังคมจะต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้อุดมการณ์ดังกล่าวได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นสิ่งดีงาม เหมาะสม มีความเป็นเหตุเป็นผล

และ เป็นสากล ที่ผู้คนในชุมชนจะต้องเชื่อถือเป็นสิ่งสูงสุดในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่เป้าหมายที่อุดมการณ์ทุนนิยมกำหนดไว้ (Danaher, Schirato and Webb. 2000:66)

ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้ สิ่งซึ่งถือได้ว่าเป็นเป้าหมายที่สำคัญสำคัญ (Ultimate Goal) ของกระบวนการในการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยทางเศรษฐกิจก็คือ ความเชื่อในเรื่องที่ว่า การสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างระบบเศรษฐกิจให้ไปสู่ความทันสมัย นอกจากนั้นตัวอุดมการณ์ทุนนิยมยังได้สร้างระบบความคิดต่างๆที่จะรองรับกับการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายดังกล่าวในหลายๆประการ ไม่ว่าจะเป็น การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เป็นระบบตลาดเสรี โดยให้บทบาทภาคเอกชนเป็นผู้มีหน้าที่หลักในการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ภาครัฐจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับภาคเอกชน และภาครัฐเองจะต้องสนับสนุนให้มีการเคลื่อนย้ายแหล่งทุนในรูปแบบต่างๆเพื่อใช้สนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงอาศัยกลไกราคาเป็นเครื่องมือในการควบคุมระบบเศรษฐกิจโดยรวม (ทับทิม วงศ์ประยูร 2542: 67, ศรีอร สมบูรณ์ทรัพย์ 2529:37) ทั้งหมดนี้นับได้ว่าเป็นกรอบใหญ่ที่เป็นผลมาจากแนวคิดของอุดมการณ์ทุนนิยม ซึ่งกำกับระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยนับตั้งแต่เริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นต้นมา และยังเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงเจตจำนงของรัฐที่มีต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและวิถีการผลิตของประเทศทั้งระบบไม่ว่าจะเป็นภาคเมืองหรือชนบทก็ตาม ซึ่งในส่วนของเจตจำนงแห่งรัฐนี้จะเห็นได้ว่าตัวอุดมการณ์ทุนนิยมที่ถูกกำหนดให้เป็นอุดมการณ์รัฐ เป็นผลมาจากเจตจำนงแห่งอำนาจ (Will Power) ที่ตัววาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าได้สร้างความชอบธรรมให้รัฐสามารถกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นไปตามกรอบที่อุดมการณ์ทุนนิยมกำหนดไว้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นอุดมการณ์หลักของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้แผนพัฒนาต่างๆนั้น จะมีเจตจำนงของการใช้อำนาจอยู่เบื้องหลังของอุดมการณ์รัฐเป็นสำคัญ

สำหรับประเด็นในการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาตินั้น นับได้ว่าเป็นผลพวงที่เกิดจากอำนาจครอบงำของอุดมการณ์ทุนนิยม โดยเฉพาะระบบทุนนิยมโลกซึ่งได้ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจของไทย ดังจะเห็นได้จาก ข้อวิจารณ์ต่างๆที่มีต่อการกำหนดแผนพัฒนาฯ ในฉบับที่ 1 และ 2 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการวางแผนพัฒนาดังกล่าวเป็นการถูกชี้นำจากธนาคารโลก ที่เน้นถึงการใช้แนวทางการพัฒนาแบบทุนนิยมตะวันตก โดยมีความมุ่งหวังให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราที่สูง ส่งผลให้มีการพัฒนาภาคการผลิตเฉพาะด้านที่สามารถเชื่อมโยงและตอบสนองต่อระบบทุนนิยมโลก รวมถึงมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ถนน ประปา โทรศัพท์ ไฟฟ้า เพื่อตอบสนองต่อกระบวนการผลิตตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม นอกจากนั้นการพึ่งพาเงินทุนต่างๆจากภายนอกจะเป็นสิ่งที่จำเป็น ทั้งนี้ชนบทไทยได้ถูกทำให้กลายเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความยากจน คลานแคลนปัจจัยต่างๆในการดำเนินกิจกรรม

ทางเศรษฐกิจให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ 2523 อ้างใน วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน 2531: 113-114) จากข้อวิจารณ์ดังกล่าวจะเห็นว่าการกำหนดนโยบายของรัฐในกระบวนการพัฒนาประเทศ เป็นผลมาจากการที่รัฐบาลไทยได้ใช้นโยบายสร้างความสัมพันธ์กับระบบทุนนิยมโลก ในลักษณะของการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสมาชิก ขององค์การการค้าโลก (WTO) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) รวมถึง ธนาคารโลก ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดแผนพัฒนาฯ จนทำให้กลไกทางเศรษฐกิจของทุนนิยมต่างชาติได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ ซึ่งก็ส่งผลให้กระบวนการผลิตของประเทศโดยรวมต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบทุนนิยมโลกในท้ายที่สุด (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ 2546: 86)

นอกจากบทบาทขององค์ทุนนิยมระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลกจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดเจตจำนงของรัฐในการพัฒนาประเทศแล้ว บทบาทของนักวิชาการในระดับนโยบายของประเทศ ที่เรียกว่า กลุ่มขุนนางนักวิชาการ (Technocrats) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มขุนนางนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ อย่างเช่น กลุ่มที่อยู่ใน ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง สำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาประเทศ ด้วยการทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมได้เข้าไปอยู่ในเจตจำนงแห่งรัฐ ดังจะเห็นได้จากนโยบายที่อยู่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับต่างๆ ประเด็นสำคัญประการหนึ่งก็คือ ภูมิหลังของกลุ่มขุนนางนักวิชาการของไทย ในช่วงที่เริ่มจะมีการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ช่วงต้นของปี พ.ศ. 2500 นั้น เกือบทั้งหมดจะเป็นนักวิชาการที่จบการศึกษาจากสหรัฐอเมริกา ภายใต้อาณัติความช่วยเหลือทางวิชาการที่ประเทศไทยได้รับมาตั้งแต่ พ.ศ. 2493 ซึ่งผลของการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ที่กลุ่มขุนนางนักวิชาการเหล่านี้ที่ได้รับมามากจะเป็นไปตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมเป็นหลัก ดังนั้น ระบบความคิด ค่านิยม ความเชื่อ ก็มักจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของอุดมการณ์ทุนนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวคิดของเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก อย่างเช่น สำนักเศรษฐศาสตร์แบบนีโอคลาสสิก(Neo-classical Economics) และสำนักเศรษฐศาสตร์แบบเคนส์ (Keynesian Economics) ซึ่งกลุ่มนักคิดดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพทางการผลิตด้วยการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และ อาศัยกลไกราคาในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้นแนวคิดของสำนักเศรษฐศาสตร์ดังกล่าว มักจะวิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจแบบแยกส่วนเฉพาะมิติทางด้านเศรษฐกิจเพียงประการเดียว ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับต่างๆ จึงมักจะมุ่งประเด็นไปเฉพาะในเรื่องของเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยมิได้คำนึงถึงมิติ ทางด้านการเมือง สังคม

และ วัฒนธรรม ตลอดจนปัญหาที่เป็นผลกระทบต่อประชาชนในประเทศ (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ 2546: 116-127)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า นโยบายของการพัฒนาประเทศตั้งแต่เริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้น ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมได้กลายเป็นเจตจำนงหลักของรัฐ ด้วยกลไกต่างๆ ที่อยู่ภายนอก อย่างเช่น บทบาทของธนาคารโลกในการเป็นผู้แนะนำในการจัดทำแผน รวมถึงกลไกภายในที่เป็น ความเชื่อ และวิธีคิดต่างๆ ของ กลุ่มขุนนางนักวิชาการที่มีส่วนสำคัญในการนำเอาแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมให้เข้าไปสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ซึ่งก็จะส่งผลต่อวิถีการผลิตของชนบทไทยที่จะต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้าอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

ในนโยบายของรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม ที่เป็นการแสดงให้เห็นถึงเจตจำนงของรัฐในรูปแบบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาตินี้ มีสาระสำคัญหลายประการที่เป็นการแสดงให้เห็นถึงความต้องการในการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตของชนบทไทยให้เป็นไปเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยม ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-2 (2504-2514) เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงเจตจำนงของรัฐที่ต้องการจะวางรากฐานทางเศรษฐกิจเพื่อตอบสนองต่อการปรับเปลี่ยนการผลิตของชนบทไทยไปสู่การผลิตเพื่อการค้า ด้วยการวางโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ (Infrastructures) รองรับต่อการผลิตดังกล่าว ดังคำขวัญในยุคนี้นี้ว่า “น้ำไหล ไฟสว่าง ทางดี มีงานทำ” ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าภาครัฐได้มีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้กระบวนการผลิตของชนบทไทยด้วยการวางโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นไปเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยม นอกจากนั้นภายใต้แผนพัฒนาฯ ในฉบับนี้ รัฐเองยังได้แสดงเจตจำนงด้วยการตั้งเป้าหมาย ที่จะทำให้การส่งออกทางด้านการเกษตรของประเทศให้อยู่ในอันดับ 5 ของโลก (สรรเสรีญ วงศ์ชะอุ่ม 2546 : 5-6) ซึ่งถือว่าเป็นกำหนดเป้าหมายที่ต้องการจะตอบสนองต่อการขยายอัตราการผลิตเชิงอุตสาหกรรมของประเทศ และจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตของชนบทจากผลิตเพื่อการดำรงชีพไปสู่การผลิตเพื่อการค้าได้ด้วยเจตจำนงของรัฐผ่านแผนพัฒนาฯ ดังกล่าว และในแผนพัฒนาฯ ในฉบับที่นี้ ยังได้ให้ความสำคัญกับการขยายตัวของภาคเกษตรอย่างมีทิศทางและวิธีการที่ชัดเจน กล่าวคือ ในชนบทของประเทศไทยนั้นยังเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะสามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้ ทั้งนี้ ยังมีที่ดิน แรงงาน พืชเพียงและเมื่อมีการใช้งานด้านวิชาการสนับสนุนปรับปรุงกระบวนการในการผลิตแล้ว ก็จะทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นการดำเนินงานทางเศรษฐกิจภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 นี้ จะสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายที่ต้องการจะรักษาระดับรายได้ประชาชาติต่อประชากรหนึ่งคนให้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3 ต่อปี ได้ด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมายไปในการเพิ่มการผลิตในภาคเกษตรเป็นสำคัญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นเหตุผลสำคัญที่เจตจำนงแห่งรัฐสามารถจะปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตของชนบทให้เป็นไปเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยมได้ด้วยการอาศัยการควบคุมจัดการที่เกิดจากแผนพัฒนาฯ และองค์

ความรู้ของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่ถูกทำให้ดูเหมือนว่าเป็นศาสตร์ที่มีความเป็นกลางเหมาะสมต่อการกำกับวิธีการผลิตของชนบทไทย

ผลลัพธ์ที่เกิดจากเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้ จำเป็นจะต้องมีการขยายผลของเจตจำนงดังกล่าวให้มีความต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ และขยายขอบเขตของกระบวนการผลิตในมิติต่างๆ ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งในประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้จากเจตจำนงของรัฐที่ออกมาในช่วงของแผนพัฒนาฯ ในฉบับที่ 3-4 (2515-2524) ได้ให้ความสำคัญกับการส่งออก และการมีแนวคิดในเรื่องการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญเติบโตในภูมิภาค ทั้งนี้จะส่งผลโดยตรงต่อการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมให้เข้าไปสู่ภูมิภาคอีกด้วย (สรรเสรี วงศ์ทะอุม 2546 : 6-7) และในเจตจำนงของรัฐดังกล่าวนี้เองจะเห็นได้จาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 โดยมีสาระสำคัญประการหนึ่งที่เป็นวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาฯ ในฉบับดังกล่าว ในข้อ 1.3 ความว่า

เพื่อลดช่องว่างในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในหมู่ประชาชนให้ลดน้อยลง โดยเร่งให้มีการกระจายรายได้และยกฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของชาวนาชาวไร่ และผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนความยากจนและกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้มั่นคง ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตลอดจนการเร่งกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและขยายการบริการสังคมไปถึงมือประชาชนในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

จากวัตถุประสงค์หลักดังกล่าวได้นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายทางการผลิตของประเทศเป็น ส่วนรวม โดยในแผนพัฒนาฉบับที่ 4 ได้ตั้งเป้าให้การผลิตขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตรา ร้อยละ 7 ต่อปี ซึ่งในเป้าหมายดังกล่าวนี้ ได้ส่งผลให้ภาคเกษตรที่เป็นการผลิตของชนบทไทยต้องเร่งรัดให้มีการขยาย อัตราการผลิตให้ได้ ร้อยละ 5 ต่อปี และการกำหนดเป้าหมายดังกล่าวนี้ได้ส่งผลให้ ภาคเกษตรจำเป็นต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างทางการผลิต อันได้แก่ การเพิ่มผลผลิตและเร่งปลูกพืชหมุนเวียน โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็น การทำนาปรัง การปลูกข้าวโพด ฝ้าย ยางพารา ต่างก็เป็นพืชสำคัญที่จะต้องมีการเร่งรัดจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากเจตจำนงแห่งรัฐตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมนี้ ยังได้แสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องในการครอบงำของอุดมการณ์ทุนนิยมที่มีต่อวิถีผลิตของชนบทไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนโยบายทางด้านการผลิตของรัฐ ที่อยู่ในแผนพัฒนาฯ ในแต่ละฉบับ สิ่งสำคัญที่เห็นได้จากแผนพัฒนาฯ ในฉบับที่ 3 และ 4 ก็คือ การพยายามที่จะกระจายวิธีการผลิตตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมให้ไปสู่ชุมชนชนบทไทยให้ได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และความเจริญต่างๆ ไปสู่ภูมิภาค ดังจะเห็นได้จาก การสร้างศูนย์กลางของระบบตลาด หรือ ศูนย์กลางทางการค้า จะมีมากขึ้นในเมืองใหญ่ตามภูมิภาคต่างๆ ทั้งนี้ ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจเหล่านี้

จะเป็นส่วนสำคัญในการแบ่งเบาภาระจากศูนย์กลางใหญ่ในกรุงเทพฯ ลงไป ซึ่งถือว่าเป็นแบ่งแยกงานกันระหว่างศูนย์กลางและภูมิภาค (Division of Labor) ทั้งนี้เพื่อให้ระบบตลาดเสรีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการแบ่งแยกพื้นที่ด้วยการกระจายศูนย์กลางความเจริญลงไปภูมิภาคเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น ในทางกลับกันผลลัพธ์ที่ตามมาก็คือภูมิภาคจำเป็นจะต้องพึ่งพาส่วนกลางมากขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะความรู้เทคนิควิทยาต่างๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพทางการผลิตล้วนจำเป็นจะต้องอาศัยส่วนกลางทั้งสิ้น ซึ่งก็จะทำให้เจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมมีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น ภายใต้กระบวนการในการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคดังกล่าว

ผลที่เกิดจากเจตจำนงแห่งรัฐซึ่งอยู่ในแผนพัฒนาฯ ในแต่ละฉบับนั้น ได้ถูกถ่ายทอดไปสู่วิถีการผลิตของชนบทไทยในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ด้วยแนวทางขององค์ความรู้ที่ว่าด้วยการปฏิวัติเขียว (Green Revolution) ซึ่งในแนวทางดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ต้องการจะให้มีการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตของภาคเกษตรไปสู่แนวทางที่ตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างผลผลิตต่อพื้นที่ให้ได้มากกว่าเดิม ด้วยการใช้องค์ความรู้ต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องและมิได้เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรงมาสนับสนุนต่อกระบวนการปฏิวัติเขียวดังกล่าว สิ่งแรกที่เราเห็นได้จากกระบวนการปฏิวัติเขียว คือการนำเอาองค์ความรู้ทางวิชาการด้านการเกษตรสมัยใหม่มาปรับเปลี่ยนและพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อให้การผลิตสามารถสร้างผลตอบแทนได้มากกว่าเดิม ทั้งนี้บทบาทของภาครัฐเองจะมีส่วนสำคัญในการผลักดันเพื่อให้มีการพัฒนาพันธุ์พืชใหม่ๆ รวมถึง บทบาทของภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่มุ่งแสวงหากำไร หรือไม่แสวงหากำไรก็ตาม จะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาพันธุ์พืชใหม่ๆ ให้มีขึ้นได้ ซึ่งบทบาทที่เห็นอย่างเด่นชัดก็คือการให้กรมวิชาการเกษตร เข้ามามีส่วนดำเนินการในส่วนนี้ในช่วงต้นๆ ของแผนพัฒนาฯ รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นเงินทุน รวมถึง องค์ความรู้ทางวิชาการสมัยใหม่ เพื่อให้การปฏิวัติเขียวสามารถดำเนินไปได้ อย่างราบรื่น

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งของการปฏิวัติเขียวก็คือ การสร้างหลักประกันให้มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตไปสู่แนวทางที่การปฏิวัติเขียวกำหนดไว้ ดังนั้นการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้และวิธีการต่างๆ ในการผลิตแบบสมัยใหม่จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่งในประเด็นดังกล่าว บทบาทของภาครัฐเองก็มีส่วนสำคัญในภารกิจนี้ ดังจะเห็นได้จากการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร อยู่ในพื้นที่ต่างๆ อย่างเป็นระบบและกว้างขวางตั้งแต่ระดับ จังหวัด อำเภอ และ ตำบล ซึ่งบทบาทของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวนอกจากจะเป็นผู้ให้คำแนะนำกับเกษตรกรแล้ว ก็ยังจะต้องมีหน้าที่ในการรับทราบปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการนำวิธีการใหม่ๆ ไปใช้ มาเสนอแนะเพื่อให้มีการวิจัยและปรับปรุงกระบวนการผลิตตามแนวทางของการปฏิวัติเขียวให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ปัจจัยในเรื่องแหล่งเงินทุนก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติเขียว ทั้งนี้ภายใต้การผลิตตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม ทุนต่างๆโดยเฉพาะเงินทุนถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการผลิต ดังนั้นกระบวนการในการปฏิบัติเขียวจึงจำเป็นต้องมีการดำเนินงานในเรื่องของการจัดเตรียมแหล่งทุน ให้กับเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยจำเป็นจะต้องสร้างระบบสินเชื่อเพื่อให้กลุ่มดังกล่าวสามารถที่จะนำเงินทุนไปจัดหาปัจจัยการผลิตอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นพันธุ์พืชใหม่ฯรวมถึงเครื่องมือทางการเกษตรในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติเขียวสามารถที่จะดำเนินงานไปได้โดยไม่มีอุปสรรคในเรื่องเงินทุน

สิ่งสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการปฏิบัติเขียวก็คือ การทำให้แนวทางการผลิตดังกล่าวเป็นที่ยอมรับในชุมชนชนบทไทย ซึ่งในประเด็นนี้กระบวนการผลิตตามแนวทางปฏิบัติเขียวจะต้องทำให้ผลลัพธ์ต่างๆที่ชุมชนชนบทผลิตได้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นแล้วการทำให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการผลิตที่แตกต่างไปจากเดิมด้วยการสร้างรายได้จากการผลิตที่มากขึ้นก็จะมีส่วนสำคัญเช่นกัน ดังนั้นภายใต้กระบวนการปฏิบัติเขียวการจัดวางระบบตลาดให้รองรับต่อการนำผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้จึงมีความจำเป็น และถือว่าเป็นการตอกย้ำให้เห็นได้ว่า กระบวนการปฏิบัติเขียวเป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ในวิถีการผลิตของชนบทไทย ซึ่งจะทำให้ว่าเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมเป็นสิ่งที่เหมาะสมต่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการในการผลิตของชุมชนชนบทไทยไปสู่การผลิตเพื่อการค้าได้ในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 21-31)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าอุดมการณ์ทุนนิยมจะถูกทำให้กลายเป็นเจตจำนงหลักของรัฐในการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตของชุมชนชนบทไทย ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในแผนพัฒนาต่างๆที่รัฐกำหนดขึ้นหรือแม้แต่การนำแผนไปใช้ อย่างเช่นการทำให้เกิดการปฏิบัติเขียวดังที่กล่าวมาก็ตาม ในประเด็นต่างๆเหล่านี้อาจจะยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการผลิตที่เกิดขึ้น ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญซึ่งจะทำให้เห็นการทำงานที่แยบยลของอุดมการณ์ทุนนิยม ก็คือ การคลี่คลายให้เห็นถึงการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชุมชนชนบทไทย และถ้าหากพิจารณาถึงกระบวนการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อมีการใช้แผนพัฒนาแล้วจะพบว่า กระบวนการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชุมชนชนบทไทยจะเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้แนวทางของการปฏิบัติเขียวได้กลายเป็นที่ยอมรับ แต่ในการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชุมชนชนบทไทยนั้น สิ่งที่จะคลี่คลายให้เห็นได้อย่างชัดเจนถึงกระบวนการดังกล่าวก็คือการทำความเข้าใจในเรื่องของภาคปฏิบัติการต่างๆ ซึ่งภาคปฏิบัติการนี้จะเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นเนื้อเดียวกันกับอุดมการณ์ทุนนิยมในการถ่ายทอดอุดมการณ์ดังกล่าวไปสู่ชนบทไทย และยังถ้าหากภาคปฏิบัติการของวาทกรรมมีประเด็นต่างๆที่หลากหลายและมีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนแล้ว การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นเจตจำนงแห่งรัฐไปสู่

ชนบทไทยก็จะมีความเข้มข้นและแนบชิดมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็จะส่งผลให้วิถีในการผลิตเพื่อการค้าภายใต้
อุดมการณ์ทุนนิยมได้กลายเป็นวิถีการผลิตหลักของชุมชนชนบทไทยได้

ภาคปฏิบัติของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า ที่ว่าด้วยปัจจัยการผลิตในชุมชน ชนบทไทย

การเกิดขึ้นของการผลิตเพื่อการค้าในชุมชนชนบทไทยนี้ มิใช่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ด้วย
ตัวเองแต่จะต้องอาศัยการทำงานของภาคปฏิบัติการต่างๆ ผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมซึ่งอยู่เบื้องหลัง
ของการผลิตเพื่อการค้าให้เข้าไปอยู่ในวิถีการผลิตของชนบทไทย นอกจากนั้นสิ่งสำคัญในการทำงาน
ของภาคปฏิบัติการจะหมายถึงการสร้างความคิด ความเชื่อ วิถีปฏิบัติ รวมถึง จารีต ต่างๆ เพื่อให้
คุณค่า และความหมาย ของการผลิตเพื่อการค้าว่าเป็นวิถีการผลิตที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นแนวทางหลัก
ในการผลิตของชุมชนชนบทไทยอย่างแท้จริง ผลที่เกิดจากการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมด้วยภาคปฏิบัติ
การนี้ จะมีส่วนสำคัญต่อการจัดระเบียบแบบแผนในการผลิตให้เป็นไปตามเจตจำนงของอุดมการณ์
ทุนนิยม นอกจากนั้นภาคปฏิบัติยังได้สถาปนาให้ กลุ่มทุนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เจ้าแก้ว หรือตัวแทนของ
บริษัทค้าพืชผล รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หรือ เจ้าหน้าที่ทางด้าน
เงินทุน อย่างเช่น ธกส. และ เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตร จะเป็นผู้ที่ได้รับอำนาจในการจะพูดถึงการ
ผลิตว่าควรจะเป็นอย่างไรและ ในทิศทางใด ในขณะที่เกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่จะต้องเป็นกระทำ
ตามที่ผู้รู้ในด้านต่างๆแนะนำ ดังนั้น กฎเกณฑ์ ที่ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมได้สร้างขึ้นมา จึงเป็นสิ่งที่
บอกล่วงหน้าว่าใครจะเป็นผู้กำหนดทิศทางและแบบแผนของการผลิตภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้าใน
ท้ายที่สุด

สำหรับการคลี่คลายให้เห็นถึงการทำงานของภาคปฏิบัติการในการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้น
กับชุมชนชนบทไทยนั้น จะมีมิติต่างๆอย่างหลากหลายและมีความสัมพันธ์กัน อย่างซับซ้อน จนทำให้
วิถีการผลิตเพื่อการค้าสามารถที่จะครอบงำต่อกระบวนการผลิตของชนบทไทยได้ ถึงแม้ว่าการผลิตจะ
ยังคงเป็นการผลิตในเชิงเกษตรกรรมอยู่ก็ตาม แต่ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมที่ต้องการจะให้มีการผลิต
ให้ได้คราวละมากๆรวมถึงความรวดเร็วในการผลิต จะมีส่วนสำคัญที่ทำการผลิตของชนบทไทยต้อง
สร้างภาคปฏิบัติการมารองรับต่อกระบวนการผลิตนี้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภายใต้เจตจำนงแห่งรัฐที่
อุดมการณ์ทุนนิยมได้สอดแทรกอยู่ในแผนพัฒนาฯฉบับต่างๆ ได้ส่งผลให้ผู้ถูกกำหนดว่าเป็นผู้รู้
อย่างเช่น นักวิชาการด้านการเกษตรสมัยใหม่ ที่อยู่ทั้งในภาครัฐ และเอกชน จะต้องคิดค้น ปรับปรุง
ปัจจัยการผลิตในด้านต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการผลิตเพื่อการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทาง
ของอุดมการณ์ทุนนิยม "พันธู์พืช" ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ผู้รู้ และผู้ชำนาญเฉพาะด้าน
จะต้องคิดค้นพัฒนา พันธุ์ใหม่ๆ ขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการผลิตเพื่อการค้า และกระบวนการปฏิวัติ

เขียว ตั้งแต่ช่วงต้นๆของ พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา ทั้งนี้เนื่องจากว่าลักษณะของพันธุ์พืช โดยเฉพาะพันธุ์ข้าวที่มีอยู่แต่ดั้งเดิม ซึ่งเป็นข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่มีความหลากหลาย และมีคุณสมบัติเฉพาะที่แตกต่างกัน วิธีการผลิตแบบดั้งเดิมได้ให้ความสำคัญกับความหลากหลายของพันธุ์ข้าวแต่ละชนิด ซึ่งมีความสอดคล้องกับพื้นที่ที่จะใช้ทำนาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้การใช้เวลาปลูกในวงรอบหนึ่งปีมีความสอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ แต่ภายใต้วิธีการผลิตเพื่อการค้า ความจริงที่ในวิธีการผลิตดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่า การใช้เวลาถึงหนึ่งปีจะไม่สอดคล้องกับวิธีการผลิตเพื่อการค้า ดังนั้นการปรับปรุงพันธุ์ข้าวให้ได้ผลผลิตเร็วจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่สำคัญของการผลิตเพื่อการค้ากำหนดไว้ จากแนวคิดดังกล่าวการเปลี่ยนแปลงของพันธุ์ข้าวที่ใช้ในการผลิตเพื่อการค้าได้เกิดขึ้นกับชนบทไทยนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ของการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย โดยเฉพาะการส่งเสริมให้มีการทำนาปรังในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ที่ได้เริ่มกันอย่างจริงจังเมื่อ 30-35 ปีที่ผ่านมา ดังนั้นนัยสำคัญของพันธุ์ข้าวที่ชาวนาจะต้องปลูกเพื่อนำไปขายก็จะต้องสอดคล้องกับการทำนาปรัง ซึ่งคุณสมบัติที่สำคัญประการแรกของพันธุ์ข้าว จะต้องให้ผลผลิตได้เร็วและให้ผลผลิตต่อพื้นที่ในปริมาณมาก รวมถึงต้านทานโรคต่างๆได้ดี ส่วนในประเด็นของพื้นที่ปลูกข้าวที่กำหนดไว้ว่า พื้นที่ใดจะต้องใช้การปลูกด้วย ข้าวเบา, ข้าวกลาง หรือ ข้าวหนัก ที่ทำกันในอดีตจะไม่ใช้คุณสมบัติที่สำคัญในการกำหนดลักษณะของพันธุ์ข้าวอีกต่อไป

สำหรับการเข้ามาของพันธุ์ข้าวใหม่ๆ ผู้คนที่อยู่ในชุมชนชนบทจะมีได้เป็นผู้ริเริ่มในการได้มาซึ่งพันธุ์ข้าวใหม่ๆ แต่ภาครัฐจะมีส่วนสำคัญในการทำให้พันธุ์ข้าวเหล่านี้ได้เข้ามาสู่วิธีการผลิตของชนบทไทย ด้วยการชักจูงของรัฐที่เป็นส่วนราชการให้มีการสาธิตส่งเสริมเผยแพร่ก่อน ต่อจากนั้นก็อาศัยความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนเป็นส่วนขยายผลในการส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีการใช้พันธุ์พืชใหม่ๆกว้างขวางมากขึ้น โดยที่เมื่อชุมชนใดเริ่มมีการปลูก รวมถึงได้ผลผลิตตามที่มีการส่งเสริมแนะนำแล้ว ชาวนาก็จะใช้การบอกต่อกันด้วยการอาศัยความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และเพื่อนฝูงซึ่งทำให้การขยายพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงและใช้เวลาในการผลิตสั้น สามารถขยายตัวออกไปได้นอกจากนั้นแล้ว การได้ตัวพันธุ์ข้าวซึ่งจะใช้ปลูกเพื่อการค้านี้ กลไกต่างๆทั้งของรัฐและเอกชนจะมีส่วนสนับสนุนให้พันธุ์ข้าวเหล่านี้สามารถเข้าไปสู่วิธีการผลิตของชาวนาได้อย่างสะดวก ทั้งนี้การจัดวางระบบต่างๆที่ทำให้ชาวนาเข้าถึงพันธุ์ข้าวใหม่ๆจะมีความสำคัญอีกประการหนึ่งที่สนับสนุนวิธีการส่งเสริมเผยแพร่ให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่ชาวนาใช้วิธีการซื้อหาพันธุ์ข้าวใหม่ๆมาจากแหล่งต่างๆทั้งที่เป็นของทางราชการ และเอกชน รวมถึง จากนายทุนท้องถิ่นที่เรียกว่าเจ้าแก่ ได้ตลอดเวลา ซึ่งกลุ่มต่างๆเหล่านี้จะเป็นตัวกลางสำคัญที่ทำให้พันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูงและใช้เวลาในการผลิตสั้น เข้าไปสู่วิธีการผลิตของชาวนาได้

นอกจากนั้นการทำให้พันธุ์ข้าวใหม่ๆ เหล่านี้เข้าได้เข้าไปสู่วิถีการผลิตของชุมชนชนบทยังต้องใช้เทคนิควิทยาในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการทำให้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวนากับนายทุนท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกันในมิติต่างๆ ที่หลากหลายและมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น จนทำให้ชาวนาบางส่วนที่ไม่มีทุนมากพอ ยินยอมที่จะเสียเปรียบกลุ่มทุนต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูง ทั้งนี้เป็นเพราะเงื่อนไขในการผลิตเพื่อการค้าได้จัดระเบียบแบบแผนในการผลิต ให้ชาวนาต้องมีพันธุ์ข้าวใหม่ๆ ที่ให้ผลผลิตสูงกว่าข้าวพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวได้ทำให้ชาวนายินยอมเอาข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่ตัวเองมีอยู่ไปแลกกับพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูง กับเจ้าแก่ ในอัตราส่วน ข้าวเก่า 10 ถึง กับข้าวใหม่ 10 กก. ทั้งนี้ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้าได้ทำให้ชาวนาเห็นว่าการเสียเปรียบกลุ่มทุนดังกล่าวจะสามารถสร้างผลตอบแทนจากการผลิตได้ดีกว่าการผลิตโดยใช้ข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่ตนเองมีอยู่ นับว่าเป็นความแยบยลที่กระบวนการผลิตเพื่อการค้าได้ให้ความหมายของการเสียเปรียบของชาวนาว่าเป็นการสร้างกำไรภายใต้วิถีการผลิตที่เปลี่ยนไป

สำหรับพันธุ์ข้าวที่ชาวนานิยมปลูกตั้งแต่เริ่มมีการทำนาปรังนั้น บทบาทของผู้ที่ถูกสถาปนาว่าเป็นผู้รู้และผู้ชำนาญในเรื่องพันธุ์ข้าว โดยเฉพาะนักวิชาการสมัยใหม่ของศูนย์วิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร จะเป็นผู้ที่รับหน้าที่สำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์ข้าวเพื่อสนับสนุนต่อการทำนาปรังให้เป็นไปตามเจตจำนงของรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม การพัฒนาที่เกิดขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบัน มีพันธุ์ต่างๆ ตั้งแต่ข้าวพันธุ์ กข. อย่างเช่น ข้าวพันธุ์ กข. 35 และ กข. 45 นอกจากนั้น ยังมีพันธุ์อื่นๆ ที่มีการพัฒนาต่อมาอีก อย่างเช่น พันธุ์สุพรรณบุรี ข้าวปทุม, พิษณุโลก ซึ่งพันธุ์ข้าวต่างๆ เหล่านี้จะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปก็คือ นอกจากจะให้ผลผลิตต่อพื้นที่สูงกว่าข้าวพันธุ์พื้นเมืองแล้ว ยังจะต้องเป็นพันธุ์ข้าวที่มีลำต้นไม่สูงนัก เหมาะสำหรับการปลูกในพื้นที่ที่มีการควบคุมน้ำได้เป็นอย่างดีเช่นในเขตชลประทาน รวมถึงจะต้องสามารถต้านทานโรคต่างๆ ได้ดี ไม่ว่าจะ เป็นเชื้อรา, หรือโรคขยอกกิน (เป็นอาการที่เพลี้ยกินใบขาด) ซึ่งลักษณะเฉพาะดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้ในพันธุ์ข้าวใหม่ๆ เหล่านี้ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการเพาะปลูกในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่อย่างเช่นในเขตชลประทานและที่สำคัญจะต้องตอบสนองต่อวิถีการผลิตเพื่อการค้าตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนั้นในวิถีของการผลิตเพื่อการค้า ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมยังได้กำกับวิถีการผลิตให้ต้องเร่งสร้างผลตอบแทนจากการผลิตให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างกำไรสูงสุด (Maximum Profits) ให้กับกระบวนการผลิต ดังนั้นภายใต้แนวคิดดังกล่าวผู้ที่ถูกสถาปนาว่าเป็นผู้รู้ก็ต้องเร่งสร้างองค์ความรู้ที่ว่าด้วยการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ข้าวเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงยิ่งขึ้นและต้านทานโรคได้ดีกว่าเดิม ซึ่งในประเด็นดังกล่าวได้กลายเป็นภารกิจสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อผู้ที่ถูกสถาปนาว่าเป็นผู้รู้ต่างๆ อย่างเช่น นักวิชาการสายการเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งผู้รู้เหล่านี้มักจะมีการวิจัยและพัฒนาสายพันธุ์กัน

อย่างต่อเนื่องและเข้มข้นจริงจัง ทั้งนี้ผลสำเร็จของการพัฒนาพันธุ์ข้าวใหม่ๆของนักวิชาการได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากที่กรมวิชาการเกษตรจะต้องมีการพัฒนาพันธุ์ข้าวเพื่อให้มีพันธุ์ที่มีคุณภาพดีกว่าเดิมมากขึ้นอยู่เสมอ อย่างเช่นการทำนาที่ทำกันอยู่ในปัจจุบัน จะมีการปรับปรุงพันธุ์ข้าว จากพันธุ์พื้นเมือง ไปเป็นพันธุ์ กข. 35 และ กข. 45 จนล่าสุดในปัจจุบันก็ยังมีปรับปรุงจนเปลี่ยนมาใช้พันธุ์ขาวปทุม ซึ่งได้รับการปรับปรุงให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ผลผลิตสูง อาจถึง 90 ถังต่อไร่ นอกจากนั้นเมล็ดข้าวมีความเหมาะสมต่อการนำไปบริโภคดีกว่าข้าวพันธุ์ กข. รวมถึง มีเมล็ดแดงน้อย เมื่อนำไปขายจะได้ราคาดี แต่อย่างไรก็ตามชาวนาไม่สามารถที่จะเก็บเอาเมล็ดข้าวที่ปลูกแล้วใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ในการปลูกครั้งต่อไปได้ ทั้งนี้ผลผลิตที่ได้ในครั้งต่อไปจะมีเมล็ดแดงมากส่งผลให้ได้ราคาไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้ชนบทไทยยังจำเป็นต้องพึ่งพา รัฐและกลุ่มทุนต่างๆ ในการได้มาซึ่งพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูงอยู่ต่อไป

การปรับเปลี่ยนพันธุ์ข้าวจากการทำนาเพื่อบริโภคในครัวเรือนไปสู่การทำนาเพื่อการค้าอย่างเต็มรูปแบบนี้ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความแยบยลที่รัฐและกลุ่มทุนต่างๆกระทำต่อวิถีการผลิตของชนบทไทย โดยผ่านภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยเรื่องของพันธุ์พืช ซึ่งในส่วนของพันธุ์พืชที่ใช้เพื่อการผลิตเพื่อการค้านี้มิใช่เกิดขึ้นได้ด้วยเหตุผลในเชิงเทคนิควิธีทางวิชาการที่ว่าด้วยการเกษตรอย่างตรงไปตรงมา แต่การเกิดขึ้นของพันธุ์พืชโดยเฉพาะพันธุ์ข้าวที่เป็น ข้าวพันธุ์ กข.ต่างๆ รวมทั้งพันธุ์ที่ได้จากการพัฒนาจากสวนราชการและบริษัทค้าพืชผลทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องต่างเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมทั้งสิ้น

นอกจากการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นในชุมชนชนบทไทยจะต้องอาศัยภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยพันธุ์พืชที่ให้ผลผลิตสูงและใช้ระยะเวลาในการผลิตสั้นดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้า การอาศัยภาคปฏิบัติการใดเพียงภาคปฏิบัติการหนึ่งอย่างโดดๆ อาจไม่สามารถทำให้การปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตเกิดขึ้นได้ได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการอาศัยภาคปฏิบัติการในด้านต่างๆอย่างหลากหลายให้มีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสอดคล้อง ก็จะทำให้การปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้ามีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น และในการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตที่เกิดขึ้นในชนบทไทยนี้ ผู้รู้ในการผลิตเพื่อการค้าจะต้องสร้างความเชื่อมโยงของภาคปฏิบัติการอื่นๆนอกจากจะอาศัยภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยพันธุ์พืชแล้ว การใช้ภาคปฏิบัติการในเรื่องของ “ปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง และสารเคมี” ก็จะเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งจะนำไปสู่การตอบสนองต่อเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม ทั้งนี้การใช้ภาคปฏิบัติการที่กล่าวถึงตัวพันธุ์พืชเพียงประการเดียวไม่อาจจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ แต่การใช้ ปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง และสารเคมี จะเป็นอีกภาคปฏิบัติการหนึ่งที่สนับสนุนต่อการใช้ภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยพันธุ์พืชใหม่ๆให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งก็จะทำให้การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชนบทไทยเป็นไปได้ดียิ่งขึ้นเช่นกัน

สำหรับใน การใช้ปุ๋ย ยา สารเคมีที่เกิดขึ้นนั้น จะพบได้จากชุมชนชนบทในหลายๆแห่งที่มีการทำนา ปรัง อย่างเช่นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ปฏิรูปเกษตรกรรม ซึ่งชาวนาในพื้นที่ดังกล่าวมักจะกล่าวถึงการทำนา ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่า

การปลูกข้าวที่ได้มากก็เนื่องมาจาก ในปัจจุบันมีการใช้ยา ฮอริโมน และ สารเคมีที่ช่วย ให้ได้ผลผลิตดีขึ้น แต่รายจ่ายก็ต้องเพิ่มขึ้นด้วย แต่มันจำเป็นถ้าไม่ใช้ก็ไม่ค่อยได้ผล อย่างพื้นที่นา 50 ไร่ ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่เป็น ค่ายาฆ่าหญ้า, ยากันเพลี้ยลงข้าว ตกเป็นพันบาทขึ้นไป

นอกจากยาที่ชาวนาใช้มากเพื่อกำจัดวัชพืชและป้องกันแมลงแล้ว การใช้ปุ๋ยต่างๆที่เป็น ปุ๋ยเคมีก็มีความสำคัญ และถือว่าเป็นภาคปฏิบัติหนึ่งของการผลิตเพื่อการค้า ทั้งนี้ภายใต้ความรู้ สมัยใหม่ที่กล่าวถึงการปฏิวัติเขียว ได้กำหนดให้การใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และสารเคมี ได้กลายเป็นปัจจัย หนึ่งที่ทำให้การผลิตเพื่อการค้าเกิดประสิทธิภาพตามเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม ดังนั้น ตัวผู้รู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้า จะต้องเร่งสร้างและนำความรู้ที่ว่าด้วยการใช้ ปุ๋ยเคมี และยา ฆ่าแมลงต่างๆ มาใช้ในการผลิตได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงต้องกำหนดแบบแผนและจัดแบ่งประเภท ของสารเคมีต่างๆให้มีลักษณะเฉพาะที่สะดวกต่อการนำมาใช้ในการผลิต นอกจากนั้นผลลัพธ์ที่ได้จาก การใช้สารเคมีเหล่านี้ ก็จะต้องเป็นไปตามเป้าหมายที่เป็นเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม กำหนดไว้

สำหรับปุ๋ยที่ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นและได้รับการส่งเสริมให้ใช้ร่วมกับการทำนาปรังมักจะเป็น ปุ๋ยยูเรีย และปุ๋ยสูตรต่างๆ เช่น สูตร 16-16-16 เป็นต้น การใช้ปุ๋ยเพื่อการทำนาอย่างที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน จะเริ่มประมาณ 20 ปี แต่ที่ใช้กันมากจะเริ่มในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ในช่วงเวลาดังกล่าว ความรู้ที่ว่าด้วยการตลาดสมัยใหม่ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมได้เข้ามามีบทบาทต่อการผลิตมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความรู้ที่ว่าด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบต่างๆ ที่ทั้งทางราชการและบริษัทค้า พืชผลทางการเกษตรได้นำมาใช้กันอย่างเข้มข้นและจริงจัง ซึ่งมีวิธีการต่างๆตั้งแต่การจัดทำแปลง สาธิตการใช้ปุ๋ยและสารเคมี โดยบริษัทค้าพืชผลในพื้นที่จริงที่ชาวนาทำนา หรือการส่งตัวแทน จำหน่ายไปแนะนำให้กับชาวนาถึงบ้านของชาวนา ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะส่งผลให้ชาวนาทราบว่าการ ใช้ปุ๋ยแต่ละชนิดนั้นจะมีคุณสมบัติแตกต่างกันอย่างไร เช่น ปุ๋ยยูเรีย จะเร่งให้ข้าวโตเร็ว โดยหลังจาก การหว่านข้าวครั้งแรกชาวนาจะรับคำแนะนำว่าต้องมีการใช้ปุ๋ยยูเรียทันที สำหรับในส่วนของการฆ่า แมลงนั้นกลไกต่างๆที่เป็นผลมาจากเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมไม่ว่าจะเป็นการวาง โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจต่างๆ หรือการกำหนดแนวทางในการผลิตที่ชัดเจนไว้แผนพัฒนาฯ ต่างๆ โดยเฉพาะการส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชน จะมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ชาวนาสามารถเข้าถึง แหล่งปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และสารเคมีได้ง่ายและสะดวกขึ้น ชาวนาก็สามารถปรึกษากับผู้ขายได้โดยตรง

หรืออาจจะปรึกษากับนายทุนท้องถิ่นที่เรียกว่าเจ้าแก้วก็สามารถจะทำได้เช่นกัน ทั้งนี้ภายใต้วิธีการผลิตเพื่อการค้าได้ทำให้ช่องทางในการติดต่อระหว่างกลุ่มทุนต่างๆกับเกษตรกรสามารถกระทำได้หลายทาง ไม่ว่าจะเป็นการใช้เส้นทางคมนาคมที่สะดวกกว่าเดิม หรือการใช้เครื่องมือติดต่อสื่อสารอื่นๆ ก็จะสามารถทำให้ชาวนารับคำแนะนำได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนั้นเรื่องต่างๆที่ชาวนาจะได้รับคำแนะนำและได้รับความช่วยเหลือจะมีประเด็นที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น อย่างเช่นการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับโรคพืชต่างๆที่เกิดกับข้าว เช่น ใบไหม้ ใบแดง เจ้าแก้วก็สามารถแนะนำให้กับชาวนาได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ยา รวมถึงมีตัวยาที่จะให้บริการกับชาวนาได้ทั้งระบบเงินสด และระบบเครดิต นอกจากนั้นการใช้ฮอร์โมนเพื่อเร่งให้ผลผลิตให้ดีขึ้นก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มีเริ่มมีความสำคัญในช่วงประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งในประเด็นของสารเคมีใหม่นี้เจ้าแก้วที่อยู่ในพื้นที่ จะมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำกับชาวนาเป็นพวกแรกๆ ทั้งนี้ตัวเจ้าแก้วจะมีความใกล้ชิดกับชาวนามากกว่ากลุ่มทุนอื่นๆในทุกๆด้าน ทั้งหมดนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงการทำงานของภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วย ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และสารเคมี ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตที่เป็นเจตจำนงของรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม และในประเด็นของภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยเรื่อง ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และ สารเคมีนี้นับได้ว่าเป็นภาคปฏิบัติการหนึ่งที่ต้องมีขึ้น เพื่อให้ลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการค้าไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ หรือการใช้ระยะเวลาในการผลิตสั้นลงสามารถเกิดขึ้นได้ นอกจากนั้นการเกิดขึ้นของภาคปฏิบัติการดังกล่าว จะต้องมีความสอดคล้องกับภาคปฏิบัติการอื่นๆและสอดคล้องกับตัวอุดมการณ์ทุนนิยมที่ควบคุมวิธีการผลิตเพื่อการค้าได้อย่างเชื่อมโยงกัน

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่กล่าวถึงภาคปฏิบัติการในการผลิตเพื่อการค้า ก็คือ แรงงาน เนื่องจากแรงงานที่ใช้ในการผลิตแบบดั้งเดิมที่เป็นแรงงานคนและแรงงานสัตว์ ซึ่งในวิธีการผลิตเพื่อการค้าการใช้แรงงานเหล่านี้ จะถูกให้ความหมายว่าเป็นวิธีที่ไม่สอดคล้องกับเจตจำนงของรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม ทั้งนี้ตามแนวทางของการปฏิวัติเขียวการผลิตจะต้องได้ผลผลิตคราวละมากๆและใช้เวลาในการผลิตที่สั้นลง ดังนั้นการปรับเปลี่ยนการใช้แรงงานไปใช้เครื่องจักรกลจึงถือว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมเพื่อให้เป็นไปตามเจตจำนงดังกล่าว สำหรับในส่วนของการใช้เครื่องจักรที่เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการผลิตเพื่อการค้า ก็คือ การเปลี่ยนจากการใช้แรงงานของวัวควาย มาเป็น “รถไถ” การใช้รถไถจะเริ่มขึ้นมาเมื่อประมาณ 30-35 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เริ่มมีการทำนาปรัง ดังนั้นการเกิดขึ้นของรถไถจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับกระบวนการในการทำนาปรัง หรืออาจกล่าวได้ว่า การใช้ภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยพันธุ์พืชใหม่ๆ รวมถึงการใช้ภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วย ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และ สารเคมี จะเกิดประสิทธิภาพได้นั้น ก็จำเป็นต้องอาศัยภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยแรงงานเครื่องจักรมาสนับสนุนจึงจะประสบผลสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น

การเปลี่ยนแปลงแบบแผนในการใช้แรงงานของการผลิตดังกล่าว จะมีลักษณะที่เป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการใช้รถไถใหญ่เข้ามารับจ้างชาวนาไถนาก่อน และสิ่งที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนก็คือ การใช้เวลาจะเร็วกว่าการใช้แรงงานสัตว์มาก ซึ่งถือว่าเป็นความจริงที่ยอมรับกันในหมู่ชาวนาโดยทั่วไป และในประเด็นของความรวดเร็วนี้ จะเป็นการกระตุ้นให้ชาวนาต้องนำรถไถมาใช้ในการผลิตประกอบกับการทำงานของภาคปฏิบัติการอื่นๆ ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพของการผลิตดีขึ้น อย่างไรก็ตามในช่วงแรกๆที่มีการปรับเปลี่ยน ชาวนาบางส่วนที่ไม่มีทุนมากก็อาจยังใช้แรงงานสัตว์อยู่บ้าง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตในเรื่องของแรงงานจะไม่ใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบในคราวเดียวแต่จะใช้การเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นในช่วงแรกจึงเป็นการผสมผสานระหว่างแรงงานสัตว์กับการใช้รถไถ แต่เมื่อชาวนาได้ผลตอบแทนจากผลผลิต รวมถึงการมีระบบสินเชื่อแล้ว ก็จะทำให้ชาวนาส่วนใหญ่นิยมที่จะเปลี่ยนมาใช้รถไถมากขึ้น นอกจากนั้นในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาการใช้รถไถขนาดใหญ่เริ่มจะไม่ค่อยเป็นที่นิยม ทั้งนี้เนื่องจากว่ามีขนาดใหญ่ไม่คล่องตัวประกอบกับมีค่าใช้จ่ายสูง จึงเริ่มมีการปรับเปลี่ยนจากการใช้รถไถขนาดใหญ่มาเป็น ควายเหล็กหรือรถไถเดินตามมากขึ้น ทั้งนี้ควายเหล็กจะมีความคล่องตัวมากกว่า และเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า นอกจากนั้น ควายเหล็กยังใช้ประโยชน์ได้ในหลายๆด้านอย่างเช่น ใช้ในการสูบน้ำเป็นต้น ในส่วนเครื่องยนต์ของควายเหล็กที่ชาวนานิยมใช้กัน อย่างเช่น เครื่องยนต์ยี่ห้อคูโบต้า ราคาเครื่องละ 10,000-30,000 บาท ซึ่งถูกกว่ารถไถ รวมถึงมีวางขายตามตลาดการเกษตรในท้องถิ่น ชาวนาสามารถหาซื้อได้ง่ายประกอบกับการมีระบบสินเชื่อให้กับชาวนา ส่งผลให้ชาวนาสามารถการปรับเปลี่ยนการใช้แรงงานสัตว์ไปสู่การใช้แรงงานเครื่องจักรได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

นอกจากนั้นแล้วสถานการณ์ในการทำนาแบบปัจจุบันได้ถูกผลกระทบจากภายนอกไม่ว่าจะเป็นความต้องการของตลาดที่มีมากขึ้น การส่งเสริมเผยแพร่วิทยาการใหม่ๆที่นำมาใช้ในการผลิต ได้ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องใช้รถไถมีมากยิ่งขึ้น แต่ชาวนาในหลายๆพื้นที่ก็ยังขาดแคลนในเรื่องปัจจัยด้านเงินทุน ดังนั้นการจัดทำสินเชื่อเพื่อให้เกษตรกรสามารถการจัดหารถไถเดินตามมาใช้ในการผลิตจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งสินเชื่อดังกล่าวจะมีทั้งในส่วนของรัฐ เช่น สินเชื่อจาก ธกส. หรือ สหกรณ์การเกษตร รวมถึงสินเชื่อจากภาคเอกชน อย่างเช่นกลุ่มที่เรียกว่าเจ้าแก๊วด้วยเช่นกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำรถไถเข้ามาใช้ในการผลิตเพื่อการค่าน้ำมันได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ด้วยตัวภาคปฏิบัติใดเพียงโดดๆ แต่การเกิดขึ้นของภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยรถไถนี้จำเป็นจะต้องอาศัยภาคปฏิบัติการอื่นๆเข้ามาสนับสนุนด้วย ดังเช่น การอาศัยระบบสินเชื่อเป็นต้น นอกจากนั้นภาคปฏิบัติที่ว่าด้วยรถไถนี้ก็มิใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วจะไม่มีมีการปรับเปลี่ยนใดๆเลย แต่ตัวภาคปฏิบัติดังกล่าวยังมีความเป็นพลวัต (dynamic) ที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบและแบบแผนต่างๆไป เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตตามแนวทางทุนนิยมให้ดียิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าการนำรถไถมาใช้นั้นจะมีการปรับปรุงขนาด แบบ

และวิธีการในการใช้อยู่เสมอ ทั้งนี้เมื่อชาวนาได้รับความรู้และวิธีการเทคโนโลยีที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ตัวรถไถก็จะมีการปรับตัวไปด้วยเช่นกัน

สำหรับการที่จะทำให้ภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยการใช้เครื่องจักรกลในการผลิตมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อำนาจของความรู้ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้าจะต้องสร้างความจริงให้เห็นว่า การใช้เครื่องจักรกลมีความจำเป็นจะต้องนำมาใช้ในทุกขั้นตอนของการผลิตมิใช่เฉพาะขั้นตอนใดเพียงขั้นตอนหนึ่งเท่านั้น ซึ่งในประเด็นดังกล่าวชุมชนชนบทจำเป็นต้องใช้ความรู้ในเชิงเทคนิควิธีต่างๆ เพื่อสร้างเครื่องจักรกลที่จะนำมาใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของการผลิตให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังจะเห็นได้ว่านอกจากรถไถแล้ว ช่างฝีมือในชุมชนเองก็ยังมี การคิดค้นนวัตกรรมที่จะนำมาใช้ในขั้นตอนอื่นๆ อย่างเช่นการนำ “รถเกี่ยวข้าว” มาใช้ ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องจักรอีกประเภทหนึ่งที่เข้ามาทดแทนแรงงานคนในการเกี่ยวข้าว นอกจากนั้นแล้วสิ่งซึ่งเป็นการตอกย้ำให้มีการนำรถเกี่ยวข้าวเข้ามาใช้ในชุมชนก็คือ ค่าใช้จ่ายในการจ้างรถเกี่ยวข้าวจะถูกกว่าการจ้างด้วยการใช้คนเกี่ยว ทั้งนี้ค่าจ้างรถเกี่ยวข้าว จะตกราคาประมาณไร่ละ 250 บาท หากจ้างคน จะต้องจ้างราคาไร่ละ 300-400 บาท ขึ้นไป ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือชาวนาที่มีรถเกี่ยวข้าวเป็นของตนเองก็สามารถนำไปรับจ้างเกี่ยวข้าวได้ ซึ่งจะทำให้ได้รับประโยชน์ในรูปของค่าจ้างและกำไรในเกี่ยวข้าวอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันชาวนาส่วนใหญ่ก็จะได้ประโยชน์ในเรื่องของความประหยัดและความรวดเร็วซึ่งจะสามารถตอบสนองต่อกลไกตลาดได้ดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าภายใต้ลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการค้าโดยเฉพาะในเรื่องของการใช้ระยะเวลาในการผลิตที่รวดเร็วขึ้นนั้น การอาศัยภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยการใช้แรงงานเครื่องจักรจะเป็นภาคปฏิบัติการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการผลิตเพื่อการค้า และการเกิดขึ้นของภาคปฏิบัติการดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อเจตจำนงของรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม ดังนั้นการที่รัฐ ไม่ว่าจะเป็น ธกส. หรือ สหกรณ์การเกษตรจะเข้ามามีส่วนในการเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อให้เกษตรกรจัดหาเครื่องจักรต่างๆ มาใช้ในการผลิต จึงเป็นสิ่งที่ถูกให้ความหมายว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและจำเป็น ทั้งนี้เนื่องจากว่าตัวภาครัฐเองถือได้ว่าเป็นกลไกอย่างหนึ่งของอุดมการณ์ทุนนิยมที่ควบคุมวิถีการผลิตอยู่ และการที่ภาครัฐปล่อยสินเชื่อเพื่อให้เกษตรกรจัดหาเครื่องจักรมาใช้ในการผลิต จึงเป็นการตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นอุดมการณ์หลักของกระบวนการผลิตเพื่อการค้า

ภาคปฏิบัติของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า ที่ว่าด้วยโครงสร้างพื้นฐานการผลิตในชุมชนชนบทไทย

นอกจากปัจจัยการผลิตต่างๆ จะเป็นภาคปฏิบัติการหนึ่งในกระบวนการผลิตเพื่อการค้าที่มีความสำคัญ ต่อการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นเจตจำนงของรัฐไปสู่ชนบทไทยแล้ว การวาง

โครงสร้างพื้นฐานทางการผลิตก็เป็นอีกภาคปฏิบัติการหนึ่งที่จะทำให้กระบวนการผลิตของชนบทไทยเป็นไปตามเจตจำนงของอุดมการณ์ทุนนิยม การผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตในปริมาณคราวละมาก ๆ นั้น จะไม่สามารถอาศัยแต่เพียงการปรับปรุง ปัจจัยการผลิตที่เป็นภาคปฏิบัติการเฉพาะในส่วนของ ตัว พันธุ์พืช, ปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง และแรงงานที่ใช้ในการผลิตแต่เพียงเท่านั้น แต่การวางโครงสร้างพื้นฐานทางการผลิตที่เอื้ออำนวยให้การผลิตเป็นไปตามเจตจำนงของรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้กระบวนการผลิตของชนบทไทยมีวิถีการผลิตให้เป็นไปตามเจตจำนงดังกล่าวได้เข้มข้นยิ่งขึ้น สำหรับการผลิตสมัยใหม่ตามแนวทางของการปฏิวัติเขียว การจัดการในระบบของการใช้น้ำในการเกษตรจะเป็นเงื่อนไขสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่จะต้องอาศัยผู้รู้ที่มีลักษณะเฉพาะที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการจัดการชลประทานสมัยใหม่ เข้ามาควบคุมจัดการกับระบบการใช้น้ำโดยเฉพาะในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ ทั้งนี้การผลิตสมัยใหม่เป็นการผลิตที่มีได้อิงอยู่กับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ แต่ความรู้ในระบบการจัดการใช้น้ำแบบสมัยใหม่จะเป็นไปโดยการอาศัยเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีความสลับซับซ้อนซึ่งความรู้ชุดเดิมก่อนการปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้าไม่มี

ดังนั้น “ระบบชลประทานสมัยใหม่” จะเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้การผลิตเพื่อการค้ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการผลิตที่จะเกิดขึ้นในชุมชนชนบทไทย จากเงื่อนไขดังกล่าว คลองชลประทานในแบบดั้งเดิมและคลองตามธรรมชาติที่มีอยู่จะไม่สามารถตอบสนองต่อกระบวนการผลิตที่เปลี่ยนไป อย่างเช่น การทำนาปรังได้ จากเหตุผลดังกล่าวในช่วง พ.ศ. 2507- พ.ศ. 2510 เป็นช่วงที่มีการส่งเสริมการทำนาปรังกันอย่างจริงจัง ตัวภาครัฐจึงจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการปรับเปลี่ยนระบบชลประทานเพื่อให้ตอบสนองต่อการผลิตที่เปลี่ยนไป ในช่วงเวลาดังกล่าวกรมชลประทานเริ่มมีการลอกคลองต่างๆ มากขึ้นโดยเฉพาะคลองในเขตพื้นที่เขตชลประทาน ดังนั้นภายใต้กระบวนการผลิตเพื่อการค้า หากชาวนาและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือภาคเอกชนต่างๆ สามารถที่จะควบคุมระบบการใช้น้ำได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับ ปัจจัยการผลิตอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นพันธุ์พืช ปุ๋ย และ ยาฆ่าแมลงแล้ว กระบวนการของการปฏิวัติเขียวโดยเฉพาะการผลิตที่ได้ผลผลิตคราวละมาก ๆ ก็จะเป็นความจริงที่ชาวนาจะใช้กระบวนการผลิตดังกล่าวให้เป็นวิถีการผลิตของตนได้

ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้า การทำนาปรังและการทำนาขนาดใหญ่ (Plantation) ที่เกิดขึ้นในหลายๆ พื้นที่ของชนบทไทย มักจะต้องอาศัยระบบชลประทานที่มีการจัดการในการใช้น้ำได้ดีจึงจะทำให้การทำนาปรังได้ผล ซึ่งจะสังเกตได้ว่าในพื้นที่การทำนาปรังส่วนใหญ่มักจะเป็นเขตปฏิรูปการเกษตร หรือเขตชลประทาน นอกจากนั้นในเขตชลประทานเองจำเป็นต้องมีการวางระบบควบคุมการใช้น้ำและระบายน้ำได้ดี ทั้งนี้การปลูกเศรษฐกิจโดยเฉพาะการทำนาปรัง การควบคุมน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกจะต้องไม่มากไม่น้อยเกินไป และจะต้องนำน้ำเข้าและออกได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

ดังนั้นการทํานาปรังที่เป็นแบบสมัยใหม่นี้จะต้องอาศัยองค์ความรู้ที่ว่าด้วยระบบชลประทาน ซึ่งจะมี ความเป็นเทคนิควิธีเฉพาะมากกว่าระบบชลทานแบบดั้งเดิม ทั้งนี้กลไกของระบบชลประทานสมัยใหม่ นั้นนอกจากจะสามารถนํานํ้าเข้าพื้นที่นาได้ตามต้องการแล้ว การนํานํ้าออกจากพื้นที่นาได้ตามเวลาที่ กำหนดก็จะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งของระบบชลประทานดังกล่าว ดังนั้นในความหมายของระบบ ชลประทานสมัยใหม่จะเป็นเรื่องของเทคนิควิธีที่จะต้องให้ผู้ชำนาญเฉพาะเข้ามาดำเนินการ โดยตัว ผู้คนในชุมชนจะต้องเป็นทําคำแนะนำที่ผู้รู้ด้านชลประทานแนะนำ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวจะพบว่า ระบบชลประทานโดยเฉพาะในพื้นที่เกษตรกรรมที่มีการปฏิรูปมักจะมีทั้ง คลองส่งนํ้า และคลองระบาย นํ้าที่แยกออกจากกัน แต่ทั้งคลองระบายนํ้าและคลองส่งนํ้าจะอยู่ในพื้นที่เดียวกัน นอกจากระบบ ชลประทานจะต้องมีทั้งคลองส่งนํ้าและระบายนํ้าแล้ว การสร้างคลองขนาดเล็กที่เชื่อมโยงกับคลอง ส่งนํ้าและคลองระบายนํ้าภายในพื้นที่นาซึ่งชาวนาในพื้นที่ภาคกลางเรียกว่า “คลองแอน” หรือที่ใน ระบบชลประทานเรียกว่า “คลองไส้ไก่” นั้น ก็มีความสำคัญเช่นกันในระบบชลประทานสมัยใหม่ ทั้งนี้การนํานํ้าจากคลองส่งนํ้าเข้าพื้นที่นาและการนํานํ้าจากพื้นที่นาลงสู่คลองระบายนํ้าจะอาศัยคลอง แอนหรือคลองไส้ไก่อันในการระบายนํ้า จากความสำคัญของการจัดระบบชลประทานสมัยใหม่ที่ต้อง อาศัยคลองขนาดเล็กในการนํานํ้าเข้าพื้นที่และออกจากพื้นที่นํานี้ ชุมชนชนบทไทยในหลายแห่งได้มี การปรับปรุงคลองแอนหรือคลองไส้ไกดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น ตั้งแต่ การนํารถแบคโฮมาขุดลอกคลอง โดย ขุดเป็นคันดิน บางแห่งจะมีการเทพูนซิเมนต์เพื่อให้เกิดความแข็งแรง ซึ่งการปรับปรุงดังกล่าวได้ถูก กำหนดไว้ว่า ชุมชนจะละเลยมิได้แต่มีความจำเป็นที่จะทำให้ระบบชลประทานของชาวนาจจะต้องมี ความเชื่อมโยงกับระบบชลประทานของรัฐที่เป็นคลองส่งนํ้าและระบายนํ้าได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ได้ผล ผลิตที่มากขึ้นส่งผลให้การผลิตของชาวนาเองสามารถทำกำไรได้มากขึ้นด้วย

จากที่กล่าวมานี้ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้า การผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคราวละมาก ๆ ซึ่งเป็น ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของอุดมการณ์ทุนนิยม ได้นำไปสู่การสร้างภาคปฏิบัติที่ว่าด้วยระบบ ชลประทานที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการเกิดขึ้นของระบบชลประทานสมัยใหม่มิได้เกิดขึ้นด้วยกลไก ของระบบความรู้ที่ว่าด้วยการบริหารและการจัดนํ้าเพื่อการเกษตรอย่างปกติตรงไปตรงมาแต่เพียง อย่างเดียว แต่การเกิดขึ้นของระบบชลประทานสมัยใหม่เป็นการเกิดขึ้นภายใต้การครอบงำของ อุดมการณ์ทุนนิยมที่ต้องการจะส่งผ่านอุดมการณ์ดังกล่าวไปสู่ชนบทไทยด้วยการอาศัยภาคปฏิบัติ การที่ว่าด้วยระบบชลประทาน นอกจากนั้นภายใต้ภาคปฏิบัติที่ว่าด้วยระบบชลประทานนี้ ได้ทำ ให้ภาครัฐสามารถเชื่อมโยงเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมให้เข้ากับวิถีการผลิตของ ชาวบ้านในชนบทด้วยกลไกของระบบชลประทาน ดังเช่นในการทำคลองแอน หรือคลองไส้ไก่ให้ เชื่อมโยงกับระบบชลประทานของรัฐรวมถึงการปรับปรุงให้คลองแอนหรือคลองไส้ไก่ของตนเองมีความ มั่นคงแข็งแรงมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นภายใต้ภาคปฏิบัติที่ว่าด้วยระบบชลประทานนี้ รัฐสามารถที่

จะควบคุมและบังคับวิธีการผลิตของเกษตรกรด้วยการควบคุมผ่านระบบชลประทานดังกล่าวได้ ดังนั้นหากรัฐมีอุดมการณ์ที่จะทำให้การผลิตเป็นไปตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมแล้ว ระบบชลประทานจะเป็นภาคปฏิบัติการหนึ่งของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้าในแง่ของการจัดโครงสร้างพื้นฐานทางการผลิตที่จะทำให้เจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมสามารถส่งผ่านไปสู่มชนบทไทยได้

นอกจากนั้นแล้วภายใต้วิธีการผลิตเพื่อการค้า การนำผลผลิตที่ชุมชนผลิตได้เข้าสู่ระบบตลาดจะเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของวิธีการผลิตดังกล่าว ทั้งนี้หากผลผลิตที่ชุมชนผลิตได้ไม่สามารถนำเข้าสู่กลไกตลาดแล้ว ก็จะทำให้กระบวนการผลิตเพื่อการค้าไม่สามารถตอบสนองต่อเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมได้ ดังนั้นการเชื่อมโยงผลผลิตเข้าสู่ระบบตลาดโดยเฉพาะระบบตลาดที่มีความเชื่อมโยงกับระบบทุนนิยมโลก อย่างเช่นการวางระบบขนส่งเพื่อให้การส่งออกสินค้าที่ชุมชนชนบทผลิตได้ จะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การผลิตเพื่อการค้าเกิดประสิทธิภาพตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม ดังนั้นการจัดให้มีภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วย “ถนน” จะเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการนำผลผลิตเข้าสู่ระบบตลาด ทั้งนี้เนื่องจากว่าการมีถนนจะทำให้กระบวนการในการรับซื้อพืชผลทางการเกษตรจากชาวนาโดยพ่อค้าคนกลางทำได้สะดวกขึ้น ซึ่งก็จะส่งผลให้ผลผลิตจากชุมชนสามารถนำเข้าสู่ระบบตลาดสมัยใหม่ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้าอย่างเต็มรูปแบบการขนส่งโดยทางน้ำจะเป็นเส้นทางหลัก และการขนส่งโดยทางน้ำจะใช้เวลาในการขนส่งนานกว่าทางถนนค่อนข้างมาก นอกจากนั้นเมื่อมีถนนเข้าถึงแหล่งชุมชนการนำสินค้าประเภทต่างๆ ทั้งที่เป็นปัจจัยการผลิตไม่ว่าจะเป็น ปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง และสารเคมี ก็สามารถนำมาจำหน่ายให้กับชาวนาได้ง่ายขึ้น นอกจากสินค้าที่เป็นปัจจัยในการผลิตโดยตรงแล้ว สินค้าอื่นๆ ที่ไม่ใช่ปัจจัยการผลิตแต่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น เสื้อผ้า หรือแม้แต่ อาหารการกินบางประเภทที่ชุมชนไม่สะดวกในการผลิต เนื่องจากเวลาน้อยลง ชาวนาก็สามารถที่จะซื้อหามาได้ง่าย และสะดวกยิ่งขึ้น อย่างเช่น พืชผักสวนครัวต่างๆ รวมถึงข้าวที่ชาวนาบริโภค เช่น ข้าวหอมมะลิ ซึ่งชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมมักจะไม่นิยมปลูกไว้บริโภค ชาวนาก็สามารถซื้อหามาบริโภคได้โดยผ่านการทำงานของภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยเรื่องถนน ดังนั้นกระบวนการในการผลิตเพื่อการค้าจะสามารถสร้างลักษณะสำคัญของการผลิตดังกล่าว โดยเฉพาะในเรื่องของ การนำผลผลิตเข้าสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็ว หรือแม้แต่การแยกผู้ผลิตออกจากผู้บริโภคอย่างเช่นกรณีของการนำสินค้าทั้งที่เป็นอุปโภคและบริโภค รวมถึงปัจจัยในการผลิตเพื่อการค้าเข้าไปสู่ชุมชน ก็เป็นไปโดยอาศัยภาคปฏิบัติการของวาทกรรมที่ว่าด้วยเรื่องถนน ซึ่งก็จะส่งผลโดยตรงต่อการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชุมชนชนบทไทยได้อีกช่องทางหนึ่ง

สำหรับการเกิดขึ้นของถนนในชุมชนชนบทนั้นมักจะใช้เทคนิควิธีที่มีลักษณะที่เป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป และใช้กระบวนการในการมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชน รวมถึงการสร้างความจริงให้เห็นว่าผลตอบแทนในการได้มาของถนนจะตกอยู่กับชุมชนเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้ว่าการสร้างถนนของชุมชนบทไทยในหลายๆแห่งมิได้เป็นการเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในครั้งเดียว แต่การเกิดขึ้นของถนนมักจะเป็นการเริ่มต้นจากถนนดินเป็นช่วงๆที่ชาวบ้านใช้กันเองก่อน ต่อจากนั้นทางราชการ อาทิเช่น กรมทางหลวง หรือ กรมโยธาธิการ ก็จะเข้ามาปรับปรุงถนนดังกล่าว ด้วยการลาดยาง สำหรับในช่วงแรกๆถนนส่วนใหญ่จะสร้างไว้เพื่อรองรับ กับ รถไถนา หรือรถอีแต่น เป็นส่วนใหญ่ ต่อจากนั้นก็จะมี การปรับปรุงเพื่อรองรับรถขนาดใหญ่ที่จะเข้ามารับซื้อพืชผลทางการเกษตรจากชาวบ้านในท้องถิ่น นอกจากนั้นแล้วการเกิดขึ้นของถนนที่เป็นอยู่ในชนบทไทยในหลายแห่งนั้น ทางราชการใช้วิธีการว่าจ้างให้บริษัทเอกชนเป็นผู้รับเหมาดำเนินการ ซึ่งถ้าหากให้เอกชนดำเนินการแล้ว ทางบริษัทเอกชน ก็มักจะจ้างแรงงานในท้องถิ่นมาช่วยในการสร้างถนนด้วย ซึ่งชาวบ้านในท้องถิ่นเองก็มักจะค่อนข้างเห็นด้วยกับการมีถนนในชุมชนของตนเองทั้งนั้นนอกจากจะใช้เพื่อการเกษตรในพื้นที่ของตนด้วยแล้ว ในระหว่างการสร้างถนน ชาวบ้านก็ยังจะมีรายได้จากการเป็นแรงงานรับจ้างในการสร้างถนนอีกด้วย

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งจะพบว่าการทำงานของภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยถนนของชุมชนชนบทนี้ จะต้องมีความเชื่อมโยงกับระบบถนนอื่นๆอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกันด้วย ซึ่งก็จะทำให้ภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยถนนสามารถตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยมได้ดียิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าถนนในชุมชนชนบทไทยหลายๆแห่งจะมีการเชื่อมโยงกับทางหลวงหลักที่มี 4 ช่องทางจราจร ทำให้การขนส่งสินค้าการเกษตรสามารถส่งถึงตลาดการเกษตรทำได้เร็วยิ่งขึ้น ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวได้ทำให้ความจริงที่กล่าวถึงการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้าด้วยการทำงานของภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยถนนมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ถนนจะเป็นอีกภาคปฏิบัติการหนึ่งในวิถีการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นกับชุมชนชนบทไทย ซึ่งการเกิดขึ้นของถนนที่เข้ามาสู่มุมบ้านในชนบทนั้นจะเป็นไปภายใต้เงื่อนไขที่สำคัญก็คือ การนำสินค้าทางการเกษตรที่ผลิตได้เข้าไปสู่ระบบตลาดได้อย่างรวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น และการเกิดขึ้นของถนนนี้ รัฐจะเป็นส่วนนำที่ทำให้มีถนนเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นบทบาทของ กรมทางหลวง กรมโยธาธิการ หรือแม้แต่ กรมทางหลวงชนบท ที่เป็นหน่วยงานใหม่ของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่เฉพาะที่จะต้องดำเนินการเรื่องถนนในชนบท ทั้งนี้กลไกของรัฐเองที่เป็นองค์กรต่างๆจะต้องทำหน้าที่ของตน เพื่อให้การผลิตของชนบทไทยเป็นไปตามอุดมการณ์ทุนนิยมซึ่งเป็นอุดมการณ์หลักของประเทศ นอกจากนั้นการทำงานของภาคปฏิบัติของที่ว่าด้วยถนนนี้ ยังได้อาศัยบทบาทของภาคเอกชนและประชาชนที่เป็นชาวบ้านในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางวาทกรรมดังกล่าว ดังนั้นการเกิดขึ้นของถนนในท้องถิ่นชนบทจึงเป็นผลพวงที่เกิดจากความพยายามของฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ

กระบวนการในการผลิตเพื่อการค้า เพื่อให้การผลิตเป็นไปตามเจตจำนงกำหนดไว้ และที่สำคัญจะทำให้
ให้อุดมการณ์ทุนนิยมสามารถส่งผ่านไปสู่ชุมชนชนบทไทยได้

นอกจากถนนจะเป็นภาคปฏิบัติการที่สำคัญประการหนึ่งแล้ว การเข้ามาของ “ไฟฟ้า” ก็เป็น
อีกภาคปฏิบัติการหนึ่งที่ทำให้เกิดการผลิตเพื่อการค้า ถึงแม้ว่าไฟฟ้าจะไม่มีส่วนสนับสนุนกับการ
ผลิตโดยตรงแต่ตัวไฟฟ้าจะมีส่วนสำคัญที่นำไปสู่การใช้เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น
โทรทัศน์ ตู้เย็น ซึ่งทั้งหมดนี้จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้ ชาวบ้านที่อยู่ในชนบทต้องการได้มาซึ่งเงินตราเพื่อ
นำไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ดังนั้นการที่ชุมชนต้องการเงินตราเพื่อใช้ในการ
แลกเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้นนี้ การผลิตเพื่อการค้าจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ทำให้ผู้คนใน
ชนบทต้องเลือกเอาเป็นวิธีการผลิตของตนเองเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินตราในการนำไปแลกเปลี่ยนกับสิ่ง
อำนวยความสะดวกที่กล่าวมาข้างต้น สำหรับการเข้ามาของไฟฟ้ามักจะเข้ามาในชุมชนชนบทใน
ลำดับสุดท้ายเป็นส่วนใหญ่ บางชุมชนในพื้นที่ปฏิรูปเกษตรกรรม ไฟฟ้าจะเข้ามาประมาณ พ.ศ.
2523 - 2525 และการได้มาของระบบไฟฟ้าจะต้องเป็นความริเริ่มของผู้คนในชุมชนเอง ซึ่งผู้นำชุมชน
เช่น กำนัน และ ผู้ใหญ่บ้าน มักจะมีบทบาทสำคัญที่จะเข้าไปติดต่อกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น
การเข้ามาของไฟฟ้าจะเป็นการเข้ามาด้วยความต้องการของชาวบ้านเองซึ่งแตกต่างจากถนนที่ทาง
ราชการจะเป็นผู้ดำเนินการให้ก่อน และในการติดตั้งระบบไฟฟ้าของชุมชนชนบทจะต้องเสียค่าใช้จ่าย
ครัวเรือนละ 2,000-3,000 บาทจึงจะสามารถติดตั้งได้ สาเหตุที่ไฟฟ้าได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ
ในลำดับท้ายๆ ก็เนื่องจากว่า ภายใต้กระบวนการในการผลิตเพื่อการค้าไฟฟ้าจะมีได้ถูกให้ความหมาย
ว่าเป็นปัจจัยหลักในการผลิตโดยตรงแต่ยังคงมีความสำคัญกับการผลิตในทางอ้อม ในขณะที่ ถนน
ระบบชลประทาน จะมีส่วนสำคัญในการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตโดยตรงมากกว่า ดังนั้นบทบาท
ในการสนับสนุนให้มีไฟฟ้าในชนบทของรัฐจึงมีความสำคัญในระดับรองๆ ลงไป ทั้งนี้การเกิดขึ้นของ
ไฟฟ้าในชนบทเป็นผลพวงของอุดมการณ์ทุนนิยมที่กระตุ้นผู้คนในชนบทที่มีความต้องการจะเข้าถึงสิ่ง
อำนวยความสะดวกต่างๆ มากกว่าการที่รัฐจะส่งเสริมโดยตรง

ผลจากการมีไฟฟ้าในชุมชนนี้เองได้นำไปสู่การเกิดขึ้นอีกของอีกภาคปฏิบัติการหนึ่ง ก็คือ
“โทรทัศน์” ซึ่งภาคปฏิบัติการดังกล่าวนี้จะมีส่วนช่วยในการควบคุมจัดการกับการผลิตเพื่อให้เป็นไป
ในแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมได้สะดวกยิ่งขึ้น ทั้งนี้การอาศัยภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยโทรทัศน์จะมี
ส่วนช่วยสนับสนุนให้ องค์ความรู้ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมที่ว่าด้วยวิชาการตลาด และการโฆษณา
สามารถทำงานได้ด้วยกลไกของภาคปฏิบัติที่ว่าด้วยโทรทัศน์ ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐหรือบริษัทค้า
พืชผลจะสามารถกระตุ้นให้ชาวนาสามารถปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้าได้ก็คือการ
แนะนำผ่านโทรทัศน์ ทั้งนี้เมื่อชาวบ้านมีโทรทัศน์ ชาวบ้านก็มักจะคอยติดตามรายการเกี่ยวกับการให้
ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทางทางเกษตร เช่น พันธุ์พืชใหม่ๆ ปุ๋ย และยาฆ่าแมลงที่มีคุณสมบัติป้องกันโรค

ตามที่ตนเองต้องการ นอกจากนั้นรายการโทรทัศน์บางรายการจะมีการแนะนำกระบวนการและขั้นตอนใหม่ๆในการทำการเกษตร รวมถึงการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในรายการ อาทิเช่น การส่งผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้แล้ว มาชิงโชคในรายการดังกล่าว ซึ่งก็จะทำให้ชาวบ้านต้องถูกผนวก รวมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตเพื่อการค้าด้วยวิธีการของการใช้ความรู้สมัยใหม่ อย่างเช่นกระบวนการของโฆษณาผ่านภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยโทรทัศน์ได้ในที่สุด ซึ่งเหตุผลดังกล่าว โทรทัศน์จะถือได้ว่าเป็นอีกภาคปฏิบัติการหนึ่งในการผลิตเพื่อการค้า ที่ทำให้ชุมชนชนบทไทยจะต้อง ปรับวิธีการผลิตไปสู่การผลิตดังกล่าวได้อย่างแบบยล

นอกจากการมีไฟฟ้ารวมถึงการส่งเสริมให้ชาวบ้านปรับวิธีการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้าโดยใช้โทรทัศน์เป็นสื่อแล้วนั้น ยังมีอีกภาคปฏิบัติการหนึ่งที่มีความสำคัญซึ่งทำให้การผลิตเพื่อการค้าจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น นั่นคือ “โทรศัพท์” ทั้งนี้การมีโทรศัพท์จะมีส่วนสำคัญต่อการผลิตเพื่อการค้า โดยเฉพาะความรวดเร็วที่จะติดต่อพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อผลผลิตเพื่อนำไปสู่ตลาด หรือการนัดหมายให้ผู้อื่นที่จะเข้ามาช่วยในการผลิตทำได้เร็วขึ้น เช่นการนัดหมายให้รถเกี่ยวข้าวเข้ามาเกี่ยวข้าวในพื้นที่ของตน ซึ่งในปัจจุบันชาวนาส่วนใหญ่ยังไม่มีรถเกี่ยวเป็นของตนเองการว่าจ้างด้วยการเช่าจึงเป็นวิธีที่นิยมกระทำกัน และเมื่อมีผลผลิตออกมาในปริมาณมากๆ ความรวดเร็วที่จะได้รถเกี่ยวมาในพื้นที่ของตนจำเป็นต้องอาศัยโทรศัพท์เป็นสื่อ จึงจะทำให้กระบวนการผลิตเพื่อการค้ากระทำได้รวดเร็วขึ้น

จากประเด็นต่างๆที่กล่าวมานี้ การเกิดขึ้นของภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยโครงสร้างพื้นฐานในวิถีของการผลิตเพื่อการค้า ไม่ว่าจะเป็น ระบบชลประทาน ถนน ไฟฟ้า และโทรศัพท์ ต่างเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใต้กลไกของอุดมการณ์ทุนนิยมที่กำกับวิถีการผลิตของชนบทไทย ดังนั้นการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นเจตจำนงแห่งรัฐไปสู่ชุมชนชนบทไทยนั้นจะอาศัยการทำงานของภาคปฏิบัติการต่างๆ ซึ่งภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานทางการผลิตจะเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ตอบสนองต่อเจตจำนงของรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม นอกจากนั้นกลไกเชิงอุดมการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น องค์กรหน่วยงานทั้งของภาครัฐ และเอกชนจะมีส่วนช่วยให้ภาคปฏิบัติการต่างๆเหล่านี้เกิดขึ้นได้ ดังเช่นในกรณีของ การเกิดขึ้นของ ระบบชลประทาน ถนน และไฟฟ้า ก็จะต้องอาศัยบทบาทของหน่วยงานรัฐในส่วนต่างๆ บริษัทเอกชน และประชาชน ในท้องถิ่น เข้ามาช่วย ให้ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมที่ว่าด้วยโครงสร้างพื้นฐานของการผลิตเพื่อการค้าเกิดขึ้นได้

ภาคปฏิบัติของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า ที่ว่าด้วยระบบตลาดในชุมชนชนบทไทย

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้การผลิตเป็นไปตามเจตจำนงของอุดมการณ์ทุนนิยมได้ดียิ่งขึ้น ก็คือการจัดระบบแลกเปลี่ยนให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางของกลไกตลาด ซึ่งในประเด็นดังกล่าวจะส่งผลให้ "ระบบการตลาด" ได้กลายเป็นอีกภาคปฏิบัติหนึ่งของวิถีการผลิตดังกล่าวที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน การจัดระบบตลาดให้สอดคล้องต่อการผลิตเพื่อการค้านี้ จะทำให้การผลิตเป็นไปในแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมมือกันจัดตั้ง ตลาดกลางทางการเกษตรในหลายๆแห่งทั้งในภูมิภาค และในเขตปริมณฑล อย่างเช่น ตลาดไท หรือ ตลาดสี่มุมเมือง การมีตลาดกลางทางการเกษตรดังกล่าวนี้เอง ที่ทำให้การนำผลผลิตไปสู่ตลาดไม่ว่าจะนำไปสู่พ่อค้าคนกลางหรือผู้บริโภคโดยตรง มีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนั้นในส่วนของพ่อค้าคนกลางและผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบของตลาดกลางเองก็ได้มีการปรับปรุงกระบวนการในการรับซื้อพืชผลจากเกษตรกรและชาวนาให้ได้ในปริมาณมากขึ้นและเร็วยิ่งขึ้น อย่างเช่นการทำไซโลรับซื้อสินค้าทางการเกษตรจากชาวบ้านในชนบท ดังเช่นที่ชาวนาในพื้นที่ภาคกลางตอนล่างท่านหนึ่งกล่าวไว้ว่า

ถ้าแก่เขามีรถมารับซื้อข้าวเปลือกจากชาวบ้านเลย เขามารับที่นาเลย เป็นรถสิบล้อ หกล้อ บ้างแล้วแต่เขาจะเอามา พอขนข้าวไป เขาจะไปเทลงที่ ที่เรียกว่า ไซโล ที่ไซโลนำรถขนข้าวเข้าไปได้เลย มีที่ชั่งรองรับ ไม่ต้องใช้คนแบก เร็วกว่าเดิมเยอะ

ภายใต้การทำงานของระบบตลาดกลางทางการเกษตรนี้ ได้ส่งผลให้ชาวนาบางส่วนที่เริ่มมีทุนเป็นของตนเอง จะปลูกพืชผลทางการเกษตรชนิดอื่นมากขึ้น มิใช่เป็นการทำนาแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ในระบบของตลาดกลาง ชาวนาที่อยู่ในพื้นที่จะทราบว่าตลาดกลางมีความต้องการสินค้าทางการเกษตรอื่นๆอะไรอีกบ้าง เช่น ในช่วงฤดูหนาวสินค้าทางการเกษตรประเภทผักชนิดต่างๆจะได้ราคาดี นอกจากนั้นในส่วนของตลาดกลางจะมีสินค้าที่เป็นปัจจัยทางการผลิตอื่นๆที่ชาวบ้านต้องการหาซื้อได้สะดวกยิ่งขึ้น อาทิเช่น เมล็ดพันธุ์ผักต่างๆที่ใช้ปลูกเสริมจากการทำนา หรือแม้แต่เครื่องมือทางการเกษตรแบบใหม่ๆ ตลาดกลางทางการเกษตรก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่พ่อค้าคนกลางจะสามารถนำมาขายให้เกษตรกรในพื้นที่ได้ ซึ่งทั้งหมดนี้ทำให้ระบบตลาดกลางทางการเกษตรเป็นอีกภาคปฏิบัติการณ์หนึ่งที่มีความสำคัญต่อกระบวนการในการผลิตเพื่อการค้า ทั้งนี้บทบาทของตลาดกลางจะมีส่วนในการเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตรจากพื้นที่การเกษตรไปสู่ผู้ประกอบการและพ่อค้าคนกลางได้เร็วยิ่งขึ้น รวมถึงการนำปัจจัยการผลิตที่เป็นไปความต้องการของเกษตรกรและตามกลไกของตลาดไปสู่ชาวบ้านในพื้นที่ก็กระทำได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว ดังนั้นภาคปฏิบัติการณ์ที่ว่าด้วย

ระบบการตลาดนี้ จึงเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม ได้ถูกส่งเข้าไปสู่ชนบทไทยได้ง่าย ดังจะเห็นได้เมื่อมีการตั้งตลาดกลางทางการเกษตรขึ้นมาแล้ว ขั้นตอนและวิธีการต่างๆที่จะนำสินค้าทางการเกษตรไปสู่ตลาดจนถึงผู้บริโภคจะกระทำได้อย่างรวดเร็วขึ้น นอกจากนั้นการนำสินค้าที่เป็นปัจจัยการผลิตไปสู่เกษตรกรในชนบท รวมถึงการเป็นแหล่งข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมทางการผลิตตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม ก็สามารถกระทำได้ด้วยกลไกของตลาดกลางดังกล่าว ดังนั้นจะเห็นว่าภายใต้ระบบตลาดกลางนี้ กลไกการดำเนินการต่างๆรวมถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของตลาดกลางทางการเกษตร จะเป็นไปเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยมให้ได้มากที่สุด

จากการวิเคราะห์ภาคปฏิบัติการในการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นกับชุมชนชนบทไทย ได้แสดงให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ที่โยงใยจนเป็นเครือข่ายของภาคปฏิบัติการในวิถีการผลิตดังกล่าว ซึ่งจะทำให้เห็นว่าการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชนบทไทยนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงการผลิตที่เกิดขึ้นโดยอาศัยการเชื่อมโยงภาคปฏิบัติเหล่านี้เป็นระบบและมีความรอบด้านหลากหลายมิใช่เฉพาะจะอาศัยภาคปฏิบัติการใดเพียงภาคปฏิบัติการหนึ่งได้ การวิเคราะห์ถึงกระบวนการการผลิตเพื่อการค้านอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของภาคปฏิบัติการแล้ว การวิเคราะห์กระบวนการผลิตดังกล่าวยังแสดงให้เห็นถึงผลกระทบและผลลัพธ์ต่างๆที่เกิดจากการทำงานของภาคปฏิบัติการในวิถีการผลิตดังกล่าว และสาระสำคัญที่เป็นผลลัพธ์และผลกระทบจากวิเคราะห์ถึงกระบวนการผลิตเพื่อการค้านี้ ได้ชี้ให้เห็นว่าชุมชนชนบทไทยได้ถูกปิดกั้น (Exclusion) ออกจากการกระบวนการในการสร้างความรู้และความจริงที่มีความแตกต่างไปจากวิถีการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งส่งผลให้อุดมการณ์ทุนนิยมยังคงเป็นอุดมการณ์หลักในชุมชนชนบทไทย

การดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยม ที่เกิดจากการส่งผ่านอุดมการณ์ด้วยภาคปฏิบัติของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า

อย่างไรก็ตามแม้ว่าอุดมการณ์ทุนนิยมจะได้ถูกส่งผ่านเข้าไปสู่ชนบทไทย โดยอาศัยการทำงานของภาคปฏิบัติการต่างๆดังที่ได้กล่าวมา กระบวนการดังกล่าวอาจจะยังไม่สามารถทำให้การผลิตของชนบทไทยมีการปรับวิถีการผลิตให้เป็นไปตามอุดมการณ์ทุนนิยมได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยม (Reproduction) ในรูปแบบต่างๆจะเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญซึ่งทำให้วิถีการผลิตเพื่อการค้า สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง และการผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยมนี้จะมีมิติต่างๆที่หลากหลายทั้งที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรงและมีเกี่ยวกับการผลิตโดยอ้อม สิ่งสำคัญประการแรกที่พบเห็นได้ในชุมชนชนบทไทยก็คือ การผลิตเพื่อการค้าที่เป็นอยู่สามารถสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราให้กับครัวเรือนและชุมชนมากกว่าการผลิตแบบดั้งเดิม การทำนาปรังที่ทำกันอยู่ใน

ปัจจุบันสามารถที่จะผลิตข้าวเปลือกได้ถึง 70-80 ถังต่อไร่ หรือในบางครั้ง อาจทำได้ถึง 100 ถัง หรือ 1 เกวียนต่อไร่ ซึ่งเป็นปริมาณสูงกว่าในอดีตมาก นอกจากนั้นราคาผลผลิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมักจะได้อาหารดีกว่าแต่ก่อน ราคาขายข้าวเปลือกที่ชาวนาขายให้กับพ่อค้าบางครั้งจะได้ถึง เกวียนละ 4,200 บาท ถึง 4,500 บาท ขณะที่ในอดีตอาจได้ไม่ถึง 1,000 บาท ต่อเกวียน ผลผลิตและผลตอบแทนที่ได้มากขึ้นนี้เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชุมชนชนบท ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงพันธุ์ข้าวตามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้รู้ต่างๆ รวมถึงการปรับปรุงวิธีการผลิตให้เป็นไปตามวิทยาการสมัยใหม่ภายใต้การทำงานของภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผลผลิตที่เกษตรกรและชาวนาผลิตได้จะมากกว่าการผลิตแบบดั้งเดิม

นอกจากนั้นบทบาทโดยตรงของภาครัฐเองก็มีส่วนสนับสนุนให้เกิดกระบวนการผลิตข้าวของอุดมการณ์ทุนนิยม ดังจะเห็นได้จาก การประกันราคาพืชผลทางการเกษตร เช่นในบางปี ทางรัฐบาล โดย ธกส. และ อตก. จะประกันราคาข้าวเปลือกถึงเกวียนละ 5,000 บาท โดยเฉพาะในปีที่มีความต้องการข้าวในตลาดโลกสูง ซึ่งก็จะเป็นการกระตุ้นให้ชาวนาปลูกข้าวเพื่อการค้ามากขึ้นด้วย การที่ราคาพืชผลทางการเกษตรที่เกษตรกรและชาวนาผลิตได้ มีราคาสูงและมีการประกันราคาจากภาครัฐ รวมถึงความสามารถในการผลิตของเกษตรกรเองที่ทำได้มากขึ้นและใช้เวลาในการผลิตที่สั้นลงนี้ เป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่ทำให้เกษตรกรเห็นว่ากระบวนการผลิตที่กระทำอยู่มีความเหมาะสมถูกต้องที่จะนำมาใช้ในการผลิตในชุมชนของตน ซึ่งจะส่งผลให้อุดมการณ์ทุนนิยมยังคงดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย

สำหรับในกรณีของทุนและปัจจัยในการผลิตนั้น ชาวนาสามารถที่จะหาได้ไม่ยากนัก โดยเฉพาะการอาศัยพ่อค้าคนกลางหรือว่าเจ้าแก้ว ชาวนาก็จะได้ปัจจัยการผลิตต่างๆตามที่ต้องการ ถึงแม้ว่าชาวนาจะต้องยอมเสียเปรียบด้วยการจ่ายดอกเบี้ยให้กับพ่อค้าก็ตาม ชาวนาก็ยินดีที่จะจ่ายให้กับพ่อค้าทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการผลิต ประกอบกับตัวชาวนาเองก็ไม่มีเงินทุนมากพอ นอกจากนั้นตัวพ่อค้าเองก็ได้ผลตอบแทนที่คุ้มทุนในการให้สินเชื่อที่เป็นปัจจัยการผลิตกับชาวนา ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้ากับชาวนาที่เป็นไปในลักษณะของการพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง ไม่ว่าจะเป็นเงินทุน ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ได้ส่งผลให้กระบวนการขายข้าวระหว่างชาวนากับพ่อค้าคนกลางที่เป็นไปภายใต้กลไกตลาดโดยการกำหนดราคาจากพ่อค้าคนกลางได้กลายเป็นเรื่องปกติธรรมดา และถูกมองว่าการกระทำดังกล่าวมีความชอบธรรมต่อทุกฝ่าย ส่งผลให้การทำนาเพื่อการค้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังคงดำรงอยู่ได้ นอกจากนั้นการได้มาของเงินทุนจากพ่อค้าคนกลางหรือเจ้าแก้วก็ใช้ความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการที่อาศัยความคุ้นเคยกันก็สามารถได้เงินทุนรวมถึงปัจจัยการผลิตได้ไม่ยาก ดังเช่นคำบอกเล่าของชาวนาท่านหนึ่งที่พูดถึงการได้มาซึ่งปัจจัยการผลิตโดยใช้ความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการระหว่างเจ้าแก้วกับตัวชาวนาไว้ว่า

เวลาจะหวานข้าวก็ไปบอกเค้าแก่ เขาก็จัดข้าวของต่างๆ ให้ เงินทองก็เอากับเค้าแก่ได้
เลย เชื้อใจกัน ถึงเวลาเกี่ยวข้าวเสร็จก็หักเงินกันไป ก็ทำกันแบบนี้แหละ

จากคำพูดของชาวนาท่านนี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่าการเข้าถึงแหล่งทุนที่เป็นปัจจัยการผลิต
สามารถที่จะกระทำได้ง่ายและสะดวกขึ้นภายใต้เงื่อนไขและกฎเกณฑ์ชุดหนึ่งที่ชาวนากับพ่อค้าและ
นายทุนท้องถิ่นมีต่อกัน ซึ่งการที่ชาวนาสามารถจะเข้าถึงแหล่งทุนที่เป็นปัจจัยการผลิตได้อย่าง
สะดวกนั้น เป็นเพราะความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เป็นในลักษณะต่างตอบแทนระหว่าง
ชาวนากับนายทุนท้องถิ่น ทำให้ปัจจัยการผลิตในเรื่องของทุนไม่ใช่ปัญหาของการผลิตเพื่อการค้าอีก
ต่อไป และผลของความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นการตอกย้ำให้วิถีการผลิตเพื่อการค้าและอุดมการณ์ทุน
นิยมยังคงดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้วิถีการผลิตดังกล่าวยังคงดำรงอยู่ได้ก็คือการมีตลาดรองรับ
ต่อผลผลิตที่ชาวนาผลิตได้ในทุกครั้งที่มีการผลิต ทั้งนี้การที่ชาวนาสามารถขายข้าวได้ไม่ว่าจะได้
ราคาดีหรือไม่ก็ตาม นับว่ามีผลดีต่อชาวนาเพราะเหตุว่าการขายข้าวได้จะทำให้ชาวนาได้เงินตรามา
ใช้จ่ายในครัวเรือนซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน นอกจากนั้นสภาพความเป็นจริงใน
ปัจจุบันชาวนามักจะมีหนี้สินจากการกู้ยืมเงินทุนมาจากแหล่งทุนต่างๆ ทั้งจากทางราชการ และ เอกชน
ซึ่งล้วนแต่เป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่ทำให้ชาวนาต้องใช้วิธีการผลิตคราวละมากๆ เพื่อที่จะนำผลผลิตไป
ขาย และนำเงินมาชำระหนี้ที่ชาวนามีตั้งแต่ก่อนเริ่มการผลิต นอกจากนั้นปัจจัยในการผลิตต่างๆ
โดยเฉพาะเครื่องมือและเครื่องทุ่นแรงต่างๆ ที่ใช้อยู่ชาวนาก็มีความจำเป็นที่จะต้องบำรุงรักษาและ
จัดหาเครื่องมือใหม่ๆ เข้ามาทดแทนเครื่องมือเก่าที่เสื่อมสภาพไป ดังนั้นความต้องการเงินตราเพื่อมา
ดำเนินกิจกรรมดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งภายใต้วิถีการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป

สำหรับเงื่อนไขอื่นๆ ที่มีได้เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตโดยตรงแต่ยังคงมีส่วนสำคัญที่ทำให้
อุดมการณ์ทุนนิยมดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย ก็คือความต้องการเงินตราเพื่อมาใช้จ่ายใน
ครัวเรือน ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่ากับข้าว หรือสิ่งของที่จำเป็นที่จะต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่า
จะเป็น สบู่, ยาสีฟัน หรือ ผงซักฟอก ต่างล้วนเป็นสิ่งจำเป็นจะต้องหาซื้อมาด้วยเงินตราทั้งสิ้น
นอกจากนั้นอาหารการกินบางอย่างชาวบ้านไม่สะดวกที่จะผลิตเองโดยครัวเรือนรวมถึงไม่สะดวกที่จะ
ประกอบอาหารรับประทานเอง ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยเวลาที่มีความรัดตัวมากขึ้นภายใต้วิถีการผลิต
ที่เปลี่ยนแปลงไป ในขณะเดียวกันการซื้ออาหารมาบริโภคก็ทำได้สะดวกและมีประเภทของอาหาร
หลากหลายให้เลือก จนในปัจจุบันนี้การซื้ออาหารสำเร็จรูปหรือที่เรียกว่ากับข้าวถุงได้กลายเป็นค่านิยม
อีกอย่างหนึ่งในชุมชนชนบทไทย นอกจากนั้นแหล่งอาหารตามธรรมชาติในปัจจุบันหาได้ยากขึ้น

ประกอบกับคุณภาพของอาหารไม่ดีเท่าใดนักรวมถึงอาจมีสารปนเปื้อนที่มาจากการทำการเกษตร ชาวบ้านเอง ซึ่งเป็นอันตรายต่อร่างกายของชาวบ้านมากขึ้น ตัวชาวบ้านเองก็ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวทำให้ชาวบ้านเลือกที่จะใช้การหาซื้อสินค้ามาบริโภคและใช้สอยมากกว่าที่จะผลิตหรือหามาจากแหล่งอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ นอกจากนั้นการมีถนนที่สะดวกรวดเร็วก็ทำให้การนำสินค้าต่าง ๆ เข้ามาขายให้กับชุมชนกระทำได้ง่าย ทั้งหมดนี้จะเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของการแยกผู้ผลิตออกจากผู้บริโภคตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้การผลิตซ้ำอุดมการณ์ทุนนิยมเป็นไปได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้นเช่นกัน

นอกจากความต้องการเงินตราเพื่อนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคประจำวันแล้ว ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือความต้องการเงินตราเพื่อนำมาใช้ในเรื่องของการศึกษาของบุตรหลาน ในอดีตนั้นความต้องการแรงงานเพื่อใช้ในครัวเรือนมีมาก เด็กๆ ในสมัยก่อนมีการปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้ามักจะเรียนหนังสือพอแค่อ่านออกเขียนได้ อย่างสูงสุดก็จะเรียนถึงระดับประถมศึกษาประมาณประถมปีที่ 4 ต่อจากนั้นเด็กส่วนใหญ่ก็จะออกมาช่วยพ่อแม่ทำนา แต่ในปัจจุบันชาวนามักจะไม่ต้องการให้บุตรหลานมีอาชีพเป็นชาวนาเหมือนกับคนรุ่นตน ดังนั้นชาวนามักจะส่งบุตรหลานของตนให้เรียนให้สูงที่สุดเพื่อที่จะได้ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่การทำนา ซึ่งส่งผลชาวนาในปัจจุบันมักจะส่งบุตรหลานของตนเองให้เรียนถึงระดับปริญญาตรี หรืออย่างน้อยก็ต้องระดับ ปวช. หรือ ปวส. ทั้งนี้ความเป็นจริงที่เป็นอยู่ในสังคมปัจจุบันจะพบว่า ผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้น มักจะมีเงินเดือนสูง ยิ่งถ้าทำงานในบริษัทเอกชนอาจมีรายได้ถึง หลักหมื่นบาทต่อเดือน จากแนวคิดของการส่งบุตรหลานของตนเพื่อให้ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงนี้ ปัจจัยในเรื่องของเงินตราจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นการทำการผลิตคราวละมากๆ เพื่อให้ได้เงินตรามาส่งเสียบุตรหลานของตนที่ชาวนาในหลายๆ แห่งกระทำอยู่นี้ จึงเป็นการตอกย้ำและผลิตซ้ำอุดมการณ์ทุนนิยมให้ดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย นอกจากนั้นความต้องการรับบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขก็เป็นรายจ่ายอีกประการหนึ่งที่ชาวบ้านจะต้องหาซื้อมาด้วยเงินตรา ดังจะเห็นได้จากการที่ชาวบ้านในชนบทในหลายๆ ส่วนยินยอมที่จะจ่ายค่ารักษาพยาบาลที่มากขึ้นเพื่อต้องการได้รับการบริการดังกล่าวได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว แม้ว่าภาครัฐจะจัดให้มีการบริการทางการแพทย์แล้วก็ตามแต่ก็ไม่เพียงพอกับประชากรที่มีอยู่ นอกจากนั้นการรักษาพยาบาลโดยแพทย์พื้นบ้านหรือแพทย์แผนไทย ชาวบ้านในปัจจุบันก็มักจะไม่ค่อยนิยมกัน อย่างเช่นการทำคลอดทารกในช่วงประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา ชาวบ้านส่วนใหญ่จะให้หมอพื้นบ้านที่เรียกว่า “หมอดำแย” แต่ปัจจุบันชาวบ้านนิยมที่จะไปทำคลอดที่โรงพยาบาลซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก และความรู้เกี่ยวกับหมอดำแยและตัวหมอดำแยในหลายๆ ชุมชนก็ได้สูญหายไปหมดแล้ว ทั้งนี้ภายใต้กระบวนการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย หมอดำแยมิได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นผู้รู้ในด้านการสาธารณสุขอีกต่อไป ดังนั้นการไปรักษาที่โรงพยาบาลทั้งของรัฐ

และเอกชนจึงเป็นความจริงที่กระบวนการของการพัฒนาไปสู่สังคมสมัยใหม่ได้สร้างขึ้น ซึ่งก็ส่งผลให้ชาวบ้านต้องยอมที่จะจ่ายเงินตราเพื่อให้ได้การบริการทางการแพทย์ที่ถูกให้ความหมายว่าดีที่สุดเท่าที่ชาวบ้านจะทำได้

ในประเด็นต่างๆ ที่กล่าวมาไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความต้องการที่จะส่งบุตรหลานไปรับการศึกษาในระดับสูงหรือการใช้จ่ายเงินไปเพื่อการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ล้วนเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรในชนบทจะต้องเลือกเอาการผลิตเพื่อการค้าเข้าไปสู่วิถีการผลิตของตนเอง ทั้งนี้บริการทางการศึกษาต่างๆ รวมถึงการบริการทางการแพทย์ที่เป็นอยู่ในสังคมสมัยใหม่ต่างถูกทำให้กลายเป็นสินค้า (Commodities) ทั้งสิ้น และการเข้าถึงสิ่งต่างๆ เหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่ต้องใช้ปัจจัยเงินตราในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าที่เป็นการศึกษาและการสาธารณสุขเหล่านี้ ดังนั้นการผลิตเพื่อการค้าจะเป็นสิ่งที่จำเป็น ที่ชุมชนชนบทไทยจะต้องเลือกเอามาเป็นวิถีการผลิตของตนเองภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว จากประเด็นต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสำคัญเหล่านี้ได้ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมที่เกิดขึ้นกับชนบทไทย ถึงแม้ว่าปัจจัยดังกล่าวจะไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรง แต่ปัจจัยเหล่านี้ก็เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้การผลิตของชนบทไทยต้องเป็นไปภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้าและแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่า กระบวนการในการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นในชุมชนชนบทไทยนั้น มิใช่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นได้โดยตรงไปตรงมาด้วยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการผลิต และเกิดจากการส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงโดยรัฐอย่างเต็มที่เข้ากันแต่อย่างใด แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการครอบงำของอุดมการณ์ทุนนิยมที่กระทำกับชนบทไทย และผลของการครอบงำของอุดมการณ์ดังกล่าวได้นำไปสู่การเกิดขึ้นของลักษณะสำคัญในการผลิตเพื่อการค้า ดังจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการผลิตของชนบทไทยไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการผลิตคราวละมากๆ, ผลประโยชน์ที่ได้จากการผลิตจะตกอยู่กับคนส่วนน้อยที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต, การควบคุมการผลิตจะกระทำโดยอาศัยกลไกตลาด หรือแม้แต่การนำสินค้าเข้าสู่ตลาดด้วยความรวดเร็ว ซึ่งเป็นสาระสำคัญของเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมที่อยู่ในแผนพัฒนาฯ ของประเทศไทย

นอกจากนั้นในเจตจำนงแห่งรัฐนี้ ยังได้ถูกส่งผ่านเข้าสู่ชุมชนชนบทไทยโดยอาศัยการทำงานของภาคปฏิบัติการของวาทกรรมในด้านต่างๆ ซึ่งในส่วนของการทำงานของภาคปฏิบัติการของวาทกรรม จะมีทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของทุน ทั้งที่เป็นเงินตราและปัจจัยการผลิตอื่นๆ เช่น พันธุ์พืช ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง รวมถึงความรู้ใหม่ๆ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในด้านต่างๆ ที่จะทำให้การผลิตของชนบทไทยเป็นไปในทิศทางที่อุดมการณ์ทุนนิยมกำหนดไว้ นอกจากภาคปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรงแล้ว ภาคปฏิบัติการอื่นๆ ที่มีส่วนสนับสนุนให้การผลิต

เป็นไปในทิศทางดังกล่าว ก็มีความสำคัญเช่นกัน อย่างเช่น การวางโครงสร้างทางการผลิต ไม่ว่าจะเป็น ถนน ระบบชลประทาน ไฟฟ้า หรือโทรศัพท์ รวมถึงระบบตลาดกลาง ต่างก็มีความสำคัญต่อการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชนบทไทยทั้งสิ้น นอกจากนั้นการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมเองก็มีความสำคัญที่จะทำให้การผลิตของชนบทไทยยังคงเป็นไปในทิศทางดังกล่าวได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการตกย้ำและผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยม ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรง อย่างเช่น ผลตอบแทนที่ได้จากการผลิตคราวละมากๆ และที่มีไขว่ข้องกับการผลิตโดยตรง อย่างเช่น ความต้องการเงินตราเพื่อการดำรงชีพในสังคมสมัยใหม่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษาของบุตรหลานของตัวเอง รวมถึงความต้องการเงินตราเพื่อการดูแลในเรื่องการแพทย์และสาธารณสุข จะเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีความสอดคล้องกับการผลิตเพื่อการค้าโดยตรง จนทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมสามารถดำรงอยู่ได้ในวิถีการผลิตของชนบทไทย

บทที่ 6

การยอมรับของชุมชน ต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยม ภายใต้การจัดการของเทคโนโลยีของอำนาจาภกรรมในการผลิตเพื่อ การค้า

การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ช่วงต้นของ พ.ศ.2500 ได้ทำให้การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นเจตจำนงแห่งรัฐเข้าไปสู่วิถีการผลิตของชุมชนชนบทไทยได้อย่างต่อเนื่อง จนส่งผลให้แบบแผนและวิถีการผลิตของชุมชนต้องเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้ามากขึ้น และผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ทำให้ผลตอบแทนที่เป็นเงินตราซึ่งชุมชนได้รับมีมากกว่าการผลิตแบบดั้งเดิม นอกจากนั้นความต้องการเงินตราเพื่อใช้ในการดำรงชีพในสังคมสมัยใหม่ก็มีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น ประเด็นต่างๆเหล่านี้ได้ทำให้ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมและวิถีการผลิตเพื่อการค้ายังคงดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย อย่างไรก็ตามกระบวนการดังกล่าวอาจยังไม่สามารถทำให้วิถีการผลิตเพื่อการค้าดำเนินกิจกรรมต่างๆได้อย่างเข้มข้นและจริงจัง หากขาดการยอมรับของผู้คนในชุมชนที่มีต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยม ทั้งนี้การจะทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมซึมซับอยู่ในวิถีของชุมชนด้วยการส่งผ่านอุดมการณ์ดังกล่าวอาจจะยังไม่เพียงพอ แต่การทำให้ผู้คนในชุมชนยอมรับต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมจะเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้วิถีการผลิตของชนบทไทยปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้าได้เข้มข้นและจริงจังมากยิ่งขึ้น

สำหรับการยอมรับเอาอุดมการณ์ทุนนิยมเข้าไปสู่วิถีการผลิตของชนบทไทยนั้น นอกจากจะเกิดจากการครอบงำของอุดมการณ์โดยผ่านภาคปฏิบัติการต่างๆแล้ว ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้าจะต้องอาศัยความรู้และวิธีการต่างๆรวมถึงสร้างความเป็นสถาบันให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตดังกล่าว สามารถควบคุมและกระตุ้นให้ผู้คนในชุมชนชนบทปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้าได้ ซึ่งการจะทำให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นนั้น กระบวนการที่เรียกว่า“เทคโนโลยีของอำนาจ” (technology of power) ที่เกี่ยวข้องับวิถีการผลิตเพื่อการค้า จะเป็นกระบวนการที่จะอธิบายให้เห็นถึงการยอมรับต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมในชุมชนชนบทไทย สำหรับในกรณีของการผลิตที่เกิดขึ้นกับชนบทไทยนี้การทำงานของเทคโนโลยีของอำนาจดังกล่าวจะกระทำผ่านความเป็นสถาบัน (institutions) ต่างๆไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ อย่างเช่น กรมวิชาการเกษตร ทั้งนี้สถาบันดังกล่าวจะเป็นผู้นำความรู้สมัยใหม่ อย่างเช่น เมล็ดพันธุ์ใหม่ๆที่ให้ผลผลิตสูง และ ด้านทานโรคได้ดี มาส่งเสริมแนะนำให้ชาวนาปลูก ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ก็จะทำให้ได้ผลผลิตต่อพื้นที่สูงและทำกำไรได้มากขึ้น นอกจากนั้น สถาบันที่ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องเงินทุน อย่างเช่น ธกส. และ สหกรณ์การเกษตร ก็เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้การผลิตเพื่อการค้ามีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ

ในเรื่องเงินทุนที่สถาบันทั้งสองนี้จะเป็นหลักประกันให้กับเกษตรกร สำหรับสถาบันที่เป็นของเอกชน ซึ่งมีบทบาททำให้การผลิตเพื่อการค้ามีความเข้มข้นและแข็งแกร่งนั้น บริษัทค้าพืชผลทางการเกษตรต่างๆ ทั้งในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่นจะมีส่วนสำคัญ ทั้งนี้สถาบันดังกล่าวจะมีบทบาทที่ทำให้เกษตรกรในชนบทถูกผนวกรวม (Inclusion) เข้าไปสู่การผลิตเพื่อการค้าได้ โดยที่บริษัทดังกล่าวได้ให้การแนะนำเกษตรกรใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นสิ่งใหม่ๆซึ่งจะทำให้ได้ผลผลิตในปริมาณมากกว่าเดิม อย่างเช่นปุ๋ย และ สารเคมีต่างๆดังที่ได้กล่าวไปแล้ว นอกจากนั้น พ่อค้าหรือนายทุนท้องถิ่นที่ชาวนาเรียกว่าเจ้าแก้ว ก็นับได้ว่าอีกเป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทในการเป็นแหล่งเงินทุนให้กับชาวบ้านและเกษตรกรในชนบท ถึงแม้ว่ากลุ่มนายทุนท้องถิ่นดังกล่าวจะไม่มี การจัดตั้ง กลุ่มหรือ องค์การของตนอย่างเป็นทางการ (Informal Organization) แต่บทบาทของกลุ่มพ่อค้าหรือนายทุนท้องถิ่นในแต่ละแห่ง จะเป็นแบบแผนเดียวกัน โดยเฉพาะการเป็นแหล่งเงินกู้และเป็นผู้ผูกขาดในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรและชาวนาโดยที่พ่อค้าหรือนายทุนท้องถิ่นมักจะเป็นผู้มีสิทธิอันชอบธรรมในการกำหนดราคาผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผลประโยชน์ตกอยู่กับกลุ่มตนซึ่งเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการผลิตเพื่อการค้าในแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม

ภายใต้การทำงานของเทคโนโลยีของอำนาจที่อาศัยการผลิตเพื่อการค้านี้ ถึงแม้ว่าตัวสถาบันต่างๆจะเป็นส่วนขับเคลื่อนให้การผลิตในชนบทไทยเป็นไปตามอุดมการณ์ทุนนิยม แต่บทบาทของตัวสถาบันต่างๆไม่อาจที่จะทำงานให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่ หากภาครัฐไม่มีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนให้กับสถาบันต่างๆ เหล่านี้ทำงานได้ตามขีดความสามารถที่สถาบันเหล่านั้นจะกระทำได้ ดังนั้นบทบาทของภาครัฐเองก็จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้สถาบันต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้าในชนบทไทยทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จากแนวคิดดังกล่าวนี้จะพบว่า “การควบคุมจัดการโดยภาครัฐ” (Governmentality) จะเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การทำงานของตัวสถาบันต่างๆมีความเข้มแข็ง หรือกล่าวได้ว่า การควบคุมจัดการโดยภาครัฐจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้ความเป็นสถาบันขององค์การต่างๆทั้งที่เป็นของภาครัฐเองและของเอกชน รวมถึง องค์การที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีความเข้มแข็งที่จะทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้าง ความยอมรับ ในการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมในวิถีการผลิตของชนบทไทย

จากผลของความเป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้ารวมถึงการควบคุมจัดการโดยภาครัฐได้ส่งผลต่อกระบวนการการผลิตของชุมชนชนบทไทยในด้านต่างๆ ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม กระบวนการเทคโนโลยีของอำนาจได้สร้างความจริง (Reality) ให้เห็นว่าการผลิตเพื่อการค้าคือแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อวิถีการผลิตที่จะใช้ในชุมชนชนบทไทย ดังนั้น การที่ชุมชนชนบทไทยได้ปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตมาเป็นการผลิตเพื่อการค้า จึงเป็นการปรับการผลิตตามสภาพความเป็นจริง (Act of Truth) นอกจากนั้นภายใต้กระบวนการของเทคโนโลยีของอำนาจนี้ ยังได้สร้างความจริงใน

เรื่องต่างๆทั้งที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรงและมีใช้การผลิตโดยตรง ซึ่งทั้งหมดนี้จะส่งผลให้ ความจริงที่วาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้าสร้างขึ้นมีประเด็นต่างๆที่หลากหลาย และในประเด็นที่หลากหลายเหล่านี้ ได้ทำให้ความจริงที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมโยงจนกลายเป็น “ระบอบของความจริง” (Regime of Truth) ดังจะเห็นได้จากการที่ชุมชนชนบทไทยมีการปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้านี้ มิได้เป็นเพราะการสร้างปัจจัยการผลิต ในด้านต่างๆให้เกิดอุปสงค์การผลิตเท่านั้น แต่จะมีประเด็นอื่นๆที่ได้เกี่ยวข้องกันปัจจัยการผลิตด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากภาคปฏิบัติการต่างๆในวิถีการผลิตเพื่อการค้าว่ามีทั้งที่เกี่ยวข้องและมีได้เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรง จนนำไปสู่การสร้างความจริงให้เห็นว่าการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและเครื่องทุนแรงต่างๆมีความจำเป็นต่อการผลิตที่เปลี่ยนไป รวมถึงความจริงในสังคมสมัยใหม่ที่ต้องการเงินตราเพื่อการดำรงชีวิตมีความจำเป็นจนทำให้ผู้คนในชนบทต้องปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตเพื่อให้ได้เงินตรามากขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้ต่างก็เป็นความจริงที่กำลังเกิดขึ้นในชุมชนชนบทไทย และความจริงต่างๆเหล่านี้ได้นำไปสู่การกำหนดให้ชนบทไทยต้องใช้วิถีการผลิตเพื่อการค้าเป็นวิถีการผลิตหลักของตน

นอกจากจะเป็นกระบวนการในการสร้างความจริงเพื่อให้เห็นว่าการผลิตเพื่อการค้ามีความเหมาะสมต่อการวิถีการผลิตของชนบทไทยด้วยการอาศัยความเป็นสถาบันในด้านต่างๆดังที่ได้กล่าวไปแล้ว การอาศัยองค์ความรู้ที่กล่าวถึงวิถีการผลิตเพื่อการค้าก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเทคโนโลยีของอำนาจ ที่จะใช้เป็นส่วนขับเคลื่อนในการเปลี่ยนวิถีการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้า เนื่องจากการอาศัยความเป็นสถาบันรวมถึงการอาศัยการควบคุมจัดการโดยภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียวอาจยังไม่สามารถปรับกระบวนการผลิตไปสู่แนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมได้ลึกซึ้งพอ ทั้งนี้การสร้างองค์ความรู้ที่กล่าวถึงการผลิตในวิถีทางของอุดมการณ์ทุนนิยมจะเป็นอำนาจที่มีการขัดเกลาให้ดูเหมือนว่ามีความเป็นกลางและเหมาะสมที่จะส่งเสริมให้ชุมชนชนบทไทยมีการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้าอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่มีสิ่งใดอยู่เบื้องหลังต่อวิถีการผลิตนี้ ดังนั้นการที่มีองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ซึ่งกล่าวถึงการผลิตดังกล่าวจะมีนัยสำคัญที่ทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมสามารถครอบงำกระบวนการผลิตของชนบทไทยได้อย่างชอบธรรม แต่อย่างไรก็ตามตัวความรู้ดังกล่าวมิใช่จะเป็นการนำทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีการผลิตเข้ามาสู่กระบวนการให้ความหมายว่าสิ่งใดคือความรู้ได้ ทั้งนี้การที่จะบอกว่าสิ่งใดคือความรู้และสิ่งใดมิใช่ความรู้ นั้น ตัวอุดมการณ์จะมีส่วนสำคัญในการให้ความหมาย นอกจากนั้นแล้วเงื่อนไข กฎเกณฑ์ต่างๆที่นำไปสู่การกำหนดความหมายของความรู้ นี้จะต้องนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ที่เป็นเชิงประยุกต์วิทยาเพื่อเข้าไปควบคุมจัดการต่อวิถีการผลิตได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งผลลัพธ์สุดท้ายตัวของความรู้เชิงประยุกต์วิทยาดังกล่าว จะมีอำนาจในการจัดระเบียบแบบแผนการผลิตให้เป็นไปตามอุดมการณ์ทุนนิยมที่อยู่เบื้องหลังการผลิตนี้ ดังจะเห็นได้จากการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นกับชนบท

ไทยนั้น ได้อาศัยองค์ความรู้ในหลายๆด้านและหลายๆมิติ โดยที่ความรู้ที่กล่าวนี้จะต้องสอดคล้องต่อเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม

การสร้างความหมายของความรู้ในการผลิตของชุมชนชนบทไทย: เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า

ในกระบวนการของการการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย โดยเฉพาะภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละฉบับนั้น ได้ให้ความสำคัญกับมิติ ที่หลากหลายของการพัฒนาเพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในท้ายที่สุด ความรู้ที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ต่างก็มีความสำคัญต่อการสนับสนุนการพัฒนาไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ในการผลิตเพื่อการค้า กระบวนทัศน์ของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยรวมถึงแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็จะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดสิ่งที่เรียกว่า “ความหมายของความรู้” ทั้งนี้ภายใต้กระบวนทัศน์ดังกล่าวและแผนการพัฒนาในแต่ละฉบับ ต่างก็เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวว่าเป็นการถูกทำให้เปลี่ยนไปภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมทั้งสิ้น

จากความหมายของความรู้ที่กล่าวถึงการผลิตที่เพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยมนี้ มีประเด็นต่างๆที่เป็นสาระสำคัญของการให้ความหมายดังกล่าวในหลายๆด้าน สิ่งที่สำคัญประการแรกก็คือการกำหนดความหมายของความรู้จะต้องเหมาะสมและสอดคล้องต่อลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการค้า ดังเช่น การทำนาในอดีตจะใช้ระยะเวลาถึงหนึ่งปีจึงจะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้นั้น จะเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสมในการกำหนดความหมายของความรู้ที่จะใช้ในการผลิตเพื่อการค้า ถึงแม้ว่าความรู้ชุดเดิมที่มีอยู่จะเป็นความรู้ที่สามารถบ่งบอกว่าพื้นที่ใดจะปลูกข้าวชนิดใดพันธุ์อะไร เช่น ในกรณีของ ข้าวเบา, ข้าวกลาง หรือ ข้าวหนัก ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งความรู้ชุดดังกล่าวจะไม่ได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นความรู้ภายใต้กระบวนทัศน์ของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย อย่างเช่น การทำนาปัจจุบัน แต่การจะกำหนดความหมายของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้านี้ ประเด็นสำคัญที่เป็นเรื่องของความรวดเร็วในการปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจะเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความหมายของความรู้ อย่างเช่น การทำนาในปัจจุบันเมื่อมีการหว่านข้าวแล้ว ประมาณ 110 วัน ชาวนาก็สามารถที่จะเกี่ยวเกี่ยวข้าวได้เลย ซึ่งจะใช้เวลาเร็วกว่าการผลิตแบบดั้งเดิมที่เป็นการผลิตเพื่อยังชีพถึง 3 เท่าตัว ดังนั้นความรู้ชุดเดิมที่เป็นเรื่องของข้าว เบา กลาง และหนัก จึงไม่ใช่สิ่งที่จะมีนัยสำคัญในการกำหนดความหมายของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าได้อย่างสอดคล้องกับสภาพการทำนาในปัจจุบัน ผลของการให้ความหมายของความรู้ในประเด็นดังกล่าวได้ส่งผลให้ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ทำการวิจัยและพัฒนาเพื่อที่จะใช้เวลาในการปลูกข้าวจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ได้สั้นกว่า 110 วัน ดังเช่นที่กรมวิชาการ

เกษตร โดยศูนย์วิจัยข้าวมีการพัฒนาพันธุ์ข้าวให้ใช้เวลาเพียง 90 วัน ก็สามารถที่จะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้

นอกจากประเด็นในเรื่องระยะเวลาในการเพาะปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ความรวดเร็วในการนำผลผลิตไปสู่ตลาดซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการผลิตเพื่อการค้า ดังนั้นภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวนี้ ความรู้ในเรื่องของการเตรียมการในการนำผลผลิตไปสู่ตลาดจะเป็นสิ่งที่สำคัญและมีนัยสำคัญในการกำหนดความหมายของความรู้ ซึ่งส่งผลให้ชาวนาในปัจจุบันจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องของการขนส่งผลผลิตไปสู่ตลาด ถึงแม้ว่าชาวนาจะไม่ใช่ว่าผู้ดำเนินการเองแต่ก็ต้องรู้ว่าจะติดต่อกับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างไรจึงจะทำให้ผลผลิตเข้าสู่ตลาดได้เร็วซึ่งก็มีความสำคัญต่อชาวนาเอง ทั้งนี้หากชาวนานำผลผลิตเข้าสู่ตลาดได้เร็วเท่าใดนั้นก็หมายความว่าผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินก็จะกลับมาสู่ชาวนาเร็วเท่านั้น ทั้งนี้ในสภาพสังคมปัจจุบันปัจจัยด้านเงินตราจะเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีพของชนบทไทย จากประเด็นดังกล่าวได้ส่งผลต่อความรู้ชุดเดิมที่เป็นเรื่องของการทำยุ่ง ยาง เพื่อการเก็บผลผลิตไว้เมื่อได้ราคาดีแล้วจึงนำไปขายอย่างเช่นในอดีต ได้กลายเป็นเรื่องที่ไม่ใช้สาระสำคัญจนทำให้มีนัยสำคัญต่อการให้ความหมายถึงความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าอีกต่อไป ทั้งนี้ในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเมื่อเก็บผลผลิตไว้นานจะทำให้ผลผลิตไม่ได้ราคาดีเนื่องจากตลาดในปัจจุบันมีความต้องการข้าวใหม่มากกว่าข้าวเก่าประกอบกับการเก็บผลผลิตไว้นานๆชาวนาจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแล อย่างเช่นปัญหาที่เกิดจากมอดและแมลงต่างๆทำลายผลผลิตที่เก็บไว้ในยุ้งฉาง ซึ่งทั้งหมดนี้ทำให้การให้ความหมายของความรู้ที่ว่าด้วยการขนส่งผลผลิตสู่ตลาดได้กลายเป็นประเด็นสำคัญจนเป็นสิ่งที่จะต้องกำหนดไว้ในการให้ความหมายของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า ในขณะที่ความรู้ชุดเดิมที่เป็นเรื่องของการเก็บรักษาผลผลิตที่ผลิตได้ ดังเช่นในเรื่องของยุ่ง ยาง ได้ถูกทำให้กลายเป็นอื่นมิได้มีนัยสำคัญมากพอที่จะถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งในการให้ความหมายของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าในสังคมชนบทไทยในปัจจุบัน

นอกจากระยะเวลาในการเพาะปลูกจะเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งนำไปสู่การให้ความหมายของความรู้แล้ว ตัวสถาบันต่างๆไม่ว่าจะเป็นทั้งภาครัฐและเอกชนต่างก็มีส่วนสำคัญในการให้ความหมายว่าสิ่งใดจะเป็นความรู้หรือมิใช่ความรู้ ทั้งนี้จากแนวคิดที่กล่าวถึงการเทคโนโลยีของอำนาจภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้า ได้สถาปนาให้ สถาบันต่างๆของภาครัฐไม่ว่าจะเป็นในส่วนของฝ่ายวิชาการ อย่างเช่น กรมวิชาการเกษตร หรือ ฝ่ายเงินทุนและการจัดการ อย่างเช่น ธกส. และ อตก. ได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นผู้รู้หรือผู้ชำนาญเฉพาะในด้านต่างๆ ดังนั้นเมื่อสถาบันเหล่านี้ได้อธิบายหรือแสดงให้เห็นถึงวิถีการผลิตต่างๆที่เป็นไปเพื่อการผลิตแบบสมัยใหม่แล้ว สิ่งทีสถาบันเหล่านี้ได้อธิบายจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความหมายที่จะบ่งบอกว่าเป็นความรู้ เนื่องจากสิ่งต่างๆที่ถูกอธิบายออกมาเป็นสิ่งที่อธิบายโดยผู้รู้หรือผู้ชำนาญเฉพาะด้าน ดังนั้นการได้มาซึ่งความรู้ต่างๆที่ใช้ในการทำการเกษตร

ชาวบ้านมักจะศึกษาจากเอกสารตำราต่างๆที่เป็นของทางราชการและของสถาบันเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำการเกษตรที่เป็นไปเพื่อการผลิตเพื่อการค้า และทำให้ชาวบ้านมักจะต้องศึกษาจากเอกสารตำราต่างๆที่เป็นของทางราชการและเอกชนที่ชาวบ้านจะหาอ่านได้ เช่น ความรู้การใช้ปุ๋ย ทั้งชีวภาพและเคมี ชาวบ้านมักจะมีการศึกษาจากตำราทั้งของทางราชการและเอกชน โดยที่ในตำราจะให้รายละเอียดว่าจะต้องใส่ปุ๋ยเพื่อเพิ่มความเป็นกรดเป็นด่างอย่างไรเท่าไร รวมถึงการใส่ปุ๋ยขาวเพื่อช่วยในการปรับสภาพดินประกอบกับการใส่ปุ๋ยจะอย่างไร ในเอกสารต่างๆของทางราชการจะอธิบายไว้อย่างชัดเจน ดังเช่นคำพูดของชาวนาท่านหนึ่งในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้กล่าวถึงบทบาทของภาครัฐไว้ว่า

ในปัจจุบันนี้ เวลาจะทำนาก็มีทางราชการเขามาแนะนำ ก็ดีนะ มาแนะนำเราดีกว่ากับว่า เรามีความรู้ไปด้วย ไม่ว่าจะใช้ยาอะไรมันจะดีบ้างไม่เป็นอันตรายต่อเรา เขามาแนะนำก็ดี ปลูกข้าวก็วันต้องฉีดยาตัวนี้ ต้องใส่ปุ๋ยตัวนี้ เราก็มีความรู้ไปในตัว

จากผลของความเป็นสถาบันดังกล่าวนี้ ได้ส่งผลให้ตัวสถาบันต่างๆทั้งของรัฐและเอกชน ได้ถูกกำหนดให้เป็นผู้ซึ่งจะให้ความหมายของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า ในขณะเดียวกันความรู้ชุดเดิมที่มีอยู่ในชุมชนจะมีได้ถูกให้มีความหมายว่าเป็นความรู้ ทั้งนี้ความรู้ชุดดังกล่าวมิได้ถูกอธิบายโดยผู้รู้ที่เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าได้สถาปนาขึ้น ดังนั้นความรู้ชุดเดิมจึงมีความเป็นอื่นไม่สอดคล้องต่อการผลิตที่เป็นอยู่ในสังคมชนบทปัจจุบัน

นอกจากประเด็นในการให้ความหมายของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรงแล้ว ภายใต้สภาพของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ปรับไปสู่ความเป็นสังคมสมัยใหม่มากขึ้นนี้ ชาวบ้านในชุมชนชนบทหลายๆแห่ง ได้ให้ความสำคัญต่อการกำหนดความหมายของความรู้ในระบบโรงเรียนว่าเป็นความรู้อีกประเภทหนึ่งที่มีความจำเป็นสำหรับผู้คนในชนบทไทย ทั้งนี้เนื่องจากว่าการที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยความรู้ในระบบโรงเรียนจะมีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้เด็กในรุ่นใหม่มีความเข้าใจต่อสภาพการต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้จะมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้าน รวมถึงมีผลต่อกระบวนการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นกับชนบทไทยด้วย ดังนั้นหากใครได้เข้ารับการศึกษาในระบบโรงเรียนก็จะทำให้ผู้นั้นเกิดความรู้และภูมิปัญญา ที่จะดำรงอยู่ในสังคมอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนั้นในการทำการเกษตรอย่างเช่นที่เป็นอยู่ ชาวนาเองก็ทราบดีว่าอาชีพที่ทำอยู่ค่อนข้างลำบากและมักจะไม่ค่อยมีอำนาจในการต่อรองหรือกำหนดราคาผลผลิตซึ่งจะทำให้เสียเปรียบผู้อื่น การที่ชาวนา ได้ส่งให้บุตรหลานของตนเข้ารับการศึกษาในระบบจนถึงในระดับมหาวิทยาลัยก็จะเป็นหนทางหนึ่งในการสร้างความรู้ให้กับลูกหลานของตนเพื่อการเลื่อนฐานะทางสังคมที่ดีกว่า โดยการไปประกอบอาชีพอื่นที่มีใช้การเกษตร ผลของการให้ความหมายของความรู้

โดยให้การศึกษาในระบบที่รัฐเป็นผู้จัดให้นี้ ได้ตอกย้ำให้สิ่งที่เรียกว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นความรู้แบบดั้งเดิมในช่วงของการผลิตเพื่อการดำรงชีพ ไม่มีนัยสำคัญมากพอที่จะถูกให้ความหมายว่าเป็นความรู้เพื่อการผลิตอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

จากที่กล่าวมาเห็นว่าในการให้ความหมายของความรู้ นั้น ปัจจัยสำคัญประการแรกที่จะส่งผลให้กำหนดว่าสิ่งใดเป็นความรู้หรือมิใช่ความรู้ ก็คือตัวอุดมการณ์ทุนนิยม ซึ่งตัวอุดมการณ์ดังกล่าวจะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ โดยที่สาระสำคัญในการให้ความหมายของความรู้ จะต้องตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยม ดังจะเห็นได้จากความรู้ชุดเดิมที่มีอยู่ในชุมชนอย่างเช่นการเลือกพันธุ์ข้าวให้สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่ที่จะทำนา หรือความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ประกอบกับการทำนาอย่างเช่นในอดีตจะไม่ได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นความรู้ภายใต้กระแสวิถีการผลิตเพื่อการค้าอย่างเช่นในปัจจุบัน แต่ในขณะเดียวกันการให้ความหมายของความรู้เหล่านี้จะต้องสอดคล้องกับตัวลักษณะสำคัญต่างๆ ที่อยู่ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้าและอุดมการณ์ทุนนิยม อย่างเช่นระยะเวลาในการเพาะปลูกที่จะต้องไม่นานจนเกินไป หรือ ความรวดเร็วในการนำผลผลิตเข้าสู่ตลาดจะต้องกระทำให้เร็วที่สุด นอกจากประเด็นของอุดมการณ์ของการผลิตดังกล่าวแล้ว สิ่งต่างๆ ที่เป็นการเผยแพร่ข้อมูลจากทางราชการและภาคเอกชนที่เป็นสถาบันซึ่งชาวบ้านยอมรับ ก็จะถูกให้ความหมายว่าเป็นความรู้ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ความรู้ต่างๆ ที่ถูกเผยแพร่ออกมานั้น เป็นความรู้ที่ได้ผ่านการวิจัยและทดลองจากสถาบันต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นที่ยอมรับในฐานะที่เป็นความรู้ที่ถูกผลิตมาโดยผู้ซึ่งใช้วิทยาการสมัยใหม่ ความรู้ดังกล่าวได้ถูกเทคโนโลยีของอำนาจในวิถีผลิตเพื่อการค้าได้ทำให้ความรู้ที่ผ่านพิธีกรรม ที่เรียกว่ากระบวนการทางวิจัยโดยผู้ชำนาญเฉพาะด้านในสถาบันต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนอย่างเช่น กรมวิชาการเกษตร และห้องทดลองของบริษัทค้าพืชผลทางการเกษตรคิดค้นขึ้น เป็นความรู้ที่มีความเหมาะสมต่อวิถีการผลิตของชุมชนชนบทไทย สำหรับในส่วนประเด็นของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีการจำแนกแฉกแจงเชิงโครงสร้างทางสังคมมากขึ้นนี้ ได้ส่งผลให้การศึกษาในระบบ อย่างเช่นการศึกษาในโรงเรียนหรือในระดับสูงขึ้นไป ได้ถูกกำหนดให้เป็นส่วนที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการกำหนดความหมายของความรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนชนบทไทย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการให้ความหมายของความรู้ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้า จึงมิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทของสังคมชนบทเอง แต่ความรู้ดังกล่าวเป็นผลมาจากการสร้างเงื่อนไข ต่างๆ (Discursive Conditions) ของวิถีการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งจะมีส่วนสำคัญที่นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ซึ่งมีความเป็นเทคนิควิธีเชิงประยุกต์วิทยา ที่ใช้อธิบายถึงวิธีการต่างๆ ในการผลิตเพื่อการค้าได้อย่างรอบด้านและมีความเป็นรูปธรรมได้มากยิ่งขึ้น

ความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า: กลไกของความเป็นเทคนิควิธีเชิงประยุกต์วิทยา ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม

ผลที่เกิดจากการให้ความหมายของความรู้ ซึ่งเป็นเงื่อนไขนำไปสู่การสร้างความรู้ ในรูปของ “เทคนิควิธีเชิงประยุกต์วิทยา” นี้ สามารถแสดงให้เห็นได้โดยการอธิบายผ่านสิ่งที่เรียกว่า ปัจจัยการผลิต ไม่ว่าจะเป็น ที่ดิน, ทุน, แรงงาน และการจัดการ ซึ่งทั้งหมดนี้ จะเป็นผลมาจากการให้ความหมายของความรู้ที่เป็นเงื่อนไขของวิธีการผลิตเพื่อการค้า ส่วนของประเด็นในเรื่องของที่ดิน จะเห็นว่าการเตรียมที่ดินในการผลิตเพื่อการค้านั้นจะต้องใช้พื้นที่ที่มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังจะเห็นได้จากการทำนาเพื่อการค้าในหลายพื้นที่โดยเฉพาะในพื้นที่ปฏิรูปเกษตรกรรม จะต้องใช้อย่างต่ำไม่น้อยกว่า 50 ไร่ขึ้นไป และชาวนาจะต้องมีการเตรียมพื้นที่ของตนเองเพื่อรองรับกับระบบชลประทานของทางราชการอย่างเช่นการปรับปรุงคลองแอน หรือคลองไส้ไก่ในพื้นที่ของตนเองดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้สามารถใช้น้ำและระบายน้ำได้อย่างสะดวก ดังนั้นความรู้ที่เกี่ยวกับการเตรียมที่ดิน จำนวนพื้นที่ที่จะต้องใช้ ล้วนแต่เป็นผลมาจากการให้ความหมายของความรู้ที่เป็นไปภายใต้เงื่อนไขของอุดมการณ์ทุนนิยม ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับเงื่อนไขวิธีการผลิตเพื่อการค้า ที่ต้องทำให้ได้ผลผลิตได้คราวละมากๆและใช้ระยะเวลาสั้นลง

ความรู้ในเรื่องของ“ทุน”ที่ใช้ในการผลิตเพื่อการค้าก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีการสร้างเป็นองค์ความรู้ ในประเด็นของการเข้าถึงแหล่งเงินทุนนั้นเกษตรกรหรือชาวนาจะทราบดีว่า มีแหล่งใดบ้างที่เป็นแหล่งเงินทุน ซึ่งผู้คนในชุมชนชนบทจะต้องมีความรู้ในการเข้าถึงแหล่งทุนต่างๆ อย่างเช่น นายทุนในท้องถิ่น จะเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่เป็นความรู้ของชาวบ้านในชนบท ทั้งนี้การเข้าถึงแหล่งทุนที่เป็นนายทุนท้องถิ่นจะมีขั้นตอนของการได้มาซึ่งไม่ยุ่งยากมากนัก แต่หากจะเข้าถึงแหล่งเงินทุนอื่นๆ โดยเฉพาะธกส. นั้นการได้มาซึ่งทุนทั้งที่เป็นเงินตรา และปัจจัยการผลิตต่างๆ ชาวนาก็จะต้องมีการรวมกลุ่มกันจึงจะสามารถกู้ยืมเงินจาก ธกส. ได้ ซึ่งความรู้และขั้นตอนต่างๆในการเข้าถึงแหล่งทุนจะมีการกำหนดไว้ค่อนข้างชัดเจน อย่างเช่น ระเบียบแบบแผนต่างๆที่ทางราชการกำหนดให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรให้ได้ 9-10 คนก่อนจึงจะกู้ยืมได้ รวมถึงกำหนดไว้ด้วยว่าจะต้องจ่ายผลตอบแทนที่เป็นดอกเบี้ยเท่าไร อย่างไร กรณีของธกส.จะจ่ายเพียง ร้อยละ 12 ต่อปี ซึ่งถูกกว่าการกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่น อย่างเช่น การกู้ยืมเงินจากนายทุนท้องถิ่นที่ต้องเสีย ถึง ร้อยละ 3 ต่อเดือน

ในเรื่องของการได้มาซึ่งทุนเพื่อใช้ในการผลิตเพื่อการค้า ภายใต้ความหมายของความรู้ที่กำหนดให้ทุนเป็นปัจจัยการผลิตแบบสมัยใหม่ ได้นำไปสู่การสร้างตัวความรู้ที่กล่าวถึงการจัดระบบทุน ทั้งที่เป็นเงินตราและมีใช้เงินตราให้เข้าถึงสู่เกษตรกรได้อย่างสะดวก และมีแบบแผน ที่ชัดเจนมากขึ้น อย่างเช่นขั้นตอนของการกู้ยืมเงินจาก ธกส. และผลตอบแทนที่แหล่งเงินทุนต่างๆจะได้รับกลับคืนในรูปของดอกเบี้ยซึ่งมีการกำหนดไว้ชัดเจนเช่นกัน ถึงแม้ว่าแหล่งเงินทุนในแต่ละแห่งจะมีการกำหนดการ

จ่ายผลตอบแทนที่เป็นดอกเบี้ยต่างกัน แต่ชาวบ้านก็เข้าใจได้ว่า การจ่ายผลตอบแทนที่แตกต่างกันนี้เป็นผลมาจาก เงื่อนไขในการกู้ยืมที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่านอกจากการกำหนดว่าจะอะไรจะเป็นทุนที่ใช้ในการผลิตแล้ว การได้มาซึ่งทุนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความจำเป็นที่เกษตรกรและชาวนาจะต้องมีความรู้และความเข้าใจถึงกระบวนการต่างๆ ในการได้มาซึ่งทุนที่ใช้ในการผลิตเพื่อการค้า

อย่างไรก็ตามความรู้ในเชิงประยุกต์วิทยาดังกล่าว มิใช่จะมีแบบแผนตายตัวจนไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้เลย แต่ความรู้ต่างๆ สามารถปรับเปลี่ยนได้ดังจะเห็นได้จากชนบทไทยปัจจุบันพบว่าแบบแผนขั้นตอนต่างๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การจ่ายดอกเบี้ยในปัจจุบัน ก็มีได้ใช้วิธีคิดเป็นร้อยละต่อเดือนหรือต่อปีเสมอไป แต่อาจจะใช้วิธีเหมาจ่าย หรือ การจ่ายผลตอบแทนเป็นผลผลิต อย่างเช่น การซื้อปุ๋ย จากนายทุน ในราคากระสอบละ 100 บาท ชาวนาจะไม่ต้องจ่ายเงินสดเลย แต่จะจ่ายจ่ายเมื่อขายผลผลิตได้แล้ว ซึ่งชาวนาอาจต้องจ่ายคืน ถึง 200 บาท ต่อ 1 กระสอบ ส่วนเกินอีก 100 บาท จะเป็นเรื่องของดอกเบี้ย จากรูปแบบที่เปลี่ยนไป จะเห็นได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงของความรู้เชิงประยุกต์วิทยาในเรื่องของทุนที่มีการปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้เหมาะสมตามสภาพการและเพื่อให้วิถีการผลิตเพื่อการค้ายังคงดำเนินได้ต่อไป แต่อย่างไรก็ตามความรู้เชิงประยุกต์วิทยาดังกล่าวยังคงเป็นไปภายใต้เงื่อนไขในความหมายของความรู้ที่ต้องตอบสนองต่อแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมในท้ายที่สุด

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่กล่าวถึงเรื่องทุนก็คือ ความรู้ทางเทคนิควิธีในการเลือกใช้ทุนที่มีใช้ตัวเงิน ซึ่งในที่นี้หมายถึง ทุนที่เป็นปัจจัยการผลิตอื่นๆ อาทิเช่น พันธุ์พืช โดยเฉพาะการทำนาปรังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ภายใต้เงื่อนไขในวิถีการผลิตเพื่อการค้าที่ต้องการให้ได้ผลผลิตในระยะเวลาเร็วขึ้น และให้ได้ผลผลิตคราวละมากๆ รวมถึงด้านทานโรคพืชต่างๆ ได้ดีนั้น ได้ส่งผลต่อการสร้างความรู้ในรู้เชิงประยุกต์วิทยาที่กล่าวถึงพันธุ์ข้าวในการทำนาจะต้องเป็นพันธุ์ข้าว ที่จะใช้เวลาในการเพาะปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวไม่เกิน 3-4 เดือน และให้ผลผลิต ได้ 80-100 ถัง ต่อไร่ รวมถึงต้องด้านทานโรคพืช เช่น เพลี้ย, หนอนกินใบ หรือ ใบไหม้ ได้ดี เพราะถ้าหากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าวก็แสดงว่าการผลิตที่เป็นอยู่ไม่สอดคล้องกับวิถีการผลิตเพื่อการค้าและไม่เป็นไปตามตามเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม ดังนั้นความรู้ที่เป็นเทคนิควิธีเชิงประยุกต์วิทยาจะมีส่วนสำคัญที่จะบ่งบอกว่าอะไรบ้าง ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการใช้เป็นทุนของการผลิตเพื่อการค้า ทั้งนี้แม้ว่าจะมีปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่อย่างมากมายและหลากหลาย แต่ก็มีใช้จะนำมาใช้เป็นทุนในการผลิตได้ทุกชนิด ดังนั้นความรู้เชิงประยุกต์วิทยาภายใต้เงื่อนไขของวิถีการผลิตเพื่อการค้าจะเป็นผู้คัดเลือกสรรที่จะบอกว่าสิ่งใดที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นทุนที่เป็นปัจจัยการผลิต ซึ่งสามารถจะตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยมได้

นอกจากนี้ความรู้เชิงเทคนิควิธีซึ่งมีความสำคัญที่ใช้อธิบายถึงเรื่องทุนแล้ว การใช้ทุนที่เป็นปัจจัยการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดก็มีความสำคัญเช่นกัน ทั้งนี้นอกจากจะใช้ความรู้เชิงเทคนิควิธีในการเลือกคัดสรรทุนต่างๆที่จะใช้เป็นปัจจัยในการผลิตแล้ว การใช้ทุนที่คัดสรรเลือกมาให้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและถูกวิธีก็จะเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้การผลิตเป็นไปตามเงื่อนไขของวิธีการผลิตเพื่อการค้ากำหนดไว้ ดังนั้นจะพบว่าความรู้ที่เป็นเทคนิควิธีต่างๆไม่ว่าจะเป็นการใช้ปุ๋ยจะใช้อย่างไรเมื่อไร หรือ การใช้ยาฆ่าแมลงอย่างไรจึงจะได้ผล ต่างก็เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความรู้ในเชิงเทคนิควิธีให้เกิดประสิทธิภาพ ในประเด็นดังกล่าวจะพบได้จากปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นจากการทำนาในปัจจุบัน เมื่อมีการหว่านข้าวด้วยพันธุ์ที่ทางราชการ และบริษัทค้าพืชผลแนะนำแล้ว ชาวนาจะต้องใส่ปุ๋ยยูเรีย เพื่อให้ต้นข้าวงอกงามดีในช่วงต้น หลังจากนั้นแล้วประมาณ 25-30 วัน การใส่ปุ๋ยก็ต้องกระทำต่อไปหากไม่กระทำก็จะทำให้ต้นข้าวแดงเตี้ยไม่โตเท่าที่ควร และการใส่ปุ๋ยในครั้งที่ 2 นี้ชนิดของปุ๋ยจะมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เช่น อาจจะเป็นปุ๋ยสูตรต่างๆ เช่น สูตร 16 เป็นหลักบ้าง หรือสูตร 20 เป็นหลักบ้าง หรืออาจจะใช้ปุ๋ยยูเรียได้ หากปุ๋ยชนิดอื่นๆไม่ได้ผล ทั้งนี้ความรู้ที่ชาวนาได้รับการถ่ายทอดจากทางราชการและจากเอกชนต่างๆรวมถึงจากการการปฏิบัติจริงจะพบว่า แบบแผนในการใช้ปุ๋ยจะมีขั้นตอนที่แน่ชัด รวมถึงชาวนาจะทราบถึงคุณสมบัติของปุ๋ยแต่ละชนิดอย่างชัดเจน อย่างเช่น การใช้ปุ๋ยยูเรียจะมีประโยชน์ช่วยเร่งให้ข้าวโตเร็ว ดังนั้นเมื่อมีการหว่านข้าวครั้งแรกก็ต้องใส่ปุ๋ยยูเรียทันที เพราะจะทำให้ข้าวงอกได้เร็ว และต้นกล้าแข็งแรง ส่วนการใส่ปุ๋ยในครั้งที่ 2 นั้นมักจะ เป็นปุ๋ยสูตรต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาสภาพต้นข้าวให้ยังคงแข็งแรง

สำหรับปัญหาเรื่องโรคพืชและแมลงก็เช่นเดียวกัน ความรู้เชิงประยุกต์วิทยาที่เหมาะสมในการใช้ยาประเภทต่างๆชาวนาจะได้รับคำแนะนำจากทางราชการและเอกชน โดยเฉพาะภาคเอกชนจะมีการแนะนำถึงพื้นที่เพาะปลูกดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ในการใช้ยาฆ่าแมลงนั้นชาวนาเองก็มีความรู้ความเข้าใจว่าจะใช้ยาฆ่าแมลงเหล่านั้นอย่างไรจึงจะเหมาะสมต่อการผลิตที่เป็นอยู่ อย่างเช่นในการทำนาชาวนาจะฉีดยาฆ่าแมลงครั้งเดียวและเว้นไป 6-7 วันจึงจะเริ่มฉีดใหม่ แต่ถ้ามีโรคระบาดก็จะฉีดทุกวัน สำหรับการใช้ตัวยาต่างๆชาวนาเองก็จะพิจารณาการใช้ โดยจะไม่ใช้ชนิดเดียวซ้ำกัน จำเป็นต้องมีการสลับประเภทของยาต่างๆตามยี่ห้อเพื่อมิให้เป็นเกิดอาการดื้อยา ตามที่ได้รับคำแนะนำจากทางราชการและบริษัทเอกชน นอกจากนั้นชาวนาเองก็ยังมีความรู้ที่เป็นเทคนิควิธีในการจะดูว่ายาประเภทใดเริ่มดื้อยาหรือไม่ โดยวิธีง่ายๆที่ชาวนาใช้กันก็คือเมื่อ มีปัญหาชาวนาก็จะเอาแมลงไปแช่ลงในยาฆ่าแมลงที่ใช้อยู่หากแมลงไม่ตายก็แสดงว่าจำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนตัวยาใหม่ อย่างไรก็ตามชาวนาเอง จะต้องพัฒนาความรู้และเทคนิควิธีต่างๆเพิ่มขึ้นด้วยนอกจากที่ได้รับคำแนะนำจากทางราชการและบริษัทเอกชน ดังเช่นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคพืชของชาวนาโดยใช้วิธีการทดลองต่างๆเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยวิธีของตนเองอย่างเช่น เมื่อเกิดโรคชยก ชาวนาก็จะมีความรู้

ชุดหนึ่งในการแก้ปัญหาด้วยวิธีของชาวนาเอง เช่นการเอาหัวเขี่ยยาฆ่าแมลงผสมน้ำมันเครื่องแล้วหยอดลงในแหล่งน้ำให้ไหลไปในพื้นที่นาที่สามารถแก้ปัญหาได้ หรืออย่างเช่นปัญหาเรื่องหอยกัดกินต้นข้าวชาวนาก็มีวิธีแก้ปัญหาโดยให้ฝูงเป็ดเลี้ยงของเกษตรกรในพื้นที่อื่นๆมาลงในพื้นที่เพื่อกินหอยที่เป็นศัตรูพืชในพื้นที่ของตนเองก่อนทำการหว่านข้าว เป็นต้น ดังนั้นภายใต้เงื่อนไขของวิถีการผลิตเพื่อการค้า เกษตรกรเองจำเป็นต้องสร้างและแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการต่างๆเพื่อเป็นการตอบสนองต่อการใช้ทุนที่เป็นปัจจัยการผลิตให้ได้เต็มประสิทธิภาพตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม

ปัจจัยการผลิตอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการผลิตเพื่อการค้า ก็คือ"แรงงาน" ในส่วนของแรงงานนี้จะเห็นว่า ผลจากการปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้าได้นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ที่กล่าวถึงการผลิตที่จะต้องการให้ได้ผลผลิตในปริมาณมากๆ และด้วยความรวดเร็ว ดังนั้นความรู้เชิงประยุกต์วิทยาของการใช้แรงงานในการผลิตจึงจะต้องเป็นไปภายใต้เงื่อนไขที่วิถีการผลิตเพื่อการค้ากำหนดขึ้น จากประเด็นนี้จะพบว่าการใช้แรงงานในชนบทมีการปรับเปลี่ยนไปใช้แรงงานที่เป็นเครื่องจักรกลและเป็นเครื่องทุ่นแรงในขั้นตอนต่างๆของการผลิตมากขึ้น อย่างเช่น การเตรียมพื้นที่ ชาวนาก็จะใช้รถไถเดิมตามขนาดเล็กรวบรวมกับใช้เครื่องมือที่เรียกว่าลูกทูป เพื่อปรับให้พื้นที่นาสามารถ รับน้ำจากระบบชลประทานได้โดยใช้เวลาเร็วกว่าเดิมมาก หรือขั้นตอนของการเก็บเกี่ยวก็จะมีการใช้รถเกี่ยว ซึ่งเป็นการประดิษฐ์คิดค้นด้วยช่างฝีมือในท้องถิ่นดังที่ได้กล่าวไปแล้ว นอกจากนั้นขั้นตอนของการพ่นยาฆ่าแมลงและสารเคมีต่างๆ ก็มีการใช้เครื่องมือมากขึ้นรวมถึงมีการพัฒนาเครื่องมือให้มีความทันสมัยและใช้เวลาสั้นลงอย่างเช่นการใช้เครื่องพ่นยาด้วยเครื่องยนต์ในแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรือพ่นยาในสวนโดยใช้เรือพ่นยาแล่นไปตามร่องสวน หรือใช้เครื่องพ่นติดหลังคน แทนที่จะใช้เครื่องพ่นคันโยกแบบเดิม นอกจากนั้นในปัจจุบันแรงงานที่เป็น แรงงานมีฝีมือซึ่งอยู่ในชนบทก็ยังได้คิดค้นหาวิธีการต่างๆในการประดิษฐ์และพัฒนาเครื่องทุ่นแรง ในแบบต่างๆ เพื่อให้การทำนาและการเกษตร สามารถใช้ระยะเวลาได้น้อยลง และสะดวกขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผลจากเงื่อนไขของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้านี้ได้ส่งผลให้ชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรในชนบทต้องคิดค้นวิธีการใหม่ๆ (innovation) ที่จะช่วยให้การผลิตตอบสนองต่อเงื่อนไขในวิถีของการผลิตเพื่อการค้าที่นำไปสู่การสร้างความรู้ที่เป็นเทคนิควิธีเชิงประยุกต์วิทยาในเรื่องของการใช้แรงงาน ซึ่งเป็นเครื่องจักรและเครื่องทุ่นแรงต่างๆ นอกจากนั้นในกรณีของแรงงานที่เป็นแรงงานคนนั้น ปัญหาที่พบมากในชุมชนชนบทไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันก็คือ ผู้คนในชนบทมักจะนิยมไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น โดยเฉพาะแรงงานหนุ่มสาวซึ่งถือว่าเป็นแรงงานหลักก็มักจะไปทำงานในภาคอุตสาหกรรม เขตเมือง และ รวมถึงโรงงานต่างๆที่อยู่ในชนบทเอง และในประเด็นนี้เองจะมีส่วนผลักดันทำให้แรงงานมีฝีมือในชนบทต้องคิดค้นประดิษฐ์เครื่องทุ่นแรงในแบบใหม่ๆขึ้นมา ซึ่งส่งผลให้จะต้องมีการใช้ความรู้ที่เป็นเทคนิควิธีเชิงประยุกต์วิทยามากยิ่งขึ้น

ความรู้เชิงประยุกต์วิทยาที่เป็นส่วนสำคัญในประการสุดท้ายก็คือ “การจัดการ” ในการนำเอาปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ทั้งหมดไปผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อให้เกิดผลผลิตที่จะทำให้ออกมาผลตอบแทนมากที่สุดภายใต้กลไกตลาด ดังนั้นการสร้างความรู้ในเชิงประยุกต์วิทยาที่ใช้ในการอธิบายถึงวิธีการและแนวทางในการจัดการกระบวนการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางของอุดมการณ์ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น จากแนวคิดดังกล่าวจะพบว่า ตัวเกษตรกรและชาวนาที่อยู่ในพื้นที่ได้สร้างองค์ความรู้เชิงเทคนิควิธีของตนเองเพื่อที่จะรองรับกับการผลิตดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นเริ่มต้นจากการจัดช่วงเวลาที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก อย่างเช่นการทำนาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมักจะหลีกเลี่ยงที่จะให้ข้าวตั้งท้อง(เป็นช่วงเวลาที่ข้าวเริ่มจะออกรวง)ในฤดูหนาว เพราะหากให้ข้าวตั้งท้องในฤดูนี้อาจได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควรแม้ว่าจะมีการใส่ปุ๋ยและใช้พันธุ์ข้าวที่ได้ตามมาตรฐานที่ทางราชการแนะนำแล้วก็ตาม นอกจากนั้นในกรณีของการนำผลผลิตไปจำหน่าย ชาวนาหรือแม้แต่ต้นทุนท้องถิ่นเองก็จะมีวิธีการหลายประการที่จะทำให้ผลผลิตที่ผลิตได้มีมูลค่าในการแลกเปลี่ยน(Exchange Value)มากขึ้น อย่างเช่น กรณีของชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมบางส่วน มักจะเอาข้าวหอมมะลิมาผสมกับข้าวพันธุ์ชัยนาทซึ่งจะทำให้ได้ราคาดีขึ้น หากนำข้าวพันธุ์ชัยนาทอย่างเดียวมาขายก็อาจจะทำให้ได้ราคาไม่ดีเท่าที่ควรไม่คุ้มทุนแต่หากมีการเอาข้าวหอมมะลิมาผสมด้วยก็จะได้ราคาดีขึ้นเพราะทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง ทั้งนี้ความยาวเมล็ดและความใสของเมล็ดของข้าวพันธุ์ชัยนาทและหอมมะลิใกล้เคียงกันซึ่งก็สามารถนำมาผสมกันได้ จากภาพสะท้อนที่เกิดขึ้นกับชุมชนชนบทไทยเมื่อมีการปรับเปลี่ยนไปสู่วิธีการผลิตเพื่อการค้า จะเห็นว่า การสร้างความรู้เชิงประยุกต์วิทยาในเรื่องของการจัดการในกระบวนการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้การผลิตที่เป็นอยู่สามารถตอบสนองต่อเงื่อนไขที่วิธีการผลิตเพื่อการค้ากำหนดไว้ได้ดียิ่งขึ้น

ผลที่เกิดจากการให้ความหมายของความรู้ภายใต้เงื่อนไขของวิธีการผลิตเพื่อการค้า ส่งผลให้ชุมชนชนบทไทยต้องอาศัยองค์ความรู้ที่เป็นเทคนิควิธีเชิงประยุกต์วิทยาเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้วิธีการผลิตดังกล่าว ซึ่งได้อธิบายให้เห็นถึงวิธีการต่างๆ ในมิติที่เป็นปัจจัยการผลิต ไม่ว่าจะเป็น ที่ดิน ทุน แรงงาน และการจัดการ และตัวองค์ความรู้ต่างๆ เหล่านี้ก็ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมการจัดการของอุดมการณ์ทุนนิยม นอกจากนั้นความรู้ในเชิงประยุกต์วิทยาดังกล่าวมิได้เป็นการดำรงอยู่อย่างไม่มีเปลี่ยนแปลง แต่ความรู้เชิงประยุกต์วิทยาเหล่านี้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยที่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเป็นเพียงเทคนิควิธีที่จะทำให้การผลิตเพื่อการค้ามีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างเช่น การปรับปรุงพันธุ์ข้าวให้ใช้เวลาในการเพาะปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวสั้นลง รวมถึงการคิดวิธีการปลูกข้าวด้วยวิธีการใหม่ๆ หรือการคิดค้นที่จะสร้างสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ของแรงงานมีฝีมือในชนบท เพื่อให้การทำกรผลิตในชนบทใช้เวลาสั้นลงและสะดวกขึ้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้มีได้เป็นการเปลี่ยนแปลงโดยปราศจากการควบคุมจัดการใดๆ แต่การ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ภายใต้การควบคุมจัดการของอุดมการณ์ทุนนิยมที่ถูกส่งผ่านมาด้วยภาคปฏิบัติการต่างๆ ดังนั้นความรู้เชิงประยุกต์วิทยาที่เกิดขึ้น ที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงตัวชุมชนชนบทเองได้สร้างขึ้นมานี้ จะมีส่วนในการทำให้เจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมได้เข้าไปสู่ชนบทไทย และนำไปสู่การยอมรับต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ดังกล่าว

ความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า: อำนาจในการกำหนดแบบแผนการผลิตของชุมชนชนบทไทย ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม

ผลที่เกิดจากการให้ความหมายของการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งเป็นไปตามอุดมการณ์ทุนนิยม รวมถึง การสร้างองค์ความรู้ที่เป็นเทคนิควิธีเชิงประยุกต์วิทยาในแง่มุมที่เกี่ยวกับปัจจัยการผลิตนี้ ได้นำไปสู่การสร้างแบบแผนที่มีความแน่ชัดตายตัว (Uniformity) ให้กับการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นในชนบทไทย ดังจะเห็นได้จากการผลิตที่กระทำกันอยู่ในชนบทนั้นจะมีแบบแผนที่ระบุถึงขั้นตอนและวิธีการต่างๆ ในแต่ละห้วงเวลาไว้ชัดเจนแน่นอน โดยเฉพาะความรู้ที่ชาวบ้านได้รับคำแนะนำจากทางราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องจะมีการระบุถึงวิธีการต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน อย่างเช่นการทำนาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จะใช้เวลา 110-115 วัน การใส่ปุ๋ยและฮอร์โมนต่างๆ จะกระทำในช่วงใดเวลาใดนั้น ชาวนาจะทราบห้วงระยะเวลาที่แน่นอนชัดเจน จากคำแนะนำของทางราชการ และจากบริษัทขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยเฉพาะคำแนะนำที่เป็นฉลากซึ่งมากับผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ก็จะเป็นสิ่งที่จะทำให้ชาวนาดำเนินการตามสิ่งที่ถูกกำหนดว่าเป็นความรู้ได้อย่างไม่มีข้อสงสัย นอกจากนั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรก็จะต้องกระทำตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ อย่างในกรณีของการทำนาเพื่อขายนี้ จะพบว่า ในวันที่ 105-107 ของการเพาะปลูกจะต้องเริ่มมีการเก็บเกี่ยวแล้ว เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จก็จะขายทันทีจะไม่คำนึงถึงสภาพอากาศในขณะนั้นว่าเป็นอย่างไรถึงแม้จะมีฝนตกก็ต้องเก็บเกี่ยวไม่คำนึงถึงความชื้น ทั้งนี้หากไม่เก็บเกี่ยวตามเวลาที่กำหนดจะทำให้ชาวนาเสียผลประโยชน์ โดยเฉพาะการนำผลผลิตเข้าสู่ตลาดอาจจะล่าช้าทำให้เสียรายได้ไป รวมถึงหากขายผลผลิตไม่ตามกำหนดชาวนาก็จะต้องเสียดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผลลัพธ์ที่เกิดจาก “อำนาจของความรู้” ภายใต้วิธีการผลิตเพื่อการค้าสามารถที่จะควบคุมจัดการให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ไม่ว่าจะเป็นชาวนาเกษตรกรนายทุนท้องถิ่น รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ต้องปฏิบัติตามสิ่งที่ถูกให้ความหมายว่าเป็นความรู้กำหนดไว้ได้อย่างชัดเจนแน่นอนตายตัว

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นว่า สิ่งที่ถูกให้ความหมายว่าเป็นความรู้ จะมีส่วนที่สำคัญที่ทำให้การผลิตเพื่อการค้าเป็นที่ยอมรับของผู้คนในชนบทไทย โดยที่ภายใต้ความหมายของความรู้ดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นไปตามที่อุดมการณ์ทุนนิยมกำหนดไว้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดเงื่อนไขในการปรับเปลี่ยนไปสู่วิธีการผลิตเพื่อการค้า และภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวนี้จะนำไปสู่การสร้างความรู้ที่เป็น

เทคนิควิธีเชิงประยุกตวิทย์ที่จะอธิบายถึงวิธีการใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามอุดมการณ์ทุนนิยม ซึ่งทั้งหมดนี้จะนำไปสู่การสร้างแบบแผนที่แน่นอนตายตัวให้กับการผลิตดังกล่าวได้อย่างชัดเจน ดังเช่นในขั้นตอนของการผลิตที่ชาวบ้านส่วนใหญ่กระทำกันอยู่นั้น ตัวความรู้เชิงประยุกตวิทย์ที่ถูกถ่ายทอดด้วยผู้รู้ต่างๆทั้งภาครัฐ และเอกชนนั้นต่างก็ได้กำหนดขั้นตอนของการทำนาหรือการเกษตรอื่นๆไว้อย่างชัดเจนว่าเวลาใดช่วงใด จะต้องมีการดูแลใส่ปุ๋ย อะไร อย่างไรบ้าง ซึ่งความรู้เชิงประยุกตวิทย์ที่ภายใต้วิธีการผลิตเพื่อการค้าจะเป็นความรู้การผ่านการวิจัยมาแล้วรวมถึงเป็นความรู้ที่ถูกอธิบายด้วยผู้รู้ ซึ่งทำให้ความรู้เชิงเทคนิควิธีดังกล่าว มีอำนาจที่จะสามารถจัดระเบียบแบบแผนของการผลิตให้เป็นไปเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยมได้เข้มข้นยิ่งขึ้น และผลของการมีแบบแผนที่แน่นอนตายตัวดังกล่าวได้ทำให้ผู้คนในชุมชนชนบทต้องยอมรับในการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมอย่างไม่มีข้อสงสัยใดๆ

เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า: ความจริง ความเป็นสถาบัน และ การกระจายความรู้

ในการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นในชุมชนชนบทไทย นอกจากจะต้องอาศัยความรู้ต่างๆภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมแล้ว การที่อำนาจของความรู้ดังกล่าวจะเข้าไปควบคุมจัดการจนสามารถครอบงำวิธีการผลิตของชนบทไทยได้นั้น ตัวความรู้เองจะต้องมีวิธีการและเทคนิควิธีที่เรียกว่า "เทคโนโลยีของอำนาจ" ในการสร้างการครอบงำด้วยตัวความรู้ดังกล่าวได้ สิ่งสำคัญที่เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าจะต้องกระทำก็คือ การสร้างความจริงให้เห็นว่าการผลิตดังกล่าว มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อการผลิตของชุมชนชนบทไทย โดยที่การสร้างความจริงดังกล่าวจะต้องมีมิติที่หลากหลายจนเป็นระบอบของความจริง นอกจากนั้นการใช้ความเป็นสถาบันในรูปแบบต่างๆก็จะมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ความรู้ที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะความรู้เชิงประยุกตวิทย์สามารถจะกระจายไปสู่ชุมชนชนบทในท้องถิ่นได้

ความจริง (Truth) ที่เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าสร้างขึ้นนั้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเมื่อชาวบ้านในชนบทได้เปลี่ยนมาใช้วิธีการผลิตตามที่ความรู้ของการผลิตเพื่อการค้ากำหนดไว้ ผลผลิตที่ได้จะได้ในปริมาณที่มากกว่าเดิมมาก อย่างเช่น การทำนาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเมื่อเปลี่ยนมาใช้ ข้าวพันธุ์ กข. ต่างๆ โดยเฉพาะข้าวพันธุ์ กข. 35 ก็จะได้ผลผลิต 70-80 ถังต่อไร่ หรือในบางครั้งหากชาวนาดูแลผลผลิตได้ตามที่ทางราชการแนะนำก็อาจจะได้ผลผลิตถึง 100 ถังต่อไร่ และจะมีเมล็ดแดงน้อย ดังนั้นเมื่อนำไปขายให้กับพ่อค้าก็จะให้ราคาดีกว่าการใช้ข้าวพันธุ์พื้นเมืองซึ่งมักจะมีเมล็ดแดงมาก ในส่วนของระยะเวลาที่จะพบว่าการผลิตภายใต้ความรู้ดังกล่าวจะกำหนดเวลาที่ชัดเจนแน่นอนว่าจะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เมื่อใด นอกจากพันธุ์ข้าวและผลผลิตที่ได้รับจากการผลิต

แล้วอำนาจความรู้ของการผลิตเพื่อการค้า ยังได้สร้างความจริงให้เห็นว่า การใช้ปุ๋ยตามที่ทางราชการ และภาคเอกชนแนะนำนั้น มีความเหมาะสมต่อการผลิตในแบบที่เป็นอยู่ ทั้งนี้หากใช้ปุ๋ยอินทรีย์แบบ ดั้งเดิมก็มักจะเห็นผลช้า และค่อนข้างยุ่งยากใช้เวลาในการเตรียมการนานไม่เหมาะสมต่อการผลิตที่ ต้องการความรวดเร็วอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนั้นเมื่อมีการใช้ปุ๋ยเคมีแล้วผลผลิตที่ได้จะเห็น ผลว่า มีคุณภาพดีกว่าการใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างเห็นได้ชัด ถึงแม้ว่าจะเริ่มมีการส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ย อินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพกันมากขึ้น แต่ชาวบ้านก็ยังคงใช้ปุ๋ยเคมีควบคู่ไปด้วยดังนั้นจะเห็นว่า ภายใต้ ความจริงที่เกิดจากอำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าสร้างขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องเทคนิควิธีที่ กล่าวถึงการใช้ปุ๋ยเคมีนี้ ยังคงมีอำนาจที่จะทำให้ชาวนาต้องยอมรับเอาการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นวิถีทางหลัก ในการผลิตของตน โดยที่ประเด็นดังกล่าวได้ถูกถ่ายทอดด้วยความเห็นของชาวชนวนาคนหนึ่งที่ทำ นาเพื่อขายไว้ว่า

เริ่มแรกการใช้ปุ๋ยเคมีก็มาจากพ่อค้า เขามาทดลองให้ดู พวกยาต่างๆก็เอามา อย่างเช่น ยาฆ่า หนูนี่ก็เอามา บางทีก็เอามาให้ทดลองชุดหนึ่งเลย นะ มันดีจริงๆนะ อย่างแปลงที่ทำอยู่เข้าก็มาทำให้ ได้ผลดีมาก ไม่เกิน 20 วัน เห็นผล จ้างรถมาเกี่ยวได้เลย

นอกจากการใช้ปุ๋ยเคมีประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การสร้างความจริงให้เห็นว่าการ ปรับเปลี่ยนไปใช้แรงงาน เครื่องจักรนั้นมีความเหมาะสม ซึ่งเป็นไปภายใต้อำนาจความรู้ของวิถีการ ผลิตเพื่อการค้า เมื่อมีการปรับไปใช้แรงงานเครื่องจักรจะทำให้การผลิตมากขึ้นและมีความเหมาะสม ต่อวิถีการผลิตในชนบทไทย ดังเช่นการใช้รถไถเพื่อปรับพื้นที่นั้น อาจสามารถทำได้ถึง วันละ 80-100 ไร่ ซึ่งถ้าหากใช้แรงงานสัตว์อาจได้เพียง 10-15 ไร่ต่อวัน ถึงแม้ว่าชาวนาจะไม่มีรถไถเป็นของตนเอง ในระยะแรก ชาวนาก็สามารถใช้การว่าจ้างได้ในปัจจุบัน สำหรับพื้นที่ 10 ไร่ ก็จะเสีย ค่าใช้จ่าย ประมาณ 100 กว่าบาท ยิ่งถ้ามีจำนวนรถไถเข้ามารับจ้างมากขึ้น ก็จะทำให้การจ่ายค่าจ้างถูกลง ดังนั้นการทำนาในที่ที่มีพื้นที่มากๆอย่างที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ชาวนาเกือบทุกบ้านมักจะต้องมีรถไถเป็น ของตนเอง ทั้งนี้ภายใต้การผลิตเพื่อการค้าถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น ส่งผลให้การปรับเปลี่ยนมาใช้แรงงาน เครื่องจักรด้วยวิธีการต่างๆ จึงมีความเหมาะสมและเป็นสิ่งที่ชาวนาจะนำมาใช้ในการผลิตของตน นอกจากนั้นในขั้นตอนของการเก็บเกี่ยวความรู้เชิงประยุกต์วิทยาในการประดิษฐ์เครื่องมือต่างๆขึ้นมา อย่างเช่น การใช้รถเกี่ยวข้าวจะเป็นการใช้เครื่องจักรทั้งหมดจนถึงการเอาข้าวใส่กระสอบ ดังนั้นความ จริงที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการเก็บเกี่ยวจะเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นว่า การใช้รถเกี่ยวเป็นสิ่งจำเป็นและมีความ เหมาะสมที่ถือว่าเป็นความจริงที่ชาวนาจะใช้ในการผลิตเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในขณะที่การ เอาแรงในการเก็บเกี่ยวแบบดั้งเดิมถูกทำให้หมดไป โดยที่การใช้วิธีการเอาแรงเป็นสิ่งที่ถูกความรู้

ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้า ให้ความหมายว่าเป็นสิ่งที่มีความเป็นอื่นไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการผลิตในชุมชนชนบทไทย

ความจริงอีกประการหนึ่ง ที่ความรู้ภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าได้สร้างขึ้นก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างชาวนาหรือเกษตรกรกับพ่อค้าและนายทุนในพื้นที่ มักจะเป็นไปอย่างไม่เท่าเทียมกัน โดยที่พ่อค้าและนายทุนมักจะเป็นผู้ที่ได้เปรียบชาวนาและเกษตรกรซึ่งถือว่าเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการผลิตเพื่อการค้า ถึงแม้ว่าชาวนาจะเป็นผู้ที่เสียเปรียบแต่ชาวนาเองก็จำเป็นจะต้องพึ่งพิง (Dependence) พ่อค้าและนายทุนโดยเฉพาะปัจจัยการผลิตที่เป็นทุนในรูปแบบต่างๆ ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ชาวนาจะต้องอาศัยพ่อค้าและนายทุนดังกล่าว ดังนั้นการที่ชาวนาขายข้าวให้กับพ่อค้านายทุนท้องถิ่นหรือเจ้าแก่ โดยให้บุคคลเหล่านี้เป็นผู้กำหนดราคาที่จะขายกันนั้น จึงถือว่าเป็นเรื่องปกติที่ชาวนาจะต้องยอมรับความจริงในความเสียเปรียบดังกล่าว ทั้งนี้การเสียเปรียบของชาวนาได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นความชอบธรรม ซึ่งก็จะส่งผลให้วิถีการผลิตเพื่อการค้ายังคงดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย

ประเด็นสำคัญในประการต่อมาก็คือ การแยกผู้ผลิตออกจากผู้บริโภค ดังนั้นความจริงพบได้อีกประการหนึ่งก็คือ ผลผลิตที่ผลิตได้ทั้งหมดจะต้องนำไปขายทั้งหมดรวมถึงจะไม่มีเก็บไว้เพื่อบริโภค อย่างเช่นการปลูกข้าวนั้นจะพบว่าข้าวในพื้นที่ปฏิรูปเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะขายทั้งหมดโดยที่ชาวนาเองก็จะใช้การซื้อข้าวรับประทาน ทั้งนี้ส่วนใหญ่ข้าวที่ชาวนาปลูกจะไม่นิยมเอามาบริโภค ในขณะที่ข้าวพันธุ์อื่นๆ เช่น ข้าวหอมมะลิ ชาวนาสามารถหาซื้อได้อย่างสะดวกไม่ยุ่งยาก นอกจากนั้นการเก็บข้าวที่ผลิตได้ไว้บริโภคก็จะไม่สะดวกแต่การซื้อข้าวรับประทานจะสะดวกกว่ามากและไม่ต้องเสี่ยงกับการเก็บรักษา ซึ่งอาจจะประสบปัญหาหมอดและหนูกิน นอกจากนั้นการจัดเตรียมยุ้งฉางก็อาจเป็นการเพิ่มภาระให้กับชาวนา รวมถึงปัญหาจากอุทกภัยต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้

นอกจากนี้ความเป็นจริงที่ในปัจจุบัน ชาวนามีความจำเป็นที่ต้องการเงินตราเพื่อมาใช้จ่ายในเรื่องต่างๆ มากยิ่งขึ้น ดังนั้นจะพบว่าอำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า ได้ทำให้เงินตราได้กลายเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดในสภาพสังคมปัจจุบัน จากความจำเป็นในการใช้เงินตราดังกล่าวนี้นี้ได้ชี้ให้เห็นว่า การทำนาเพื่อให้เกิดผลกำไรนั้นเป็นความจริงที่เกิดขึ้นในวิถีการผลิตของชนบทไทย ในประเด็นของความจริงในเรื่องของความต้องการเงินตรานี้ ชาวนาท่านหนึ่งที่ทำนาเพื่อนำผลผลิตไปขายได้อธิบายถึงเหตุผลของการทำนาอย่างเช่นปัจจุบันไว้อย่างมีนัยสำคัญว่า

สภาพที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ชาวนามีหนี้สินมาก ถ้าทำนาไม่ได้ปีละ 3 ครั้งก็จะมีเงินใช้หนี้ ถ้าทำนาปีละครั้งแบบเดิมมีหวังอดตาย ไม่รู้จะเอาอะไรมาใช้มาจ่าย

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะพบว่าภายใต้อำนาจของความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าได้สร้างความจริงในมิติต่างๆทั้งที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรงและมีได้เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยอ้อมอย่างเช่นความต้องการเงินตราเพื่อการดำรงชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีมิติต่างๆที่กล่าวมานี้ได้ทำให้ความจริงที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมโยงกันจนทำให้ชาวนาต้องยอมรับเอาวิธีการผลิตเพื่อการค้าให้กลายเป็นแนวทางการผลิตในชุมชนตนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากผลของความจริงที่เกิดจากเทคโนโลยีของความรู้ของการผลิตเพื่อการค้าได้สร้างขึ้นนี้ นอกจากจะทำให้เห็นว่าการผลิตภายใต้ความรู้ดังกล่าวมีความเหมาะสมและสอดคล้องต่อการผลิตแบบที่เป็นอยู่แล้ว อำนาจของความรู้ดังกล่าวยังส่งผลให้วิธีการผลิตแบบดั้งเดิมมีความแปลกแยกต่อการผลิตอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากวิถีในการผลิตเพื่อการค้าจะใช้เทคโนโลยีของอำนาจความรู้สร้างความจริงให้เห็นถึงความจำเป็นต่อการใช้แนวทางของการผลิตดังกล่าวแล้ว การควบคุมจัดการให้การผลิตเป็นไปตามแนวทางอุดมการณ์ทุนนิยมก็จำเป็นจะต้องอาศัย “ความเป็นสถาบัน” ของทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนช่วยสร้างความจริงดังกล่าวมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งความเป็นสถาบันนี้จะมีอำนาจอันชอบธรรมที่จะให้ความรู้ที่สร้างขึ้นนี้ สามารถควบคุมจัดการการผลิตของชนชนไทยให้เป็นไปตามอุดมการณ์ทุนนิยมได้เข้มข้นและแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น

สถาบันที่เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการส่งเสริมให้การผลิตเป็นไปเพื่อการค้า ก็คือ หน่วยงานและองค์ของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร อาทิเช่น กรมวิชาการเกษตร หรือ เกษตรจังหวัดและอำเภอ นอกจากจะเป็นผู้แนะนำส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ต่างๆแล้ว ตัวหน่วยงานเหล่านี้ยังมีพันธุ์พืชจำหน่ายในราคาถูกอีกด้วย ดังเช่นในกรณีของศูนย์วิจัยข้าว ของกรมวิชาการเกษตร ชาวนาก็มักจะมาขอรับคำแนะนำ ว่ามีพันธุ์ข้าวอะไรบ้างที่ให้ผลผลิตดีและต้านทานโรคต่างๆที่เป็นอยู่ได้บ้าง และนอกจากนั้นชาวนาก็จะซื้อพันธุ์ข้าวจากศูนย์ฯ ในราคาถูก อย่างเช่น ข้าวพันธุ์ ปทุม 1 กก.ละ 10 บาท ซึ่งนอกจากจะได้ราคาถูกแล้ว ข้าวพันธุ์ดังกล่าว จะทนต่อโรคต่างๆโดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว และมีเมล็ดแดงน้อย

นอกจากความเป็นสถาบันของภาครัฐจะส่งเสริมในเรื่องการเพาะปลูกพืชหลักบางประเภทเช่น ข้าว แล้ว สถาบันของรัฐยังได้มีการส่งเสริมให้ชาวนาประกอบอาชีพที่มีความหลากหลายมากขึ้น ดังเช่นในพื้นที่ทางเกษตรกรรมบางแห่งภาครัฐโดยเกษตรอำเภอหรือเกษตรจังหวัดเข้ามาส่งเสริมให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริมอื่นๆควบคู่ไปกับการทำนา เช่นการทำสวน เลี้ยงปลา โดยที่การแนะนำนั้นภาครัฐจะมีทั้งการนำเอาพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ เข้ามาส่งเสริมพร้อมกัน รวมถึงจะมีแหล่งเงินกู้ให้ และหากเป็นไปได้ภาครัฐอื่นๆที่เกี่ยวข้องจะหาตลาดให้ด้วย ดังนั้นเมื่อเกษตรกรประสบปัญหาในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวิธีการผลิตที่ทำอยู่ ชาวบ้านก็มักจะเชื่อในความเป็นสถาบันของภาครัฐในการแก้ปัญหาทางการเกษตรให้กับชาวบ้านได้ ทั้งนี้ภายใต้ความรู้ในวิธีการผลิตเพื่อการค้า สถาบันของ

รัฐที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้ที่จะอธิบายถึงวิธีการผลิตว่าควรจะทำอย่างไรจึงจะทำให้สอดคล้องกับความจริงที่เป็นอยู่ในวิถีของการผลิตเพื่อการค้า ดังเช่นในกรณีของชาวนาในเขตชลประทานภาคกลาง มักจะประสบปัญหาเรื่องดินเปรี้ยว ชาวนาก็มักจะปรึกษากับหน่วยงานของรัฐ ตั้งแต่ระดับ ท้องที่ เช่น เกษตรตำบล, อำเภอ และจังหวัด หากยังไม่ได้ข้อมูลเพียงพอหรือยังไม่แน่ใจ ชาวนาก็จะเข้าไปปรึกษากับสถาบันการศึกษาต่างๆทางการเกษตรอย่างเช่น มหาวิทยาลัยเกษตร เป็นต้น นอกจากนั้น เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้านี้ยังได้ส่งผลให้ ความเป็นสถาบันของรัฐเองต้องมีวิธีการในการปรับปรุงบทบาทของความเป็นสถาบันของตนเองให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ที่จะสามารถส่งเสริมให้ชาวบ้านในชนบทสามารถปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่การผลิตเพื่อการค้าให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังเช่นวิธีการที่ภาครัฐได้ให้องค์การต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ไม่ว่าจะเป็น ประมง, ปศุสัตว์, กรมวิชาการเกษตร, กรมพัฒนาที่ดิน รวมตัวกันเป็นกลุ่มเดียวแล้วใช้แนวคิดที่เรียกว่า โมบายยูนิต (Mobile Units) เข้าไปส่งเสริมชาวบ้านในการทำการเกษตรในคราวเดียวกัน ซึ่งก็จะใช้เวลาน้อยลงรวมถึงเป็นไปในแบบครบวงจรของการผลิตสินค้าการเกษตร

ระบบการชลประทานก็เป็นอีกประการหนึ่ง ที่ความเป็นสถาบันของรัฐอย่างเช่น กรมชลประทาน สามารถที่จะควบคุมจัดการให้การผลิตเป็นไปเพื่อการค้าได้ ทั้งนี้การส่งเสริมให้ชาวนามีการทำนาปรังในแต่ละปีนั้น ระบบชลประทานจะมีส่วนกำหนดว่า ช่วงเวลาใดและพื้นที่ใดบ้างจะสามารถทำนาปรังได้ ซึ่งทางชลประทานจะเป็นผู้ทราบถึงข้อมูลการถึงปริมาณน้ำทางการเกษตรที่มีอยู่ในแต่ละปี และกระบวนการในการควบคุมจัดการเรื่องน้ำทางการเกษตรนี้ เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า ได้ทำให้กรมชลประทานได้กลายเป็นสถาบันที่ผู้รื้อเรื่องน้ำ ซึ่งทำให้กรมชลประทานได้เข้าไปสู่วิถีการผลิตในชนบทไทยโดยเฉพาะในพื้นที่ปฏิรูปเกษตรกรรม ซึ่งเมื่อชาวนาประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ ชาวนาก็จะส่งตัวแทนไปแจ้งกับทางราชการให้ปล่อยน้ำมาให้สำหรับการควบคุมการใช้น้ำนั้น บทบาทของระบบชลประทานที่เป็นอยู่ในชนบทหลายๆแห่ง ก็ยังคงใช้ระบบของนายทอดและหัวหน้าฝ่ายที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม แต่การควบคุมการเปิดปิดน้ำจะเป็นไปตามที่ทางราชการโดยกรมชลประทานกำหนด ซึ่งผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายทอดและหัวหน้าฝ่ายจากกรมชลประทานนี้ จะได้รับค่าตอบแทนจากทางราชการด้วย ซึ่งชาวบ้านท่านหนึ่งที่เป็นนายทอดให้กับกรมชลประทานได้กล่าวถึงหน้าที่ของตนไว้ว่า

ชลประทานเขาจะเปิดปิดน้ำ เขาก็บอกนายทอดอย่างพวกผมนี่ละ นายทอดส่วนใหญ่ก็เป็นคนในพื้นที่ ทางชลประทานเขาแต่งตั้งมีเงินเดือนให้ด้วยนะ หน้าที่ ก็คอยดูแลประตูน้ำอยู่ตามคลอง เขาก็มีที่วัด เวลานั้นมากไปก็ระบายน้ำออก และน้ำเข้าพื้นที่ เราก็เหมือนเป็นตัวแทนชลประทานอีกทอดหนึ่ง เวลาประตูน้ำชำรุดก็ต้องเกณฑ์ชาวบ้านมาช่วยกันซ่อมแซม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความเป็นสถาบันของรัฐของกรมชลประทานจะสามารถที่จะเข้าไปแทรกอยู่ในวิถีการผลิตของชนบทไทยได้ก็โดยอาศัยเทคโนโลยีของอำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าที่ว่าด้วยการจัดการระบบน้ำ นอกจากนั้นอำนาจของความรู้ดังกล่าวยังได้ทำให้วิถีการผลิตแบบดั้งเดิมอย่างเช่นระบบนายทศหัวหน้าฝ่ายได้ถูกผนวกรวมเข้าไปสู่วิถีการผลิตเพื่อการค้าได้ด้วยความเป็นสถาบันของระบบชลประทานสมัยใหม่

นอกจากความเป็นสถาบันของภาครัฐดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ความเป็นสถาบันของภาคเอกชนก็มีบทบาทในการทำให้ชาวบ้านในชนบทไทยต้องยอมรับเอาวิถีการผลิตเพื่อการค้าเข้าไปสู่ชุมชนของตน บทบาทขององค์การที่ไม่เป็นทางการอย่างเช่น กลุ่มพ่อค้านายทุนท้องถิ่นที่เรียกว่าเจ้าแก้ว ถือว่าเป็นกลุ่มแรกของภาคเอกชนที่มีความเป็นสถาบันซึ่งมีส่วนทำให้การผลิตในชนบทไทยเป็นไปตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมเป็นลำดับแรก หากเกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตในทุกๆเรื่องไม่ว่าจะเป็น ปุ๋ย, พันธุ์พืช หรือแม้แต่เงินทุน เกษตรกรสามารถติดต่อกับกลุ่มเจ้าแก้วนี้ได้ อย่างเช่นมีพันธุ์ข้าวที่ใช้ทำนาแล้วเมื่อได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร ชาวนาก็สามารถไปเปลี่ยนกับเจ้าแก้วได้ แต่ก็ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่เจ้าแก้วกำหนด นอกจากนั้นเมื่อชาวบ้านประสบปัญหาผลผลิตตกต่ำหรือมีปัญหาเรื่อง โรคพืชที่ เช่น ใบไหม้ ใบแดง ก็สามารถปรึกษากับเจ้าแก้วได้ทันที เจ้าแก้วก็จะจัดยา กำจัดศัตรูพืชให้ตามอาการของโรค นอกจากนายทุนท้องถิ่นแล้ว บริษัทค้าพืชผลทางการเกษตรก็เป็นอีก สถาบันหนึ่งของภาคเอกชนที่เข้ามามีบทบาทในการผลิตเพื่อการค้า ทั้งนี้จะเห็นว่าภายใต้ความรู้ของระบบการตลาดบริษัทค้าพืชผลก็จะใช้การส่งเสริมด้วยวิธีทางการตลาดในแบบต่างๆเข้าไป เสนอให้ชาวนาได้ใช้วิธีการผลิตที่ทางบริษัทแนะนำ อย่างเช่นการจัดทำแปลงทดลอง หรือ ให้สินค้าตัวอย่างไปทดลองใช้ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ในสภาพปัจจุบัน บทบาทความเป็นสถาบันของภาคเอกชนเริ่มที่จะเข้ามามีบทบาทมากกว่าภาครัฐเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการเข้าไปปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรของชาวบ้าน ซึ่งมักจะนิยมเข้าไปปรึกษากับภาคเอกชนก่อนภาครัฐ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อมีปัญหามากขึ้น ภาครัฐก็ยังคงจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาท โดยเฉพาะในเรื่องของระบบชลประทาน หรือระบบการตลาดโดยภาพรวม ดังนั้นความเป็นสถาบันของภาครัฐก็ยังคงความมีความจำเป็นอยู่ ซึ่งส่งผลให้การควบคุมจัดการโดยรัฐ (Governmentality) ก็ยังจะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้อำนาจการผลิตเพื่อการค้ายังคงดำรงอยู่ในชนบทไทย

ในส่วนของการควบคุมจัดการโดยรัฐนี้ จะเห็นว่าชุมชนชนบทหลายแห่งภาครัฐได้เข้าไปควบคุมจัดการในหลายด้าน โดยเฉพาะการกำหนดราคาพืชผลทางการเกษตร นอกจากกลไกตลาดและพ่อค้าคนกลางจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดราคาพืชผลแล้ว การประกันราคาพืชผลทางการเกษตรจากภาครัฐก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ ทั้งนี้บทบาทของความเป็นสถาบันของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการรับซื้อพืชผลทางการเกษตร อย่างเช่น ธกส. และ อตก. จะเป็นผู้กำหนดราคาพืชผล

ต่างๆตามความต้องการที่รัฐต้องการจากท้องถิ่นต่างๆ ดังนั้นเมื่อภาครัฐ มีการประกันราคาพืชผล แล้ว พ่อค้าคนกลางก็จะรับซื้อพืชผลทางการเกษตรจากเกษตรกรในราคาที่ดีกว่าไม่มีการประกันราคา แต่อย่างไรก็ตามการประกันราคาพืชผลทางการเกษตรจะเป็นการประกันเฉพาะประเภทสินค้าที่รัฐต้องการเท่านั้น อย่างเช่น ความต้องการข้าวจากตลาดโลกก็อาจจะมีเฉพาะบางพันธุ์ อย่างเช่นข้าวพันธุ์ขาวปทุม ก็จะได้ราคาดี หากเป็นพันธุ์อื่นๆจะไม่ได้ราคาดี บางครั้งอาจถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ดังนั้นภายใต้เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า ได้ทำให้ภาครัฐจำเป็นจะต้องเข้ามาควบคุมจัดการต่อการผลิตของชนบทไทยให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด และการควบคุมจัดการโดยรัฐนี้ยังได้อาศัยความเป็นสถาบันของรัฐดังเช่น กรณีของ ธกส. และ อตก. เข้ามาควบคุมจัดการร่วมกับสถาบันของเอกชน อย่างเช่นพ่อค้าคนกลาง เพื่อให้การผลิตของชนบทไทยเป็นไปตามกลไกตลาดและอุดมการณ์ทุนนิยมกำหนดไว้

นอกจากนั้นเทคโนโลยีของอำนาจความรู้รวมถึงการจัดการควบคุมการผลิตโดยภาครัฐ ได้ทำให้ตัวสถาบันของเอกชนโดยเฉพาะกลุ่มของพ่อค้าและนายทุนในท้องถิ่นจะกลายเป็นผู้ที่บทบาทสำคัญมากขึ้น ทั้งนี้ตัวพ่อค้าคนกลางหรือนายทุนท้องถิ่นจะเป็นผู้ที่เชื่อมโยงผู้ผลิตที่เป็นเกษตรกรในท้องถิ่น ให้เข้ากับตลาดและผู้บริโภค ซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการผลิตทั้งหมดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นนอกจากเทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า จะทำให้สถาบันต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิตต้องดำเนินกิจกรรมต่างๆให้สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันแล้ว ตัวสถาบันต่างๆโดยเฉพาะตัวกลุ่มนายทุนท้องถิ่น จะต้องเป็นผู้เชื่อมโยงประสานระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคให้เป็นไปตามกลไกตลาดอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากความสัมพันธ์ระหว่าง อตก.และ ธกส. พ่อค้าคนกลาง กับ ชาวนา ที่ชาวนาท่านหนึ่งได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของทั้ง 3 กลุ่ม ในกรณีที่มีการรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาเมื่อมีการประกันราคาจากรัฐไว้ว่า

เมื่อมีการประกันราคาข้าวจากรัฐบาล อตก. จะแจ้งถึงราคาประกันรวมถึงประเภทและชนิดสินค้าเกษตรอะไรบ้างที่จะมีการประกันราคา หลังจากนั้น รัฐบาลก็จะโอนเงินมาให้ ธกส. เป็นผู้จ่ายเงิน แต่รัฐบาลเองก็ไม่สามารถที่จะไปซื้อผลผลิตอย่างเช่นข้าวจากชาวนาได้โดยตรงและไม่มีสต็อกต์ หรือ โกดังที่จะเก็บข้าวเปลือก ธกส. กับ อตก.ก็ต้องให้โรงสีในท้องถิ่น เป็นผู้รับซื้อข้าวในราคาประกันจากชาวนา หลังจากนั้น โรงสีเขาจะให้ใบประทวนกับชาวนาไปขึ้นเงินกับ ธกส. ตามระยะเวลาที่กำหนด ที่ทำกันก็ 3 เดือนหลังจากขายข้าวให้กับโรงสี ชาวนาถึงจะขึ้นเงินได้การประกันราคาข้าวเปรียบเสมือน เป็นการให้โรงสี ภูเงินจาก ธกส. ไปซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาโดยไม่เสียดอกเบี้ย ถ้า ธกส. อตก. ยังไม่ต้องการข้าวโรงสีก็ได้กำไร

ภายใต้เทคโนโลยีของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าและความเป็นสถาบันของทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตๆได้ทำให้ตัวสถาบันต่างๆเหล่านี้ สามารถเป็นที่ยอมรับของชุมชนที่อยู่ในชนบทได้ในฐานะที่เป็นผู้รู้ในด้านต่างๆ ซึ่งชาวบ้านในชนบทเองก็จะต้องพึ่งพาสถาบันเหล่านี้เพื่อให้การผลิตของตนเป็นไปตามวิถีของการผลิตเพื่อการค้ารวมถึงสอดคล้องกับอุดมการณ์ทุนนิยมที่กำลังก้าวกับวิถีการผลิตดังกล่าว จากการที่ชาวบ้านต้องยอมรับเอาความรู้จากสถาบันต่างๆในฐานะผู้รู้นี้ ได้ส่งผลให้การกระจายความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้าเข้าไปสู่ชนบทไทยได้โดยอาศัยความเป็นสถาบันต่างๆ นอกจากนั้นภายใต้เงื่อนไขที่เป็นความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าได้ทำให้สถาบันของรัฐอย่างเช่นกรมวิชาการเกษตรสามารถที่จะส่งเสริมให้ชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมที่มีการปฏิรูปมีการทำนาปรังเกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากช่วง พ.ศ. 2510 ทางราชการมีการส่งเสริมให้ชาวนาทำนาปรังด้วยการเริ่มการจัดแปลงสาธิตให้ชาวนาศึกษาวิธีการทำนาปรังจากทางราชการก่อน ซึ่งวิธีการดังกล่าวถือว่าเป็นผลพวงมาจากเทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าได้ทำให้ความเป็นสถาบันของภาครัฐสามารถที่จะกระจายความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าเข้าไปสู่ในชนบทไทยได้ อย่างไรก็ตามการกระจายความรู้ด้วยความเป็นสถาบันดังกล่าวนี้จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากไม่มีการวางภาคปฏิบัติการต่างๆรองรับเอาไว้ อย่างเช่นในกรณีของการทำแปลงสาธิตนี้ สถาบันต่างๆที่เกี่ยวข้องก็จำเป็นต้องสร้างภาคปฏิบัติการต่างๆรองรับต่อวิถีการผลิตเพื่อการค้า ไม่ว่าจะเป็นกรมชลประทานที่ต้องวางระบบน้ำรองรับ กรมวิชาการเกษตรที่ต้องเตรียมเรื่องพันธุ์พืชและปุ๋ยเคมีที่จะต้องให้ เป็นต้น ดังนั้นการกระจายความรู้ด้วยความเป็นสถาบันนั้นนอกจากที่ชาวบ้านจะต้องยอมรับว่าตัวสถาบันต่างๆเป็นผู้รู้เฉพาะทางหรือผู้เชี่ยวชาญแล้ว การวางภาคปฏิบัติต่างๆรองรับก็จะทำให้เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าสามารถกระจายความรู้ดังกล่าวด้วยความเป็นสถาบันก็必将มีความมั่นคงและต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น

จากการที่สถาบันของรัฐโดยกรมวิชาการเกษตรได้แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมและความจำเป็นในการผลิตเพื่อการค้าด้วยการใช้การจัดเป็นแปลงสาธิตให้กับชาวนาเพื่อส่งเสริมในการทำนาปรังดังที่กล่าวมานี้ การส่งเสริมเพื่อที่จะให้ความรู้ของการผลิตเพื่อการค้าสามารถกระจายไปสู่ชนบทไทยได้ง่ายขึ้นนั้น จะต้องอาศัยผู้เชื่อมประสานระหว่างตัวสถาบันของรัฐและเอกชนกับชาวนาในท้องถิ่นชนบท ซึ่งก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่มีความสำคัญในการกระจายความรู้ดังกล่าว สำหรับในส่วนของชนบทไทยนี้จะเห็นได้ว่าความเป็นสถาบันของภาคเอกชนโดยเฉพาะ กลุ่มที่เรียกว่า แก๊งหรือนายทุนท้องถิ่นจะมีส่วนสำคัญที่เป็นผู้เชื่อมประสานในการนำความรู้จากภายนอกเข้าไปสู่ชนบทไทยในฐานะที่เป็นผู้ที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ อาทิเช่นการเป็นผู้นำเอาปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง หรือพันธุ์พืชต่างๆทั้งจากของทางราชการและเอกชน มาแนะนำและจำหน่ายให้กับชาวนาในท้องถิ่นชนบท นอกจากนั้นแล้วการที่ภาคเอกชนโดยเฉพาะบริษัทค้าพืชผลทางการเกษตรได้จัดให้มีผู้แทนจำหน่าย

ไปแนะนำถึงวิธีการผลิตเพื่อการค้าในส่วนต่างๆ เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ฯลฯ รวมถึงการจัดแปลงสาธิต แนะนำชาวบ้านในพื้นที่เกษตร ก็ถือได้ว่าการจัดให้มีตัวแทนดังกล่าว เป็นการให้ผู้เชื่อมประสานในอีกรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่าผู้แทนจำหน่าย ซึ่งความรู้ที่เกี่ยวกับการตลาดสมัยใหม่กำหนดให้ผู้แทนจำหน่ายเป็นผู้รู้ในการผลิตเพื่อการค้า ส่งผลให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตดังกล่าวสามารถกระจายสู่วิถีการผลิตของชนบทไทยได้ นอกจากนั้นการติดต่อสื่อสารระหว่างภาครัฐและเอกชนกับเกษตรกรในปัจจุบันก็สามารถกระทำได้รวดเร็วและสะดวกขึ้น ทั้งนี้ภายใต้ภาคปฏิบัติการในการผลิตเพื่อการค้าได้วางโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ไว้ไม่ว่าจะเป็น ไฟฟ้า หรือโทรศัพท์ก็จะมีส่วนช่วยให้การกระจายความรู้จากสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสามารถกระจายความรู้ดังกล่าวเข้าสู่ชนบทไทยได้ง่ายและสะดวกขึ้น ดังเช่นกรณีของชาวนาท่านหนึ่งได้พูดถึงการติดต่อระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานของรัฐโดยใช้สิ่งอำนวยความสะดวกไว้ว่า

พันธิชาวของเกษตรเขาผสมได้ดี เขาผสมได้ปุ๋ยเขาก็โทรมาบอก ว่าข้าวพันธุ์ดีพันธุ์นั้นดี เราก็ไปศึกษาจากเขา ผมก็ไปซื้อมา ทำพันธุ์แล้วก็ดีรุ่นหนึ่ง แล้วก็เอาข้าวที่ทำพันธุ์ไปหว่านลงนาได้เลย

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าภายใต้ความเป็นสถาบันจะมีส่วนสำคัญต่อการกระจายความรู้ของการผลิตเพื่อการค้าให้เข้าไปสู่วิถีการผลิตของชนบทไทย ทั้งนี้ความเป็นสถาบันของทั้งภาครัฐและเอกชนถือได้ว่าเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งของวิถีการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดจากเทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตดังกล่าว นอกจากนั้นเทคโนโลยีของความรู้นี้ยังจะต้องอาศัยการทำงานของภาคปฏิบัติการต่างๆ ร่วมกับความเป็นสถาบันในการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงอาศัยผู้เชื่อมประสานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งจะทำให้การกระจายความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมสามารถเข้าไปสู่วิถีการผลิตของชนบทไทยได้อย่างลงตัว

การยอมรับต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมของชุมชนชนบทไทยนั้น เป็นสิ่งที่มีได้เกิดขึ้นด้วยการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างปกติธรรมดา แต่การยอมรับต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมเป็นผลมาจากกระบวนการที่เกิดจากเทคโนโลยีของอำนาจความรู้ โดยมีจุดเริ่มต้นจากสิ่งที่ถูกให้ความหมายว่าเป็นความรู้ ซึ่งสิ่งที่ถูกให้ความหมายว่าเป็นรู้นี้ต้องเป็นสิ่งที่เข้าไปภายใต้กรอบที่อุดมการณ์ทุนนิยมกำหนดไว้ นอกจากนั้นแล้วความรู้ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมนี้ยังได้สถาปนาผู้รู้ว่าเป็นใครจึงจะเป็นผู้ที่จะมีสิทธิ์ที่จะอธิบายถึงวิธีการผลิตดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมและชอบธรรม ดังเช่นกรณีของ สถาบันต่างๆ ของรัฐ รวมถึง สถาบันของเอกชน และกลุ่มพ่อค้านายทุนท้องถิ่นต่างก็ได้ถูกสถาปนาให้เป็นผู้รู้ที่จะอธิบายถึงวิธีการผลิตดังกล่าว ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือความรู้ที่สร้างขึ้นนี้ได้ทำให้เห็นว่าการผลิตเพื่อการค้ามีความเหมาะสมที่จะใช้ในวิถีการผลิตของชนบทไทย

ทั้งนี้เนื่องจากสภาพของชุมชนบทไทยได้ถูกทำให้เปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมที่ต้องอาศัยทุนเงินตราเป็นปัจจัยหลักในการดำรงชีพมากขึ้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้ส่งผลให้ความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าได้เกิดนัยสำคัญที่จะทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมสามารถดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย นอกจากนั้นจากความหมายของความรู้ดังกล่าวได้ส่งผลทำให้เกิดการปรับตัวของชุมชนชนบทไทยภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม ด้วยการสร้างองค์ความรู้ที่เป็นเทคนิควิธีเชิงประยุกต์วิทยาขึ้นเพื่อที่จะใช้อธิบายถึงการใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ ให้เหมาะสมต่อการผลิตเพื่อการค้า รวมถึงจะนำไปสู่การจัดระเบียบแบบแผนของการผลิตให้มีความชัดเจนตายตัวตามแนวทางของการผลิตภายใต้อุดมการณ์ได้มากขึ้น

นอกจากนั้นการที่ชนบทไทยจะยอมรับเอาวิถีการผลิตดังกล่าวให้เป็นแนวทางหลักของตนได้นั้น เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ภายใต้วิถีของการผลิตเพื่อการค้า ยังได้สร้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตให้เกิดความเป็นสถาบันมากขึ้น ดังเช่น ในกรณีของ องค์ต่างๆ ของทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้การสร้างความเป็นสถาบันขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้าจะต้องอาศัยการควบคุมจัดการโดยภาครัฐเป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนให้เกิดความเป็นสถาบันขึ้น และความเป็นสถาบันดังกล่าวนี้จะมีส่วนช่วยให้ ตัวองค์กรต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนที่ได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นผู้นั้นจะมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และผลจากความเป็นสถาบันขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตนี้ จะมีส่วนทำให้การกระจายความรู้ของการผลิตเพื่อการค้าได้ไหลบ่า เข้าสู่ชนบทไทยได้ ดังนั้นการยอมรับเอาอุดมการณ์ทุนนิยมเข้าไปสู่วิถีการผลิตของชนบทไทยจึงเป็นกระบวนการ ที่อำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้ากระทำต่อชนบทไทย ด้วยวิธีการต่างๆ ตั้งแต่การสร้างความรู้ที่จะใช้อธิบายถึงวิธีการผลิต ตัวผู้รู้ที่จะต้องเป็นผู้อธิบาย และยิ่งผู้รู้มีความเป็นสถาบันมากเท่าไรการอธิบายของผู้รู้ก็ยิ่งจะเกิดอำนาจในการทำให้ชนบทไทยยอมรับมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมเป็นที่ยอมรับต่อการดำรงอยู่ในชุมชนชนบทไทยได้

บทที่ 7

การเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยม ที่ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ ของการผลิตเพื่อการค้า ในบริบทของชุมชนชนบทไทย

ท่ามกลางกระแสอุดมการณ์ทุนนิยมที่การไหลบ่า ได้ส่งผลถึงการยอมรับต่อวิถีการผลิตเพื่อการค้าของผู้คนในชุมชนชนบทว่าเป็นสิ่งจำเป็นเหมาะสมสอดคล้องต่อสภาพการของชุมชน และการยอมรับได้ต่อกฎาให้อุดมการณ์ทุนนิยมยังคงดำรงอยู่ได้ในชนบทไทย ทั้งนี้การไหลบ่าของอุดมการณ์ทุนนิยมที่เกิดขึ้นในช่วง 40 ปี ภายใต้เจตจำนงแห่งรัฐที่มีอุดมการณ์ทุนนิยมกำกับอยู่ เป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อนไม่ว่าจะเป็นการอาศัยความรู้ทางเทคนิควิธีที่ผ่านการขัดเกลาจนเป็นความรู้ซึ่งดูเหมือนว่าเป็นความรู้ที่บริสุทธิ์ เป็นกลาง เหมาะสมชอบธรรมที่จะใช้อธิบายถึงกระบวนการผลิตเพื่อการค้าให้เกิดประสิทธิภาพ รวมถึงอาศัยความเป็นสถาบันที่ได้รับการยอมรับจากผู้คนในชนบทว่าเป็นผู้รู้ที่สามารถจะอธิบายถึงการนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในวิถีการผลิต ซึ่งความสำเร็จในการไหลบ่าของอุดมการณ์ทุนนิยมได้ทำให้ชุมชนชนบทไทยยอมรับเอาวิถีการผลิตเพื่อการค้าให้เป็นวิถีการผลิตหลักของชุมชนเองในที่สุด และผลของการยอมรับต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมนี้ ได้ทำให้อำนาจของความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าสามารถเข้าไปจัดระเบียบแบบแผนของการผลิตให้เป็นไปตามเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม

อย่างไรก็ตามแม้ว่าอุดมการณ์ทุนนิยมจะเป็นที่ยอมรับของผู้คนในชนบท แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นอุดมการณ์รัฐจะสามารถทับซ้อนเข้าไปอยู่เข้าไปอยู่ในวิถีการผลิตของชนบทไทยได้อย่างลงตัว และจากเหตุผลดังกล่าวการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการผลิตที่เป็นบริบทของชุมชนชนบทไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็น ที่จะทำให้อำนาจการครอบงำของอุดมการณ์ทุนนิยมยังคงดำรงอยู่ได้ และยังผลให้วิถีการผลิตของชนบทไทยมีความเชื่อมโยงกับระบบทุนนิยมของประเทศได้แนบชิดมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมที่ผ่านการปรับตัวของชุมชนนี้ จะยังคงเป็นอุดมการณ์ที่สอดคล้องต่อเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นอุดมการณ์หลักของประเทศได้ แต่ก็มีได้หมายความว่าแบบแผนของการผลิตในชุมชนจะเป็นการผลิตที่มุ่งหวังกำไรสูงสุดตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมแต่เพียงประการเดียว ทั้งนี้ภายใต้บริบททางสังคมของชุมชนชนบทไทย ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่มาแต่ดั้งเดิมจะเป็นไปเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นอกจากนั้นองค์ความรู้ต่างๆที่เป็นรากเหง้าของการผลิตเพื่อการดำรงชีพก็ได้ถูกทำลายโดยสิ้นเชิง ส่งผลให้การผลิตภายใต้อุดมการณ์ของทุนนิยมที่เคลื่อนตัวไปจึงมิใช่แบบแผนของการผลิตตามแนวทางของทุนนิยมอย่างเข้มข้นอย่างเต็มรูปแบบตามแนวทางของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่เป็นเจตจำนงแห่งรัฐ

ในการปรับตัวของชุมชนชนบทที่เป็นการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมนี้ จะเห็นได้จากการที่ชุมชนชนบทไทยในหลายๆแห่งโดยเฉพาะชุมชนในเขตที่มีการปฏิรูปหรือในเขตพื้นที่เกษตรกรรม จะมีการปรับปรุงวิธีการผลิตของตน รวมถึงการคิดค้นเครื่องมือซึ่งเป็นเครื่องทุ่นแรงการผลิตในแบบต่างๆ ที่จะทำให้การผลิตกระทำได้เร็วและสะดวกมากขึ้น การปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตของชุมชนชนบทไทยจึงมิใช่การปรับตัวโดยไม่มีสิ่งใดอยู่เบื้องหลัง แต่การปรับตัวของชุมชนจะเป็นเป็นผลมาจากอำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าซึ่งใช้กระบวนการต่างๆทางวาทกรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความรู้ หรือ แม้แต่เทคโนโลยีของอำนาจวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้าจัดระเบียบแบบแผนการผลิตให้กับชุมชนชนบทไทย จนส่งผลให้เกิดการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมที่อยู่ในรูปของการปรับตัวของชุมชนในมิติต่างๆ เกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกับเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม และในขณะเดียวกันก็ต้องตอบสนองต่อความเป็นชุมชนของผู้คนในชุมชนที่เป็นไปเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยเช่นกัน

ผลที่เกิดจากการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมที่อยู่ในรูปแบบของการปรับตัวของชุมชนในมิติต่างๆนี้ ได้นำไปสู่การกำหนดอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าซึ่งจะเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น (emerge) ภายใต้บริบทของชุมชนชนบทไทยเอง แต่การเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ดังกล่าวนี้จะเป็นการเกิดขึ้นที่อยู่ภายใต้การควบคุมจัดการของอุดมการณ์ทุนนิยมอีกทอดหนึ่ง ดังนั้นการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ในการผลิตเพื่อการค้าของชุมชนชนบทไทย ก็จะต้องยังคงอยู่ภายใต้แบบแผนที่เป็นลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการค้าตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมอย่างเคร่งครัด และผลของการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ในการผลิตเพื่อการค้านี้จะส่งผลให้ลำดับขั้นตอนและรายละเอียดต่างๆรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในชุมชนชนบทไทย จะมีลักษณะเฉพาะที่เป็นไปตามเงื่อนไขของอุดมการณ์ทุนนิยมมากยิ่งขึ้น

การจัดระเบียบสรรพสิ่งเพื่อนำไปสู่การปรับตัวของชุมชน ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า

จุดเริ่มต้นที่สำคัญของการจัดระเบียบสรรพสิ่งในการผลิตเพื่อการค้าก็คือ การใช้อำนาจของความรู้ในการผลิตดังกล่าว ในการให้ความหมายต่อพื้นที่ที่มีการปฏิรูปเกษตรกรรมว่าเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำเกษตรแบบสมัยใหม่ ซึ่งเป็นผลมาจากการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมเข้าสู่ชุมชนชนบทไทยด้วยภาคปฏิบัติต่างๆ จนทำให้ชุมชนชนบทต้องถูกทำให้กลายเป็นพื้นที่เฉพาะ ซึ่งเหมาะสมต่อการผลิตเพื่อการค้า และในความหมายของคำว่าเหมาะสมนี้ ยังได้ทำให้วัตถุประสงค์ของการผลิตที่เกิดขึ้น จะต้องมิใช่เพื่อการบริโภคภายในชุมชนอีกต่อไป รวมถึงการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจะต้องอยู่ภายใต้ความรู้ที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ ในขณะที่ความรู้ดั้งเดิมจะต้องถูกเบียดขับออกไปจากวิถีการผลิตนี้ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดระเบียบแบบแผนของการผลิตเพื่อการค้า

ได้ทำให้ผู้คนที่เป็เกษตรกรในชนบทต้องยอมรับเอาวิธีการผลิตดังกล่าวให้สามารถดำรงอยู่ได้ในชุมชนของตน ดังคำบอกเล่าของชาวนาท่านหนึ่งในพื้นที่ปฏิรูปเกษตรกรรมซึ่งได้แสดงความเห็นถึงการยอมรับต่อวิธีการผลิตเพื่อการค้าไว้อย่างน่าสนใจไว้ว่า

เวลาเปลี่ยนมาทำนาอย่างที่ทำอยู่ อย่างเช่นการทำนาปรังแบบปัจจุบันนี้ดีกว่าแต่ก่อนมาก ได้ผลผลิตก็เร็วกว่า สะดวกกว่าเดิม อย่างควายเหล็กจะใช้ได้ตลอดเวลาเบาแรงกว่า ถ้าเป็นควายร้อน น้อยก็ไถไม่ไหวแล้ว ใช้ควายเหล็กได้มากกว่าเดิมเยอะ แถมยังไม่ทรมานสัตว์ด้วย เงินทองก็พอมีใช้จ่ายมากขึ้น แต่ก่อนเกวียนละ 800 บาท เดี่ยวนี้ได้ถึง 4,000 -5,000 บาท ความเป็นอยู่ก็ดีขึ้นมีเงินมาก กินหจก ของได้มากขึ้น

จากที่กล่าวมานี้ สิ่งที่เป็นสาเหตุสำคัญของการจัดระเบียบสรรพสิ่งอย่างที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า ก็คือการใช้อำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า แบ่งประเภทของการผลิตให้เป็นสองชั่วอย่างชัดเจน ด้วยการใช้องค์ความรู้เชิงประยุกต์วิทยา ของความรู้แบบสมัยใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่ควบคุมกลไกทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และการใช้อำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าสามารถแบ่งแยกการผลิตออกเป็นสองชั่วได้อย่างชัดเจนนี้ ก็เนื่องด้วยความรู้ในของวิธีชีวิตแบบทุนนิยมในแทรกอยู่ในทุกระดับของสังคมไทย ส่งผลให้เกิดการสร้างกฎเกณฑ์ บรรทัดฐาน จารีต ค่านิยมต่างๆ ที่สนับสนุนให้การผลิตเพื่อการค้ากลายเป็นวิธีการผลิตที่มีความจำเป็นและเหมาะสมต่อชุมชนชนบทไทย นอกจากนั้นภายใต้ กฎเกณฑ์ บรรทัดฐานต่างๆ ได้กำหนดผลของการปฏิบัติตามและไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เหล่านี้ ไว้ได้อย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้ว่า การที่ชุมชนใดได้ใช้แนวทางของการผลิตเพื่อการค้า ชุมชนเหล่านั้นก็จะสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้แนวคิดแบบอุดมการณ์ทุนนิยมที่ทุกชุมชนจะต้องอาศัยทุนเงินตราเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพ ถึงแม้ว่าระบบความสัมพันธ์ของชุมชนชนบทไทยกับชุมชนเมืองหรือชาวบ้านกับนายทุนท้องถิ่นเอง จะเป็นความสัมพันธ์เชิงพึ่งพา(Dependent) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันโดยผลประโยชน์มักจะตกอยู่กับคนกลุ่มน้อย แต่ชุมชนเหล่านั้นก็จะยังคงดำรงอยู่ได้ภายใต้บริบททางสังคมแบบทุนนิยม ในขณะเดียวกันชุมชนใดก็ตามที่ยังคงใช้วิธีการผลิตแบบดั้งเดิมที่เป็นการผลิตแบบยังชีพอยู่ ชุมชนดังกล่าวจะถูกให้ความหมายว่าเป็นชุมชนที่ล้าหลังด้อยพัฒนา เป็นชุมชนที่มีวิถีปฏิบัติไม่สอดคล้องกับบริบททางสังคมของสังคมสมัยใหม่ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นชุมชนที่มีผลผลิตสูงขึ้นรวมถึงมีศักยภาพในการผลิตตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นไปตามความรู้เชิงประยุกต์วิทยาในศาสตร์สาขาต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่วิธีการพัฒนาให้ชุมชนเหล่านั้นมีอัตลักษณ์ของความเป็นชุมชนแบบทุนนิยมสมัยใหม่ ที่จะส่งผลให้ตัววาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าสามารถจะดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดระเบียบสรรพสิ่งที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าของชุมชนชนบทไทยนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญประการแรกที่ทำให้วิถีของการผลิตเพื่อการค้าสามารถที่จะดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย ทั้งนี้เนื่องจากว่า ตัวองค์ความรู้ภายใต้กระแสของอุดมการณ์ทุนนิยมสมัยใหม่ ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นด้วยวิถีการผลิตเพื่อการค้าของชุมชนชนบทนี้ จะมีนัยสำคัญต่อการสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ดังนั้นการผลิตเพื่อการดำรงชีพอย่างที่เคยกระทำกันมาในอดีตจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจัดเข้าไปอยู่ในวิถีการผลิตซึ่งจะเอื้อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ และผลที่เกิดจากการจัดแบ่งประเภทของการผลิตให้ออกเป็นสองชั่วอย่างชัดเจนดังกล่าวนี้นี้ ตัวความรู้และเทคนิควิธีเชิงประยุกต์วิทยาต่างๆยังได้ทำให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขกฎเกณฑ์ ที่ตัวความรู้เหล่านั้นกำหนด ดังเช่นในการผลิตจะต้องกำหนดเป้าหมายของการผลิตเพื่อการทำกำไรสูงสุด รวมถึงขั้นตอนในการผลิตก็จะต้องใช้เครื่องจักรเป็นปัจจัยหลักในการผลิตเพื่อให้ผลผลิตที่มากขึ้นและใช้ระยะเวลาสั้นลงดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น จากผลของการจัดระเบียบแบบแผนของการผลิตด้วยสิ่งที่ถูกให้ความหมายว่าเป็นความรู้ภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้านี้ ผู้คนจำนวนมากที่อยู่ในวิถีการผลิตดังกล่าวต่างก็ยอมรับเอาวิธีการจัดระเบียบภายใต้ความรู้และอุดมการณ์ทุนนิยมนี้โดยไม่มีการตั้งข้อสงสัยใดๆ ซึ่งผลลัพธ์ที่ชุมชนชนบทยอมรับเอาวิถีการผลิตเพื่อการค้าเข้าไปสู่วิถีการผลิตของตนเองนี้ ได้นำไปสู่การปรับตัวของชุมชนให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและยังต้องสอดคล้องกับบริบทของชุมชนชนบทเอง และในการปรับตัวที่เกิดขึ้นจะเป็นการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมที่ต้องการจะสอดแทรกให้เข้ากับบริบทของชุมชนชนบท เพื่อจะทำให้วิถีการผลิตเพื่อการค้าภายใต้บริบทของชุมชนมีความเหมาะสมชอบธรรม ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นการตอกย้ำให้ชุมชนชนบทไทยต้องยอมรับต่อการดำรงอยู่ของกระบวนการผลิตเพื่อการค้าให้เป็นวาทกรรมหลักในชุมชนของตน

การเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยม: การปรับตัวของชุมชนภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้า

การจัดระเบียบแบบแผนในการผลิตเพื่อการค้า ที่เกิดจากอำนาจความรู้ในการผลิตดังกล่าวได้นำไปสู่การปรับตัวของชุมชน ซึ่งทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมต้องเคลื่อนตัวเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนชนบทไทยนั้น ได้แสดงให้เห็นว่าการที่ชุมชนยอมรับเอาตัวอุดมการณ์ทุนนิยมเข้าไปสู่วิถีการผลิตของตนเองนี้ มิได้หมายความว่า การผลิตที่อยู่ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมดังกล่าวจะต้องมีแบบแผนขั้นตอนต่างๆที่ตายตัวแน่นอนตามแบบของการผลิตที่เป็นอยู่ในชุมชนอื่นๆที่มีได้เป็นสังคมชนบทอย่างเช่นการผลิตในสังคมเมือง แต่อุดมการณ์ทุนนิยมที่เกิดขึ้นในชนบทไทยจะต้องมีแบบแผน กลไกเชิงอุดมการณ์ต่างๆที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนชนบท จากประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การที่

ชุมชนชนบทไทยจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนอื่นๆ ภายใต้ความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบทุนนิยมนี้ ได้ส่งผลให้ ตัวชุมชนชนบทไทยต้องสร้างกระบวนการผลิตซ้ำ(Re-produce)ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมให้อยู่ในบริบทของชุมชนชนบทเองเป็นสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่า การมีปฏิสัมพันธ์ทางการผลิตระหว่างชุมชนชนบทไทยกับชุมชนอื่นๆ อย่างเช่นชุมชนเมืองนี้ จะนำไปสู่การสร้าง(Internalize) ภาควิถีปฏิบัติต่างๆ ในการผลิตเพื่อการค้าอีกชุดหนึ่งที่อยู่บนพื้นฐานในบริบทของชนบทไทยเอง รวมถึงจะนำไปสู่การสร้างตัวความรู้เชิงประยุกต์วิทยาที่สอดคล้องกับบริบทของชนบทไทยเองด้วย ถึงแม้ว่ากระบวนการทางวาทกรรมที่เป็นบริบทของชนบทไทยเองนี้จะยังอยู่ภายใต้การครอบงำของอุดมการณ์ทุนนิยม แต่ก็มีใช่เป็นการครอบงำได้อย่างสมบูรณ์ ตัวชุมชนชนบทเองก็ยังคงอาศัยทุนทางสังคมที่อยู่ในระบบความสัมพันธ์ที่เป็นไปเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและองค์ความรู้ที่ชุมชนสะสมมาปรับเปลี่ยนอุดมการณ์ทุนนิยมที่ถูกส่งผ่านมาด้วยภาควิถีปฏิบัติต่างๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนด้วยเช่นกัน

สิ่งสำคัญประการแรก ที่เป็นการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยม ภายใต้บริบทของชุมชนเอง ก็คือการปรับตัวของชุมชนในมิติของการเอาแรง หากจะกล่าวถึงการเอาแรงแล้ว จะเห็นว่ากระบวนการของการเอแรงนั้นเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่เป็นภาควิถีปฏิบัติที่สำคัญของการผลิตในชนบทไทย ไม่ว่าจะเป็นในช่วงก่อนมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย หรือเมื่อมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยแล้วก็ตาม ตัวกระบวนการของการเอแรงในการผลิตของชนบทไทยก็ยังคงเป็น ภาควิถีปฏิบัติการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการผลิตไม่ว่าจะอยู่ในกระบวนการทัศน์ใด ประเด็นสำคัญของกระบวนการเอแรงดังกล่าวก็คือ ตัวอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังของการผลิตในแต่ละกระบวนการทัศน์จะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของวิถีการผลิตที่แตกต่างกัน ในช่วงของการผลิตเพื่อการดำรงชีพหรือช่วงก่อนการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยนั้น ตัวอุดมการณ์ ที่อยู่เบื้องหลังของกระบวนการของการเอแรงในห้วงเวลาดังกล่าวจะเป็นอุดมการณ์ที่มีลักษณะของความเป็นชุมชนนิยม ซึ่งมีความหมายว่าการเอแรงของชุมชนนั้นจะเป็นไปเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ที่จะนำไปสู่การสร้างความมั่นคงของชุมชน เพื่อจะเป็นหลักประกันได้ว่า ชุมชนของตนเองจะมีผลผลิตเพียงพอต่อการบริโภคภายในชุมชน จากผลพวงของแนวคิดในการเอแรงดังกล่าวนี้ได้ส่งผลให้กระบวนการเอแรงได้กลายเป็นวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของชุมชนชนบทไทย ดังนั้นเมื่อประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมได้ถูกนำเข้าไปแทนที่อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมที่มีอยู่เดิม ทั้งนี้เป็นเพราะเงื่อนไขต่างๆ ที่เป็นไปเพื่อการสร้างวิถีของการผลิตเพื่อการค้า ส่งผลให้ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมสามารถเบียดขับอุดมการณ์แบบชุมชนนิยมให้กลายเป็นอื่นไม่สามารถดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย แต่อย่างไรก็ตาม วิถีชีวิตแล้ววัฒนธรรมว่าด้วยการเอแรงก็ยังคงเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะยังคงต้องดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย เพียงแต่กระบวนการเอแรงดังกล่าวจะมีได้เป็นไปเพื่อการรองรับต่ออุดมการณ์แบบชุมชน

นิยมอย่างที่ผ่านมา แต่จะเป็นไปเพื่อการตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยม ทั้งนี้ผู้คนในชุมชนชนบทเองรู้จักที่จะใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ปรับตัวเองเพื่อให้ความเป็นชุมชนในลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันยังคงดำรงอยู่ได้ท่ามกลางกระแสของอุดมการณ์ทุนนิยม ดังนั้นอุดมการณ์ทุนนิยมที่เคลื่อนไหวตัวไปนี้จึงเป็นอุดมการณ์ที่มีได้มุ่งหวังแต่เพียงการทำกำไรภายใต้วิธีการผลิตเพื่อการค้าแต่เพียงอย่างเดียวแต่ในขณะเดียวกันจะเป็นอุดมการณ์ที่คำนึงถึงการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน ดังจะเห็นได้ว่ากระบวนการของการเอาแรงที่มีอยู่เดิมตั้งแต่การผลิตภายใต้อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมนั้นได้ถูกผนวกรวมให้เข้าไปสู่วิธีการผลิตเพื่อการค้าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม หรืออาจกล่าวได้ว่ากระบวนการของการเอาแรงจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีในการผลิตเพื่อการค้าในชุมชนชนบทไทย ที่จะส่งผลต่อการเคลื่อนไหวของอุดมการณ์ทุนนิยมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนชนบทไทย

จากการผนวกรวมเอากระบวนการของการเอาแรงให้เข้าไปสู่วิธีการผลิตเพื่อการค้า โดยแม้ว่ากระบวนการของการเอาแรงจะมีความสำคัญต่อการผลิตเพื่อการค้าก็ตาม แต่วัตถุประสงค์ และแบบแผนต่างๆ ของการเอาแรงภายใต้วิถีของการผลิตเพื่อการค้าก็จะมี ความแตกต่างจากการผลิตแบบดั้งเดิมที่เป็นการผลิตเพื่อการยังชีพในชุมชน สำหรับการเอาแรงที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะมีวัตถุประสงค์หลักคือการลดต้นทุนการผลิต และเพื่อความรวดเร็วเป็นหลัก ซึ่งแตกต่างจากการเอาแรงในสมัยก่อนการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยที่การเอาแรงเป็นเรื่องของข้อผูกพันที่ชาวบ้านมีอยู่กับชุมชนของตนเอง ดังนั้นรูปแบบของการเอาแรงก็จะมีแบบแผนที่เป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไป อย่างเช่น ผู้ที่มาเอาแรงกันก็มักจะเป็นกลุ่มที่อยู่ใกล้ๆ หรือเป็นญาติพี่น้องเพื่อนสนิทเป็นส่วนใหญ่ ส่วนรูปแบบของการเอาแรงที่เป็นการระดมแรงกันทั้งชุมชนนั้นจะไม่ปรากฏให้เห็นภายใต้บริบทของชุมชนชนบทไทยที่มีการปรับเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ นอกจากนั้นกระบวนการของการเอาแรงอาจมีแบบแผนของการเอาแรงด้วยเครื่องจักร เช่นการที่ชาวบ้านได้นำเอารถเกียร์(ยานพาหนะเอนกประสงค์ที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ของชาวบ้านในพื้นที่เกษตรกรรมของภาคกลางตอนล่าง) ซึ่งชาวบ้านในแต่ละบ้านมีก็จะนำมาช่วยในการลากข้าวและเกี่ยวข้าวในพื้นที่ที่รถเกี่ยวลงไปในพื้นที่นาไม่ได้ ซึ่งก็ต้องอาศัยแรงงานคนหรือเครื่องจักรขนาดเล็กช่วย โดยที่การเอาแรงในลักษณะดังกล่าวจะมีจำนวนผู้มาเอาแรงกันในวงแคบไม่เกิน 10 กว่าบ้านเฉพาะที่คุ้นเคยกันเท่านั้น และประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งของการเอาแรงก็คือมักจะมีการเอาแรงกันบางขั้นตอนของการผลิตเท่านั้น เช่นการทำนาอาจจะมีการเอาแรงกันเฉพาะการหว่านข้าวหรือการเก็บเกี่ยวในพื้นที่บางพื้นที่เท่านั้น หากใช้การเอาแรงแบบวิธีการดั้งเดิมที่เป็นแบบชุมชนนิยมนั้นแล้วก็จะกินเวลานานไม่สะดวก ดังนั้นภายใต้กระบวนการผลิตตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมและการมีต้นทุนทางสังคมที่ชุมชนชนบทไทยมีอยู่ ได้ทำให้ผู้คนในชุมชนชนบทไทยรู้จักที่จะประยุกต์เอากระบวนการเอาแรงมาใช้ในการผลิตตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม แต่อุดมการณ์ดังกล่าวจะเป็นอุดมการณ์ที่เคลื่อนไหวตัวไปเพื่อให้สอดคล้องกับบริบท

ของชุมชน มากกว่าจะใช้วิธีการจ้างแรงงานอย่างเต็มรูปแบบตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็น เจตจำนงแห่งรัฐเพียงประการเดียว นอกจากนั้นในกระบวนการเอาแรงของการผลิตเพื่อการค้า การ จ่ายผลตอบแทนด้วยการให้แรงคืนกับอีกฝ่ายหนึ่งจะไม่จำเป็นเสมอไป แต่การใช้แรงคืนอาจจะทำได้ โดยการจ่ายผลตอบแทนเป็นเงิน หรืออาจจ่ายผลตอบแทนเป็นผลผลิต โดยขึ้นอยู่กับฝ่ายที่ได้รับการ ช่วยแรงจะจ่ายให้ซึ่งฝ่ายที่ช่วยแรงมักจะไม่เรียกร้องผลตอบแทน แต่ก็จะมีการตกลงกันไว้ก่อน เช่น มา ช่วยเกี่ยวข้าวให้ 5 ไร่ ก็อาจจะจ่ายผลตอบแทนเป็นข้าวเปลือก 20 ถัง เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมและกระบวนการของการผลิตเพื่อ การค้า การเอาแรงของชาวบ้านในชุมชนชนบทจะยังคงเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตเพื่อการค้า แต่แบบ แผนและวัตถุประสงค์ของกระบวนการในการเอาแรงจะไม่เป็นไปตามแบบแผนดั้งเดิมที่เป็นการผลิต แบบยังชีพ ทั้งนี้เนื่องจากว่าตัวอุดมการณ์ทุนนิยมและกลไกต่างๆของอุดมการณ์ได้ถูกปรับเปลี่ยนให้ กระบวนการในการเอาแรงของชุมชนชนบทที่มีอยู่เดิม ได้กลายเป็นสิ่งสำคัญอีกมิติหนึ่งที่มีความ เหมาะสมและสอดคล้องกับเงื่อนไขของการผลิตเพื่อการค้าภายใต้บริบทของชุมชนชนบทไทย โดยที่ กระบวนการของการเอาแรงซึ่งมีการปรับเปลี่ยนไปนี้ จะเป็นภาคปฏิบัติการหนึ่งที่จะรองรับต่อ อุดมการณ์ทุนนิยมและวิถีของการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งจะทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมเคลื่อนตัวไปเพื่อ สอดคล้องกับบริบทของชุมชนชนบทไทยเอง

นอกจากประเด็นของการเอาแรงจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยม แล้ว การปรับตัวของชุมชนก็จำเป็นจะต้องอาศัยการสร้างภาคปฏิบัติการของการผลิตเพื่อการค้าที่มีมิติ อื่นๆที่หลากหลายออกไปด้วย ทั้งนี้การใช้ภาคปฏิบัติการที่หลากหลายจะทำให้การผลิตภายใต้วิถีการ ผลิตเพื่อการค้า เกิดเป็นสนามของวาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าที่เป็นบริบทของชุมชนชนบทเอง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดอำนาจในการควบคุมจัดการต่อการผลิตของชุมชนชนบทไทยให้เป็นไปในแนวทาง ของอุดมการณ์ทุนนิยมได้อย่างเข้มข้นและสอดคล้องกับเงื่อนไขต่างๆที่เป็นของชุมชน ในประเด็น ดังกล่าวนี้นักชุมชนชนบทไทยเองได้คิดค้นวิธีการต่างๆที่จะทำให้กระบวนการผลิตของตนเอง ตอบสนองต่อลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการค้าและอุดมการณ์ทุนนิยม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นใน ชุมชนชนบทไทยหลายแห่งโดยเฉพาะในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่นั้นจะพบว่า การคิดค้นและ ประดิษฐ์เครื่องมือทางการเกษตรกรรมที่จะช่วยให้การผลิตกระทำได้รวดเร็วและทุนแรงในการผลิตมีให้ เห็นอยู่ในหลายๆแห่ง สำหรับในพื้นที่ของภาคกลางตอนล่างนั้น มีประดิษฐ์กรรมอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ การไถนากระทำได้เร็วและสะดวกขึ้นก็คือ “ลูกทุบ และ ลูกถอง” ซึ่งประดิษฐ์กรรมดังกล่าวเป็นผลมา จาก วิธีคิดของชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ที่มองเห็นว่าการใช้เครื่องมือที่มีอยู่เดิมไม่ว่าจะเป็น การใช้คันไถแบบดั้งเดิม หรือการใช้รถไถเดินตามก็ยังไม่สามารถที่จะทำให้ขั้นตอนของการผลิต โดยเฉพาะในขั้นตอนของการไถนาให้เกิดประสิทธิภาพได้ตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม ทั้งนี้

การไถด้วยวิธีการแบบเดิมไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการค้าได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเวลาหรือความสะดวกในการผลิตที่จะทำให้สอดคล้องกับการผลิตแบบสมัยใหม่ โดยที่ชาวนาท่านหนึ่งในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ได้อธิบายถึงที่มาของลูกทุบ และ ลูกดองไว้อย่างน่าสนใจว่า

เครื่องมือที่ชาวบ้านคิดประดิษฐ์กันใหม่ เดี่ยวนี้ ก็มีลูกทุบ แล้วก็มีลูกดองด้วย เวลาไถก็ทำได้เร็ว ขึ้นกว่าเดิม ก่อนมาเป็นลูกทุบก็มีการประดิษฐ์ คราด ก็ยังไม่ค่อยได้ผล 2-3 ปีมานี้ก็พัฒนามาเป็นลูกทุบ แล้วก็เปลี่ยนมาเป็นลูกดอง พวกช่างในหมู่บ้านเค้าก็คิดกันไป อีกหน่อยก็น่าจะมีเพิ่มเติมขึ้นมาเรื่อยๆ

จากคำกล่าวของชาวนาท่านนี้จะเห็นว่า ชุมชนจะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้วิถีของชุมชนสามารถตอบสนองต่อการผลิตเพื่อการค้าได้ ดังนั้นความรู้เชิงประยุกต์วิทยาที่ผู้คนในชุมชนจะต้องคิดค้นขึ้นมาเพื่อประดิษฐ์เครื่องมือทางการเกษตร อย่างเช่น ลูกทุบจึงเป็นผลจากการปรับตัวของชุมชนเพื่อให้สามารถสอดคล้องกับอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นบริบทของชุมชนชนบทไทยได้

นอกจากลูกทุบและลูกดอง จะเป็นประดิษฐ์กรรมซึ่งเกิดจากความรู้เชิงประยุกต์วิทยาของชุมชนชนที่เป็นผลมาจากการปรับตัวของชุมชนดังที่กล่าวแล้ว ประดิษฐ์กรรมอีกชนิดหนึ่งที่เป็นผลมาจากการปรับตัวของชุมชนด้วยภูมิปัญญาของช่างที่เป็นแรงงานมีฝีมือในชุมชนชนบท ก็คือ การประดิษฐ์ “รถเกียร์” รถเกียร์เป็นอุปกรณ์ทางการเกษตรที่มีลักษณะคล้ายๆกับรถอีแต่นที่มีอยู่ทั่วไป แต่จะมีประโยชน์ใช้สอยและคล่องตัวมากกว่ารถอีแต่น ซึ่งรถเกียร์จะสามารถทำประโยชน์ในด้านต่างๆ ได้หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นใช้เป็นยานพาหนะในการเดินทางในหมู่บ้านหรือระหว่างหมู่บ้านกับพื้นที่อื่นๆ ซึ่งสามารถจะไปได้ทั้งในภูมิประเทศและตามเส้นทางที่เป็นถนน นอกจากนั้นยังสามารถใช้ในการลากข้าว และขนอุปกรณ์ทางการเกษตรต่างๆ เช่น ปุ๋ย หรือ เมล็ดพันธุ์เข้าไปในพื้นที่การเกษตรได้สะดวกและรวดเร็วกว่าเดิม และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือเครื่องยนต์ที่ใช้กับรถเกียร์ก็ยังสามารถใช้เป็นเครื่องสูบน้ำในการสูบน้ำเข้าพื้นที่การเกษตรหรือสูบน้ำออกก็สามารถทำได้เป็นอย่างดี ชาวนาในพื้นที่การเกษตรสมัยใหม่ได้อธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของรถเกียร์ว่า หากกล่าวถึงการทำนาในอดีตที่เป็นการผลิตเพื่อการยังชีพแล้ว ควายจะเป็นส่วนสำคัญในการทำกิจกรรมต่างๆทางการเกษตรที่เป็นสารพัดประโยชน์ แต่หากกล่าวถึงการทำนาอย่างเช่นปัจจุบันที่เป็นการผลิตเพื่อการค้าแล้ว รถเกียร์จะมีบทบาทที่เป็นสารพัดประโยชน์ดังเช่นกับควายในอดีต แต่จะมีประสิทธิภาพมากกว่า ถึงแม้ว่าในปัจจุบันรถเกียร์จะมีต้นทุนต่อคันประมาณ 30,000 บาท ถึง 150,000 บาท รถเกียร์ก็ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการผลิตอย่างเช่นในปัจจุบัน ซึ่งจะพบว่าชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่โดยเฉพาะในภาคกลางตอนล่างนั้น เกือบทุกบ้านจะมีรถเกียร์ใช้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การเกิดขึ้นของรถเกียร์นี้ มิได้เป็นประดิษฐ์กรรมที่เกิดจากช่างฝีมือในชุมชนอย่างปกติธรรมดา แต่การเกิดขึ้นของรถเกียร์นั้นเป็นผล

มาจากการสะสมความรู้ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากอดีต ที่เห็นว่าควายเป็นสัตว์พาหนะทางการเกษตรที่มีประโยชน์ต่อการทำกิจกรรมทางการเกษตรในด้านต่างๆ แต่เมื่ออุดมการณ์ของการผลิตมิได้เป็นแบบชุมชนนิยมอีกต่อไป รวมถึงการเข้ามาแทนที่ของอุดมการณ์ทุนนิยม สัตว์พาหนะทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็น วัว ควาย ต่างก็กลายเป็นสิ่งที่มีความเป็นอื่นไม่สอดคล้องกับ วิธีการผลิตที่เปลี่ยนไป อย่างไรก็ตามบทบาทของการมีสิ่งซึ่งเป็นสารพัดประโยชน์ดังเช่นที่เป็นมาในอดีตนี้ ได้ถูกผนวกรวมกับ แนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม จนส่งผลให้ช่างท้องถิ่นซึ่งเป็นแรงงานมีฝีมือในชนบทใช้ความรู้เชิงประยุกต์วิทยายาภายใต้บริบทของชุมชนของตนเอง ประดิษฐ์สิ่งที่เรียกว่ารถเกี่ยวนวดขึ้นมาเพื่อใช้ในการผลิตที่สามารถตอบสนองต่อการเกิดขึ้นของลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการค้าและอุดมการณ์ทุนนิยม ที่เป็นไปภายใต้บริบทของชุมชนชนบทเอง

ประดิษฐ์กรรมอีกอย่างหนึ่งซึ่งเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของช่างฝีมือในชุมชนชนบทไทยเมื่อประมาณ 10 กว่าปีที่ผ่านมาก็คือ “รถเกี่ยวข้าว” การเข้ามาของรถเกี่ยวข้าวในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่นั้น เริ่มขึ้นเมื่อ ประมาณ พ.ศ. 2536 - พ.ศ. 2537 โดยที่การเข้ามาของรถเกี่ยวในครั้งแรกๆ นั้น ชาวนาจะใช้การว่าจ้างจากคนนอกท้องถิ่นก่อน และในพื้นที่ของจังหวัด ฉะเชิงเทรา และปทุมธานี ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ปฏิรูปเพื่อการเกษตรกรรมสมัยใหม่ จะเป็นพื้นที่แรกๆที่มีการนำรถเกี่ยวเข้ามาใช้สำหรับอัตราค่าเช่าจะอยู่ประมาณ 250 บาทต่อไร่ โดยผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายค่าน้ำมันสำหรับรถเกี่ยวเอง และในครั้งหนึ่งจะสามารถเกี่ยวได้ถึง 40-50 ไร่ต่อวัน ผลที่เกิดจากการเข้ามาของรถเกี่ยวข้าว ได้ทำให้รถเกี่ยวได้กลายเป็นภาคปฏิบัติการหนึ่งของวิถีในการผลิตเพื่อการค้าที่ว่าด้วยการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือทางการเกษตรสำหรับการผลิตแบบสมัยใหม่ ซึ่งทำให้รถเกี่ยวข้าวได้กลายเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่เพื่อให้การผลิตสอดคล้องกับวิถีของการผลิตเพื่อการค้า และความจำเป็นที่จะต้องใช้รถเกี่ยวข้าวนี้ได้ส่งผลให้ ชาวนาบางรายที่มีพื้นที่การเกษตรของตนเองจำนวนมาก ก็จะจัดหารถเกี่ยวข้าวมาไว้ใช้เอง ซึ่งในระยะแรกก็อาจจะใช้วิธีการหาซื้อมาก่อน ต่อจากนั้นก็จะมีเริ่มมีการปรับปรุงซ่อมแซมรถเกี่ยวเก่าที่ชำรุดโดยช่างในชุมชนท้องถิ่นเพื่อเอาไว้ใช้งาน หลังจากนั้นช่างฝีมือในท้องถิ่นจะเริ่มมีการพัฒนาจนสามารถการประดิษฐ์ขึ้นเองโดยการใช้รถแบคโฮว์เก่ามาดัดแปลง

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าประดิษฐ์กรรมที่ว่าด้วยรถเกี่ยวเป็นผลมาจากอำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าได้สร้างลักษณะสำคัญของการผลิต ต้องเร่งสร้างผลผลิตให้ได้ในปริมาณที่มากและรวดเร็วกว่าเดิม ซึ่งในประเด็นดังกล่าวได้ส่งผลให้ชุมชนชนบทต้องคิดค้นวิธีการผลิตโดยเฉพาะในขั้นตอนของการเก็บเกี่ยวนั้นจำเป็นจะต้องมีการใช้เครื่องจักรที่ทุนแรงและกระทำได้สะดวกรวดเร็วกว่าเดิม ซึ่งเงื่อนไขของการพัฒนาเครื่องมือทางการเกษตรที่ว่าด้วยรถเกี่ยวนี้ เป็นผลมาจากตัวอุดมการณ์ทุนนิยมที่กำกับและควบคุมการผลิตของชนบทไทยต้องพัฒนาตัวเองค้ำความรู้ที่

กล่าวถึงการได้มาซึ่งเครื่องมือในการผลิตให้เป็นไปในแนวทางสมัยใหม่ ดังจะเห็นได้ว่าตัวชุมชนชนบทไทยได้อาศัยเงื่อนไขเชิงของการผลิตเพื่อการค้า สร้างความรู้ที่จะหาวิธีการที่จะได้มาซึ่งรถเกี่ยว ตั้งแต่ใช้วิธีที่ง่ายที่สุดที่ใช้การหาซื้อมาจนกระทั่งมีการพัฒนาไปในแบบต่างๆอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นอำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าได้สร้างความจริงอย่างหนึ่งในการผลิตให้เห็นว่า การใช้รถเกี่ยวข้าวสามารถที่จะทำให้การผลิตของชนบทไทยเกิดประสิทธิภาพสอดคล้องกับบริบทของการผลิตแบบสมัยใหม่มากกว่าวิธีการแบบดั้งเดิม และในประเด็นดังกล่าวมีชาวนาท่านหนึ่งซึ่งหันมาให้ความสนใจและประดิษฐ์รถเกี่ยวข้าวไว้ใช้ในชุมชนของตนเอง ได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่างการการเกี่ยวข้าวด้วยรถเกี่ยวกับการใช้วิธีการเกี่ยวข้าวแบบเดิมไว้ว่า

การใช้รถเกี่ยวข้าวแบบนี้ทำอยู่นี้จะดีกว่าและเร็วกว่ามาก เครื่องจักรจะจัดการเองทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มเกี่ยวจนถึงเอาข้าวใส่กระสอบ สมัยก่อนจะต้องใช้คนเกี่ยว เสร็จแล้วก็ตากแห้ง หลังจากนั้นก็ลากเข้ามาวัดที่ลานตากข้าว ยุ่งยากกว่าการใช้รถเกี่ยวเยอะ รถเกี่ยวครั้งเดียวเสร็จครบทุกขั้นตอน

จากคำอธิบายของชาวนาท่านนี้ได้เผยให้เห็นว่า ความจริงที่แสดงให้เห็นถึงความสะดวกและรวดเร็วในการเก็บเกี่ยวข้าวที่ชาวนาผลิตได้นี้ เป็นผลมาจากการที่อำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการการค้าได้กระทำต่อชุมชนชนบทไทย ที่ให้ต้องมีการปรับตัวด้วยการนำสิ่งที่เรียกว่ารถเกี่ยวข้าวเข้ามาใช้ โดยที่การผลิตซ้ำของอุดมการณ์ดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนถึงความจำเป็นที่ชุมชนชนบทไทยจะต้องนำรถเกี่ยวข้าวมาใช้ในการผลิตของชุมชนของตน

อย่างไรก็ตามแม้ว่า รถเกี่ยวข้าวจะทำให้การผลิตของชนบทไทยมีประสิทธิภาพในการผลิตมากขึ้นตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม แต่การใช้รถเกี่ยวข้าวก็ยังจำเป็นต้องมีการจ้างแรงงานในการรองข้าวที่ได้จากการเกี่ยวใส่กระสอบ หรือการยกข้าวขึ้นรถบรรทุก ซึ่งการว่าจ้างดังกล่าวจะใช้การว่าจ้างชาวบ้านในแหล่งชุมชนนั้นๆ ชาวบ้านที่เป็นกลุ่มเครือญาติหรือเพื่อนบ้านใกล้ชิด ซึ่งชาวบ้านที่มาเป็นแรงงานรับจ้างจะได้ค่าจ้างขั้นต่ำประมาณวันละ 200 บาท และส่วนใหญ่จะทำงานระหว่าง 4 โมงเช้าถึง 5 โมงเย็น หากพื้นที่ใดมีข้าวล้นก็อาจจะทำถึง 6 โมงเย็น นอกจากนั้นหากพื้นที่ใดรถเกี่ยวข้าวไม่สามารถเข้าได้ถึง หรือมีข้าวที่ออกรวงแล้วล้นมาก ก็อาจจะต้องใช้การจ้างแรงงานชาวบ้านในท้องถิ่นช่วยเกี่ยว จากประเด็นดังกล่าวแม้ว่าการใช้รถเกี่ยวจะทำให้การลงแขกในการเกี่ยวข้าวตามแนวทางของอุดมการณ์แบบชุมชนนิยมหายไป หรือการจ้างแรงงานคนในการเกี่ยวข้าวอย่างเช่นในอดีตลดน้อยลงไปก็ตาม แต่การจ้างแรงงานเพื่อการทำงานร่วมกับเครื่องจักรอย่างเช่นในกรณีของรถเกี่ยวข้าวนี้ จะถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า การเข้ามาทดแทนแรงงานคนด้วยเครื่องจักรนั้น จะไม่ใช้การทดแทนอย่างสมบูรณ์โดยไม่มีการใช้แรงงานคนเลย ดังนั้นการเข้ามาของแรงงานเครื่องจักรอย่างเช่นในกรณีของรถเกี่ยว ตัวชาวบ้านที่เป็นแรงงานรับจ้าง

อาจจะได้รับผลกระทบจากการเข้ามาของแรงงานเครื่องจักรดังกล่าว แต่ชาวบ้านในชุมชนก็ยังสามารถปรับตัวเองได้ด้วยการทำงานร่วมกับเครื่องจักรกลในส่วนที่เครื่องจักรไม่สามารถทำได้ ด้วยการเป็นแรงงานรับจ้างอย่างเช่น การรองข้าวจากรถเกี่ยวข้าวใส่กระสอบหรือการยกข้าวที่ใส่กระสอบแล้วขึ้นรถ เป็นต้น ในประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่เป็นไปเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกันนี้ ได้ทำให้กระบวนการผลิตของชุมชนชนบทไทยมีอาจจะละเลยชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนได้แม้ว่าการผลิตจะเป็นไปเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยมและวิถีการผลิตเพื่อการค้าก็ตาม ทั้งนี้การผลิตเพื่อการค้าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมที่เคลื่อนไหวนี้ ชาวบ้านในชุมชนได้ให้ความสำคัญการว่าจ้างแรงงานในท้องถิ่นที่เป็นเพื่อนฝูงและเครือญาติในการทำงานร่วมกับเครื่องจักรในการผลิตดังกล่าว ดังนั้นแม้ว่าแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมตามแนวทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลักจะเน้นการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยเฉพาะการสร้างกำไรสูงสุด (Maximum Profits) แต่ผู้คนในชุมชนชนบทก็จะยังคำนึงถึงผู้คนในชุมชนคนอื่นๆที่ไม่มีศักยภาพมากพอต่อการผลิตเพื่อการค้าอย่างเช่นปัจจุบัน ดังเช่นการจ้างเป็นแรงงานทำงานร่วมกับเครื่องจักรกลสมัยใหม่ ถึงแม้ว่าแรงงานดังกล่าวอาจจะไม่สามารถสร้างกำไรสูงสุดตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมได้ก็ตาม แต่การจ้างแรงงานดังกล่าวก็เป็นไปเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทางสังคมซึ่งเป็นต้นทุนทางสังคมอย่างหนึ่งที่สำคัญของชุมชนชนบทไทย ดังนั้นอุดมการณ์ทุนนิยมที่เคลื่อนไหวไปนั้นนอกจากจะมีมิติที่ต้องการทำกำไรสูงสุดแล้ว การคำนึงถึงผู้คนในชุมชนก็เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในอุดมการณ์ในอุดมการณ์ดังกล่าว ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้เองที่เป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่าตัวอุดมการณ์ทุนนิยมจะมีส่วนสำคัญที่สามารถทำให้ผู้คนในชุมชนชนบทต้องรู้จักที่จะหาวิธีปรับตัวเพื่อให้เข้ากับวิถีการผลิตที่เปลี่ยนไปและกระบวนการในการปรับตัวดังกล่าวนี้ นับได้ว่าเป็นการปรับตัวของชุมชนตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมอีกมิติหนึ่งที่อยู่ภายใต้บริบทของชุมชนเอง โดยที่การเคลื่อนไหวของอุดมการณ์ทุนนิยมในมิติดังกล่าว จะเป็นผลมาจากตัวบริบทของชุมชนชนบทเองที่ความสัมพันธ์ทางสังคมในชุมชนชนบทที่เป็นแบบซึ่งมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและสนิทสนมกัน ดังนั้นการว่าจ้างแรงงานที่มีใช่เป็นแรงงานมีฝีมือซึ่งเป็นเครือญาติและเพื่อนสนิทในชุมชนให้เข้ามาช่วยในกระบวนการการผลิตเพื่อการค้าในเรื่องของการทำงานร่วมกับการเกี่ยวข้าวด้วยรถเกี่ยวข้าวดังกล่าวนี้นี้ จึงเป็นการเคลื่อนไหวของอุดมการณ์ทุนนิยมภายใต้บริบทของชุมชนชนบทเอง ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านในท้องถิ่นยอมรับต่อการนำรถเกี่ยวข้าวเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการแปลกแยกออกจากวิถีชุมชน ซึ่งทั้งหมดนี้ก็เพื่อให้การผลิตเป็นไปตามลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการค้าและตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม

การที่ชาวนาบางส่วนที่มีรถเกี่ยวข้าวเป็นของตนเองแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนด้วยซื้อมาหรือประดิษฐ์ขึ้นเองก็ตาม สิ่งที่มีมักจะพบเห็นได้มากขึ้นก็คือ มีชาวนาในกลุ่มดังกล่าวจะนำรถเกี่ยวข้าว

ของตนเองไปรับจ้างเกี่ยวข้าวในพื้นที่อื่นๆด้วย อย่างเช่น ชาวนาที่มีรถเกี่ยวข้าวเป็นของตนเองซึ่งอยู่ในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ก็จะนำรถเกี่ยวข้าวของตนเองไปตระเวนรับจ้างเกี่ยวข้าวในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมเองได้ส่งผลให้ชุมชนชนบทไทยรู้จักที่จะปรับตัวให้เข้ากับกระแสของระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม ทั้งนี้ชาวนาที่มีรถเกี่ยวข้าวเป็นของตนเองส่วนใหญ่ได้เล็งเห็นว่า การลงทุนเพื่อการนำรถเกี่ยวข้าวมาใช้มีต้นทุนค่อนข้างสูง ประมาณคันละ 1-3 ล้านบาท หากจะให้คุ้มทุนก็จำเป็นจะต้องนำไปใช้ประโยชน์ให้มากกว่าการใช้ภายในชุมชนของตน ซึ่งในประเด็นดังกล่าวได้นำไปสู่วิธีคิดตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม ด้วยนำรถเกี่ยวข้าวของตนเองไปรับจ้างเกี่ยวข้าวในพื้นที่อื่นๆดังที่กล่าวมา จากวิธีคิดที่จะทำให้รถเกี่ยวของของตนสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการลงทุนด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ ถือได้ว่าเป็นการปรับตัวของชุมชนในอีกมิติหนึ่งเพื่อให้เกิดการผลิตเพื่อการค้ายังคงดำรงอยู่ได้ และการปรับตัวของชุมชนชนบทไทยในมิติดังกล่าว เป็นการแสดงให้เห็นว่าตัวอุดมการณ์ทุนนิยมได้มีอิทธิพลต่อการสร้างความรู้ในเชิงประยุกต์วิทยาที่กล่าววิธีการในกระบวนการทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ในอันที่จะทำให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าหรือการบริการที่ตนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นการที่ชาวนาในพื้นที่การเกษตรสมัยใหม่ซึ่งมีรถเกี่ยวเป็นของตนเอง รู้จักที่จะสร้างกำไรด้วยการนำรถเกี่ยวข้าวไปรับจ้างในพื้นที่อื่นๆนี้ จึงเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมที่ผ่านวิธีคิดที่เป็นบริบทของชุมชนชนบทไทยเอง แต่อย่างไรก็ตามการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ดังกล่าวจะยังคงอยู่ภายใต้การครอบงำของอุดมการณ์ทุนนิยม ซึ่งกำกับวิถีการผลิตของประเทศโดยรวม

นอกจากรถเกี่ยวข้าวจะเป็นประดิษฐ์กรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในการปรับตัวของชุมชนชนบทไทย แบบแผนในการปรับตัวของชุมชนในลักษณะของการใช้รถเกี่ยวข้าวในขั้นตอนของการเก็บเกี่ยวนี้ ยังได้นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ที่เป็นไปในลักษณะเชิงประยุกต์วิทยา เพื่อใช้ในการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือต่างๆ ที่จะใช้สนับสนุนให้ขั้นตอนอื่นๆนอกจากขั้นตอนของการเก็บเกี่ยวให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางของการผลิตเพื่อการค้าและอุดมการณ์ทุนนิยม ในประเด็นดังกล่าวนี้ มีชาวนาในหลายๆแหล่งที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ ประดิษฐ์เครื่องมือที่เรียกว่า “เครื่องตีดิน” ขึ้นเพื่อนำมาใช้ในขั้นตอนของการไถ โดยที่ลักษณะสำคัญของเครื่องตีดิน จะช่วยลดเวลาและประหยัดแรงงานของรถไถให้สั้นลง ซึ่งจะทำให้ขั้นตอนของการไถเตรียมพื้นที่ก่อนการหว่านเมล็ดพันธุ์กระทำไ้รวดเร็วขึ้น ทั้งนี้เครื่องตีดินจะช่วยในการปรับพื้นที่ก่อนที่จะเริ่มไถให้มีพื้นที่เรียบไม่เป็นหลุมหรือลาดเอียง นอกจากนั้นแล้วแบบแผนของการทำนาเพื่อการค้านั้น มักจะเป็นการทำน่าน้ำตมซึ่งเป็นแบบหนึ่งของการทำนาหว่าน ดังนั้นการที่นำเครื่องตีดินมาใช้ในขั้นตอนนี้จะทำให้การทำน่าน้ำตมทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนั้นชาวนาที่มีรถตีดินเป็นของตนเองก็จะนำเอารถตีดินนี้ไปรับจ้างในพื้นที่ต่างๆเพื่อการ

สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุปกรณ์ที่ตนเองประดิษฐ์ขึ้นหรือหาซื้อมาให้มีผลประโยชน์ในรูปของค่าจ้าง ซึ่งนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การปรับตัวของชุมชนในรูปแบบของการนำเครื่องตีดินมาใช้มีความเข้มข้นมากขึ้น และในขั้นตอนต่างๆที่มีการนำรถตีดินเข้ามาใช้ในการทำนาแบบปัจจุบัน ชาวนาท่านหนึ่งในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ ได้อธิบายถึงการเข้ามาของรถตีดินไว้ว่า

ช่วง 2-3 ปีมานี้ มีเครื่องมือใหม่ๆที่ทำให้ชาวนาทำนาได้ไวขึ้น อย่างในขั้นตอนของการหว่านข้าวที่เป็นนาต้นน้ำนี้ ก็ได้รถตีดินเข้ามาช่วยปรับที่นาก่อนไถ เวลาไถก็สะดวกเร็วขึ้น ช่วงนี้ก็มีคนนิยมกันมากขึ้น ส่วนมากก็ใช้การจ้างมา เขาคิดไร่ละ 150 บาท ของผมก็จ้างมา ได้ผลดีทุนแรงงานเร็วขึ้น

จากปรากฏการณ์ในการเข้ามาของรถเกี่ยวข้าวจนถึงรถตีดินนี้ ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึง กระบวนการในการปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่ของชุมชนภายใต้อุดมการณ์ในการผลิตที่เปลี่ยนไป และในวิถีของการผลิตเพื่อการค้าและตัวอุดมการณ์ทุนนิยมนี้ ได้ทำให้กระบวนการผลิตของชนบทไทยต้องมีการนำเอารถเกี่ยวข้าวรถตีดิน หรือเครื่องมืออื่นๆเข้ามาใช้ในการผลิต ทั้งนี้อำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าได้ชี้ให้เห็นว่าการที่ชุมชนชนบทไทยจะมีการผลิตได้ตามลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการค้านั้น การนำเครื่องมือต่างๆที่เป็นเครื่องทุนแรงสมัยใหม่เข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้ลักษณะสำคัญของการผลิตดังกล่าวเกิดขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นความเร็วในการผลิต หรือความสะดวก รวมถึงการให้ได้ผลผลิตมากขึ้น

ประเด็นในการปรับตัวของชุมชนชนที่เป็นผลลัพธ์จากการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมนี้ นอกจากจะเป็นเรื่องของ การประดิษฐ์คิดค้นเครื่องทุนแรงทางการเกษตรในประเภทต่างๆแล้ว การปรับตัวของชุมชนก็ยังจะมีลักษณะอื่นๆที่หลากหลายออกไปอีก และในการปรับเปลี่ยนดังกล่าวนี้ จำเป็นจะต้องอาศัยแรงงานฝีมือที่มีความชำนาญเฉพาะในด้านต่างๆ เพื่อช่วยในการสนับสนุนต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น จากประเด็นดังกล่าวนี้เองที่ส่งผลให้ชาวนาบางส่วนที่มีพื้นฐานของความเป็นช่างฝีมือในด้านต่างๆ รวมถึงชาวนาที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือไม่มีกำลังทรัพย์พอที่จะไปกู้ยืมหรือเช่าซื้อเพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตในด้านต่างๆ ชาวนาในกลุ่มดังกล่าวได้อาศัยบรรทัดฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทางสังคมรวมถึงองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมรวมตัวกันสร้างเป็นกลุ่ม เพื่อการปรับตัวไปสู่อาชีพของการเป็นช่างฝีมือในด้านต่างๆอย่างเช่น ช่างไม้ หรือช่างยนต์ โดยการเรียนรู้ของชาวนาที่จะพัฒนาตัวเองไปสู่อาชีพดังกล่าวมักจะเป็นไปด้วยการลงมือปฏิบัติจริงและใช้การศึกษาด้วยวิธีการเข้าไปอยู่กับช่างฝีมือที่มีความชำนาญแล้วในลักษณะของการเป็น "ลูกน้อง" ซึ่งการเป็นลูกน้องของชาวนาที่ยังไม่มีความชำนาญนี้ก็จะอาศัยความคุ้นเคยกันในชุมชนช่วยเหลือกัน รวมถึงมีการแนะนำถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่เป็นลูกน้องด้วยในลักษณะแบบเครือญาติ และเมื่อมีความชำนาญ

มากขึ้นก็จะเริ่มรับงานด้านการช่างต่างๆด้วยตัวเอง ซึ่งการปรับตัวของชุมชนในการเปลี่ยนอาชีพไปสู่การเป็นช่างฝีมือนี้ก็เนื่องด้วยชุมชนชนบทไทยมิได้ยึดถืออุดมการณ์ทุนนิยมอย่างเคร่งครัด แต่อุดมการณ์ทุนนิยมที่เคลื่อนตัวไปซึ่งมีมิติของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนนี้ได้ทำอาชีพช่างฝีมือที่เกิดจากองค์ความรู้ต่างๆที่อยู่ในชุมชนรวมถึงบรรทัดฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันซึ่งเป็นทุนทางสังคมอย่างหนึ่งได้ทำให้ชาวนาที่ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพเพราะไม่มีทุนที่เป็นเงินตรามากพอที่จะใช้ในการผลิตเพื่อการค้าแบบสมัยใหม่ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ท่ามกลางวิถีการผลิตที่เปลี่ยนไป

สำหรับอาชีพช่างฝีมือเฉพาะด้านนี้ จะเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญต่อกระบวนการในการผลิตเพื่อการค้าในชุมชนชนบทไทย ทั้งนี้อาชีวดังกล่าวถือได้ว่าเป็นอาชีพที่มีความต้องการเพื่อนำมาใช้ในการกระบวนการการผลิต ไม่ว่าจะเป็นการใช้ช่างไม้มาจัดทำอุปกรณ์ต่างๆทางการเกษตรสมัยใหม่ หรือการใช้ช่างยนต์มาดูแลเครื่องจักรกลในกระบวนการผลิตอย่างเช่น รถเกี่ยวข้าว รถไถ รถเกี่ยว หรือแม้แต่เครื่องสูบน้ำ ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยการผลิตอีกอย่างหนึ่งที่มีความจำเป็นภายใต้กระบวนการผลิตเพื่อการค้า ดังนั้นบทบาทของช่างผู้ชำนาญเฉพาะด้านจึงได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้าน ซึ่งจำเป็นจะต้องนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการผลิต หรือกล่าวได้ว่าตัววาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าได้สร้างความหมายให้ช่างฝีมือให้กลายเป็นผู้มีความสำคัญ ถ้าหากขาดผู้ชำนาญเฉพาะที่เป็นช่างฝีมือในด้านต่างๆ กระบวนการในการผลิตเพื่อการค้าจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ นอกจากนั้นผลตอบแทนที่ช่างฝีมือเหล่านี้ได้รับภายใต้กระบวนการการผลิตเพื่อการค้า จะสามารถทำให้ช่างฝีมือเหล่านี้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงอยู่ในชุมชนอย่างไม่ลำบาก ซึ่งในประเด็นของผลตอบแทนนี้ถือเป็นการตอกย้ำต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมที่ผ่านการเคลื่อนตัวภายใต้บริบทของชุมชน ซึ่งส่งผลให้อำนาจของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้ามีความแยบยลต่อการครอบงำวิถีการผลิตของชนบทได้มากยิ่งขึ้น

จากประเด็นในการปรับตัวของชุมชน ด้วยการปรับเปลี่ยนอาชีพไปสู่การเป็นช่างฝีมือที่มีความชำนาญเฉพาะในด้านต่างๆนี้ เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนชนบทไทยซึ่งมีวิถีการผลิตเพื่อการค้า อย่างเช่นชุมชนในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ การปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นผลมาจากการผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยม ที่อาศัยทุนทางสังคมที่เป็นความรู้แบบดั้งเดิม ประกอบกับการนำความรู้ใหม่มาประยุกต์ใช้จนทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมเคลื่อนตัวไปในทิศทางที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนชนบทเอง โดยที่ตัวชุมชนเองก็สามารถจะปรับวิถีการดำรงตนให้สอดคล้องกับวิถีการผลิตที่เปลี่ยนไป และถ้าหากชุมชนได้มีการปรับตัวให้เกิดอาชีพใหม่ๆที่หลากหลายซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์ทุนนิยมภายใต้พื้นฐานต่างๆที่เป็นทุนของชุมชนแล้ว การดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมก็จะมีพลังที่แข็งแกร่งมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการตอกย้ำให้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าจะยังคงเป็นวาทกรรมหลักในชุมชนชนบทไทย

ในการผลิตเพื่อการค้าทุนได้กลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ ดังนั้นการปรับตัวของชุมชนในเรื่องของการได้มาซึ่งทุนในการผลิตโดยเฉพาะทุนที่เป็นเงินตราจะเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปรับตัวของชุมชน ทั้งนี้ทุนเงินตราถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง ภายใต้วิถีของการผลิตเพื่อการค้าและแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม ซึ่งภายใต้ความรู้เชิงประยุกต์วิทยาในเรื่องของเศรษฐศาสตร์ตามแนวทางของระบบทุนนิยมแล้ว องค์ความรู้ที่ใช้อธิบายในเรื่องของทุนนั้นได้กำหนดให้ ทุนเงินตราได้กลายเป็นปัจจัยที่สำคัญของการผลิตในแนวทางดังกล่าว รวมถึงในบริบทของสังคมสมัยใหม่แบบทุนนิยมนี้ ความต้องการที่จะต้องใช้ทุนเงินตราเพื่อการดำรงชีพทั้งในมิติที่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรงและมีได้เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรงนั้น ได้ถูกสร้างให้เห็นว่าเป็นความจริงที่ชุมชนทุกแห่งจะต้องอาศัยทุนเงินตราดังกล่าวเพื่อการดำรงชีพ จากความจริงที่ว่าทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าได้สร้างขึ้นนี้ ได้ส่งผลให้ชุมชนชนบทไทยในหลายแห่งจำเป็นต้องเริ่มปรับตัวเพื่อการได้มาซึ่งปัจจัยการผลิตที่ว่าด้วยทุนเงินตรา ซึ่งการปรับตัวดังกล่าวนี้จะทำให้กระบวนการของการผลิตเพื่อการค้าจะยังสามารถดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย และการที่แบบแผนของการผลิตเพื่อการค้ายังคงดำรงอยู่ได้ด้วยการปรับตัวของชุมชนที่ว่าด้วยเรื่องทุนเงินตรานี้ ถือได้ว่าจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมสามารถดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย

ในประเด็นของการปรับตัวของชุมชนชนบทไทยในมิติของทุนเงินตรานี้ ปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่มักจะเกิดขึ้นในกลุ่มของเกษตรกรหรือชาวนาที่มีรายได้จากการผลิตมากขึ้น จนส่งผลให้เกิดศักยภาพที่จะสามารถรวมกลุ่มกันได้จนเป็นกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการระดมทุนซึ่งอาจจะมิใช่ทุนเงินตราแต่ก็สามารถนำมาใช้เพื่อลดความต้องการทุนเงินตราที่ชุมชนชนบทไม่สามารถจัดหาได้มากเพียงพอต่อการผลิต ในประเด็นดังกล่าวนี้ ชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ ได้สร้างระบบของความรู้ของชุมชนชุดหนึ่ง ที่ว่าด้วยการระดมทุนอีกลักษณะหนึ่งที่มีได้เป็นทุนเงินตราขึ้นมา ในรูปของการเล่น "แชร์ข้าว" ลักษณะของการเล่นแชร์ข้าว จะเป็นในลักษณะเช่นเดียวกับการเล่นแชร์ที่เป็นเงินสดโดยทั่วไปตามอย่างของคนในสังคมเมืองแบบอุตสาหกรรมนิยม กระทำกัน เพียงแต่ว่าการเล่นแชร์ข้าวจะใช้ข้าวเปลือกเป็นทุนแทนเงินสดที่จะนำมาเล่นแชร์กัน ดังตัวอย่างเช่น มีผู้เล่นแชร์ 9 คน (ในภาษาของการเล่นแชร์เรียกว่า 9 มือ) ก็จะใช้การลงทุนเล่นแชร์เป็นข้าวเปลือก คนละ 1 เกวียน หรือ มือละ 1 เกวียน และในขั้นตอนของการจ่ายดอกเบี้ยยก็จะจ่ายเป็นข้าวเปลือกเช่นกัน โดยปกติมักจ่ายกัน ครั้งละ 10-20 ถัง และการเบี้ยยแชร์จะกระทำกันทุกๆ 3 เดือน ซึ่งมักจะเป็นช่วงที่มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตในแต่ละครั้งที่มีการเพาะปลูก ทั้งนี้ในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่อย่างเช่นพื้นที่ทำนาปรังก็จะเห็นได้ว่าช่วงระยะเวลา 3 เดือนก็จะเป็นช่วงที่มีการเก็บเกี่ยวข้าวนั่นเอง และโดยปกติแล้วผู้ที่มาเข้าร่วมกลุ่มแชร์ข้าวก็มักจะมีจำนวนประมาณ 10 คน ซึ่ง

ถือว่าเป็นจำนวนที่เหมาะสม ทั้งนี้ หากมีมากกว่าจำนวน 10 คนก็อาจจะใช้เวลาในการเล่นแชร์นาน ซึ่งในจำนวน 10 คนนี้ก็ใช้เวลาประมาณ 5 ปีก็สามารถเปียแชร์ได้ครบทุกคน

จากประเด็นของการเล่นแชร์ข้าวนี้ เป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่แสดงให้เห็นถึง กระบวนการในการปรับตัวของชุมชนในอีกลักษณะหนึ่ง ที่เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนเพื่อลดความต้องการในการใช้ทุนเงินตราโดยตรง อย่างไรก็ตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมก็ยังคงเป็นอุดมการณ์หลักของกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการเล่นแชร์ข้าวด้วยเช่นกัน ดังนั้นผลประโยชน์ที่ได้จะมีใช้เพื่อการสร้างกำไรโดยตรงแต่การเล่นแชร์ข้าวจะเป็นไปเพื่อการสร้างหลักประกันต่อการมีข้าวในการทำนาที่เป็นการผลิตเพื่อการค้าได้อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าการเล่นแชร์จะไม่ใช้เงินสดเข้ามาดำเนินการในกิจกรรมดังกล่าว แต่การใช้ข้าวเปลือกแทนเงินสดนั้นก็เป็นที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเล่นแชร์ดังกล่าว ทั้งนี้ตัวข้าวเปลือกโดยปกตินั้นชาวนาจำเป็นต้องใช้ทุนเงินตราซื้อหามาเพื่อใช้เป็นปัจจัยการผลิตของการทำนาอยู่แล้ว จากแนวคิดที่ว่าด้วยการเล่นแชร์ข้าวจึงเป็นความรู้เชิงประยุกต์วิทยาอีกอย่างหนึ่ง ที่มีผลมาจากตัวอุดมการณ์ทุนนิยมได้กำหนดลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการค้าที่จะต้องผลิตให้ได้คราวละมากๆ ซึ่งจะส่งผลให้ชาวนามีความต้องการปัจจัยการผลิตต่างๆ โดยเฉพาะข้าวเปลือกในจำนวนที่มากที่สุดเพื่อที่จะนำไปสู่การทำกำไรสูงสุดตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม แต่ภายใต้สภาพของการขาดแคลนปัจจัยการผลิตในเรือนทุนเงินตราที่จะใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยการผลิตต่างๆ ที่จำเป็นต่อการผลิตเพื่อการค้านี้ ชุมชนชนบทไทยสามารถที่จะปรับตัวโดยอาศัยความสัมพันธ์กันในลักษณะใกล้ชิดที่เป็นแบบชุมชนชน ผนวกรวมเข้ากับแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม สร้างความรู้ในลักษณะต่างๆ ที่เป็นของชุมชนชนบทเอง อย่างเช่นของการเล่นแชร์ข้าว เป็นต้น ดังนั้นเมื่อได้วิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ดังกล่าว ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม ถึงแม้ว่าตัวชุมชนเองจะไม่สามารถที่จะหาปัจจัยการผลิตต่างๆ ให้เป็นไปในแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมได้อย่างตรงไปตรงมา แต่ชุมชนรู้จักที่จะช่วยตัวเองในการลดความต้องการปัจจัยเงินตราดังเช่นกรณีของการเล่นแชร์ข้าว ซึ่งถ้าหากชุมชนชนบทไทยสามารถที่จะปรับตัวด้วยการสร้างองค์ความรู้เชิงประยุกต์วิทยาในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลายมากขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยการผลิตภายใต้แนวทางของวิถีในการผลิตเพื่อการค้าแล้ว การปรับตัวของชุมชนที่เป็นการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยม ก็จะทำให้ตัวอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นเจตจำนงแห่งรัฐจำเป็นจะต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนชนบทไทยด้วยเช่นกัน

นอกจากการปรับตัวของชุมชนจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยม โดยที่มิติต่างๆ ที่กล่าวมานั้นเป็นมิติที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้คนในชนบทในฐานะที่เป็นผู้ผลิตโดยตรงทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามมิติของการปรับตัวอาจจะมีมิติอื่นๆ นอกเหนือจากการผลิตซ้ำในส่วนของการเป็นผู้ผลิตแต่เพียงอย่างเดียว ปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนชนบทไทยโดยเฉพาะ

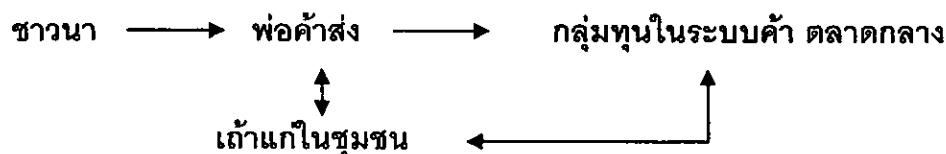
ในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ที่มีความเชื่อมโยงกับระบบตลาดกลาง อย่างเช่น ตลาด สี่มุมเมือง หรือ ตลาดไท ซึ่งถือได้ว่าเป็นภาคปฏิบัติหนึ่งที่สำคัญของการผลิตเพื่อการค้า จะพบว่าตัวเกษตรกรหรือ ชาวนาที่มีกำลังทรัพย์ของตนเองมากยิ่งขึ้น จะเริ่มปรับบทบาทของตนเองให้มีบทบาทมากกว่าการเป็น ผู้ผลิตแต่เพียงอย่างเดียว อย่างเช่นการประกอบอาชีพเป็น “พ่อค้าคนกลาง” ในการรับสินค้า การเกษตรในชุมชน ไปขายให้กับกลุ่มนายทุนที่อยู่ในตลาดกลาง ทั้งนี้พ่อค้าคนกลางในชุมชนท้องถิ่นที่ เรียกว่าเถ้าแก่นั้น ได้เริ่มปรับตัวเองให้เป็นพ่อค้าคนกลางในลักษณะพ่อค้าขายส่งในระดับวงกว้างที่ เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ในระบบตลาดกลาง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนับได้ว่าเป็นผลพวงที่เกิดจาก การอาศัยภาคปฏิบัติที่ว่าด้วยระบบตลาดกลาง ดังนั้นเมื่อกลุ่มนายทุนเดิมในท้องถิ่นได้ปรับ บทบาทตนเองไปเป็นนายทุนในระดับวงกว้างขึ้นนี้ กลุ่มนายทุนดังกล่าวจะสนับสนุนให้ชาวนาใน ท้องถิ่นที่มีศักยภาพปรับบทบาทของตนเองไปสู่การประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าคนกลางในการรับส่ง สินค้าการเกษตรจากชุมชนมาส่งขายให้กับตนเองภายใต้แนวทางของระบบตลาดกลาง ซึ่งถือได้ว่าเป็น การปรับตัวอีกประการหนึ่ง และในประเด็นดังกล่าวชาวนาท่านหนึ่งที่ผันตัวเองไปประกอบอาชีพพ่อค้า คนกลางได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า

ชาวนา หรือชาวสวนบางคน เขาก็ทำคล้ายๆกับผมนี่แหละ พวกเถ้าแก่นเขาก็ให้ทุนเรายืมไป ลงทุน อย่างผมก็เอาไปซื้อรถปิกอัพมือสอง มารับซื้อสินค้าการเกษตร อย่าง พวกผักต่างๆ ไปขาย ตลาด กลาง อย่างเช่น ตลาดไท และ ตลาดสี่มุมเมือง ก็มีรายได้ดีขึ้นมาก ดีกว่าทำนาอย่างเดียว

นอกจากนั้นแล้ว ชาวนาที่ผันตัวเองไปเป็นพ่อค้าคนกลางนี้ยังได้เริ่มขยายพื้นที่รับซื้อ ออกไป ในพื้นที่อื่นๆ นอกจากพื้นที่ในเขตชุมชนของตนเอง อย่างเช่นชาวนาในพื้นที่ของเขตจังหวัด ปทุมธานี และ นครนายก ที่มีอาชีพเป็นพ่อค้าคนกลางมักจะไม่ได้รับซื้อ พืชผลทางการเกษตรในจังหวัดของ ตนเองเท่านั้น แต่อาจจะขยายไปยังพื้นที่อื่นๆอย่างเช่น จังหวัด เพชรบุรี หรือ อาจไกลถึง จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ และหากชาวนาที่ปรับเปลี่ยนตนเองไปเป็นพ่อค้าคนกลางแล้วสามารถเชื่อมโยง ระหว่าง ชาวนาหรือเกษตรกรในสาขาต่างๆกับระบบตลาดกลางได้แล้ว การกำหนดราคาขายผลผลิต นั้น ชาวนาที่ผันตนเองไปเป็นพ่อค้าคนกลางดังกล่าวก็จะมีอำนาจต่อรองมากขึ้น

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากระบวนการในการปรับตัวของชุมชนในเรื่องของการ ผลิตเพื่อการค้า มิได้มีในมิติของการเป็นผู้ผลิตแต่เพียงอย่างเดียว แต่กระบวนการเคลื่อนตัวของ อุดมการณ์ดังกล่าวจะยังมีมิติอื่นๆอย่างเช่น การปรับตัวของชุมชนไปสู่อาชีพอื่นในลักษณะของการผัน ตัวเองไปเป็นพ่อค้าคนกลางในการรับซื้อผลผลิตดังที่ได้กล่าวมา อย่างไรก็ตามกระบวนการปรับตัว ของผู้คนในชุมชนชนบทนี้ จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยตัวผู้คนในชุมชนชนบทเองอย่างปกติธรรมดา แต่การปรับเปลี่ยนดังกล่าวจะต้องอาศัยภาคปฏิบัติการต่างๆภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม อย่างเช่นใน

กรณีของตลาดกลาง นอกจากนั้นบทบาทของพ่อค้านายทุนในท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม อย่างเช่นกลุ่มที่เรียกว่าเจ้าแก้วก็จะมีส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นภาคปฏิบัติของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนอาชีพของชาวนาไปสู่อาชีพอื่นนอกจากการเป็นผู้ผลิตโดยตรงแต่เพียงอย่างเดียว

ภาพประกอบ 3 การปรับตัวของผู้คนในชุมชนชนบทด้วยการปรับเปลี่ยนอาชีพจากชาวนาไปสู่พ่อค้าคนกลาง และจากเจ้าแก้วในชุมชนไปสู่การเป็นกลุ่มทุนในระบบตลาดกลาง

นอกจากการที่ชุมชนจะสามารถปรับตัวด้วยกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตโดยตรงหรือการผันตัวเองไปสู่อาชีพอื่นที่มีได้เป็นผู้ผลิตโดยตรง ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น การรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อให้เกิดอำนาจในการต่อรองกับกลุ่มทุนต่างๆ ในระบบการค้าตามแนวทางของทุนนิยมก็จะมีส่วนสำคัญในการปรับตัวของชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากการรวมตัวของชุมชนในชนบทไทยหลายๆ แห่งเป็นการรวมตัวเพื่อตอบสนองต่อกระบวนการผลิตเพื่อการค้า และให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่ถูกเอาเปรียบจากกลุ่มทุนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงสีที่รับซื้อผลผลิต หรือกลุ่มทุนที่เป็นแหล่งทุน อย่างเช่นเจ้าแก้วในท้องถิ่น หรือแม้แต่ระบบการกู้ยืมแหล่งทุนต่างๆ จาก ธกส. ก็ตาม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการที่ชุมชนชนบทไทยหลายๆ แห่งมีการรวมกลุ่มกัน อย่างเช่นเป็นชมรม หรือ กลุ่มเกษตรกร ในรูปแบบต่างๆ นั้น มิได้เป็นไปเพื่อการปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่เป้าหมายอื่นๆ แต่อย่างใด แต่การปรับตัวของชุมชนที่เป็นการรวมกลุ่มดังกล่าวนี้ ยังคงเป็นไปภายใต้วิถีของการผลิตเพื่อการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวอุดมการณ์ทุนนิยมก็จะเป็นอุดมการณ์หลักของชุมชน แต่การรวมตัวดังกล่าวจะถูกควบคุมจัดการโดยตัวอุดมการณ์ทุนนิยมอีกทอดหนึ่ง ซึ่งอธิบายได้ว่า การรวมตัวที่เกิดขึ้นมีผลมาจากการที่ชุมชนได้เห็นถึงความจริงที่ว่า หากผู้คนในชุมชนสามารถรวมตัวกันได้ก็จะสามารถต่อรองกับพ่อค้าคนกลางและนายทุนท้องถิ่นได้ ซึ่งจะทำให้ชาวนาสามารถเจรจาต่อรองในด้านต่างๆ กับกลุ่มทุนได้ไม่จะเป็นการจำหน่ายผลผลิตที่ผลิตได้ หรือการกู้ยืมเงินมาเพื่อใช้ในการผลิต ดังนั้นการรวมตัวของชุมชนก็คือการระดมทุนในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการในการผลิตเพื่อการค้ายังคงดำรงอยู่ในชุมชนชนบทไทย ในประเด็นนี้ชาวนาท่านหนึ่งที่เป็นประธานชมรมผู้ผลิตข้าวในจังหวัดหนึ่งของภาคกลางตอนล่างได้อธิบายถึงการรวมกลุ่มของเกษตรกรไว้ว่า

ชาวนาที่มีศักยภาพอย่างเช่นเริ่มมีทุนมากขึ้น ก็มักจะรวมกลุ่มกัน อย่างของผืนนี้ก็มักกลุ่มก็พอจะ
ต่อรองกับโรงสีได้พอสมควร แต่เดิมตอนที่ยังไม่ได้รวมกลุ่ม ชาวนาถูกผูกขาดด้วยโรงสีหมด แต่พอมีกลุ่ม
ต้องให้โรงสีหลายแห่งต้องเข้ามาแข่งขันกัน ชาวนาก็ขายข้าวได้ราคาดีขึ้น ไม่ถูกกดราคา

จากที่กล่าวมานี้จะพบว่า แม้ว่าชุมชนชนบทไทยจะถูกเอาเปรียบโดยกลุ่มทุนต่างๆจนทำให้ผล
ผลิตที่เกษตรกรผลิตได้มักจะถูกกดราคา ทั้งนี้ตัวพ่อค้าคนกลางได้ถูกขูดความรู้ที่ว่าการทำการ
สูงสุดครอบงำวิธีคิดในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในทุกมิติ ดังนั้นการกดราคาจากการรับซื้อ
ผลผลิตให้ถูกลงและนำไปขายให้ได้ในราคาที่สูงจะทำให้เกิดการสร้างกำไรสูงสุด(Maximum Profits)
ซึ่งถือว่าเป็นไปตามกลไกราคาตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม อย่างไรก็ตามตัวชุมชนชนบทเองก็
เป็นส่วนที่ถูกครอบงำโดยอุดมการณ์ทุนนิยมเช่นกัน ดังนั้นการที่ตัวชุมชนชนบทรวมตัวกันเพื่อให้เกิด
อำนาจต่อรองกับกลุ่มทุน ก็ถือได้ว่าชุมชนชนบทไทยได้ปรับตัวเองภายใต้แนวทางของอุดมการณ์ทุน
นิยมเช่นกัน ทั้งนี้หากชุมชนสามารถรวมตัวกันและทำให้โรงสีไม่สามารถที่จะผูกขาดการรับซื้อข้าวจาก
ชาวนาแล้ว ชาวนาเองก็จะสามารถทำการกำไรได้มากขึ้นภายใต้กระบวนการของการแข่งขันเสรีตาม
แนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มของชุมชนชนบทไทยเพื่อให้
เกิดอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจนี้ เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่อำนาจของวาทกรรมในการผลิตเพื่อ
การค้าและอุดมการณ์ทุนนิยมกระทำต่อชุมชนชนบทไทย และตัวชุมชนชนบทไทยเองก็ได้อาศัย
เงื่อนไขของวาทกรรมดังกล่าวสร้างความรู้เชิงประยุกต์วิทยาชุดหนึ่ง ซึ่งเป็นของชุมชนเองขึ้นมาในรูป
ของการรวมกลุ่มเพื่อให้การผลิตของชนบทเป็นไปตามลักษณะสำคัญของการผลิตเพื่อการค้า และผล
ของความรู้เชิงประยุกต์วิทยาที่ว่าด้วยการรวมกลุ่มของชุมชนนี้ จะนำไปสู่การปรับตัวของชุมชน
โดยเฉพาะผลลัพธ์ที่ได้จากการรวมกลุ่มดังกล่าวจะทำให้ชาวนาสามารถขายข้าวได้ในราคาที่สูงขึ้น
กว่าเดิมเมื่อยังไม่ได้มีการรวมกลุ่ม ซึ่งนับว่าเป็นความจริงอย่างหนึ่งที่วาทกรรมของการผลิตเพื่อ
การค้าได้สร้างขึ้น และผลของความจริงนี้เองที่เป็นการตอกย้ำให้อุดมการณ์ทุนนิยมยังคงดำรงอยู่ใน
ชุมชนชนบทไทย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่า กระบวนการในการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมที่
เกิดขึ้นภายใต้บริบทของชุมชนชนบทไทยนั้น เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีได้เกิดขึ้นอย่าง
ตรงไปตรงมาเพียงมิติใดมิติหนึ่ง แต่การเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมดังกล่าว เป็นกระบวนการที่มี
ทั้งเป็นแบบแผนซึ่งสอดคล้องกับวิถีการผลิตอย่างดั้งเดิม เช่นการเอาแรงในชุมชน แต่อย่างไรก็ตาม
อำนาจของวาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้า ได้ส่งผลให้ชุมชนชนบทไทยต้องปรับแนวทางของการเอา
แรงไปสู่วิถีการผลิตแบบการค้าโดยที่ชุมชนเองก็ยังคงใช้วิถีการของการเอาแรงเป็นกระบวนการหนึ่ง
ของการผลิต เพียงแต่กระบวนการของการเอาแรงนี้มีได้เป็นไปเพื่อการตอบสนองต่ออุดมการณ์แบบ

ชุมชนนิยมอย่างครั้งที่การผลิตยังเป็นไปเพื่อการยังชีพ แต่การเอาแรงดังกล่าวเป็นไปเพื่อการตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยม นอกจากนั้นภายใต้กระบวนการของการผลิตเพื่อการค้า ชุมชนชนบทเองก็ยังได้อาศัยความรู้ในมิติต่างๆที่เป็นไปในเชิงประยุกต์วิทยา ประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือทางการผลิตแบบเกษตรแผนใหม่ในรูปแบบต่างๆมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นลูกทูป ลูกถอง รถเกียร์ รถเกี่ยวข้าว รวมถึงนวัตกรรมล่าสุด อย่างเช่น เครื่องตัดดิน ที่ใช้สนับสนุนการทำน่าน้ำตามให้สามารถประหยัดเวลาได้มากขึ้น สำหรับในเรื่องของความรู้ที่ใช้ในการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือต่างๆนี้ จะเห็นได้ว่ามิได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยขึ้นโดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ แต่ความรู้ที่ใช้ในการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือต่างๆนั้น เป็นไปตามเงื่อนไขที่อุดมการณ์ทุนนิยมกำหนดขึ้น อย่างไรก็ตามอำนาจของวาทกรรมของการผลิตดังกล่าว นอกจากจะกระทำผ่านสิ่งที่เป็ความรู้ในเชิงประยุกต์วิทยาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตโดยตรงดังที่กล่าวแล้วนั้น อำนาจของวาทกรรมดังกล่าว ยังกระทำผ่านความรู้ของกระบวนการอื่นที่มีใช้กระบวนการในการผลิตโดยตรง อย่างเช่น การปรับตัวของชุมชน ในรูปของการเล่นแชร์ข้าว เพื่อแก้ปัญหาของการขาดแคลนปัจจัยเงินตราที่เป็นการผลิตโดยตรง หรือการรวมตัวกัน ของชุมชนที่มีศักยภาพมากขึ้น เพื่อให้เกิดอำนาจต่อรองกับกลุ่มทุนต่างๆตามแนวทางของกลไกตลาดที่อิงอยู่กับระบบแข่งขันสมบูรณ์ นอกจากนั้นชาวบ้านบางกลุ่มที่มีศักยภาพในด้านเงินทุนมากขึ้น ก็สามารถที่จะผันตัวเองไปสู่การเป็น พ่อค้าคนกลาง ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

จากปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นนี้ จะเห็นได้ว่าอำนาจของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้าที่ครอบงำกระบวนการผลิตของชนบทไทยนั้น มีความแยบยลที่จะทำให้ชุมชนชนบทไทยต้องยอมรับเอาอุดมการณ์ทุนนิยมเข้ามาสู่วิถีการผลิตของชุมชน แต่อย่างไรก็ตามอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นเจตจำนงของรัฐก็ไม่สามารถกำกับการผลิตของชนบทไทยให้เป็นไปตามอุดมการณ์ทุนนิยมได้ทั้งหมด ทั้งนี้ชุมชนเองก็ต้องปรับตัวเพื่อให้การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมที่เข้าไปสู่วิถีการผลิตของชนบทไทยสอดคล้องกับบริบทของชุมชนชนบท ดังจะเห็นได้จากการปรับตัวของชุมชนในมิติต่างๆ โดยเฉพาะการสร้างความรู้เชิงเทคนิควิธีที่จะทำให้วิถีการผลิตเพื่อการค้ายังคงดำเนินต่อไปได้ ดังนั้นอุดมการณ์ทุนนิยมจึงมีการเคลื่อนตัวเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนชนบท ซึ่งการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนชนบทนี้ จะเกิดขึ้นได้ก็เนื่องด้วยตัวชุมชนชนบทยังคงมีทุนทางสังคมที่สำคัญก็คือการมีระบบความสัมพันธ์ที่เป็นไปเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทางสังคมในชุมชน รวมถึงองค์ความรู้บางอย่างที่เป็นรากเหง้าของชุมชนชนก็ยังมิได้ถูกเบียดขับออกไปได้ทั้งหมด ซึ่งทุนทางสังคมดังกล่าวนี้ได้ทำให้ให้อุดมการณ์ทุนนิยมที่ถูกส่งผ่านไปสู่ชนบทไทยด้วยภาคปฏิบัติการต่างๆ ต้องมีการปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้สอดคล้องต่อการดำรงอยู่ของชุมชนท่ามกลางกระแสของการผลิตเพื่อการค้าและอุดมการณ์ทุนนิยมที่เป็นกระแสหลักของสังคมไทย แต่อย่างไรก็ตามอุดมการณ์ทุนนิยมที่

เคลื่อนตัวไปนี้ก็ยังคงเป็นอุดมการณ์ที่สอดคล้องต่ออุดมการณ์หลักของประเทศที่อยู่ในแผนพัฒนาต่างๆ ในท้ายที่สุด

การสร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้า: ภาพสะท้อนจากการเคลื่อนตัวของ อุดมการณ์ทุนนิยมภายใต้บริบทของชุมชนชนบทไทย

การดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมที่ทำให้การผลิตของชุมชนชนบทไทยเป็นไปภายใต้วิถีของการผลิตเพื่อการค้า นอกจากการส่งผ่านอุดมการณ์โดยอาศัยภาคปฏิบัติการต่างๆ จนทำให้เกิดการปรับตัวของชุมชนแล้ว ความแยบยลของกระบวนการทางวาทกรรมที่ทำให้เกิดการปรับตัวของชุมชนนี้ ยังส่งผลให้ตัวชุมชนชนบทไทยต้องสร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าที่เป็นบริบทของชุมชนชนบทเองขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการของการผลิตเพื่อการค้าที่เป็นวิถีการผลิตหลักของชุมชน โดยมีความเชื่อมโยงและเป็นเนื้อเดียวกันกับวิถีการผลิตของชุมชนอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนชนบทหรือชุมชนเมืองก็ตาม และการสร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าที่เป็นแบบแผนของชุมชนชนบทไทยนี้ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชุมชนชนบทไทยกับชุมชนอื่นๆ โดยเฉพาะชุมชนเมืองที่เป็นไปในแบบความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยที่ชุมชนชนบทเองมักจะเป็นฝ่ายที่จะต้องปรับตัวตามที่กลุ่มทุนหรือกลุ่มคนที่ถูกให้ความหมายว่าเป็นผู้รู้ในด้านต่างๆ ที่ไม่ได้อยู่ในชุมชนชนบทต้องการ

อย่างไรก็ตาม การปรับตัวของชุมชนชนบทไทยเองก็ได้มีแบบแผนตายตัวแน่นอน ในทางกลับกัน การปรับตัวของชุมชนชนบทไทยด้วยการสร้างอัตลักษณ์ดังกล่าวยังคงมีความสับสนให้สามารถสอดคล้องกับบริบทในชุมชนของตนได้ แต่ในความสับสนดังกล่าวนี้อัตลักษณ์ของชุมชนชนบทไทยยังคงต้องมีความสัมพันธ์กับ ภาคปฏิบัติการในการผลิตเพื่อการค้าในมิติต่างๆ ซึ่งอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้ความสัมพันธ์ต่างๆ เหล่านี้มิได้เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมาอย่างโดดๆ โดยไม่เกี่ยวข้องกับวิถีในการผลิตเพื่อการค้า แต่ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนี้อยู่บนรากฐานของความรู้ที่วาดด้วยของการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งได้สร้าง กฎเกณฑ์ แบบแผนที่เป็นไปตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม หรือกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าได้ทำให้วาทกรรมของการผลิตดังกล่าวสามารถครอบงำวิถีการผลิตของชนบทไทยด้วยการ อาศัยความรู้สร้าง กฎเกณฑ์ แบบแผน ให้ชนบทไทยต้องสร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าภายใต้บริบทของตนเองขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยม

สำหรับในส่วนของอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าที่เป็นบริบทของชุมชนนี้ มีประเด็นต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย แต่สาระสำคัญที่เป็นประเด็นหลักของกระบวนการทางวาทกรรมดังกล่าวก็คือ

การคลี่คลายให้เห็นถึงการสร้างอัตลักษณ์ของวิถีการผลิตเพื่อการค้าที่เป็นบริบทของชุมชนชนบทไทย และ อัตลักษณ์ของผู้ผลิตโดยเฉพาะบทบาทของชาวนาที่อยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่

ประเด็นแรกที่เป็นอัตลักษณ์ของการวิถีผลิตเพื่อการค้าภายใต้บริบทของชุมชนนี้ กระบวนการในการผลิตที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการก่อรูปของวาทกรรม (Discursive Formation) ที่เป็นการกระบวนการในการสร้างหรือผลิต (Constitute) อัตลักษณ์ของกระบวนการในการผลิตให้มีนัยสำคัญ (Significant) จนเห็นว่ากระบวนการผลิตตามแนวทางที่อุดมการณ์ทุนนิยมที่เกิดขึ้น ได้ทำให้กระบวนการในการผลิตเพื่อการค้ามีความหมายและมีความสำคัญจนเป็นที่ยอมรับของผู้คนที่อยู่ในชนบทไทย สำหรับอัตลักษณ์ที่สำคัญของกระบวนการในการผลิตเพื่อการค้าที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ กระบวนการในการทำนาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้น จะต้องไม่ทำพร้อมกันทั้งหมดในคราวเดียว อย่างเช่น พื้นที่บางส่วนอาจเริ่มหว่านข้าวในขณะที่อีกส่วนหนึ่งก็อาจจะเริ่มเก็บเกี่ยว และในบางพื้นที่อาจมีการเตรียมการในการปรับพื้นที่เพื่อการปลูกครั้งต่อไป ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน และชาวนาที่อยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่จะต้องอาศัยองค์ความรู้เชิงประยุกต์วิทยาซึ่งจะนำมาใช้ในการเตรียมดินให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆได้อย่างต่อเนื่อง ดังเช่นชาวนาท่านหนึ่งได้อธิบายถึงการเตรียมพื้นที่ในการทำนาไว้ว่า

ลุงมีที่ อยู่ 70 กว่าไร่ เวลาทำนา ก็เริ่มที่ละ 10 ไร่ก่อน แล้วค่อยๆทำต่อกันไป ที่ละ 10 ไร่ บ้าง 15 ไร่ บ้าง ก็หมุนเวียนไป จนครบ ทำได้ทั้งปี น้ำท่าก็ไม่ค่อยมีปัญหา ถ้าจะมีก็ไม่มาก แต่บ้างปีก็แย่ แต่ก็ข้าวขายได้ทั้งปี

จากคำกล่าวของชาวนาท่านนี้จะเห็นว่า การก่อรูปของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้านั้น ได้ส่งผลให้อัตลักษณ์ของกระบวนการในการผลิตจะต้องสร้างระบบหมุนเวียนในการใช้พื้นที่การเกษตรให้ได้อย่างเป็นวงรอบและต่อเนื่อง ในขณะที่วิถีการผลิตแบบดั้งเดิมนั้นจะต้องปลูกข้าวให้พร้อมกันหมดในคราวเดียวกัน และหากพิจารณาถึงการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ดังกล่าวเป็นผลมาจากอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าได้ทำให้อัตลักษณ์ว่าด้วยการใช้พื้นที่แบบหมุนเวียนเกิดขึ้น ทั้งนี้การเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ดังกล่าว อาศัยภาคปฏิบัติการต่างๆในการผลิตเพื่อการค้า ไม่ว่าจะเป็นการจัดระบบชลประทานที่จะสามารถตอบสนองต่อการใช้น้ำของชาวนาได้ทั้งปี หรือการมีตลาดรองรับต่อผลผลิตที่จะผลิตได้อย่างต่อเนื่อง และการมีระบบการขนส่งคมนาคมที่จะทำให้ผลผลิตเข้าสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงการมีพันธุ์ข้าวที่ไม่จำเป็นต้องคำนึงฤดูกาลอย่างเช่นพันธุ์ข้าว กข. หรือ พันธุ์ข้าวที่บริษัทค้าพืชผลแนะนำ ซึ่งทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่าอำนาจของวาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้า ได้อาศัยภาคปฏิบัติการของวาทกรรมที่อยู่ในรูปแบบต่างๆสร้างอัตลักษณ์ของกระบวนการผลิตที่ว่าด้วยการใช้

พื้นที่ในการผลิต ที่อยู่ในรูปของระบบการหมุนเวียนให้เกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับของผู้คนในชนบทไทยได้

นอกจากระบบหมุนเวียนจะเป็นอัตลักษณ์หนึ่งของกระบวนการในการผลิตดังกล่าวแล้ว แบบแผนของการทำนาโดยการใช้วิธีการทำนาหว่านจะเป็นอีกอัตลักษณ์หนึ่งของกระบวนการผลิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้การทำนาหว่านโดยเฉพาะการทำน่าน้ำตมนั้น จะเป็นวิธีที่เป็นที่ยอมรับกันของชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ และสาเหตุที่ทำให้ชาวนาต้องยอมรับก็เนื่องมาจากการทำนาด้วยวิธีการหว่านจะใช้เวลาในการปลูกสั้นกว่าการทำนาดำ ซึ่งจะเสียเวลามากกว่า และถ้าหากใช้วิธีการทำนาดำแล้วอาจจะไม่สอดคล้องกับวิถีของการผลิตเพื่อการค้าที่จะต้องนำผลผลิตเข้าสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงอาจจะต้องใช้ปัจจัยการผลิตในส่วนที่เป็นแรงงานมากกว่าการทำนาหว่านด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามนอกจากอัตลักษณ์ของกระบวนการผลิตที่ว่าด้วยการทำนาด้วยวิธีการหว่านนี้ กระบวนการทางวาทกรรมอื่นๆก็ยังมีส่วนสำคัญที่ทำให้อัตลักษณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภาคปฏิบัติการต่างๆ อย่างเช่น ระบบตลาดที่มีความต้องการสินค้าที่ชุมชนชนบทผลิตในปริมาณมาก รวมถึงการมีภาคปฏิบัติการที่เป็นเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานทางการผลิตและปัจจัยการผลิตในเรื่องต่างๆที่จะสามารถรองรับต่อวิธีการทำนาหว่าน นอกจากนั้นการปรับตัวของชุมชนชนบทไทย จะมีส่วนสำคัญต่อการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นประติสัทธิกรรมต่างๆ อย่างเช่นการประดิษฐ์ลูกทุบ ลูกดอง ที่จะช่วยให้การเตรียมพื้นที่เพื่อการทำน่าน้ำตมกระทำได้อย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้อัตลักษณ์ของกระบวนการในการผลิตที่ว่าด้วยการทำนาหว่านสามารถดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่ถือได้ว่าเป็นอัตลักษณ์สำคัญของกระบวนการในการผลิตเพื่อการค้าก็คือ ขั้นตอนต่างๆในการผลิตจะมีการนำเครื่องจักรกลและเครื่องทุ่นแรงเข้ามาใช้ในการผลิต แม้แต่วิธีการของการเอาแรงระหว่างชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนนั้น ก็ยังอยู่บนพื้นฐานของการเอาแรงด้วยเครื่องจักร อย่างเช่นในช่วงที่มีเตรียมพื้นที่ก่อนการหว่านข้าว ชาวบ้านก็จะมีการขอแรงกัน แต่การลงแรงนั้นจะนำเครื่องจักรที่ตนมีอยู่ ไม่ว่าจะเป็น รถเกียร์ หรือ รถไถเดินตามมาช่วยในการเตรียมพื้นที่ของแต่ละบ้าน อย่างไรก็ตามการเอาแรงจะมีใช่เป็นการเอาแรงในวงกว้างอย่างเช่นในอดีต แต่จะเป็นการเอาแรงกันในหมู่เครือญาติ หรือคนสนิทกัน เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการใช้เครื่องจักรกลในการผลิตนั้นได้กลายเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของการผลิตเพื่อการค้า ทั้งนี้ผลที่เกิดจากอำนาจของวาทกรรมได้สร้างความจริงให้เห็นว่า หากต้องการจะทำให้การผลิตของชุมชนสามารถเป็นไปตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมโดยเฉพาะการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคราวละมากๆและใช้เวลาในการผลิตสั้นลงแล้ว การนำเครื่องจักรกลที่เป็นเครื่องทุ่นแรงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการผลิตจะเป็นเรื่องที่จำเป็นและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

อย่างไรก็ตามนอกจากอำนาจของวาทกรรมดังกล่าวจะสามารถควบคุมวิถีการผลิตเพื่อให้อัตลักษณ์ของการใช้เครื่องจักรกลได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการผลิตเพื่อการค้าแล้ว ความแยบยลของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า ยังได้อาศัยการปรับตัวของชุมชนที่เป็นการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยม โดยเฉพาะการใช้องค์ความรู้เชิงประยุกต์วิทยาศาสตร์พัฒนาเครื่องจักรกลในหลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็น รถเกี่ยวข้าว เครื่องไถดิน รวมถึงเครื่องมือทางการเกษตรในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อใช้ในการผลิตอย่างเช่นปัจจุบันมีประสิทธิภาพตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนแต่เป็นการตอกย้ำให้อัตลักษณ์ ของกระบวนการผลิตเพื่อการค้าที่ว่าด้วยการใช้เครื่องจักรกล และเครื่องทุ่นแรงได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการผลิตในชุมชนชนบทไทยได้

สำหรับในขั้นตอนต่างๆของการผลิตเพื่อการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำนาที่อยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่นั้น อำนาจความรู้ในการผลิตดังกล่าวได้จัดระเบียบแบบแผนของการผลิตเพื่อที่จะทำให้อัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าซึ่งเป็นวิถีของชนบทเองได้เข้าไปสู่กระบวนการผลิตอย่างเช่นปัจจุบัน โดยที่ขั้นตอนของกระบวนการซึ่งจะทำให้อัตลักษณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นนั้น มีสาระดังนี้

ก่อนที่จะเริ่มมีการไถพื้นที่ ชาวนาจะไขน้ำเข้าไปพื้นที่ของตนเองที่เตรียมไว้ โดยที่การไขน้ำเข้าพื้นที่ดังกล่าว ตัวภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยระบบชลประทานจะต้องตอบสนองต่อการนำน้ำเข้าพื้นที่การเกษตรได้ ทั้งนี้ความรู้ที่กล่าวถึงระบบชลประทานนั้นชาวนาเองก็ต้องมีความเข้าใจถึงระบบชลประทานสมัยใหม่ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ชาวนาจะต้องทำคลองขนาดเล็ก ที่เรียกว่าคลองแตน หรือ คลองไล่ไก่ รองรับเพื่อที่จะทำให้การไขน้ำเข้าพื้นที่กระทำได้สะดวก รวมถึงจะต้องอาศัยเครื่องทุ่นแรงในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดจากการปรับตัวของชุมชนชนบท ซึ่งเกิดจากองค์ความรู้ที่เป็นเทคนิควิธีต่างๆ ของชุมชนชนบทเอง อย่างเช่น การใช้เครื่องของรถเกียร์มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องสูบน้ำเพื่อสูบน้ำเข้าพื้นที่ของตน และเมื่อสูบน้ำเข้าพื้นที่แล้ว ชาวนาก็จะนำรถไถดินเข้ามาปรับพื้นที่ก่อนเริ่มการไถ ซึ่งการนำรถไถดินเข้ามาใช้นี้ จะพบว่าความจริงอย่างหนึ่งซึ่งมีผลทำให้ชาวนายอมรับถึงการนำรถไถดินเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตก็คือ ความรวดเร็วและประสิทธิภาพ ทั้งนี้ความสามารถของรถไถดินจะสามารถ ปรับพื้นที่ได้ถึง 40 ไร่ต่อ 1 วัน และเมื่อมีการไถดินแล้ว ก็สามารถนำรถไถมาเตรียมพื้นที่เพื่อการการหว่านข้าวได้อย่างสะดวกต่อไป แต่ก่อนจะเริ่มหว่านข้าว นั้นชาวนาจำเป็นจะต้องไขน้ำออกจากที่นาที่มีการเตรียมพื้นที่แล้ว ดังนั้นภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยระบบชลประทานจะต้องเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนนี้อีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นชาวนาจึงจะสามารถหว่านเมล็ดพันธุ์ได้ และในกระบวนการนี้ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการทำน่าน้ำตามของการผลิตที่ในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าอัตลักษณ์ของกระบวนการผลิตเพื่อการค้าโดยเฉพาะวิธีการทำนาแบบน่าน้ำตามนี้ เป็นผลมาจากอำนาจความรู้ของการผลิตเพื่อการค้า สามารถควบคุมจัดการกับกระบวนการผลิตด้วยการอาศัยภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วยระบบชลประทานมารองรับ รวมถึงการปรับตัวที่เป็นบริบทของชุมชน

ชนบทเอง อย่างเช่นการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือต่างๆเพื่อตอบสนองต่อ การเกิดขึ้นของ อุตสาหกรรม ที่ว่าด้วยการทำนาหว่านแบบน่าน้ำตม

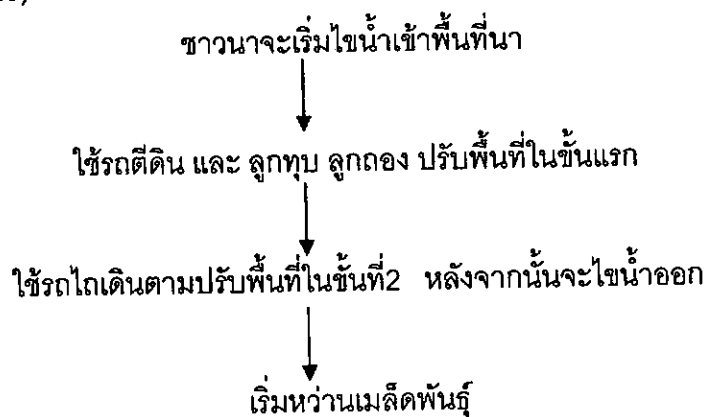
หลังจากที่มีการหว่านข้าวแล้ว ชาวนาจะต้องเริ่มขั้นตอนของการดูแลรักษาต้นข้าวที่หว่านไว้ แล้ว รวมถึงการเตรียมการในการเตรียมพื้นที่ที่จะปลูกต่อไปภายใต้ระบบหมุนเวียน ดังนั้นในช่วงเวลาดังกล่าว ชาวนาจะเริ่มการดูแลพื้นที่ที่มีการหว่านข้าวแล้วด้วยการนำยาป้องกันแมลงและกำจัดวัชพืชมาฉีด โดยที่หลังจากการหว่านแล้ว 7-10 วัน ก็จะเริ่มมีการฉีดยาดังกล่าว ต่อจากนั้น อีกประมาณ 2 วัน ก็จะเริ่มมีการไถน้ำเข้าพื้นที่อีกครั้งหนึ่ง และต่อจากนั้นอีก 15 วันก็จะใส่ปุ๋ยยูเรีย รวมถึงอาจจะมีการดูแลตามความเหมาะสม และเมื่อครบ 45 วัน ก็จะมีการใส่ปุ๋ยสูตร 16-16-0 อีกครั้งหนึ่ง และเมื่อถึง 90-100 วัน ก็จะมีการเตรียมการเพื่อการเกี่ยวข้าวต่อไป ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินการในขั้นตอนที่ต่อจากการหว่านข้าว นั้น ภาคปฏิบัติการที่ว่าด้วย ยาฆ่าแมลง และสารเคมีต่างๆ รวมถึงบทบาทของระบบชลประทานจะเข้ามาสนับสนุนให้อุตสาหกรรมของกระบวนการผลิตที่ว่าด้วยการทำนา น้ำตมให้เกิดขึ้นได้ นอกจากนั้นกลไกทางการผลิตโดยเฉพาะอุปกรณ์ต่างๆที่เกิดจากการปรับตัวของชุมชน ก็จะมีส่วนสำคัญที่จะทำให้อุตสาหกรรมของกระบวนการผลิตที่ว่าด้วยการใช้ระบบหมุนเวียนสามารถเกิดขึ้นได้เช่นกัน

ในขั้นตอนของการเกี่ยวข้าวบทบาทของภาคปฏิบัติที่ว่าด้วยรถเกี่ยวจะมีบทบาทสำคัญที่จะสอดคล้องกับขั้นตอนในการดูแลพื้นที่หลังจากมีการหว่านข้าวแล้ว นอกจากนั้น ภาคปฏิบัติที่ว่าด้วยระบบการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบตลาดกลางจะมีส่วนสำคัญที่จะทำให้อุตสาหกรรมของการผลิตที่มีการทำนาไม่พร้อมกันทั้งพื้นที่ที่เป็นระบบหมุนเวียนเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ระบบตลาดสมัยใหม่มีความต้องการสินค้าการเกษตรต่างๆได้ตลอดทั้งปี ดังนั้นหากชาวนาสามารถส่งผลผลิตให้กับระบบตลาดกลางได้ตลอดทั้งปีโดยไม่ต้องคำนึงถึงฤดูกาลแล้ว ชาวนาก็จะได้รับผลตอบแทนที่เป็นรูปของตัวเงินได้อย่างต่อเนื่องภายใต้ระบบการผลิตแบบหมุนเวียนดังกล่าว นอกจากนั้นภาคปฏิบัติที่ว่าด้วยถนน ก็จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมของกระบวนการผลิตแบบระบบหมุนเวียนเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ถนนจะมีส่วนสำคัญที่จะนำสินค้าต่างๆที่ผลิตได้เข้าไปสู่กลไกของระบบตลาด

อย่างไรก็ตามการเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมของกระบวนการผลิตที่ว่าด้วย การทำนาหว่านแบบน่าน้ำตม และการใช้พื้นที่ในระบบหมุนเวียนไม่อาจจะเกิดขึ้นได้ ถ้าหากการใช้เครื่องจักรและเครื่องทุ่นแรงในการผลิตไม่ได้ถูกทำให้เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมในกระบวนการผลิตเพื่อการค้า ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนของการผลิตการใช้เครื่องจักรและเครื่องทุ่นแรงได้กลายเป็นสิ่งที่ถูกทำให้เป็นปัจจัยการผลิตสำคัญของกระบวนการผลิตดังกล่าว นอกจากนั้นตัวชุมชนชนบทเองก็ยังสามารถปรับตัวด้วยการสร้างอุตสาหกรรมที่ว่าด้วยการใช้เครื่องจักรและเครื่องทุ่นแรง รวมถึง พัฒนา ประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือต่างๆเพื่อสนับสนุนต่อการผลิตเพื่อการค้าให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม

สำหรับขั้นตอนของกระบวนการผลิตที่เกิดจากจัดระเบียบสรรพสิ่งที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งส่งผลต่อการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ต่างๆในกระบวนการผลิตดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพื้นที่และการหว่านเมล็ดพันธุ์ (ใช้เวลา ประมาณ 3-5 วัน ในพื้นที่ประมาณ 10-15 ไร่)

ขั้นตอนที่ 2 การดูแลพื้นที่หลังการหว่าน (ใช้เวลาต่อจากขั้นที่1 ประมาณ 70-75 วัน)

หลังจากการหว่านเมล็ดพันธุ์ในขั้นที่1 แล้ว 7-10 วัน

ก็จะเริ่มฉีดยาป้องกันแมลงและวัชพืช

หลังจากการฉีดยา 2 วันก็จะไถน้ำเข้าพื้นที่นาอีกครั้ง

ต่อจากการไถน้ำเข้าพื้นที่นา 15 วันจะเริ่มมีการใส่ปุ๋ย ยูเรีย

หลังจากการใส่ปุ๋ยยูเรียแล้ว 45 วัน ก็จะเริ่มใช้ปุ๋ย สูตร 16-16-0

(ในระหว่าง 45 วันนี้ จะมีการดูตามความเหมาะสมหากมีปัญหาเรื่องต้นข้าวโตช้า จะใช้ปุ๋ย ยูเรียเสริม หรือหากมีโรคพืชหรือแมลงต่างๆ ชาวนาก็จะใช้สารเคมีและยากำจัดศัตรูพืชที่ได้รับ

คำแนะนำจากทางราชการ และบริษัทค้าพืชผลต่างๆ)

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บเกี่ยวและนำผลผลิตไปจำหน่าย (จะใช้เวลาทั้งหมดตั้งแต่ เริ่มหว่านเมล็ดพันธุ์ ประมาณ 90-100 วัน)ชาวนาจะเริ่มติดต่อ รถเกี่ยวข้าวเข้ามาเกี่ยวข้าวในพื้นที่ที่กำหนดไว้ และเมื่อเริ่มมีการเกี่ยวข้าวแล้ว ก็จะมีรถของโรงสีข้าวที่เป็นของนายทุนเข้ามารับข้าวที่เกี่ยวจากรถเกี่ยวทันที หลังจากนั้น 7-10 วันชาวนาก็จะได้รับเงินตามที่มีการตกลงกับนายทุนหรือเจ้าของที่เป็นเจ้าของโรงสี

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนของการปลูกข้าวเพื่อขาย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะพบว่า การเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ในกระบวนการผลิตเพื่อการค้าที่
ในประเด็นต่าง ๆ นั้น เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากอำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า ได้จัดระเบียบ
สรรพสิ่งที่กล่าวถึงกระบวนการผลิตให้เป็นไปตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม จนทำให้เกิดแบบ
แผนของกระบวนการผลิตที่แน่นอนชัดเจนตายตัว นอกจากนั้นการที่แบบแผนซึ่งมีความแน่นอน
ตายตัวเหล่านี้จะถูกทำให้เกิดขึ้นได้นั้น ก็จำเป็นจะต้องอาศัยการสร้างอัตลักษณ์ของกระบวนการผลิต
ในประเด็นต่างๆ ที่ได้กล่าวมา ไม่ว่าจะเป็นการผลิตซึ่งไม่จำเป็นจะต้องทำพร้อมกันทั้งพื้นที่ การใช้
วิธีการทำนาหว่านแบบน่าน้ำตม และ การใช้เครื่องจักรกลและเครื่องทุ่นแรงในทุกขั้นตอนของการผลิต
ให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิตอย่างที่เป็นอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ โดยที่การเกิดขึ้น
ของอัตลักษณ์ดังกล่าวจะต้องมีความประสานสอดคล้องอย่างเป็นเนื้อเดียวกันในกระบวนการผลิต
นอกจากนั้นการที่อัตลักษณ์จะสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีนัยสำคัญต่อกระบวนการผลิตเพื่อการค้านั้น
ชุมชนชนบทเองก็ต้องยอมรับต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมให้เป็นอุดมการณ์ของชุมชน
ชนบทด้วยเช่นกัน ดังนั้นการปรับตัวของชุมชนในมิติต่างๆ นับได้ว่าเป็นการตกย้ำให้อัตลักษณ์ต่างๆ ที่
กล่าวมาข้างต้นได้กลายเป็นสิ่งสำคัญและมีนัยสำคัญต่อการจัดระเบียบแบบแผนของกระบวนการ
ผลิตให้เป็นไปอย่างแน่นอนตายตัว เพื่อให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ทุนนิยม

นอกจากประเด็นในเรื่องกระบวนการผลิตจะเป็นส่วนสำคัญในการอธิบายถึง การเกิดขึ้นของอัต
ลักษณ์ในการผลิตเพื่อการค้าที่เป็นบริบทของชุมชนชนบทไทยแล้ว ตัวของผู้ผลิตก็จะมีส่วนสำคัญใน
การกำหนดอัตลักษณ์ของผู้ผลิตให้สอดคล้องกับวิถีในการผลิตเพื่อการค้า จากผลของอำนาจความรู้
ในการจัดระเบียบสรรพสิ่งที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้านี้ ได้ส่งผลที่ทำให้ชุมชนชนบทต้องมีการกำหนด
ลักษณะเฉพาะซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของผู้ผลิตให้เป็นไปเพื่อสอดคล้องกับการจัดระเบียบดังกล่าว ดังจะ
เห็นได้จากผู้ผลิตที่เป็นชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ ได้ถูกกำหนดให้มีลักษณะเฉพาะที่เป็นอัต
ลักษณ์ของชาวนาในยุคของการผลิตเพื่อการค้าในหลาย ๆ ด้าน

ประการแรกอัตลักษณ์ของตัวชาวนาในยุคสมัยใหม่ก็คือ ตัวชาวนาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้
เกี่ยวกับการใช้เครื่องจักรกลและการใช้สารเคมีต่างๆ ที่จะต้องใช้ในกระบวนการผลิตอย่างเช่นที่เป็นอยู่
นอกจากนั้นความสามารถในการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับกลไกของระบบทุนนิยมในมิติต่างๆ ที่จะ
นำมาซึ่งทุนทั้งที่เป็นทุนเงินตราและที่มีใช้ทุนเงินตราไม่ว่าจะเป็น ธกส. หรือแหล่งทุนอื่นๆ อย่างเช่น
สถาบันของเอกชน ที่เรียกว่าเจ้าแก ก็จะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ของชาวนาในยุคของ
การผลิตอย่างเช่นปัจจุบันให้เกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตามอัตลักษณ์ของชาวนาในลักษณะดังกล่าว มิได้
เป็นการเกิดขึ้นด้วยความต้องการของชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่โดยตรงไปตรงมา แต่การ
เกิดขึ้นของอัตลักษณ์ดังกล่าว จะอาศัยภาคปฏิบัติการต่างๆ มารองรับต่อการผลิตสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็น
เป็นการมีระบบของแหล่งเงินทุนที่ชาวนาจะสามารถเข้าถึงแหล่งทุนดังกล่าวได้อย่างไม่ยากเย็นนัก

รวมทั้งความจริงที่เป็นอยู่ได้แสดงให้เห็นว่า หากตัวชาวนามีความเข้าใจถึงการใช่วิธีการผลิตด้วยกระบวนการที่เป็นแบบสมัยใหม่แล้ว จะนำมาซึ่งรายได้โดยเฉพาะตัวเงินมากกว่าวิธีการทำนาแบบดั้งเดิมที่ใช้แรงงานสัตว์และการไม่ใช้สารเคมี นอกจากนั้นตัวองค์ความรู้ที่จะใช้ในการทำนาแบบสมัยใหม่ก็มีการจัดการแนะนำส่งเสริมด้วยกลไกต่างๆที่เป็นเทคโนโลยีของอำนาจความรู้ อย่างเช่น กลไกในระบบของกรมวิชาการเกษตร หรือการที่บริษัทค้าพืชผลได้จัดเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้กับเกษตรกร สร้างอัตลักษณ์ให้กับชาวนาให้เป็นแบบสมัยใหม่ และประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ชุมชนชนบทเองได้ผลิตซ้ำอุดมการณ์ทุนนิยมในรูปของการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเครื่องจักรกลและเครื่องทุ่นแรงต่างๆในสอดคล้องกับกระบวนการผลิตอย่างปัจจุบัน ซึ่งการผลิตซ้ำดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการตอกย้ำให้อัตลักษณ์ของชาวนาในแบบสมัยใหม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและเป็นที่ยอมรับของชุมชนชนบทได้

นอกจากความเป็นชาวนาในยุคของการผลิตเพื่อการค้า จะต้องมียุทธศาสตร์ของการเป็นผู้รู้ที่ว่าด้วยการใช้เครื่องจักรกล การใช้สารเคมี และการมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งทุนต่างๆแล้ว อัตลักษณ์ของชาวนาในยุคปัจจุบันนั้นจะต้องมีความเข้าใจกับกลไกตลาดที่มีความเชื่อมโยงกับการผลิตที่เป็นอยู่ด้วย ทั้งนี้ในการผลิตแบบสมัยใหม่นั้นตัวชาวนาได้ถูกผนวกรวมให้เข้าไปอยู่ในระบบของทุนนิยมอย่างเต็มรูปแบบด้วยการทำงานของภาคปฏิบัติการต่างๆ ดังนั้นอัตลักษณ์ในความเป็นชาวนาในยุคของการผลิตเพื่อการค้าจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจต่อระบบตลาดสมัยใหม่ จึงจะสามารถทำให้ความเป็นชุมชนยังคงดำรงอยู่ได้ในสภาวะการที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตามการปรับตัวของชุมชนเพื่อให้อัตลักษณ์ของความเป็นชาวนาในมิติดังกล่าวเกิดขึ้นได้นั้น ก็จะต้องอาศัยกลไกต่างๆในหลายๆด้านเพื่อใช้ในการสร้างอัตลักษณ์ของการเป็นชาวนาภายใต้กลไกตลาดให้เกิดขึ้น สิ่งที่สำคัญประการแรกก็คือผลที่เกิดจากการจัดระเบียบแบบแผนได้ทำให้ชาวนาต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับส่วนต่างๆไม่ว่าจะเป็นภาครัฐเอง หรือแม้แต่กลุ่มทุนที่เป็นภาคเอกชนเองก็ตาม ผลของการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ได้ทำให้ความรู้ในเรื่องตลาดสมัยใหม่ ถูกส่งผ่านเข้าไปสู่ชุมชนชนบทไทย

นอกจากนั้นชุมชนชนบทเองยังได้ปรับตัวเองภายใต้การเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยม อย่างเช่น การรวมกลุ่มกันเพื่อให้เกิดอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจกับกลุ่มทุนที่อยู่ภายนอกชุมชน ซึ่งการรวมกลุ่มกันนี้เป็นผลมาจากการได้รับแนวคิดต่างที่เป็นองค์ความรู้ตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม โดยเฉพาะการสร้างกำไรได้มากที่สุดในการผลิต (Maximum Profits) ส่งผลให้ชุมชนชนบทไทยหลายๆแห่งเริ่มที่จะสร้างองค์ความรู้ในเรื่องของการวางแผนและการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการผลิตเพื่อการค้าให้กับชุมชนของตนเอง ดังเช่น ชุมชนหนึ่งในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ได้เริ่มใช้กลไกของการเมืองท้องถิ่น ที่เรียกว่า อบต. หรือกลไกทางเศรษฐกิจ เช่นกลุ่มสหกรณ์ต่างๆ เป็นหน่วยเริ่มต้นในการทำแผนแม่บทให้กับท้องถิ่นของตน เพื่อกำหนดแนวทางในการทำแผนงานในการผลิตเพื่อ

ตอบสนองต่อกลไกตลาดที่จะเข้ามารองรับต่อการซื้อผลผลิตของชุมชน นอกจากนั้นการรวมกลุ่มดังกล่าวยังเป็นการสร้างอำนาจต่อรองให้กับชุมชนอีกด้วย สำหรับประเด็นของวัตถุประสงค์ของการทำแผนแม่บทในชุมชนนั้น ยังได้มีกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน อาทิเช่นประเภทของสินค้าต่างๆ หรือปริมาณของสินค้าในแต่ละชนิดว่าจะสามารถตอบสนองต่อระบบตลาดอย่างไร ซึ่งในอดีตมักจะปล่อยให้ไปไปตามสถานการณ์ หรือให้อยู่ในการควบคุมของกลุ่มทุนแต่เพียงฝ่ายเดียว

นอกจากอัตลักษณ์และความเป็นตัวตนของชาวนาในยุคของการผลิตเพื่อการค้าจะมีความซับซ้อนมากขึ้นภายใต้ประเด็นต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้ว ประเด็นสำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งมีผลกระทบต่อความเป็นชาวนาในยุคของการปรับเปลี่ยนไปสู่วิถีการผลิตเพื่อการค้าที่มีความสลับซับซ้อนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วก็คือ ในการสร้างอัตลักษณ์ของชาวนาให้เป็นผู้ที่จะต้องแสวงหาข้อมูลใหม่ๆซึ่งจะนำมาใช้ในการผลิตด้วย ดังนั้นความเป็นชาวนาในยุคของการผลิตเพื่อการค้า ตัวชาวนาจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆทั้งที่เป็นภาครัฐ และเอกชน ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการให้ข้อมูลและผลกระทบต่างๆที่มีต่อกระบวนการผลิต อย่างเช่น ชาวนาในยุคปัจจุบันจะต้อง มีความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาของการค้าระหว่างประเทศที่เริ่มมีการกีดกันทางการค้ากันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการกีดกันสินค้าเกษตรที่มีการติดต่อพันธุกรรม หรือการมีสารเคมีตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร ทั้งนี้ผลผลิตที่เป็นไปเพื่อการค้านี้ มิใช่จะนำมาใช้ในการบริโภคภายในประเทศเท่านั้น แต่สินค้าส่วนใหญ่จะต้องส่งออกต่างประเทศด้วย ดังนั้นประเด็นปัญหาและข้อมูลใหม่ๆที่เป็นผลมาจากโครงสร้างของระบบทุนนิยมข้ามชาติจะเป็นส่วนสำคัญที่กำกับควบคุมการผลิตของชนบทไทย จากเงื่อนไขดังกล่าวทำให้ชาวนาต้องมีความรู้ว่าการผลิตที่มีใช้เฉพาะบริบทของการผลิตแต่เพียงอย่างเดียวแต่ต้องมีความรู้ถึงความต้องการของกลไกของระบบทุนนิยมที่มีความเชื่อมโยงกับปัจจัยภายนอก ดังเช่นกรณีของการค้าระหว่างประเทศอีกด้วย ในประเด็นที่กล่าวถึงอัตลักษณ์ของการเป็นชาวนาในยุคของการผลิตเพื่อการค้านั้น นอกจากจะต้องทำให้ชาวนามีคุณลักษณะของการเป็นผู้รู้ในด้านต่างๆมากขึ้นแล้ว ความซับซ้อนของภาคปฏิบัติต่างๆได้ทำให้อัตลักษณ์ของความเป็นชาวนาในยุคปัจจุบันและรวมถึงความเป็น ชาวนาในยุคของการเปิดเสรีทางการค้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ ต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจถึงผลกระทบจากกระบวนการในการค้าเสรีโดยเฉพาะการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งอัตลักษณ์ดังกล่าวนี้จะมีความแตกต่างจากอัตลักษณ์ของชาวนาในยุคของการผลิตเพื่อการดำรงชีพอย่างสิ้นเชิง นอกจากนั้นแล้วการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ดังกล่าวจะเป็นกระบวนการทางวาทกรรมอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้การผนวกรวมเอาตัวชุมชนชนบทไทยเข้าไปอยู่ในระบบของกระแสทุนนิยมโลกภายใต้วิถีของการผลิตเพื่อการค้าได้อย่างไม่ยากเย็นนัก ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นสิ่งที่จะต้องยอมรับกันว่าการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ดังกล่าวเป็นความถูกต้องเหมาะสมที่จะเกิดขึ้นกับชาวนาไทยในยุคปัจจุบันและอนาคต

สำหรับอัตลักษณ์ของชาวนาในประเด็นที่ว่าด้วยการเป็นผู้แสวงหาความรู้ข้อมูลใหม่ๆที่มีผลกระทบกับการทำนานั้น มีผู้นำชุมชนท่านหนึ่งที่เป็นชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่ซึ่งได้รับการฝึกอบรมและดูงานด้านการเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ใหม่ของชาวนาไว้อย่างน่าสนใจว่า

ผมว่าการทำนาสมัยนี้ค่อนข้างฟิซิกซ์ (fix) มากกว่าเดิมเยอะ ปัญหาใหม่ๆก็มีมาก อย่างเช่นการค้าเสรี เวลามีการกีดกันการค้า ชาวนาเองก็ลำบากด้วย เราต้องหาข้อมูลอยู่ตลอดถ้าทำได้ ผมเองก็แนะนำพวกๆกัน อย่างปัจจุบันผมว่าชาวนาต้องวิเคราะห์ได้ว่าคนทั่วโลกนิยมข้าวอะไรอย่างไรกันบ้าง ราชการก็ต้องตามให้ทันด้วย ถ้าชาวนายังปรับตัวไม่ทันยังหัวโบราณ ทำนาแบบขายแรงงานอย่างเดียว หรือทำไว้แค่พอกินผมคิดว่าในอนาคตตายแน่

จากประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ในการผลิตเพื่อการค้านี้ จะเห็นได้ว่าเป็นผลมาจากกลไกต่างๆที่เป็นกระบวนการทางวาทกรรมได้ทำให้อัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าเหล่านี้เกิดขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของกระบวนการผลิตที่จะต้องมีการใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านหรือที่ชาวนาในพื้นที่เกษตรกรรมสมัยใหม่เรียกว่าการทำน่าน้ำตม รวมถึงกระบวนการผลิตจะต้องเป็นระบบหมุนเวียน และที่สำคัญทุกขั้นตอนการผลิตจะต้องนำเครื่องจักรกลและเครื่องทุ่นแรงเข้ามาใช้ ซึ่งการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ดังกล่าวเป็นผลโดยตรงที่เกิดจากอำนาจของความรู้ในการผลิตเพื่อการค้าได้จัดระเบียบสรรพสิ่งที่เป็นแบบแผนของการผลิตให้แน่นอนตายตัวตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม รวมถึงการอาศัยการทำงานของภาคปฏิบัติการต่างๆ ในการสร้างอัตลักษณ์ของกระบวนการผลิตให้เป็นไปตามแนวทางของวาทกรรมหลักกำหนดไว้ นอกจากนั้นตัวชุมชนชนบทเองก็ยังได้ปรับตัวเพื่อให้อุดมการณ์ทุนนิยมสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยวิธีการต่างๆโดยเฉพาะการใช้ความรู้เชิงประยุกต์วิทยาที่เป็นของชุมชนชนบทเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ได้ส่งผลให้ชุมชนชนบทไทยต้องปรับตัวเองให้มีอัตลักษณ์ใหม่ๆในกระบวนการผลิตที่เปลี่ยนไป และอัตลักษณ์ใหม่ๆเหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่มีความแตกต่างจากอัตลักษณ์ดั้งเดิมที่เป็นการผลิตเพื่อการยังชีพอย่างชัดเจน นอกจากอัตลักษณ์ที่ว่าด้วยกระบวนการในการผลิตแล้ว อัตลักษณ์ขงตัวตนในความเป็นผู้ผลิตอย่างเช่นกรณีของชาวนาในยุคปัจจุบันจะเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในสร้างวิถีของการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดกับชุมชนชนบทไทย ในประเด็นดังกล่าวจะเห็นว่าอัตลักษณ์ของชาวนาในยุคปัจจุบันจะมีความซับซ้อนกว่าความเป็นชาวนาในยุคของการผลิตเพื่อการยังชีพค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเป็นผู้รู้ในเรื่องของการใช้เครื่องจักรกลและเครื่องทุ่นแรง การใช้สารเคมี การมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งทุนต่างๆ รวมถึง การเป็นผู้รู้ในเรื่องกลไกตลาด และที่สำคัญอัตลักษณ์ของความเป็นชาวนาในยุคของการผลิตเพื่อการค้าจะต้องรู้จักการวางแผน และการบริหารจัดการกับการผลิตในแบบสมัยใหม่ที่มีความแน่นอนตาย

ตัวอย่างเป็นระบบ ซึ่งก็รวมถึงจะต้องมีความเข้าใจกับกระแสของระบบการค้าเสรีในระบบทุนนิยมโลกอีกด้วย และทั้งหมดนี้ถือได้ว่าเป็นผลพวงจากกระบวนการทางวาทกรรมที่ต้องการจะให้อำนาจของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า สามารถควบคุมจัดการกับกระบวนการในการผลิตเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมได้อย่างซับซ้อนมากขึ้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่า การเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมที่นำไปสู่การปรับตัวของผู้คนชุมชนชนบทนั้น เป็นการปรับตัวที่ยังคงอยู่บนพื้นฐานของชุมชนชนบทเอง แต่อย่างไรก็ตาม การปรับตัวดังกล่าวจะต้องตอบสนองต่อการเพื่อการผลิตเพื่อการค้า และสอดคล้องกับอุดมการณ์ของชุมชนรวมถึงการมีภาคปฏิบัติต่างๆ จนนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้าที่เป็นบริบทของชุมชนชนบท ซึ่งจุดเริ่มต้นของการสร้างอุดมการณ์ของชุมชนเพื่อสอดคล้องกับวิถีการผลิตเพื่อการค้าจะเป็นผลของอำนาจความรู้ในการผลิตดังกล่าว ได้จัดระเบียบแบบแผนของการผลิตให้เป็นไปตามแนวทางของวาทกรรมหลักและอุดมการณ์ทุนนิยม ซึ่งในประเด็นนี้เองที่กลไกต่างๆ ภายใต้การทำงานของวาทกรรมได้สร้างความจริงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการผลิตแบบดั้งเดิมที่เป็นไปเพื่อยังชีพ กับการผลิตอย่างเช่นปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอัตลักษณ์ในการผลิต ที่ได้แสดงให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของการผลิตตามแนวทางของการผลิตเพื่อการค้า เป็นสิ่งที่เหมาะสมที่จะทำให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ของกระบวนการผลิตอย่างปัจจุบัน ทั้งนี้เมื่อชุมชนชนบทใดสามารถสร้างอัตลักษณ์ดังกล่าวให้เกิดขึ้นได้แล้ว ก็จะพบความจริงอย่างหนึ่งว่า ชุมชนเหล่านั้นจะสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้มากกว่าการใช้วิธีการผลิตแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ชุมชนชนบทจะต้องสร้างอุดมการณ์ของชุมชนขึ้นมารองรับต่ออุดมการณ์หลักเพื่อให้การผลิตมีประสิทธิภาพตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมนี้จะพบว่า อุดมการณ์ที่สำคัญของชุมชนชนบทก็คือ จะต้องให้แนวทางของกระบวนการในการผลิตเพื่อการค้าอยู่บนพื้นฐานที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนชนบทเอง ลระสำคัญประการแรกที่เป็นอุดมการณ์ของชุมชนชนบทซึ่งเกิดขึ้นภายใต้วิถีของการผลิตเพื่อการค้าก็คือ ตัวชุมชนเองจะต้องปรับความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีอยู่ในชนบทให้สอดคล้องกับกระบวนการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งจะเห็นได้ว่าแบบแผนต่างๆ ที่เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างเช่นกระบวนการของการเอาแรงที่ถือว่าเป็นทุนทางสังคมอย่างหนึ่ง ก็จำเป็นจะต้องมีการปรับไปสู่การเอาแรงเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยม ดังเช่น การเอาแรงด้วยเครื่องจักรกล หรือการเอาแรงด้วยการปรับวิธีการมาเป็นการทำงานร่วมกับเครื่องจักรทางการเกษตร นอกจากนั้นการใช้ความรู้เชิงประยุกต์วิทยาในด้านต่างๆ ที่เป็นของชุมชนมาสนับสนุนต่อวิถีการผลิตเพื่อการค้า อย่างเช่น กรณีของช่างฝีมือต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน จะต้องประยุกต์ความรู้ที่แต่ละคนมีอยู่ ให้สามารถสอดคล้องต่อการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือและเครื่องทุนแรงต่างๆ ทั้งนี้เพื่อที่จะนำมาใช้ในการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพ

ตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมได้อย่างสอดคล้อง รวมถึงจะต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของ
 ผู้คนในชุมชนท่ามกลางกระแสของการผลิตเพื่อการค้า ดังเช่น การช่วยเหลือในการจ้างแรงงานใน
 ห้างถิ่นที่เป็นกลุ่มเครือญาติและเพื่อนฝูงในชุมชนเพื่อทำงานร่วมกับเครื่องจักรกล ทั้งนี้เพื่อให้ชาวบ้าน
 ที่ไม่มีทุนทรัพย์มากพอมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการรับจ้างดังกล่าว ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ
 การปรับตัวของชุมชนให้สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างเป็นระบบด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กร
 ต่างๆได้ทั้งของภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลและ ความรู้ต่างๆที่จะนำมาใช้ในกระบวนการผลิต
 เพื่อการค้าอย่างเช่นปัจจุบัน ซึ่งในประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีชุมชนหลายแห่งในพื้นที่เกษตรกรรม
 สมัยใหม่ ได้ตระหนักถึงปัจจัยดังกล่าวโดยมีความคิดว่าหากต้องการจะทำให้กระบวนการผลิตเพื่อ
 การค้าสามารถสร้างกำไรให้กับชุมชนตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมแล้ว ตัวชุมชนเหล่านั้น
 จะต้องมีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ และสร้างความชัดเจนในด้านต่างๆ ดังเช่น การทำแผนแม่บท
 ของชุมชนในพื้นที่เกษตรกรรมในหลายๆแห่ง นอกจากนั้นการมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆอย่าง
 กว้างขวางก็จะทำให้การวางแผนงานของชุมชนชนบทมีความรอบด้านมากยิ่งขึ้น

นอกจากการที่ชนบทไทยจะสร้างอุดมการณ์ของตนเองเพื่อรองรับต่ออุดมการณ์ทุนนิยมและ
 การผลิตเพื่อการค้าภายใต้บริบทของชุมชนชนบทเองแล้ว การสร้างอุดมการณ์ของชุมชนดังกล่าวยัง
 ส่งผลให้เกิดภาคปฏิบัติการของวาทกรรมในมิติต่างๆที่เป็นการสอดคล้องต่อกระบวนการในการผลิตเพื่อ
 การค้าภายใต้บริบทของชุมชนชนบทเองอีกด้วย ปรัชญาการณอย่างแรกซึ่งถือได้ว่าเป็นภาคปฏิบัติ
 ของการผลิตเพื่อการค้าในบริบทของชนบทไทย ก็คือ การใช้เครื่องมือทางการเกษตรที่เกิดจากการผลิต
 ซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยมในเรื่องต่างๆไม่ว่าจะเป็น เครื่องไถดิน ลูกทูป ลูกทอง หรือ รถเกียร์ เป็นต้น
 นอกจากนั้น การใช้ระบบการระดมทุนในรูปแบบอื่นๆที่มีใช่เป็นการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนโดยตรง
 อย่างเช่น การเล่นแชร์ข้าว ก็เป็นอีกภาคปฏิบัติการหนึ่งของการผลิตดังกล่าวที่จะทำให้เกิดการผลิตเพื่อ
 การค้ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีได้เป็นเรื่องของการผลิต
 โดยตรงแต่ส่งผลต่อกระบวนการผลิตเพื่อการค้าให้สามารถดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทยก็คือ
 กระบวนการในการสร้างโอกาสให้กับเกษตรกรสามารถปรับบทบาทของตนเองให้มีอาชีพที่หลากหลาย
 มากขึ้น ดังเช่น การปรับตัวของเกษตรกรในหลายๆแห่งไปสู่การเป็นพ่อค้าคนกลาง สิ่งสำคัญของ
 ภาคปฏิบัติการที่เป็นบริบทของชุมชนก็คือ กระบวนการในการรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กับ
 กลุ่มอื่นๆในการสร้างโอกาสและการดำเนินการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ดังเช่น การรวมกลุ่ม เพื่อการ
 สร้างแผนแม่บทเพื่อใช้ในการผลิตทั้งนี้วัตถุประสงค์ของแผนดังกล่าวจะเป็นไปเพื่อให้กระบวนการผลิต
 เกิดประสิทธิภาพตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม ดังที่กล่าวไปแล้ว

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการปรับตัวของชุมชนภายใต้การเคลื่อนไหวของอุดมการณ์ทุนนิยมซึ่งนำไปสู่
 อุดมการณ์ของชุมชน รวมถึงการสร้างภาคปฏิบัติการต่างๆของการผลิตเพื่อการค้าภายใต้บริบทของ

ชุมชนชนบทเองนั้น ได้ส่งผลให้เกิดอัตลักษณ์ต่างๆของการผลิตเพื่อการค้าที่เป็นของชุมชนชนบทเอง ทั้งนี้อัตลักษณ์ที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นทั้งในส่วนของด้กระบวนการผลิต ไม่ว่าจะเป็น ในเรื่องแบบแผนของการผลิตที่เน้นความรวดเร็วในการผลิต ดังเช่น การทำนาหว่านของชาวนาในหลายๆพื้นที่ การใช้ระบบหมุนเวียนเพื่อให้ได้ผลผลิตตลอดปี รวมถึงการการใช้เครื่องจักรทุกขั้นตอนในการผลิต สำหรับตัวผู้ผลิตเอง ก็ได้ถูกกระบวนการต่างๆของวาทกรรม สร้างอัตลักษณ์ของผู้ผลิตให้มีความเป็นผู้รู้ในด้านต่างๆมากกว่าความเป็นผู้ผลิตในอดีต ไม่ว่าจะเป็น ความรู้ในเรื่อง การใช้ ปุ๋ย และสารเคมีต่างๆ ความรู้ที่ว่าด้วยกลไกตลาดในระบบทุนนิยม รวมถึงความรู้ว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่ตัวผู้ผลิตดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่า ผลของการจัดระเบียบสรรพสิ่งที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า การสร้างอุดมการณ์ของชุมชนเพื่อตอบสนองต่อการผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยม รวมถึงการสร้างภาคปฏิบัติการต่างๆของวาทกรรมที่เป็นไปภายใต้บริบทของชุมชนชนบทเอง ได้นำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ต่างๆที่สำคัญของการผลิตเพื่อการค้า ที่จะทำให่วิถีการผลิตดังกล่าวได้กลายเป็นวาทกรรมหลักที่ดำรงอยู่ได้ในชุมชนชนบทไทย

บทที่ 8

การเปิดพื้นที่ในการสร้างความหมายกับวิธีการผลิตของชุมชนชนบทไทย เพื่อความหลุดพ้นจากการครอบงำของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า

ในกระแสของการพัฒนาประเทศที่อิงอยู่บนพื้นฐานของการให้ความหมายของการพัฒนา เศรษฐกิจว่าเป็นเรื่องของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนี้ ชุมชนชนบทไทยได้ถูกกระทำให้เป็นชุมชนที่ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองไปสู่ความเป็นชุมชนสมัยใหม่ในทุกๆด้าน ไม่เว้นแม้แต่วิถีการผลิตก็ถูกกระแสของอุดมการณ์ทุนนิยมกระแสเข้าสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่องและมีมิติที่ซับซ้อนเกินกว่าที่ชุมชนจะต้านทานกระแสดังกล่าวได้ ในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมาอำนาจของอุดมการณ์ทุนนิยมได้แสดงการมีอำนาจเหนือต่อการผลิตของชุมชนชนบทไทยได้อย่างรอบด้านและมีความแนบแน่น ไม่ว่าจะเป็นการครอบงำต่อการกำหนดนโยบายของประเทศผ่านแผนพัฒนาต่างๆ ตลอดจนการใช้ความรู้ที่ผ่านการขัดเกลาซึ่งเสมือนว่าเป็นกลางที่จะนำมาอธิบายถึงแบบแผนและวิธีการผลิตให้เป็นไปเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ทุนนิยม ในขณะที่เดียวกันตัวชุมชนชนบทเองก็ตอบรับต่อการเข้ามาของอุดมการณ์ทุนนิยมโดยการปรับตัวด้วยวิธีการต่างๆที่เป็นบริบทของชุมชนเองจนทำให้อุดมการณ์ทุนนิยมต้องเคลื่อนตัวไปตามบริบทของชุมชน ถึงแม้ว่าผู้คนในชุมชนจะสามารถปรับตัวเพื่อให้ความเป็นชุมชนยังคงดำรงอยู่ได้ ในกระแสของการไหลบ่าเข้ามาของอุดมการณ์ทุนนิยม แต่ชุมชนชนบทเองก็ยังคงต้องอยู่ภายใต้การครอบงำของอุดมการณ์ทุนนิยม จนไม่สามารถเห็นถึงความเป็นอื่นที่มีความแตกต่างจากอุดมการณ์ทุนนิยมซึ่งอยู่ในวาทกรรมหลักที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าได้

อย่างไรก็ตามแม้ว่าวาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าจะสามารถครอบงำต่อวิถีการผลิตของชนบทได้อย่างยาวนานและซึมซับเข้าไปสู่วิถีการผลิตของชุมชนชนบทไทยได้ แต่ตัววาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าก็ได้ถูกตั้งคำถามถึงผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ผู้คนในชุมชนต้องตกอยู่ในบ่วงหนี้ที่เกิดจากวิถีการผลิตดังกล่าว รวมถึง การที่ชุมชนชนบทไทยจำเป็นต้องพึ่งพาผู้อื่นไม่ว่าจะเป็น ทั้งภาครัฐ และเอกชนที่ถูกสถาปนาให้เป็นผู้รู้ด้วยอำนาจของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า และผลกระทบต่างๆที่เป็นผลพวงของการปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้านี้ ยังได้ทำให้ชนบทไทยต้องเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีอยู่ก็ถูกลดทอนให้เป็นเพียงปัจจัยการผลิตมิได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นชีวิตของผู้คนในชุมชน หรือแม้แต่ตัวผู้คนในชุมชนเองก็ยังได้ถูกให้ความหมายว่าเป็นทรัพยากรอีกประเภทหนึ่งที่ต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนาด้วยองค์ความรู้ที่เป็นเรื่องของวิทยาการสมัยใหม่ ซึ่งจะทำให้การผลิตของชนบทไทยเกิดประสิทธิภาพตามแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยม และประเด็นต่างๆเหล่านี้ได้นำไปสู่การตั้งข้อสงสัยต่อการดำรงอยู่ของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า รวมถึงชุมชนชนบทไทยหลายแห่งกำลัง

แสวงหาทางเลือกอื่นที่มีความแตกต่างจากวิธีการผลิตเพื่อการค้า ดังนั้นการเปิดพื้นที่ของการให้ความหมายที่แตกต่างจากการผลิตเพื่อการค้าจึงเป็นสิ่งที่กำลังท้าทายต่อวาทกรรมหลักในการผลิตของชุมชนชนบทไทย

อุดมการณ์ชุมชน: เจตจำนงในการผลิตบทพื้นฐานของการพึ่งตนเอง

วิธีการผลิตของชุมชนชนบทไทยที่ผ่านมาจะมีลักษณะของความเป็นพลวัต ตั้งแต่การผลิตเพื่อการดำรงชีพที่อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมกำกับอยู่ จนกระทั่งการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย อุดมการณ์ทุนนิยมก็ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของผู้คนรวมถึงกระบวนการผลิตของชนบทไทยที่ต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตเพื่อการค้าในที่สุด อย่างไรก็ตามแม้ว่าอุดมการณ์ทุนนิยมจะเข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อวิธีการผลิตของชนบทไทย แต่อุดมการณ์ก็ยังคงมีความลื่นไหลปรับตัวไปตามบริบทของชุมชน ดังนั้นการปรับเปลี่ยนอุดมการณ์ของชุมชนจึงเป็นสิ่งที่กระทำได้หากอุดมการณ์ที่จะเข้ามาแทนที่มีความแข็งแกร่งและแนบแน่นเพียงพอ ดังจะเห็นได้จากการเข้ามาแทนที่ของอุดมการณ์ทุนนิยมที่ได้เบียดขับให้อุดมการณ์แบบชุมชนนิยมต้องถูกทำให้กลายเป็นอื่นๆไม่สอดคล้องกับวิธีการผลิตของชุมชนชนบทไทย

ภายใต้วิธีการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นกับชุมชนชนบทไทยในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าเจตจำนงของอุดมการณ์ทุนนิยมได้แสดงอำนาจในการควบคุมจัดการกับวิธีการผลิตของชนบทไทยได้อย่างเข้มข้น ไม่ว่าจะเป็นการเร่งรัดให้ชนบทไทยต้องขยายอัตราการผลิตเพื่อสร้างกำไรรวมถึงการสร้างอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ นอกจากนั้นเจตจำนงแห่งรัฐภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยมยังได้ส่งเสริมให้ชุมชนบทต้องใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีการนำเข้าจากภายนอก และที่สำคัญนโยบายของรัฐยังได้ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนและปัจเจกชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้การพูดถึงความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชนชนบทมิได้ถูกกำหนดให้อยู่ในเจตจำนงแห่งรัฐในการพัฒนาประเทศแต่อย่างใด ดังนั้นในช่วงการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยชุมชนชนบทในหลายแห่งจึงไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 สิ่งที่ถูกตั้งคำถามประการแรกก็คือเหตุผลใดเศรษฐกิจไทยจึงเกิดวิกฤติ ทั้งที่ก่อนหน้านี้ประเทศไทยเองก็ได้รับการชื่นชมว่าเป็นประเทศที่อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดีอย่างต่อเนื่อง คำตอบที่ได้จากหลายๆส่วนสรุปได้ว่า ประเด็นสำคัญที่เป็นปัญหาดังกล่าวก็คือการพึ่งพาทุนจากภายนอกในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นในระดับประเทศที่ต้องอาศัยการลงทุนจากต่างชาติ ทั้งนี้ประเทศไทยเองก็ได้อำนาจของอุดมการณ์ทุนนิยมทำให้กลายเป็นประเทศที่ไม่มีเงินออมที่จะใช้ในการลงทุน (Saving-Investment gap) (รังสรรค์ ธนพรพันธุ์ 2538: 75) และในทำนองเดียวกันชุมชนชนบทไทยก็ขาดแคลนซึ่งปัจจัยเพื่อการลงทุนใน

การผลิตเพื่อการค้า ซึ่งทั้งสองปรากฏการณ์เป็นภาพสะท้อนของการถูกทำให้ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ทั้งในระดับประเทศและในระดับชุมชน จากเหตุผลดังกล่าวการนำแนวความคิดของการสร้างเจตจำนงในการพึ่งตนเองในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงเป็นสิ่งที่ถูกหยิบยกมาเพื่อกำหนดให้เป็นอุดมการณ์ของชุมชนและของประเทศ ดังเช่น การอันเชิญปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นกรอบในการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ซึ่งให้ความสำคัญกับการอุ้มชูตนเองได้ ให้พอเหมาะกับสภาพของแต่ละชุมชน มิได้เน้นการสร้างกำไรจนเกินความสามารถของชุมชน รวมถึงการไม่ใช้ความโลภ(Greed)เป็นกรอบในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (อภิชาติ พันธเสน 2546: 6-7) ดังนั้นหากอุดมการณ์ชุมชนได้ให้ความสำคัญกับการพึ่งตนเองมากกว่าการสร้างกำไรตามอย่างแนวทางของอุดมการณ์ทุนนิยมแล้วการพลิกฟื้นของชุมชนให้หลุดพ้นจากการครอบงำของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้าก็น่าจะกระทำได้อย่างไรก็ตามกรอบงำของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้านั้นเป็นกระบวนการที่มีความแข็งแกร่ง รวมถึงมีการสร้างภาคปฏิบัติการต่างๆ รองรับไว้อย่างรอบด้านและมีความสลับซับซ้อน นอกจากนั้นความจริงที่วาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้าสร้างก็ยังมีมิติที่หลากหลายทั้งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตโดยตรงและมิได้เกี่ยวข้องกับการะบวนการผลิตซึ่งล้วนแต่มีส่วนสำคัญในการต่อยอดให้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้ายังคงดำรงอยู่ได้ ประกอบกับองค์ความรู้ต่างๆที่วาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้าได้สร้างขึ้นนั้นก็มิอย่างชัดเจนจนทำให้แบบแผนของการผลิตถูกกำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นสิ่งที่วาทกรรมรองรับอย่างเช่น การผลิตบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองต้องเร่งสร้างภาคปฏิบัติการต่างๆรวมถึงการมีองค์ความรู้ที่จะอธิบายถึงการผลิตที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเองจึงจะสามารถมีอำนาจมากพอที่จะเข้าท้าทายกับวาทกรรมหลักที่เป็นการผลิตเพื่อการค้าได้

ภาคปฏิบัติการของอุดมการณ์ชุมชน ในการผลิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง

นอกจากเจตจำนงที่เป็นอุดมการณ์ชุมชนจะต้องให้ความสำคัญในการพึ่งตนเองแล้ว การมีภาคปฏิบัติการที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ดังกล่าวก็เป็นสิ่งสำคัญต่อการพลิกฟื้นของชุมชน ลำพังแต่เพียงอุดมการณ์อย่างโดดๆไม่สามารถสร้างการยอมรับต่อการดำรงอยู่อุดมการณ์ดังกล่าวจากผู้คนในชุมชนชนบทได้ ดังนั้นสร้างภาคปฏิบัติที่ตอบสนองและเป็นเนื้อเดียวกับอุดมการณ์ชุมชนซึ่งดำเนินถึงการพึ่งตนเองในการผลิต จึงเป็นสิ่งที่ จะช่วยให้การเปิดพื้นที่เพื่อการสร้างความหมายของการผลิตของชุมชนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเองสามารถเกิดขึ้นได้

ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการดำรงชีพ อุดมการณ์ของชุมชนในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นอุดมการณ์แบบชุมชนนิยมที่เน้นความมั่นคงของชุมชนและการมีวิถีการผลิตที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมตาม

ธรรมชาติ แนวคิดของอุดมการณ์ดังกล่าวได้นำไปสู่การกำหนดแบบแผนในการผลิตโดยเฉพาะเรื่อง
ของปัจจัยการผลิต ไม่ว่าจะเป็นการใช้ที่ดิน ทุน แรงงาน หรือแม้แต่แบบแผนในการจัดการกับ
กระบวนการผลิตทั้งระบบ ต่างก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเองเป็นหลัก ทั้งนี้สภาพแวดล้อมในยุค
สมัยดังกล่าวการรุกคืบเข้ามาของอุดมการณ์ทุนนิยมกระทำได้ไม่่ง่ายนัก โดยเฉพาะการจัดวาง
โครงสร้างพื้นฐานทางการผลิต ไม่ว่าจะเป็นระบบชลประทาน ถนน ไฟฟ้า รวมถึงระบบตลาดสมัยใหม่
ที่มีความเชื่อมโยงกับระบบทุนนิยมของประเทก็ยังไม่เกิดขึ้น แต่เมื่อเริ่มมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการ
ทัศน์ของการพัฒนาประเทศด้วยการใช้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อุดมการณ์ทุน
นิยมก็ได้ถูกส่งผ่านไปสู่มชนบทไทยด้วยภาคปฏิบัติการต่างๆอย่างหลากหลายมีมิติที่ซับซ้อน ดังนั้นการ
จะนำเอาอุดมการณ์แบบชุมชนนิยมกลับมาใช้ภายใต้สภาพแวดล้อมในปัจจุบันจึงเป็นเรื่องยากและไม่
อาจทำได้ แต่จากการวิเคราะห์วาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า จะเห็นได้ว่าการสร้างภาคปฏิบัติการ
ของวาทกรรมดังกล่าว จะมีทั้งภาคปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการผลิตและมีใช่เกี่ยวข้องกับการผลิต
โดยตรง ซึ่งภาคปฏิบัติการต่างๆเหล่านี้มีความประสานกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกันจนทำให้เกิดอำนาจ
ครอบงำต่อวิถีการผลิตของชุมชนชนบทได้อย่างยาวนาน ดังนั้นการจะสร้างภาคปฏิบัติการที่ต้องการ
จะสอดคล้องต่อการผลิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งการพึ่งตนเองในยุคสมัยปัจจุบัน จึงไม่สามารถอาศัย
เฉพาะแต่ภาคปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องอาศัยภาคปฏิบัติ
การอื่นๆอย่างหลากหลายซับซ้อนและเชื่อมโยงกับภาคปฏิบัติการเป็นเรื่องของกระบวนการผลิต จึงจะ
ทำให้การสร้างระบอบของความจริง (Regime of Truth) ที่ว่าด้วยการการผลิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ
การพึ่งตนเองเกิดขึ้นได้ ซึ่งจะทำให้การเปิดพื้นที่ของการให้ความหมายในการผลิตของชุมชนชนบทไทย
สามารถหลุดพ้นจากการครอบงำของอุดมการณ์ทุนนิยมได้ดียิ่งขึ้น

การที่กระบวนการส่งผ่านอุดมการณ์ชุมชนที่เน้นการพึ่งตนเองในการผลิตจะเกิดขึ้นได้
นอกจากภาคปฏิบัติการจะมีส่วนสำคัญแล้ว การอาศัยความรู้ในการอธิบายถึงการใช้ภาคปฏิบัติการ
ต่างๆเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ชุมชนก็มีความสำคัญเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการส่งผ่าน
อุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชุมชนชนบทไทยนั้น ตัวองค์ความรู้ของวิทยาการสมัยใหม่จะเป็นแรงขับ
เคลื่อนที่สำคัญในการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมด้วยภาคปฏิบัติการที่เป็นวิถีของการผลิตเพื่อการค้า
ดังนั้นการสร้างองค์ความรู้ที่เป็นไปเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ของชุมชนบนพื้นฐานของการผลิตเพื่อ
การพึ่งตนเองนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีส่วนสำคัญในการเปิดพื้นที่ของการให้ความหมายในการผลิต
ดังกล่าว และสิ่งสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ที่นอกจากจะเป็นความรู้ที่อธิบายถึงกระบวนการผลิต
โดยตรงแล้ว ความรู้ในด้านอื่นๆที่เป็นวิถีชีวิตของชุมชนก็มีความสำคัญเช่นกัน

ภาพสะท้อนที่เห็นได้จากการเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมซึ่งเกิดขึ้นในชุมชนชนบทไทยนั้น
จะเห็นได้ว่าการปรับตัวของชุมชนชนบทเองก็เป็นสิ่งที่แสดงถึงการไม่สามารถทับซ้อนของอุดมการณ์

ทุนนิยมที่เป็นเจตจำนงแห่งรัฐได้อย่างลงตัว ถึงแม้ว่าชุมชนชนบทจะยอมรับต่อการดำรงอยู่ของ
อุดมการณ์ทุนนิยมก็ตาม แต่ภายใต้บริบทของชุมชนชนบทระบบความสัมพันธ์ของผู้คนยังคงให้
ความสำคัญกับการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน รวมถึงความรู้ของชุมชนแบบดั้งเดิมก็มิได้ถูกเบียดขับ
ออกไปจากชุมชนได้ทั้งหมด ดังนั้นเมื่อกระแสของการไหลบ่าเข้ามาของอุดมการณ์ทุนนิยม ชุมชน
ชนบทเองก็ยังสามารถปรับตัวด้วยระบบความสัมพันธ์แบบช่วยเหลือเกื้อกูลกันและความรู้ต่างๆเพื่อให้
ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้ในกระแสของทุนนิยม จากภาพสะท้อนดังกล่าวจะเห็นได้ว่าระบบ
ความสัมพันธ์และความรู้ในการปรับตัวของชุมชนจะเป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ที่
เป็นไปเพื่อการผลิตบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองได้ ซึ่งถ้าหากระบบความสัมพันธ์และความรู้ดังกล่าว
ได้ถูกให้ความสำคัญว่าเป็นสิ่งจำเป็นและมีนัยสำคัญต่อการผลิตของชุมชนแล้ว การเปิดพื้นที่เพื่อการ
สร้างความหมายของการผลิตที่แตกต่างจากวิถีการผลิตเพื่อการค้าก็จะเป็นไปดียิ่งขึ้น

นอกจากภาพสะท้อนในการเคลื่อนไหวของอุดมการณ์ทุนนิยมที่เกิดขึ้นกับชุมชนชนบทไทยแล้ว
อำนาจของความรู้ในวิทยาการสมัยใหม่มักจะให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ที่อิงอยู่กับสำนักคิดทาง
เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก อย่างเช่น สำนักเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก(Neo-Classical Economics)
และ สำนักเศรษฐศาสตร์แบบเคนส์ (Keynesian Economics) ซึ่งได้กำหนดตัวองค์ความรู้ และผู้รู้ไว้
อย่างชัดเจน รวมถึงกระบวนการในการแสวงหาความรู้ในยุคสมัยที่อุดมการณ์ทุนนิยมได้กลายเป็น
เจตจำนงแห่งรัฐนี้ ก็ยังให้ความสำคัญกับการยืนยัน แนวคิดทฤษฎีของสำนักคิดทางเศรษฐศาสตร์
ดังกล่าวว่าเป็นสิ่งสำคัญและเป็นความจริงที่สามารถตรวจสอบได้ แต่ในขณะเดียวกัน ค่านิยม จารีต
และความรู้สึกนึกคิดที่เป็นวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน มิได้ถูกผนวกรวมให้เข้าไปอยู่ในองค์ความรู้ของ
สำนักคิดทางเศรษฐศาสตร์นี้ ดังนั้นการจะสร้างความรู้ในการเปิดพื้นที่เพื่อการให้ความหมายของการ
ผลิตที่แตกต่างไปจากการผลิตเพื่อการค้าได้นั้น กระบวนการในการแสวงหาความรู้ก็ไม่สามารถละเลย
ความรู้สึกของผู้คนในชุมชน ค่านิยม จารีต ต่างๆ ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในกระบวนการแสวงหาความรู้ ใน
ขณะเดียวกันความเที่ยงตรงที่สอดคล้องอย่างเคร่งครัด กับทฤษฎีของสำนักเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก
ในการแสวงหาความรู้อาจไม่ใช่สิ่งสำคัญในการเปิดพื้นที่ในการให้ความหมายของวิถีการผลิตของ
ชุมชนชนบทที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเองได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้คุณูปการที่ได้จากการวิเคราะห์วาทกรรมได้ทำให้เห็นสิ่งที่ถูกกดทับปิด
กั้นอย่างเช่นวิถีการผลิตอื่นที่มีใช้การผลิตเพื่อการค้าจนไม่สามารถแสดงตัวออกมาได้ในวิถีการผลิต
ทั้งนี้การกดทับปิดกั้นของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้าได้ใช้อำนาจอันแนบแน่นตั้งแต่การทำให้
อุดมการณ์ทุนนิยมให้กลายเป็นเจตจำนงแห่งรัฐจนถึงการส่งผ่านอุดมการณ์ดังกล่าวไปสู่ชนบทไทย
ด้วยภาคปฏิบัติการต่างๆจนถึงการใช้ความรู้วิทยาการสมัยใหม่กำกับวิถีการผลิตให้เป็นไปเพื่อการค้า
ดังนั้นการที่วาทกรรมรองจะเข้าปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตให้เป็นไปเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชนได้นั้น

การสร้างอุดมการณ์ชุมชนเพื่อรองรับต่อการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตจะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ รวมถึงการส่งผ่านอุดมการณ์ชุมชนเพื่อการพลิกผันไปสู่การพึ่งตนเองได้นั้น ก็จำเป็นจะต้องอาศัยตัวภาคปฏิบัติการต่างๆ ในวิถีการผลิตเพื่อการพึ่งตนเองไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรงหรือไม่ก็ตาม นอกจากนั้นองค์ความรู้ที่จะอธิบายถึงการผลิตเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชนก็จำเป็นจะต้องมีมิติที่ก้าวข้ามผ่านการเคร่งครัดต่อทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก แต่จะต้องเป็นองค์ความรู้ที่มีมิติของตัวชุมชนเข้าไปสู่กระบวนการสร้างความรู้ดังกล่าว ซึ่งตัวชุมชนเองก็มีศักยภาพที่จะก้าวไปสู่การสร้างองค์ความรู้ดังกล่าวได้ดังเช่นการส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมเข้าไปสู่วิถีการผลิตของชนบทไทยตัวอุดมการณ์ทุนนิยมก็ไม่สามารถที่จะทับซ้อนอุดมการณ์ของชุมชนได้อย่างเป็นเนื้อเดียว ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นสาระสำคัญในการเปิดพื้นที่ในการสร้างความหมายกับวิถีการผลิตของชุมชนชนบทไทย เพื่อความหลุดพ้นจากการครอบงำของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

โหมสิต ปันเปี่ยมวัชรกุล. (2534). *นโยบายการเกษตรกับความเป็นประเทศอุตสาหกรรม*.

กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายขยายการศึกษาสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

เจดิว ภัควาติ. (2521). *เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยประเทศด้อยพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทย
วัฒนาพานิช จำกัด.

จักรทิพย์ นาถสุภา. (2539). *ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

..... (2540). *เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์ จำกัด.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2542). *วาทกรรมการพัฒนา: ความรู้ ความจริง เอกลักษณ์ และ
ความเป็นอื่น*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรามหาวิทยาลัยเกริก.

เดช กาญจนากูร. (2532). *จุลเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น*. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โอเดียน สโตร์.

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์. (2530). *เศรษฐศาสตร์เกษตร*. กรุงเทพฯ: โครงการพิมพ์และเผยแพร่ตำรา
คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธงชัย วินิจจะกุล. (2534). *วิธีศึกษาประวัติศาสตร์แบบวาทวิทยา (Genealogy)*. กรุงเทพฯ:
รายงานโครงการวิจัยเสริมหลักสูตรคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัคร อุดมไพจิตรกุล และศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2542). *เศรษฐศาสตร์จุลภาค*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่
บริษัทธีระฟิล์ม และ ไชเท็กซ์ จำกัด.

อัคร อุดมไพจิตรกุล. (2542). *เศรษฐศาสตร์การจัดการ*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นภาพร หะวานนท์. (2544). "ชีวิตกับความรู้" ใน นภาพร หะวานนท์. *แม่ของบ้าน*. อนุสรณ์
ในงานพระราชทานเพลิงศพ นาง ผาสุก ทองเสวต.

..... (2542). *องค์ความคิดในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน เอกสารประกอบการ
สัมมนาเรื่อง โครงการพัฒนาดัชนี ความเข้มแข็งของชุมชน (เล่มที่ 1)*. กรุงเทพฯ:
โครงการพัฒนาดัชนีความเข้มแข็งของชุมชน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

..... (2539). "องค์ความรู้ด้านพัฒนศึกษาศาสตร์" ใน นภาพร หะวานนท์, บก.
พัฒนศึกษาศาสตร์ ศาสตร์แห่งการเรียนรู้และถ่ายทอดการพัฒนา. กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

..... (2540). *เอกสารคำสอนวิชาสังคมวิทยาสำหรับการพัฒนาประเทศ*.
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2538). " การศึกษาเพื่อการฟื้นฟูศักยภาพของชุมชน " ในเสรี พงศ์พิศ, บก.

ทิศทางหมู่บ้านไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมู่บ้าน.

นิยพวรรณ (ผลวัฒน์) วรรณศิริ.(2536). **มานุษยวิทยาเศรษฐกิจ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สนมิตร์
ออฟเซต.

ปรีชา เปี่ยมพงศ์ศาสนต์.(2538).**เศรษฐศาสตร์การเมือง โลกทัศน์กับการวิเคราะห์และการ
เปลี่ยนแปลง.** คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ปรีชา เวสารักษ์ และคณะ.(2529). " สภาพปัญหาของชนบทไทย " **เอกสารการสอนชุดวิชา
ปัญหาการพัฒนาชนบทไทย.** สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เพ็ญสิริ จีระเดชากุล.(2539). "กระบวนการทัศน์ของการพัฒนาและองค์ความรู้ทางวิฤตทางจริยธรรม
ในสังคมไทย " ใน นภาพร หะวานนท์, บก. **พัฒนาศึกษาศาสตร์ ศาสตร์แห่งการ
เรียนรู้และการถ่ายทอดการพัฒนา.** กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ.

ฟิลิป เฮอร์ซ.(2533). " หมู่บ้านสู่รัฐ - รัฐสู่หมู่บ้าน " ใน อนัญญา ภูงคกุล, บก.**รัฐกับหมู่บ้านใน
ไทยศึกษา.** กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาคพัฒน์ ทิพย์ประไพ.(2540). **แนวคิดวิถีการผลิตแบบเอเชียกับการอธิบายหมู่บ้านไทย.**
กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

เมธี ครองแก้ว. (2536). " การพัฒนาการเกษตร ความยากจนในชนบทและการกระจายรายได้ใน
ประเทศไทย " ใน ธีโอดอร์ พานาโยโต, บก. **กุศโลบาย ชายข้าว.** กรุงเทพฯ : โครงการ
จัดพิมพ์คปไฟ.

เมธี เอี่ยมวรา. (2542). **เศรษฐศาสตร์การเมือง.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธีรธรรม.

ไมเคิล แอปเปิล.(2529). **การศึกษาและอำนาจ = Education and Power.** แปลโดย ลำลี ทองธิว.
กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยศ สันตสมบัติ. (2539). **ท่าเกวียน บทวิเคราะห์เบื้องต้นว่าด้วยการปรับตัวของชุมชนชนบท
ไทยท่ามกลางการปิดล้อมของวัฒนธรรมอุตสาหกรรม.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คปไฟ.

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2544). **การศึกษาทุนนิยมและโลกานุวัตร.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คปไฟ.

- _____. (2539). ป่าภูภษา "ทุนวัฒนธรรม" เนื่องในโอกาสงานเปิดบ้าน
เจ้าพระยาที่ทำการมูลนิธิไชยยัง ลี้มทองกุล. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่บริษัท สุขุมและบุตร
จำกัด.
- _____. (2542) วิกฤตการณ์การเงินและเศรษฐกิจการเงินไทย. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์คบไฟ.
- _____. (2546). กระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทย บทวิเคราะห์
เชิงประวัติศาสตร์เศรษฐกิจการเมือง พ.ศ. 2475-2530. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คบไฟ.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคน.(2531). การพัฒนาชนบทไทย กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันทนีย์ ภูมิภัทราคม และคณะ. (2535). มนุษย์กับเศรษฐกิจ กรุงเทพฯ : สภาการฝึกหัดครู.
- วีระ สมบูรณ์. (2541). ความไม่รู้ไร้พรมแดน บางบทสำรวจในดินแดนความคิดทางสังคม.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกลด์คิมทอง.
- วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ.(2524). เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วินิต ทองประชุม (2539). " เศรษฐกิจและการเมืองของชนบทไทยในปัจจุบัน " เอกสารการสอนวิชา
เศรษฐกิจการเมืองไทย สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศุภชัย เจริญวงศ์ (2542-2543). "การพัฒนาอำนาจและการเมืองภาคประชาชน"
วารสารทางวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: นพบุรีการ
พิมพ์.
- _____. (2544). ถอดรหัสการพัฒนา. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการเมือง.
- สุธรรม อารีกุล. (2537). " ความรู้เกษตรศาสตร์จากต่างประเทศกับการพัฒนาเกษตรไทย "
ในบทบาท ของต่างประเทศในการสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับประเทศไทย.กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุรวดี ปัดไธสง (2542). " อุดมการณ์ความเข้มแข็งของชุมชน " เอกสารประกอบการสัมมนา
เรื่อง องค์ความคิดในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน (เล่ม 1). กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนา
ดัชนีความเข้มแข็งของชุมชน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สรเสรีญ วงศ์ชะอุ่ม.(2546). การพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2542). รายงานการพัฒนาโลก พ.ศ. 2541/2542

ความรู้เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ:.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2504). แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

ฉบับที่ 1(พ.ศ. 2504-2509). กรุงเทพฯ:.

_____. (2510) แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514). กรุงเทพฯ:.

_____. (2515) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519).

กรุงเทพฯ:.

_____. (2524). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524).

กรุงเทพฯ:.

_____. (2545) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549).

กรุงเทพฯ:.

หลุยส์ อัลธุสเซอร์. (2529). *อุดมการณ์ และ กลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ = Ideologie et appareils ideologiques d'Etat* แปลโดย กาญจนา แก้วเทพ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (2532). " กำเนิดพัฒนากับระบบทุนนิยม : บทวิพากษ์มาร์กซิสต์กลุ่มนี้ " *ไอสมิธ* " ใน ศักดินา จัตรกุล ณ อยุธยา. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง* ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 – 2 มกราคม-มิถุนายน 2532. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). *ระบบการศึกษากับชุมชนรอบความคิดและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

เอิร์นเนส แมนเดล . (2528). *เศรษฐศาสตร์การเมืองเบื้องต้น = Form Class Society to Communism : An Introduction to Marxism* แปลโดย กนกศักดิ์ แก้วเทพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ " ดอกหญ้า " .

อภิชัย พันธเสน.(2546).การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง กับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

โอภาวดี เข็มทอง. (2533). " การเกษตรกับการพัฒนาเศรษฐกิจ " ใน *การพัฒนาการจำกัดทางเศรษฐกิจเอกสารสอนสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Abercrombie, Nicholas Hill, Stephen and Turner, Bryan S.. (1988). *The Penguin Dictionary of Sociology Second Edition*, Auckland: Penguin Books:.

- Danaher, Geoff Schirato, Tony and Webb, Jen. (1998). *Understanding Foucault*, London : SAGE Publication.
- Escobar, Arturo. (1984-85). *Discourse and Power in development : Michel Foucault and the relevance of his work to the third world*. New York : Pergamon Press.
- _____. (1995). *Encountering Development*. Princeton New Jersey : Princeton University Press.
- Etzioni, Amitai and Lawence , Paul (1991). *Socio-Economies Toward a New Synthesis* New York :Library of Congress Cataloging in Publication Data.
- Fagerlind, Ingemar and Saha, Lawrence L. (1989). *Education & National Development A Comparative Perspective 2 nd Edition*, Pergamon Press.
- Foucault , Michel (1977) . *Discipline and Punish The Birth of the Prison* . Translated by Alan Sheridan . New York: Pantheon Books.
- _____. (1976). *Power and Knowledge* . Colin Gordon (ed). New York : HARVESTER WHEATSHAF.
- Gramsci, Antonio (1980). *Gramsci and the State Christine Buci – Glucksmann*. Transalate by Fernbach, David. London: Lawrence and Wishart Ltd.
- Gutting, Gary. (1989). *Modern European Philosophy Michel Foucault's archaeology of Scientific reason*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Hirsch, Philip (1990). *Development Dilemmas in Rural Thailand*. Singapore : Oxford University Press.
- Hulme, David and Turner , Mark. (1990). *Sociology and Development Theories, Policies And Practices*. New York : St. Martin's Press.
- Kahl, Joseph A. (1982). *Modernization Exploitation and Dependency in Latin America Germani Gonzalez Casanova and Cardoso*. New Brunswick, New Jersey : Transaction Books.
- Lermert, Charles and Gillan, Garth. (1982). *Michel Foucault Social Theory as Transgression*. New York : Columbia University Press.
- Mckinlay, Alan and Starkey, Ken (1998). *Foucault, Management and Organization Theory From Panopticon to Technologies of Self*. London : SAGE Publications.

- Morriso, Ken. (1995). *Marx Durkheim Weber Formation of Modern of Modern Social Thought*. New Delhi. SAGE Publication India Put Ltd.
- O'Neill, John. (1995). *The poverty of postmodernism* London : British Library Cataloguing in Publication Data.
- Olsen, Mavin. (1968). *The Process of Social Organization*. New Delhi : Oxford & IBH.
- Preston, Peter. (1994). *Discourses of Development State, market and polity in the analysis of Complex Change*. Hants England : Avebury Ashgate Publishing Limited.
- Ritzer, George.(1996). *Sociological Theory Fourth Edition*. Singapore : Mc Graw-Hill Book Co.
- Smelser, Neil. (1973). "Toward a Theory of Modernization in the Modern Society" in *Amitai Etzioni and Eva Etziol (eds), Social Change : Patterns and Consequences*, 2nd ed, New York : Basic Books.
- Triantafillou, Peter. (2001). *Governing Agricultural Progress : A Genealogy of the Politics Of Pest Control in Malaysia*, London : Cambridge University Press.
- Wood ward, Kathryn. (1997). "Why we do invest in identities" in *Identity and Difference* London : SAGE Publication.

ภาคผนวก

แนวทางการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป

1. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน

- ชักถามเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ภูมิหลังต่างๆของคนในชุมชนซึ่งรวมถึงตัวผู้ให้สัมภาษณ์ สาระสำคัญ(ชุมชนก่อตั้งขึ้นเมื่อใด, ชาวบ้านมารวมตัวกันได้อย่างไร ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้คนมาจากที่ไหน)
- สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ที่ราบ พื้นที่ป่า รวมถึงชาวบ้านมีการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างไร
- กระบวนการผลิตของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เช่น ระบบชลประทาน, พันธุ์พืชปุ๋ยเคมี(โดยเฉพาะช่วงปี พ.ศ. 2500)
- การติดต่อระหว่างชุมชนกับภายนอกชุมชนกระทำอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง และสาระสำคัญมีเรื่องอะไรบ้าง ในการติดต่อกับชุมชนภายนอก(ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน)

2. การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมที่ทำให้เกิดการผลิตเพื่อการค้าในชนบทไทย

ประเด็นสำคัญในการชักถามเพื่อต้องการจะศึกษาการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ที่สำคัญของการผลิตเพื่อการค้าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม จากนั้นจะเป็นการชักถาม การส่งผ่านของอุดมการณ์ทุนนิยมโดยจะใช้ข้อชักถามภายใต้กรอบของภาคปฏิบัติของวาทกรรมที่อุดมการณ์ทุนนิยมสร้างขึ้น จากนั้นจะเป็นการศึกษาถึงการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยม โดยการชักถามจะใช้การศึกษาผ่านคุณลักษณะที่สำคัญของอุดมการณ์ทุนนิยม

2.1.การเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ที่สำคัญของการผลิตเพื่อการค้าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม

- การผลิตพืชผลทางการเกษตรในช่วงก่อนมีการใช้ระบบชลประทานอย่างปัจจุบัน(ช่วงก่อน พ.ศ.2500)กับในช่วงปัจจุบันมีการผลิตที่แตกต่างกันอย่างไร
- การผลิตพืชผลทางการเกษตรในปัจจุบันมีการจำแนกประเภทของพืชผลเป็นแบบเฉพาะอย่าง(พืชเชิงเดี่ยว)หรือไม่ ถ้ามีพืชอะไรบ้าง และมีสาเหตุใดชาวบ้านถึงปลูกเฉพาะอย่าง นอกจากนั้นชาวบ้านคิดว่าการปลูกพืชเชิงเดี่ยวจะมีผลดีหรือผลเสียต่อชุมชนอย่างไร
- ผลผลิตที่ชาวบ้านผลิตได้ใช้ระบบอย่างไรในการกำหนดราคาพืชผล และมีหลักการอย่างไรในการกำหนดราคาพืชผล(อาศัยกลไกราคาหรือไม่)นอกจากนั้นใครบ้างที่มีส่วน

ร่วมในการกำหนดราคา และชาวบ้านเองมีส่วนร่วมหรือไม่ , การกำหนดราคาดังกล่าว ชาวบ้านคิดว่าจะมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

- ผลผลิตที่ชาวบ้านผลิตได้ ชาวบ้านได้เก็บไว้บริโภคเองหรือไม่หากไม่ได้เก็บผลผลิต ชาวบ้านนำไปขายทั้งหมดหรือไม่ และกระบวนการในการนำไปขายเป็นอย่างไร มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง
- สินค้าประเภทอื่นๆ ที่ชาวบ้านไม่ได้ผลิตเองชาวบ้านมีวิธีการอย่างไรบ้างที่จะจัดหาเพื่อให้ใช้ในครัวเรือนของตน(การแยกผู้ผลิตกับผู้บริโภคออกจากกัน)
- ผลตอบแทนที่ได้รับจากการผลิตพืชผลต่างๆ ตัวชาวบ้านได้รับค่าตอบแทนในลักษณะใดบ้าง เช่น(ค่าจ้าง, กำไร) และผลตอบแทนที่ได้รับมีหลักเกณฑ์ในการแบ่งอย่างไร เท่าเทียมกันหรือแตกต่างกันอย่างไร(แบ่งรายได้ตามประสิทธิภาพ)

2.2. การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมเข้าสู่ชนบทไทยโดยอาศัยภาคปฏิบัติการของวาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้า

- ในช่วงอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านได้รับความรู้ที่ใช้ในการผลิตพืชผลทางการเกษตรแบบการผลิตเพื่อนำไปขายหรือไม่ ถ้ามีลักษณะของการถ่ายทอดความรู้มีลักษณะอย่างไร
- ชาวบ้านมีส่วนช่วยเหลือราชการในการดำเนินการต่างๆ เพื่อใช้ในการผลิตพืชผลทางการเกษตรอย่างเช่นปัจจุบันหรือไม่ ถ้ามีมีลักษณะอย่างไร และใครมีส่วนร่วมบ้าง
- ถนนหรือเส้นทางคมนาคมต่างๆ มีส่วนช่วยในการผลิตสินค้าทางการเกษตรอย่างปัจจุบันหรือไม่ ถ้ามีจะช่วยให้ได้อย่างไรบ้าง นอกจากนั้นการเข้ามาของถนนมีลักษณะอย่างไร (ขั้นตอน, ผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในการดำเนินการ, ชาวบ้านมีส่วนหรือไม่อย่างไร)
- ระบบชลประทานต่างๆ มีส่วนสนับสนุนในการผลิตสินค้าทางการเกษตรอย่างปัจจุบันหรือไม่ ถ้ามีส่วนช่วยอย่างไรบ้าง, ใครมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และระบบชลประทานมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน(โดยเฉพาะตั้งแต่ พ.ศ.2500 เป็นต้นมา)
- ปุ๋ยเคมี ยากำจัดศัตรูพืช พันธุ์พืชพิเศษที่ใช้ในการเพาะปลูกเมื่อนำมาผลิตเพื่อขายมีส่วนสำคัญในการผลิตดังกล่าวหรือไม่อย่างไร และมีกระบวนการหรือขั้นตอนอย่างไรบ้างที่ทำให้ชาวบ้านยอมรับเอา สิ่งต่างๆ เหล่านี้มาใช้ในผลิตเพื่อนำไปขาย
- นอกจากถนน,ระบบชลประทาน, ปุ๋ยเคมี, ยาปราบศัตรูพืช และพันธุ์พืชพิเศษที่ใช้ในการเพาะปลูกมีปัจจัยอื่นๆอะไรบ้าง ที่มีส่วนสนับสนุนต่อการผลิตเพื่อขายอย่างเช่นที่เป็นอยู่ และปัจจัยต่างๆเหล่านี้มีส่วนช่วยสนับสนุนอย่างไร และใครมีส่วนเกี่ยวข้องบ้าง

- ผลตอบแทนที่ได้จากการผลิตสินค้าทางการเกษตรอย่างเช่นปัจจุบันมีพอเพียงที่จะนำไปลงทุนในการผลิตพืชผลทางการเกษตรในครั้งต่อไปหรือไม่ ถ้ามีมีสาเหตุใดที่ชาวบ้านจะต้องนำไปลงทุน และการลงทุนมีวิธีการดำเนินการอย่างไร
- ชาวบ้านมีความต้องการผลตอบแทนที่ได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรในรูปของตัวเงินเพื่อการใช้สอยในครัวเรือนอย่างเช่น ในการศึกษาของบุตรหลาน, ค่ารักษาพยาบาล และความต้องการผลตอบแทนจากการผลิตในรูปตัวเงินนี้มีผลต่อการผลิตพืชผลทางการเกษตรเพื่อนำไปขายหรือไม่อย่างไร
- นอกจากนี้มีปัจจัยอื่นๆ อะไรอีกหรือไม่ที่มีผลต่อการผลิตสินค้าทางการเกษตรเพื่อนำไปขายและปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการผลิตดังกล่าวอย่างไร

2.3. การดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมที่ทำให้เกิดการผลิตเพื่อการค้าในชนบทไทย

- ผลกำไรที่ได้จากผลิตสินค้าทางการเกษตร ชาวบ้านมีความคิดว่าบุคคลภายนอกชุมชน โดยเฉพาะ นายทุน เช่น เจ้าของโรงสี บริษัทค้าพืชผล จะได้ผลตอบแทนมากกว่าชาวบ้านหรือไม่อย่างไร
- ชาวบ้านส่วนใหญ่มักจะไม่ได้เป็นเจ้าของพื้นที่ทางการเกษตร แต่จะเป็นผู้เช่า หากเป็นไปในลักษณะดังกล่าว ผลตอบที่ชาวบ้านได้รับ เช่น ค่าจ้าง กำไร จะมีกระบวนการอย่างไรในการจ่ายผลตอบแทนเหล่านั้นให้ชาวบ้านและชาวบ้านพอใจหรือไม่อย่างไร
- การผลิตพืชผลทางการเกษตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะเป็นการผลิตเพื่อใช้เป็นสินค้าเป็นหลักหรือไม่ และการผลิตเพื่อเป็นสินค้านี้มีแบบแผนหรือแนวทางในการกำหนดผลผลิตเหล่านั้นอย่างไร และชาวบ้านคิดว่าจะมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

3. การยอมรับของชุมชนชนบทไทยต่อการศึกษาอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมภายใต้การจัดการของเทคโนโลยีของอำนาจที่วัดด้วยการผลิตเพื่อการค้า

ประเด็นสำคัญในการชักถามจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ 1 ความรู้ และ 2 เทคโนโลยีของอำนาจของความรู้ที่กระทำต่อกระบวนการผลิตของชนบทไทย

- ### 3.1. ในประเด็นของความรู้ที่ทำให้ชนบทไทยต้องยอมรับนั้น จะเป็นการศึกษาโดยเริ่มตั้งแต่ตัวความหมายของความรู้ที่วัดด้วยการผลิตเพื่อการค้า จากนั้นจะเป็นการศึกษาที่ตัวความรู้ว่าตัวองค์ความรู้ที่เป็นเชิงประยุกต์วิทยานั้นเป็นอย่างไร และในที่สุดท้ายของความรู้จะเป็นการศึกษาถึงอำนาจความรู้ดังกล่าวทำให้ชนบทไทยยอมรับกระบวนการผลิตเพื่อการค้าเป็นแนวทางหลักของตน

3.1.1. ความหมายของความรู้ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม

- ความรู้ที่ชาวบ้านใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรมีสาระสำคัญอย่างไร (ผลิตเพื่อนำไปขายเป็นหลักและเอาไปแลกเปลี่ยนได้ ส่วนการผลิตบริโภคเองไม่ถือว่าเป็นความรู้)
- ความรู้แบบเดิมโดยเฉพาะก่อน พ.ศ.2500 ชาวบ้านคิดว่าเป็นอย่างไรเหมาะสมหรือไม่ต่อการผลิตในปัจจุบัน
- ความรู้ที่ชาวบ้านใช้ในการผลิตพืชผลทางการเกษตรในปัจจุบัน ชาวบ้านมีความคิดว่าเป็นอย่างไรเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
- มีใครบ้างที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดตัวความหมายที่เกี่ยวกับความรู้ที่ใช้ในการผลิตอย่างเช่นปัจจุบัน และบุคคลเหล่านั้นมีบทบาทอย่างไร

3.1.2. ความรู้เชิงประยุกต์วิทยากับการผลิตเพื่อการค้า (เป็นการศึกษาที่ตัวปัจจัยการผลิต)

○ ที่ดิน

- ชาวบ้านคิดว่าการผลิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เมื่อพูดถึงการใช้ที่ดิน จำเป็นต้องใช้ที่ดินมาก ๆ หรือไม่ อย่างน้อยจำนวนเท่าไร
- หากชาวบ้านต้องการใช้ที่ดินจำนวนมาก ๆ จะใช้วิธีอะไร (เช่น การเช่า) และระบบชลประทานมีผลต่อการเพาะปลูกอย่างไร
- ในส่วนที่เกี่ยวกับ การใช้ที่ดินและในส่วนของ การปรับพื้นที่ ชาวบ้านมีวิธีการทำอย่างไร
- ความรู้ทั้งหมดที่เกี่ยวกับการใช้ที่ดินนี้มีที่มาอย่างไร และชาวบ้านคิดว่าเป็นอย่างไรเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

○ ทุน

- ทุนอะไรบ้างที่ชาวบ้านคิดว่าเป็นต้นทุน ที่ใช้ในการผลิตพืชผลทางการเกษตร และ อะไรบ้างที่ใช้ในการผลิตแต่ชาวบ้านคิดว่าไม่เป็นต้นทุน เพราะอะไรจึงคิดเช่นนั้น
- มีอะไรบ้างที่ชาวบ้านคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นต้นทุนที่สำคัญในการผลิต และ ชาวบ้านไม่มีจำเป็นต้องจัดหา (เช่น พันธุ์พืช, ปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง, เครื่องสูบน้ำ) และทำไมชาวบ้านถึงคิดว่าสิ่งเหล่านี้จำเป็น
- เงินทุนชาวบ้านมีความคิดว่ามีค่ามากน้อยเพียงไร และมีอะไรบ้างที่เป็นแหล่งเงินทุน
- นอกจากนั้นก็มีกระบวนการหรือเงื่อนไขอะไรบ้างในการได้มาของเงินทุนเหล่านั้น และชาวบ้านคิดว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใดอย่างไร (เงื่อนไขที่

สำคัญ เช่น การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ หรือต้องกู้เงินไปปลูกพืชชนิดที่แหล่ง
เงินทุนกำหนด)

○ แรงงาน

- แรงงานที่ใช้ในการผลิตพืชผลทางการเกษตรใช้แรงงานจากที่ใดบ้าง และมีการบวนการ
- ในการได้มาของแรงงานเหล่านั้นอย่างไร
- แรงงานภายในครัวเรือนสามารถนำมาช่วยงานได้หรือไม่ หากได้หรือไม่ได้เป็นเพราะสาเหตุใด
- การเอาแรงหรือการลงแขกในปัจจุบันยังมีอยู่หรือไม่ ถ้ามีมีในลักษณะใด
- การแบ่งงานกันทำ และการแยกประเภทของงานต่างๆ มีหลักเกณฑ์อย่างไร และได้ หลักเกณฑ์เหล่านั้นมาอย่างไร ใครมีส่วนช่วยในการกำหนดหลักเกณฑ์เหล่านั้น
- ชาวบ้านคิดว่าการแบ่งงานและการจัดการแรงงานเหล่านี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการผลิตที่เป็นอยู่หรือไม่อย่างไรการจัดการโดยการใช้ผู้ประกอบการและผู้ชำนาญเฉพาะด้าน
- การดำเนินการตั้งแต่การจัดการพันธุ์พืช แหล่งทุน แรงงาน ปัจจัยการผลิตอื่นๆ จนถึงดำเนินการเพาะปลูก และการนำไปจำหน่าย ชาวบ้านจะต้องอาศัยใครเข้ามามีส่วนช่วยสนับสนุนบ้าง และกระทำในขั้นตอนใดอย่างไร
- การผลิตพืชเศรษฐกิจต่างๆ ชาวบ้านจะต้องอาศัยผู้อื่นเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างไร และชาวบ้านคิดว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดอย่างไร
- ความรู้ที่มีอยู่เดิมโดยเฉพาะความรู้ที่มีมาก่อน พ.ศ.2500 ชาวบ้านคิดว่าจะนำมาดำเนินการตั้งแต่ขั้นเริ่มต้น , เพาะปลูก และจำหน่ายในขั้นสุดท้ายได้หรือไม่เพราะอะไร
- การเปลี่ยนแปลงความรู้ที่มีเกี่ยวกับการผลิต ตั้งแต่ในเรื่องของการใช้ที่ดิน, การหาแหล่งทุน,การใช้แรงงาน และการดำเนินการมีกระบวนการ ขั้นตอน และเงื่อนไข อย่างไรและผู้ใดมีส่วนเกี่ยวข้องบ้างและชาวบ้านคิดว่าดีหรือไม่อย่างไร

3.1.3. อำนาจของความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า

- ชาวบ้านมีความคิดว่าตัวแบบแผนในการผลิตพืชผลทางการเกษตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีแบบแผนที่แน่ชัดมีองค์ประกอบต่างๆแน่นอน(Packets) แบบแผนที่ชัดเจน (Uniformity) ถ้ามีมีลักษณะอย่างไรและใครมีส่วนเกี่ยวข้องกับบ้าง
- แบบแผนแน่นอนตายตัวนี้ชาวบ้านมีความคิดว่าจะมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงไร อย่างไร และชาวบ้านคิดว่าแบบแผนดังกล่าวดีกว่าหรือแตกต่างจากอดีต โดยเฉพาะในช่วงก่อน พ.ศ.2500 อย่างไร

3.2. เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ที่กระทำต่อกระบวนการผลิตของชนบทไทยนั้น การศึกษาและการซักถามจะเริ่มกันตั้งแต่การศึกษาถึงการที่ชาวบ้านใช้การผลิตเพื่อการค้านี้เป็นเพราะชาวบ้าน กระทำตามความจริงที่ความรู้ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้ากำหนดขึ้น (Act of Truth) นอกจากนั้นการ กระทำตามความจริงดังกล่าวนี้จะเป็นการกระทำในกรอบ ตรรกของความจริง (Logic of Truth) ที่ความจริงต่างๆ มีความประสานกัน , ต่อจากนั้นจะเป็นการศึกษาถึงความ เป็นสถาบัน และเทคโนโลยีของอำนาจในการผลิตเพื่อการค้า ในประการต่อมาจะเป็น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็น สถาบัน และการกระจายความรู้ว่าด้วยการผลิต เพื่อการค้าไปสู่ชนบทไทย และประการสุดท้ายจะเป็นการศึกษาถึงการยอมรับในกระบวนการ ผลิตเพื่อการค้าภายใต้ระบบของความจริง

3.2.1. การผลิตเพื่อการค้าเป็นการกระทำภายใต้ความจริงที่ความรู้กำหนด

- ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความคิดว่าการผลิตเพื่อนำผลผลิตไปขายนี้มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
- การที่ชาวบ้านใช้การผลิตแบบปัจจุบันโดยเฉพาะตามที่ทางราชการแนะนำ ชาวบ้านมีความคิดอย่างไร (ทางราชการต้องให้การแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสมทั้งนี้ราชการเป็น สถาบันที่ได้รับการยอมรับจากสาธารณะชนอย่างดีแล้ว)
- การผลิตเพื่อการค้าขายนี้มีความสอดคล้องกับกระบวนการอื่นๆ ทางสังคมในชุมชนหรือไม่ อย่างไร (เช่น การศึกษา การสาธารณสุข)
- โดยภาพรวมชาวบ้านคิดว่าชุมชนของตนเองควรจะใช้การผลิตอย่างปัจจุบันนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2.2. ความเป็นสถาบันกับเทคโนโลยีของอำนาจในการผลิตเพื่อการค้า

(ตัวเทคโนโลยีของอำนาจได้สร้างความเป็นสถาบันต่างๆขึ้นเพื่อรองรับและสนับสนุนการผลิตเพื่อการค้า)

- กระบวนการผลิตที่ต้องใช้ความรู้ต่างๆ อย่างหลากหลายนี้ชาวบ้านจะต้องพึ่งพาใครหรือองค์กรใดบ้าง ทั้งที่เป็นทั้งของรัฐ และเอกชน และมีเหตุผลใดที่ชาวบ้านจะต้องพึ่งพา รวมถึงขั้นตอนในการพึ่งพานั้นเป็นอย่างไร
- รูปแบบขององค์กรต่างๆ นั้นมีลักษณะอย่างไรบ้าง (เช่น มีบทบาทเฉพาะในชุมชนหรือภายนอกชุมชนด้วย)
- สาระสำคัญที่องค์กรต่างๆ ให้การสนับสนุนกับชุมชนในการผลิตเพื่อขายนี้ มีอะไรบ้าง (สนับสนุนข้อมูล, ปุ๋ย , ยาฆ่าแมลง , เมล็ดพันธุ์ , ระบบขนส่ง , ตลาด , ระบบสินเชื่อ และการตลาด) นอกจากนั้นยังมีขั้นตอนอย่างไรในการดำเนินการ
- ชาวบ้านคิดว่าตัวสถาบันหรือองค์กรต่างๆ เหล่านี้มีความสำคัญต่อการผลิตของชุมชนมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

3.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นสถาบันและการกระจายความรู้ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าที่ชุมชนบทไทย

- ตัวพันธุ์พืช (เช่น พันธุ์ข้างต่างๆ) ชาวบ้านมีความรู้ หรือขั้นตอนในการได้มาอย่างไร และ มีองค์กร หน่วยงานใดบ้างที่เข้ามาช่วยเหลือ รวมถึงชาวบ้านคิดว่าพันธุ์พืชต่างๆ เหมาะสม หรือไม่อย่างไร
- ตัวพันธุ์พืช ที่ส่วนราชการหรือองค์กรต่างๆ นำมาแนะนำนั้นมีการกำหนดไว้อย่างไร และ ใครมีส่วนร่วมในการกำหนดบ้าง
- ตัวปุ๋ยต่างๆ นั้น มีหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนอะไรบ้างที่เข้ามาแนะนำ และให้การช่วยเหลือ และมีสาระสำคัญอย่างไรเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย
- ในด้านราคาปุ๋ยนั้นชาวบ้านได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานใด และมีขั้นตอนอย่างไร รวมถึงชาวบ้านพอใจมากน้อยเพียงใดอย่างไร
- ตัวเทคโนโลยีใหม่ ที่ใช้ในการผลิต ชาวบ้านได้รับการถ่ายทอดมาจากใคร และหน่วยงานใดบ้างรวมถึงมีขั้นตอนอย่างไร
- สำหรับในประเด็นของเทคโนโลยีใหม่ ชาวบ้านคิดว่ามีความสอดคล้องหรือสัมพันธ์กับตัวพันธุ์พืชที่จะนำมาปลูกหรือไม่อย่างไร (เช่น เมื่อมีเทคโนโลยีใหม่ๆ ก็จะมีพันธุ์พืชใหม่ๆ เข้ามาด้วย)

- นอกจากปัจจัยต่างๆ เหล่านี้แล้วมีปัจจัยอื่นๆ อีกหรือไม่ที่องค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันต่างๆ นำความรู้มาส่งเสริมและนำไปกับชาวบ้าน ถ้ามีมีในลักษณะใดบ้าง
- ชาวบ้านที่คิดว่าตัวสถาบัน หรือองค์กร หน่วยงานต่างๆ มีส่วนสำคัญที่สนับสนุนในการเพาะปลูกพืชต่างๆ ในชุมชนอย่างปัจจุบัน หรือไม่อย่างไร เพราะเหตุใด
- นอกจากสถาบันหรือองค์กร หน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนสนับสนุนในการเพาะปลูกโดยตรงแล้วชาวบ้านคิดว่าองค์กรอื่น เช่น องค์กรที่เกี่ยวกับระบบสินเชื่อ (ธกส.) หรือองค์กรที่เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน..สิทธิ์ต่างๆ จะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่ในการเพาะปลูกแบบสมัยใหม่โดยเฉพาะเพื่อนำไปขายหรือไม่ หากมีมีองค์กรใดบ้าง และมีขั้นตอนวิธีการอย่างไร

3.3. การยอมรับในกระบวนการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยภายใต้ระบบของความจริง

- ความรู้ต่างๆ ที่องค์กรหรือสถาบันต่างๆ ทั้งที่เป็นของภาครัฐ และเอกชนถ่ายทอดให้กับชาวบ้านนี้ชาวบ้านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
- ชาวบ้านคิดว่าการที่จะให้กระบวนการผลิตของชาวบ้านประสบผลสำเร็จได้นั้นจำเป็นจะต้องใช้วิธีการตามที่ตัวองค์กรต่างๆ แนะนำหรือไม่เพราะเหตุใด

4. การผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยมที่เกิดจากการครอบงำเชิงอุดมการณ์ที่มีต่อชุมชนบทไทย

การศึกษาในประเด็นนี้จะเริ่มต้นด้วยการศึกษาที่เกิดจากผลในการจัดระเบียบกับสรรพสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งจะมีผลต่อการควบคุมและการบังคับให้มีการใช้การผลิตเพื่อการค้า ต่อจากนั้นจะศึกษาถึงการผลิตซ้ำอุดมการณ์ทุนนิยมโดยใช้การศึกษาผ่านตัวภาคปฏิบัติการของวาทกรรมที่ชนบทได้สร้างขึ้น สำหรับในประเด็นสุดท้าย จะศึกษาถึงการสร้างอัตลักษณ์ในการผลิตเพื่อการค้าที่ชุมชนบทไทยได้สร้างขึ้น

4.1. การจัดระเบียบสรรพสิ่งในการสร้างตัวตนและอัตลักษณ์ภายใต้การผลิตเพื่อการค้า

- ชาวบ้านมีความคิดว่า การเพาะปลูกพืชเพื่อขายอย่างเช่นในปัจจุบันกับการเพาะปลูกในอดีต โดยเฉพาะก่อน พ.ศ.2500 มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
- ชาวบ้านคิดว่าการเพาะปลูกพืชเพื่อขายอย่างเช่นในปัจจุบันมีข้อดีกว่าการปลูกพืชอย่างเช่นในอดีต โดยเฉพาะก่อน พ.ศ.2500 อย่างไร (เช่นสะดวกสบายกว่า, ได้กำไรดีกว่า ฯลฯ)

- มีกระบวนการอะไรบ้างที่ทำให้การผลิตเพื่อการค้ายังคงดำรงอยู่ได้ (เช่น กระบวนการทางการศึกษา ความต้องการเงินทุน) และมีเหตุผลใดถึงทำให้กระบวนการเหล่านั้นยังคงดำรงอยู่ได้

4.2. การผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยมของชนบทไทย โดยการสร้างภาคปฏิบัติการของวาทกรรมเพื่อตอบสนองต่อการผลิตเพื่อการค้า

- ชาวบ้านมีการสร้างตัวความรู้อะไรบ้างที่นำมารองรับต่อการผลิตเพื่อการค้า และมีสาเหตุใดที่ต้องสร้างตัวความรู้เหล่านั้น รวมถึงความรู้เหล่านั้นมีประโยชน์อย่างไร
- ชาวบ้านมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (เช่นโดยสร้างพื้นฐานมาสนับสนุนต่อการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นในชนบท)
- มีปัจจัยอื่นๆ อะไรหรือไม่ที่ชาวบ้านคิดขึ้นมาเพื่อใช้ในการสนับสนุนต่อการผลิตเพื่อการค้า และมีเงื่อนไขสาระสำคัญอย่างไรที่ทำให้ปัจจัยเหล่านั้นเกิดขึ้น

4.3. การสร้างอัตลักษณ์ในการผลิตเพื่อการค้าของชุมชนชนบทไทย

- ในการผลิตสินค้าเกษตร หรือสินค้าอื่นๆ ที่ชนบทไทยผลิตนั้นมีแบบแผนในการผลิตอย่างไร และมีเหตุผลใดที่ชาวบ้านต้องผลิตเช่นนั้น
(เช่น สินค้าเกษตร ตั้งแต่เลือกพันธุ์พืช → ปลูก → เก็บเกี่ยว → แปรรูป → จำหน่าย)
- ใครบ้างที่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตดังกล่าวเพราะเหตุใดอย่างไร
- ปัจจัยการผลิตตั้งแต่ ทุนต่างๆ แรงงาน, ที่ดิน, และการประกอบการ ชาวบ้านมีแนวทางในการดำเนินการอย่างไร เพื่อตอบสนองต่อการผลิตในการนำไปขาย

แนวทางการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน

- ชักถามเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ภูมิหลังต่างๆของคนในชุมชนซึ่งรวมถึงตัวผู้ให้สัมภาษณ์ สาระสำคัญ(ชุมชนก่อตั้งขึ้นเมื่อใด, เป็นผู้คนมาจากที่ไหน, และเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมหรือไม่อย่างไร)
- สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ที่ราบ พื้นที่ป่ารวมถึงชาวบ้านมีการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างไร
- กระบวนการผลิตของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เช่น ระบบชลประทาน, พันธุ์พืช ปุ๋ยเคมี(โดยเฉพาะช่วงปี พ.ศ. 2500)
- การติดต่อระหว่างชุมชนกับภายนอกชุมชนกระทำอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง และสาระสำคัญมีเรื่องอะไรบ้างในการติดต่อกับชุมชนภายนอก(ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน)

2. การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมที่ทำให้เกิดการผลิตเพื่อการค้าในชนบทไทย

ประเด็นสำคัญในการชักถามเพื่อต้องการจะศึกษาการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ที่สำคัญของการผลิตเพื่อการค้าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม จากนั้นจะเป็นการชักถาม การส่งผ่านของอุดมการณ์ทุนนิยมโดยจะใช้ข้อชักถามภายใต้กรอบของภาคปฏิบัติของวาทกรรมที่อุดมการณ์ทุนนิยมสร้างขึ้น จากนั้นจะเป็นการศึกษาถึงการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยม โดยการชักถามจะใช้การศึกษาผ่านคุณลักษณะที่สำคัญของอุดมการณ์ทุนนิยม

2.1. การเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ที่สำคัญของการผลิตเพื่อการค้าภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม

- การผลิตพืชผลทางการเกษตรในช่วงก่อนมีการใช้ระบบชลประทานอย่างปัจจุบัน(ช่วงก่อน พ.ศ.2500)กับในช่วงปัจจุบันมีการผลิตที่แตกต่างกันอย่างไร
- การผลิตพืชผลการเกษตรในปัจจุบันมีการจำแนกประเภทของพืชผลเป็นแบบเฉพาะอย่าง (พืชเชิงเดี่ยว)หรือไม่ ถ้ามีพืชอะไรบ้าง และมีสาเหตุใดชาวบ้านถึงปลูกเฉพาะอย่าง นอกจากนั้นชาวบ้านคิดว่าการปลูกพืชเชิงเดี่ยวจะมีผลดีหรือผลเสียต่อชุมชนอย่างไร และทางราชการมีส่วนสนับสนุนหรือไม่อย่างไร
- ผลผลิตที่ชาวบ้านผลิตได้ใช้ระบบอย่างไรในการกำหนดราคาพืชผล และมีหลักการอย่างไรในการกำหนดราคาพืชผล(อาศัยกลไกราคาหรือไม่)นอกจากนั้นใครบ้างที่มีส่วนร่วมในการกำหนดราคา และชาวบ้านเองมีส่วนร่วมหรือไม่ , การกำหนดราคาดังกล่าวชาวบ้านคิดว่ามีเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

- ผลผลิตที่ชาวบ้านผลิตได้ ชาวบ้านได้เก็บไว้บริโภคเองหรือไม่หากไม่ได้เก็บผลผลิต ชาวบ้านนำไปขายทั้งหมดหรือไม่ และทางราชการมีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนนี้หรือไม่ อย่างไรบ้าง
- สินค้าประเภทอื่นๆ ที่ชาวบ้านไม่ได้ผลิตเองชาวบ้านมีวิธีการอย่างไรบ้างที่จะจัดหาเพื่อไว้ใช้ในครัวเรือนของตน และทางราชการมีส่วนสนับสนุนหรือไม่อย่างไร (การแยกผู้ผลิตกับผู้บริโภคออกจากกัน)
- ผลตอบแทนที่ได้รับจากการผลิตพืชผลต่างๆ ตัวชาวบ้านได้รับค่าตอบแทนในลักษณะใดบ้าง เช่น (ค่าจ้าง, กำไร) และผลตอบแทนที่ได้รับมีหลักเกณฑ์ในการแบ่งอย่างไร เท่าเทียมกันหรือแตกต่างกันอย่างไร (แบ่งรายได้ตามประสิทธิภาพ)

2.2. การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมเข้าสู่ชนบทไทยโดยอาศัยภาคปฏิบัติการของวาทกรรมของการผลิตเพื่อการค้า

- ในช่วงอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านได้รับความรู้ที่ใช้ในการผลิตพืชผลทางการเกษตรแบบการผลิตเพื่อนำไปขายหรือไม่ ถ้ามีลักษณะของการถ่ายทอดความรู้มีลักษณะอย่างไร
- ชาวบ้านมีส่วนช่วยเหลือราชการในการดำเนินการต่างๆ เพื่อใช้ในการผลิตพืชผลทางการเกษตรอย่างเช่นปัจจุบันหรือไม่ ถ้ามีมีลักษณะอย่างไร และใครมีส่วนร่วมบ้าง
- ถนนหรือเส้นทางคมนาคมต่างๆ มีส่วนช่วยในการผลิตสินค้าทางการเกษตรอย่างปัจจุบันหรือไม่ ถ้ามีจะช่วยให้ได้อย่างไรบ้าง นอกจากนั้นการเข้ามาของถนนมีลักษณะอย่างไร (ขั้นตอน, ผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในการดำเนินการ, ชาวบ้านมีส่วนหรือไม่อย่างไร)
- ระบบชลประทานต่างๆ มีส่วนสนับสนุนในการผลิตสินค้าทางการเกษตรอย่างปัจจุบันหรือไม่ ถ้ามีส่วนช่วยอย่างไรบ้าง, ใครมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และระบบชลประทานมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (โดยเฉพาะตั้งแต่ พ.ศ.2500 เป็นต้นมา)
- ปุ๋ยเคมี ยากำจัดศัตรูพืช พันธุ์พืชพิเศษที่ใช้ในการเพาะปลูกเมื่อนำมาผลิตเพื่อขายมีส่วนสำคัญในการผลิตดังกล่าวหรือไม่อย่างไร และมีกระบวนการหรือขั้นตอนอย่างไรบ้างที่ทำให้ชาวบ้านยอมรับเอา สิ่งต่างๆ เหล่านี้มาใช้ในผลิตเพื่อนำไปขาย
- นอกจากถนน,ระบบชลประทาน, ปุ๋ยเคมี, ยาปราบศัตรูพืช และพันธุ์พืชพิเศษที่ใช้ในการเพาะปลูกมีปัจจัยอื่นๆอะไรบ้าง ที่มีส่วนสนับสนุนต่อการผลิตเพื่อขายอย่างเช่นที่เป็นอยู่ และปัจจัยต่างๆเหล่านี้มีส่วนช่วยสนับสนุนอย่างไร และใครมีส่วนเกี่ยวข้องบ้าง

- ผลตอบแทนที่ได้จากการผลิตสินค้าทางการเกษตรอย่างเช่นปัจจุบันมีพอเพียงที่จะนำไปลงทุนในการผลิตพืชผลทางการเกษตรในครั้งต่อไปหรือไม่ ถ้ามีมีสาเหตุใดที่ชาวบ้านจะต้องนำไปลงทุน และการลงทุนมีวิธีการดำเนินการอย่างไร และ ทางราชการมีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่อย่างไร
- ชาวบ้านมีความต้องการผลตอบแทนที่ได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรในรูปของตัวเงินเพื่อการใช้สอยในครัวเรือนอย่างเช่น ในการศึกษาของบุตรหลาน, ค่ารักษาพยาบาล และความต้องการผลตอบแทนจากการผลิตในรูปตัวเงินนี้มีผลต่อการผลิตพืชผลทางการเกษตรเพื่อนำไปขายหรือไม่อย่างไร
- นอกจากนี้มีปัจจัยอื่นๆ อะไรอีกหรือไม่ที่มีผลต่อการผลิตสินค้าทางการเกษตรเพื่อนำไปขายและปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการผลิตดังกล่าวอย่างไร และทางราชการมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไร

2.3. การดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมที่ทำให้เกิดการผลิตเพื่อการค้าในชนบทไทย

- ผลกำไรที่ได้จากผลิตสินค้าทางการเกษตร ทางราชการมีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่อย่างไร และส่งผลให้บุคคลภายนอกชุมชนโดยเฉพาะ นายทุน เช่น เจ้าของโรงสี บริษัทค้าพืชผล จะได้ผลตอบแทนมากกว่าชาวบ้านหรือไม่อย่างไร
- การผลิตพืชผลทางการเกษตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะเป็นการผลิตเพื่อใช้เป็นสินค้าเป็นหลักหรือไม่ และการผลิตเพื่อเป็นสินค้านี้มีแบบแผนหรือแนวทางในการกำหนดผลผลิตเหล่านั้นอย่างไร และทางราชการมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไร(เช่น แนวทาง หรือ กระบวนการเข้าไปมีส่วนร่วม)

3. การยอมรับของชุมชนชนบทไทยต่อการศึกษาอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมภายใต้การจัดการของเทคโนโลยีของอำนาจที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า

ประเด็นสำคัญในการซักถามจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ 1 การควบคุมจัดการโดยรัฐ (Governmentality) และ 2 เทคโนโลยีของอำนาจในการส่งผ่านความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าเข้าสู่ชนบทไทยภายใต้ความเป็นสถาบัน(institution)

3.1. ในประเด็นของการควบคุมการจัดการโดยรัฐ (Governmentality) จะเป็นการศึกษาถึงบทบาทของภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการเข้าไปมีส่วนควบคุมกำกับให้องค์ความรู้ของการผลิตเพื่อการค้า ให้เข้าไปอยู่ในวิถีการผลิตของชนบทไทย

- ในกระบวนการผลิตสินค้าพืชผลต่างๆ ในชุมชน ทางราชการและเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวหรือไม่อย่างไร

- หากเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตเพื่อการค้ามีสาเหตุสำคัญอะไรบ้างที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง เช่น เป็นอำนาจหน้าที่ ตามบทบาท (Legitimate)
- กระบวนการในการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีขั้นตอนและแนวทางในการดำเนินการอย่างไร รวมถึงอะไรบ้างที่เป็นเครื่องมือ (กลไกของรัฐ) ที่มีส่วนช่วยในการดำเนินการ
- การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเข้าไปมีส่วนส่งเสริมให้ชาวบ้านให้มีการผลิตอย่างเช่นในปัจจุบันมีความสอดคล้องต่อสภาพความเป็นจริงในชุมชนหรือไม่อย่างไร (Acts of Truth)
- กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมของภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อนำความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตอย่างเช่นในปัจจุบัน จะต้องอาศัยใครบ้างที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะให้ความรู้กับชาวบ้านในเรื่องอะไร และในเรื่องต่างๆจะมีความเกี่ยวข้องกันหรือไม่อย่างไร (Complex of Savoir)
- กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปส่งเสริมให้ชาวบ้านใช้การผลิตอย่างเช่นในปัจจุบันนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐมีแนวความคิด เกี่ยวกับทุน, ที่ดิน, แรงงาน และชาวบ้าน ว่าควรจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้สอดคล้องกับความรู้ที่ใช้ในการผลิตอย่างเช่นปัจจุบัน (แนวคิด เรื่อง bio-power ที่ลดทอนทุกอย่างให้เป็นทรัพยากรเพื่อการพัฒนา)
- แนวทางที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนส่งเสริมเผยแพร่ให้ชาวบ้านมีการผลิตอย่างเช่นในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลหรือไม่อย่างไร

3.2. เทคโนโลยีของอำนาจในการส่งผ่านความรู้ที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้าเข้าสู่ชนบทไทย ภายใต้ความเป็นสถาบัน (Institution)

- การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถให้ความรู้ในการผลิตอย่างเช่นในปัจจุบันนั้น มีส่วนเกี่ยวข้อง กับกับองค์กรหรือหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่เหล่านั้นสังกัดหรือไม่อย่างไร
- การที่หน่วยงานต่างๆได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปส่งเสริมให้ชาวบ้านผลิตพืชผลต่างๆอย่างเช่นในปัจจุบัน ชาวบ้านยอมรับและปฏิบัติตามแนวทางที่แนะนำหรือไม่อย่างไร
- สาระสำคัญอะไรบ้างที่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเข้าไปมีส่วนแนะนำให้กับชาวบ้านมีการผลิตอย่างเช่นในปัจจุบัน รวมถึงมีขั้นตอนและแนวทางอย่างไรที่ทำให้ชาวบ้านยอมรับ
- นอกจากหน่วยงานของภาครัฐแล้วยังมีหน่วยงานอื่นๆอะไรอีกหรือไม่ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีการผลิตอย่างเช่นในปัจจุบัน รวมถึงมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร

- บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมเผยแพร่ให้ความรู้กับชาวบ้านในการผลิตอย่างปัจจุบันหรือไม่ หากมีมีขั้นตอนและแนวทางในการมีส่วนร่วมอย่างไร
- การส่งเสริมให้ชาวบ้านให้ใช้พันธุ์พืชต่างๆที่ให้ผลผลิตดีและมีประสิทธิภาพสูงนั้น องค์กรของรัฐและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและมีแนวทางและขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างไรชาวบ้านจึงจะยอมรับ (เช่น การจัดแปลงสาธิต เป็นต้น)
- การที่จะกำหนดพันธุ์พืชต่างๆที่จะส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกนั้น องค์กรและหน่วยงานต่างๆมีแนวทางในการดำเนินการอย่างไร (เช่น สอดคล้องกับการส่งออก) รวมถึงมีปัจจัยอะไรบ้างในการตัดสินใจในการส่งเสริมให้ชาวบ้านดำเนินการตามที่แนะนำ
- ปัจจุบันมีพืชอะไรบ้างที่ภาครัฐส่งเสริมให้ชาวบ้านผลิต และมีสาเหตุอะไรที่รัฐจึงได้ส่งเสริมและผลลัพธ์ที่ได้เป็นอย่างไร
- ในส่วนของปุ๋ยทั้งที่เป็น ปุ๋ยเคมีและมีใช้ปุ๋ยเคมีรวมถึงสารเคมีต่างๆที่ใช้ในการผลิต องค์การของรัฐและสถาบันต่างๆมีแนวทางในการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรอย่างไร (เช่นการแทรกแซงราคาปุ๋ย เป็นต้น)
- เทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่ใช้ในการผลิตอย่างเช่นปัจจุบันนั้น ภาครัฐและสถาบันต่างๆมีแนวทางและขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร
- ระบบสินเชื่อ ที่ใช้ในสนับสนุนการผลิตอย่างเช่นปัจจุบันนั้น ภาครัฐและสถาบันต่างๆมีแนวทางและขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และมีฝ่ายใดบ้างมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวรวมถึงแนวทางในการดำเนินการเป็นอย่างไร
- การดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีองค์กรและหน่วยงานใดบ้างในการดำเนินการ รวมถึงมีประเด็นและสาระสำคัญอย่างไร

4. การผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยมที่เกิดจากการครอบงำเชิงอุดมการณ์ที่มีต่อชุมชนบทไทย

การศึกษาในประเด็นนี้จะเริ่มต้นด้วยการศึกษาที่เกิดจากผลในการจัดระเบียบกับสรรพสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งจะมีผลต่อการควบคุมและการบังคับให้มีการใช้การผลิตเพื่อการค้า ต่อจากนั้นจะศึกษาถึงการผลิตซ้ำอุดมการณ์ทุนนิยมโดยใช้การศึกษาผ่านตัวภาคปฏิบัติการของวาทกรรมที่ชุมชนบทได้สร้างขึ้น สำหรับในประเด็นสุดท้าย จะศึกษาถึงการสร้างอัตลักษณ์ในการผลิตเพื่อการค้าที่ชุมชนบทไทยได้สร้างขึ้น

4.1. การจัดระเบียบสรรพสิ่งในการสร้างตัวตนและอัตลักษณ์ภายใต้การผลิตเพื่อการค้า

- บทบาทของภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนทำให้ มีการเพาะปลูกพืชเพื่อขายอย่างเช่นในปัจจุบันกับการเพาะปลูกในอดีต โดยเฉพาะก่อน พ.ศ.2500 มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
- บทบาทของภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนทำให้ การเพาะปลูกพืชเพื่อขายอย่างเช่นในปัจจุบันมีข้อดีว่าการปลูกพืชอย่างเช่นในอดีต โดยเฉพาะก่อน พ.ศ.2500 อย่างไร (เช่น สะดวกสบายกว่า, ได้กำไรดีกว่า ฯลฯ)
- มีกระบวนการอะไรบ้างที่ทำให้การผลิตเพื่อการค้ายังคงดำรงอยู่ได้ (เช่น กระบวนการทางการศึกษา ความต้องการเงินทุน) และมีเหตุผลใดถึงทำให้กระบวนการเหล่านั้นยังคงดำรงอยู่ได้

4.2. การผลิตซ้ำของอุดมการณ์ทุนนิยมของชนบทไทย โดยการสร้างภาคปฏิบัติการของวาทกรรมเพื่อตอบสนองต่อการผลิตเพื่อการค้า

- บทบาทของภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนทำให้ ชาวบ้านมีการสร้างตัวความรู้ อะไรบ้างที่นำมารองรับต่อการผลิตเพื่อการค้า และมีสาเหตุใดที่ต้องสร้างตัวความรู้เหล่านั้น รวมถึงความรู้เหล่านั้นมีประโยชน์อย่างไร
- บทบาทของภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนช่วยให้ชาวบ้านมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (เช่นโดยสร้างพื้นฐานมาสนับสนุนต่อการผลิตเพื่อการค้าที่เกิดขึ้นในชนบท)
- มีปัจจัยอื่นๆ อะไรหรือไม่ที่ชาวบ้านคิดขึ้นมาเพื่อใช้ในการสนับสนุนต่อการผลิตเพื่อการค้า และมีเงื่อนไขสาระสำคัญอย่างไรที่ทำให้ปัจจัยเหล่านั้นเกิดขึ้น

4.3. การสร้างอัตลักษณ์ในการผลิตเพื่อการค้าของชุมชนชนบทไทย

- ในการผลิตสินค้าเกษตร หรือสินค้าอื่นๆ ที่ชนบทไทยผลิตนั้นมีแบบแผนในการผลิตอย่างไร และมีเหตุผลใดที่ชาวบ้านต้องผลิตเช่นนั้น
(เช่น สินค้าเกษตร ตั้งแต่เลือกพันธุ์พืช → ปลูก → เก็บเกี่ยว → แปรรูป → จำหน่าย)
- ใครบ้างที่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตดังกล่าวเพราะเหตุใดอย่างไร
- ปัจจัยการผลิตตั้งแต่ ทุนต่างๆ แรงงาน, ที่ดิน, และการประกอบการ ภาครัฐและเจ้าหน้าที่มีแนวทางในการดำเนินการอย่างไร เพื่อตอบสนองต่อการผลิตในการนำไปขาย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พันเอก นเรศน์ วงศ์สุวรรณ
วัน เดือน ปีเกิด	7 สิงหาคม พ.ศ. 2505
สถานที่เกิด	โรงพยาบาล พุทธชินราช จ. พิษณุโลก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	69/984 หมู่บ้านฟ้ารังสิต ต.บึงยี่โถ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์หัวหน้ากอง โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2522	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2525	โรงเรียนเตรียมทหาร
พ.ศ. 2530	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วทบ.ทบ.) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
พ.ศ. 2536	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2539	หลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
พ.ศ. 2545	New Zealand Defence Forces Command and Staff College Postgraduate Diploma in Arts in Defence and Strategic Studies (Massey University)
พ.ศ. 2547	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
	ปัญหาการวิจัย.....	7
	ขอบเขตของการศึกษา	7
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2	แนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการศึกษา.....	9
	อุดมการณ์ทุนนิยมกับการผลิตเพื่อการค้า	12
	ความรู้ภายใต้ความหมายของอุดมการณ์ทุนนิยม.....	19
	ความรู้เชิงประยุกต์วิทยากับการผลิตเพื่อการค้า.....	22
	ความรู้และอำนาจที่วาดด้วยการผลิตเพื่อการค้า	31
	กระบวนการทางวาทกรรมกับการสร้างความจริงที่วาดด้วยการผลิตเพื่อ การค้า	34
	ความเป็นสถาบันกับเทคโนโลยีของอำนาจในการผลิตเพื่อการค้า	38
	ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นสถาบันและการกระจายความรู้ที่วาด ด้วยการผลิตเพื่อการค้าไปสู่ชุมชนชนบทไทย	42
	การยอมรับในกระบวนการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยภายใต้ ระบอบ ของความจริง	48
	การจัดระเบียบกับสรรพสิ่งในการสร้างตัวตนและอัตลักษณ์ภายใต้การ ผลิตเพื่อการค้า	51
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	54
3	วิธีดำเนินการวิจัย	57
	การกำหนดสนามการวิจัย.....	59
	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	60

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3(ต่อ) การนำเสนอข้อมูล.....	60
4 ชุมชนก่อนการผลิตเพื่อการค้า: ภาพสะท้อนของอุดมการณ์ความเป็นชุมชน นิยม ภายใต้วาทกรรมของการผลิตเพื่อการดำรงชีพ	61
อุดมการณ์แห่งความเป็นชุมชนนิยมเบื้องต้นหลังการผลิตเพื่อการดำรง ชีพ.....	62
ภาคปฏิบัติการของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการดำรงชีพภายใต้ อุดมการณ์แบบทุนนิยม.....	64
แบบแผนในการผลิตเพื่อการดำรงชีพ ภาพสะท้อนภายใต้อุดมการณ์ ชุมชนนิยมที่เกิดขึ้นกับชนบทไทย.....	68
5 การส่งผ่านอุดมการณ์ทุนนิยมไปสู่ชนบทไทยโดยภาคปฏิบัติการของวาทกรรม ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า.....	73
อุดมการณ์ทุนนิยม: เบื้องหลังเจตจำนงแห่งรัฐที่มีต่อวิถีการผลิตเพื่อ การค้าในชุมชนชนบทไทย.....	74
ภาคปฏิบัติของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า ที่ว่าด้วยปัจจัยการผลิต ในชุมชนชนบทไทย.....	81
ภาคปฏิบัติของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า ที่ว่าด้วยโครงสร้าง พื้นฐานการผลิตในชุมชนชนบทไทย.....	88
ภาคปฏิบัติของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้าที่ว่าด้วยระบบตลาดใน ชุมชนชนบทไทย.....	95
การดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยม ที่เกิดจากการส่งผ่านอุดมการณ์ ด้วยภาคปฏิบัติของวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า.....	96
6 การยอมรับของชุมชน ต่อการดำรงอยู่ของอุดมการณ์ทุนนิยมภายใต้การ จัดการของเทคโนโลยีของอำนาจวาทกรรมในการผลิตเพื่อการค้า.....	102

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
6(ต่อ) การสร้างความหมายของความรู้ในการผลิตของชุมชนชนบทไทย: เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า.....	105
ความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า: กลไกของความเป็นเทคนิควิธีเชิง ประยุกต์วิทยาภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม.....	109
ความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า: อำนาจในการกำหนดแบบแผนการ ผลิตของชุมชน ชนบทไทย ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม.....	114
เทคโนโลยีของอำนาจความรู้ในการผลิตเพื่อการค้า: ความจริง ความเป็น สถาบันและกระกระจายความรู้.....	115
7 การเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยม ที่ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของ การผลิตเพื่อ การค้า ในบริบทของชุมชนชนบทไทย.....	125
การจัดระเบียบสรรพสิ่งเพื่อนำไปสู่การปรับตัวของชุมชนภายใต้ อุดมการณ์ทุนนิยมที่ว่าด้วยการผลิตเพื่อการค้า.....	126
การเคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยม: การปรับตัวภายในของชุมชน ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อการค้า.....	128
การสร้างอัตลักษณ์ของการผลิตเพื่อการค้า: ภาพสะท้อนจากการ เคลื่อนตัวของอุดมการณ์ทุนนิยมภายใต้บริบทของชุมชนชนบท ไทย.....	145
8 การเปิดพื้นที่ในการสร้างความหมายกัยวิถีการผลิตของชุมชนชนบทไทย เพื่อความหลุดพ้นจากการครอบงำของวาทกรรมการผลิตเพื่อการค้า...	158
อุดมการณ์ชุมชน: เจตจำนงในการผลิตบทพื้นฐานของการพึ่ง ตนเอง.....	159
ภาคปฏิบัติการของอุดมการณ์ชุมชนในการผลิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของการพึ่งตนเอง.....	160

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	164
ภาคผนวก.....	171
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	187

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยได้ถูกกระบวนการทางวาทกรรมของการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย (Modernization) ครองงำ (Hegemony) กระบวนทัศน์ (Paradigm) ของการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องกลายเป็นประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศกำลังพัฒนา (Under Development / Developing Development) โดยที่แนวคิดดังกล่าวนี้เป็นไปภายใต้วาทกรรมของการพัฒนา (Discourse of Development) ที่ประเทศตะวันตกได้สร้างขึ้น (Constitute) (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร 2542 : 1 - 5) ประเด็นสำคัญที่จะกล่าวถึงก็คือการพัฒนาภายใต้วาทกรรมดังกล่าวนี้ได้กำหนดเป้าหมายในการสร้างภาวะทันสมัยทางเศรษฐกิจ (Economic Modernization) และเมื่อกล่าวถึงการผลิตเพื่อการค้าของชนบทไทยนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นผลที่เกิดจากการพัฒนาภายใต้วาทกรรมของทฤษฎีภาวะทันสมัยที่ได้หยั่งรากลึกลงในสังคมไทยตั้งแต่ พ.ศ.2500 เป็นต้นมา หลังจากนั้นก็ได้เกิดรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เมื่อรัฐได้สร้างภาคปฏิบัติการของวาทกรรม (Discursive Practices) โดยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้นเมื่อ พ.ศ.2504 และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อการมุ่งไปสู่ความเป็นสังคมแบบตะวันตก ซึ่งถือว่าเป็นอำนาจของวาทกรรมดังกล่าวภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม และส่งผลให้เกิดการสร้างกฎเกณฑ์และแบบแผนต่างๆ โดยมุ่งหวังว่าภาคปฏิบัติการนี้จะกระตุ้นส่งเสริมให้มีโครงสร้างพื้นฐานอย่างพอเพียง เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้กว้างขวางเกี่ยวเนื่องกันหลายสาขา รวมถึงมีการลงทุนด้านต่างๆ นอกจากนั้นวาทกรรมดังกล่าวยังได้สร้างความซับซ้อนให้กับโครงสร้างทางเศรษฐกิจมากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยมีการแบ่งงานกันทำเฉพาะในส่วนที่ตนถนัด ซึ่งนับว่าเป็นอำนาจอันแยบยลของวาทกรรมและอุดมการณ์ทุนนิยมที่สามารถจัดระเบียบแบบแผนให้กับการผลิตของชนบทไทย โดยเฉพาะการก่อให้เกิดการประกอบอาชีพที่ไม่ต้องมีความสัมพันธ์ในเชิงพึ่งพากันมากขึ้น เช่น การปลูกพืชอาจเป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเฉพาะในช่วงเวลาที่ตลาดมีความต้องการสูง ราคาดี แต่อย่างไรก็ตามการจัดระเบียบดังกล่าวอาจสร้างปัญหาให้กับชนบทไทยได้ เพราะความต้องการสินค้าเกษตรไร่ว่าจะสูงทุกปี มีบ่อยครั้งที่ความต้องการต่ำส่งผลให้ราคาพืชผลตกต่ำ ผู้ที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยวไม่สามารถขายสินค้าได้ ทำให้ขาดทุนและนำมาซึ่งการพึ่งตนเองไม่ได้ ขณะเดียวกันชุมชนชนบทไทยไม่ได้ผลิตอย่างอื่นที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต (สุรุฒิ ปัดโรสง 2542 : 5)

การที่ประเทศได้ปรับเปลี่ยนการพัฒนาจากประเทศเกษตรกรรมไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม นับว่ามีส่วนสำคัญต่อการผลิตของชนบทไทย เนื่องจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างดังกล่าว ส่งผลให้